

1817

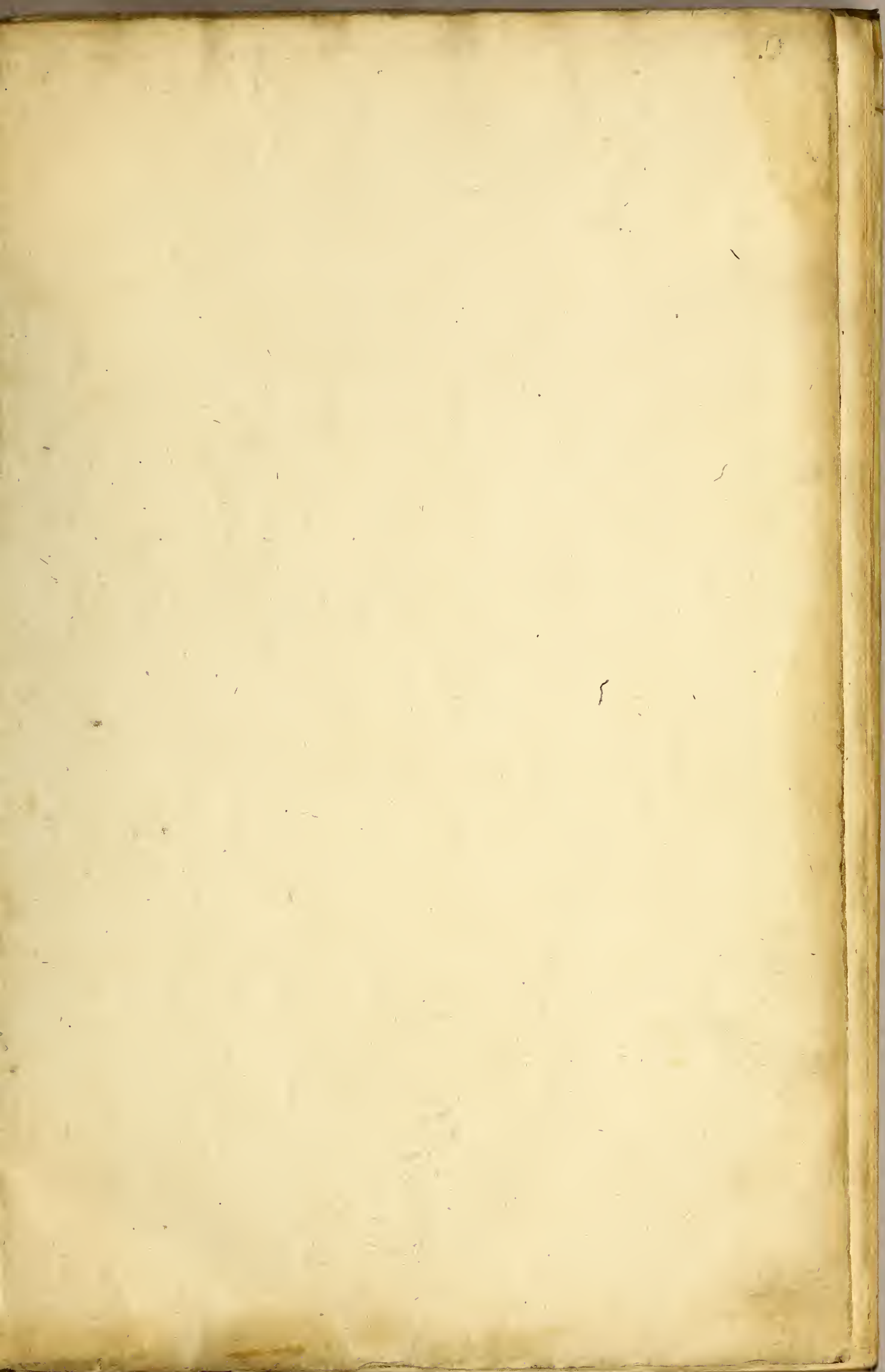
See these papers by the
author of the
very same

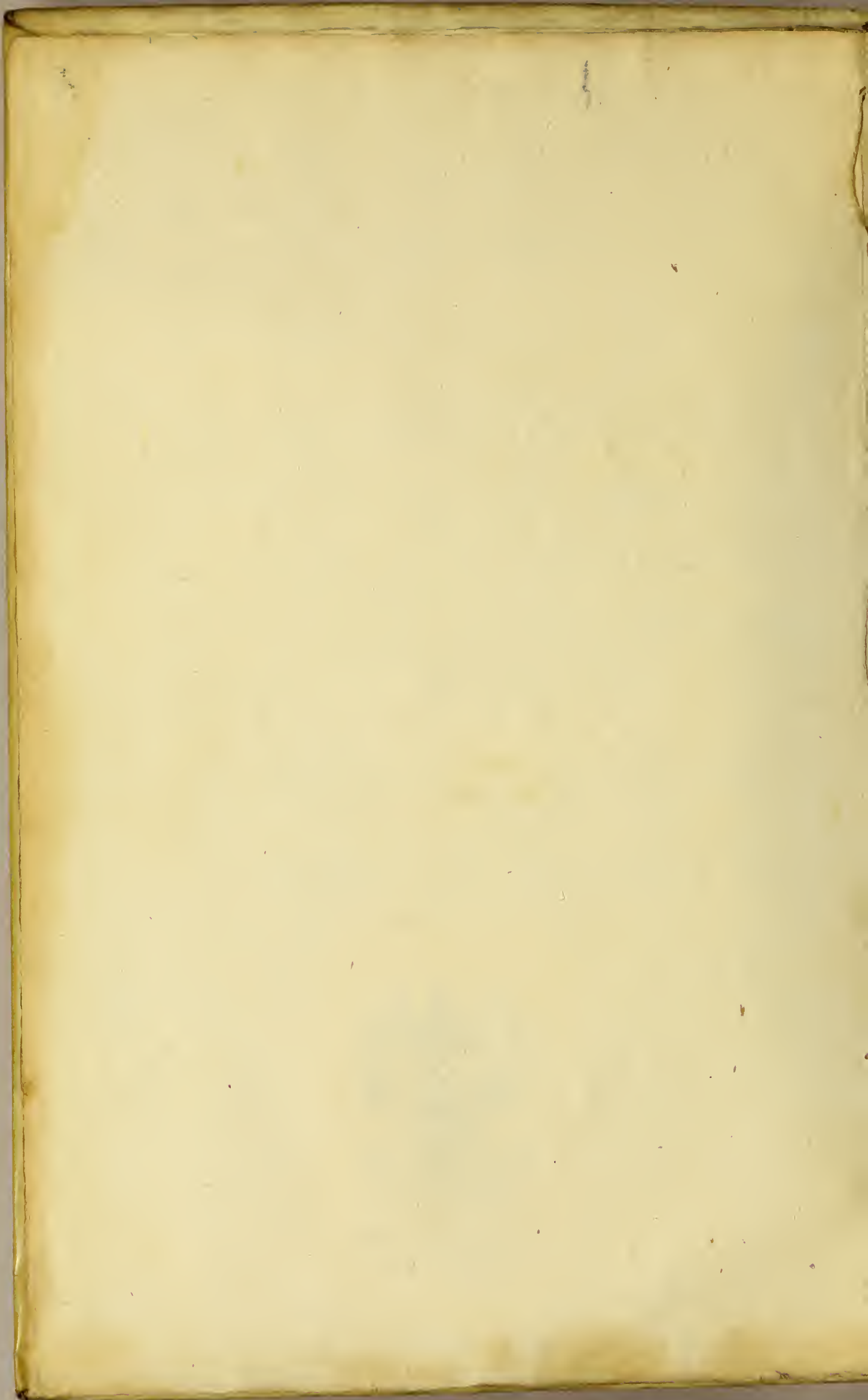
See these papers by the
author of the
of the Society. In the
of the

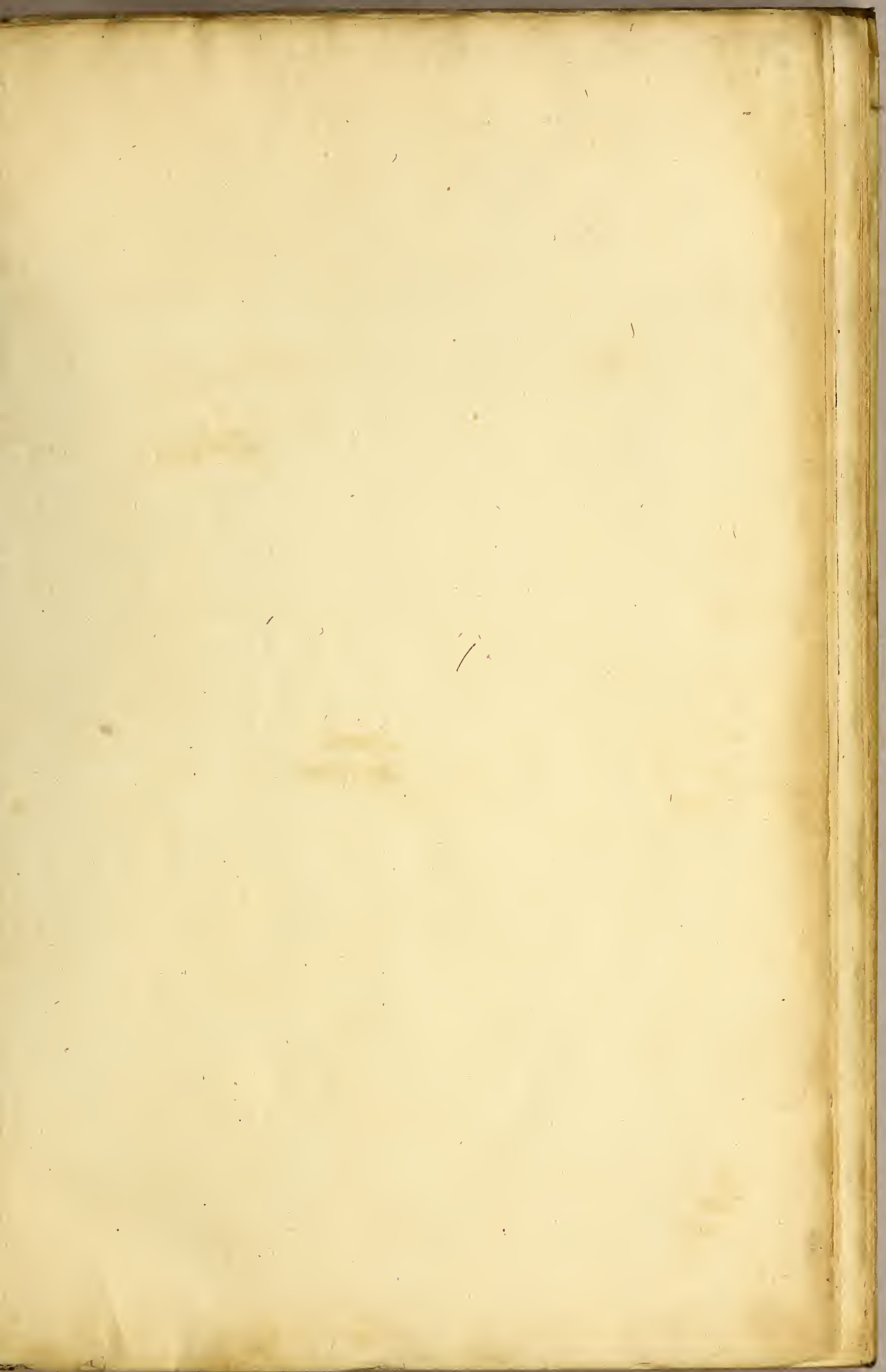
Book for me at the Es-
timate sale and cost \$62 ³⁰

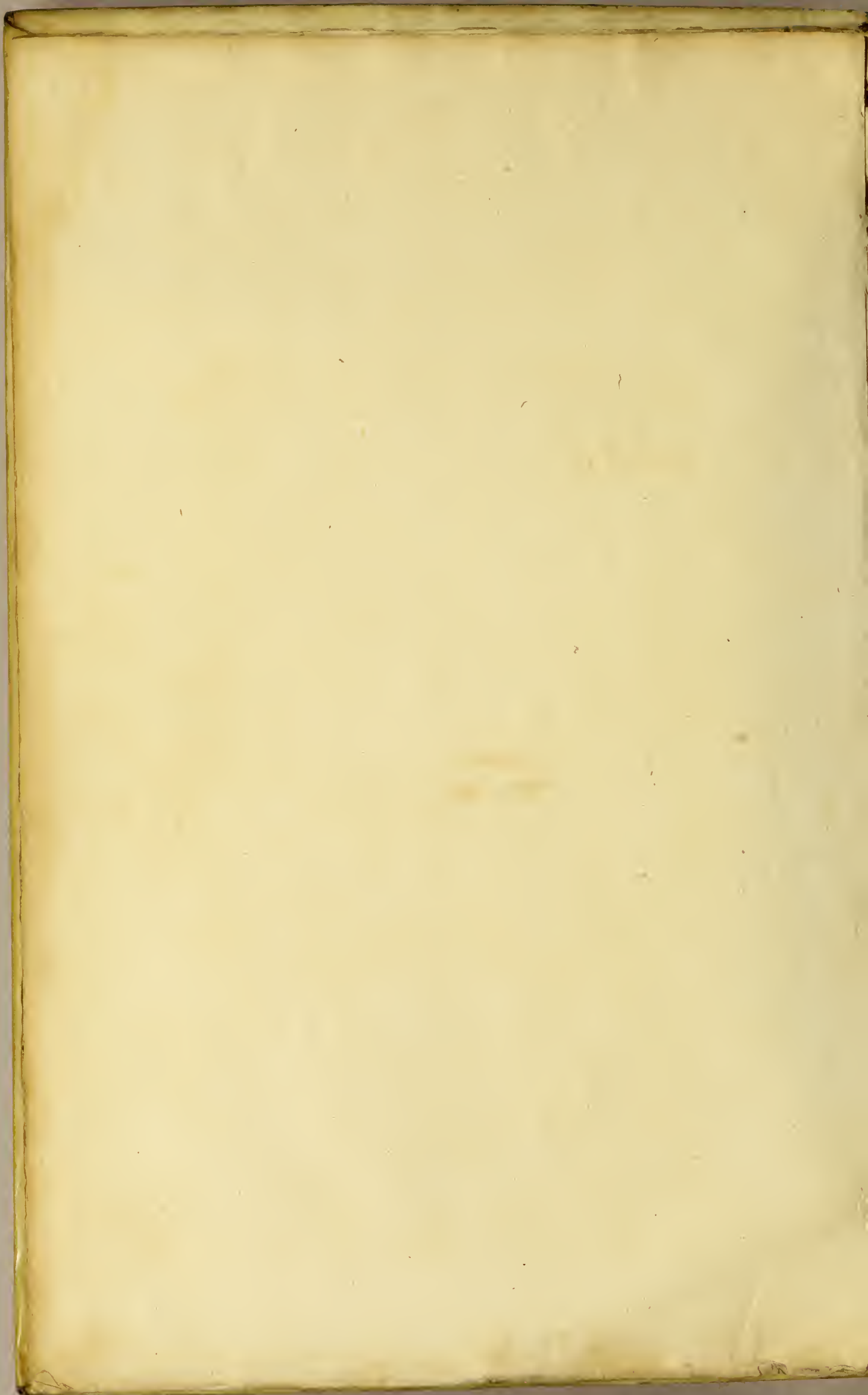

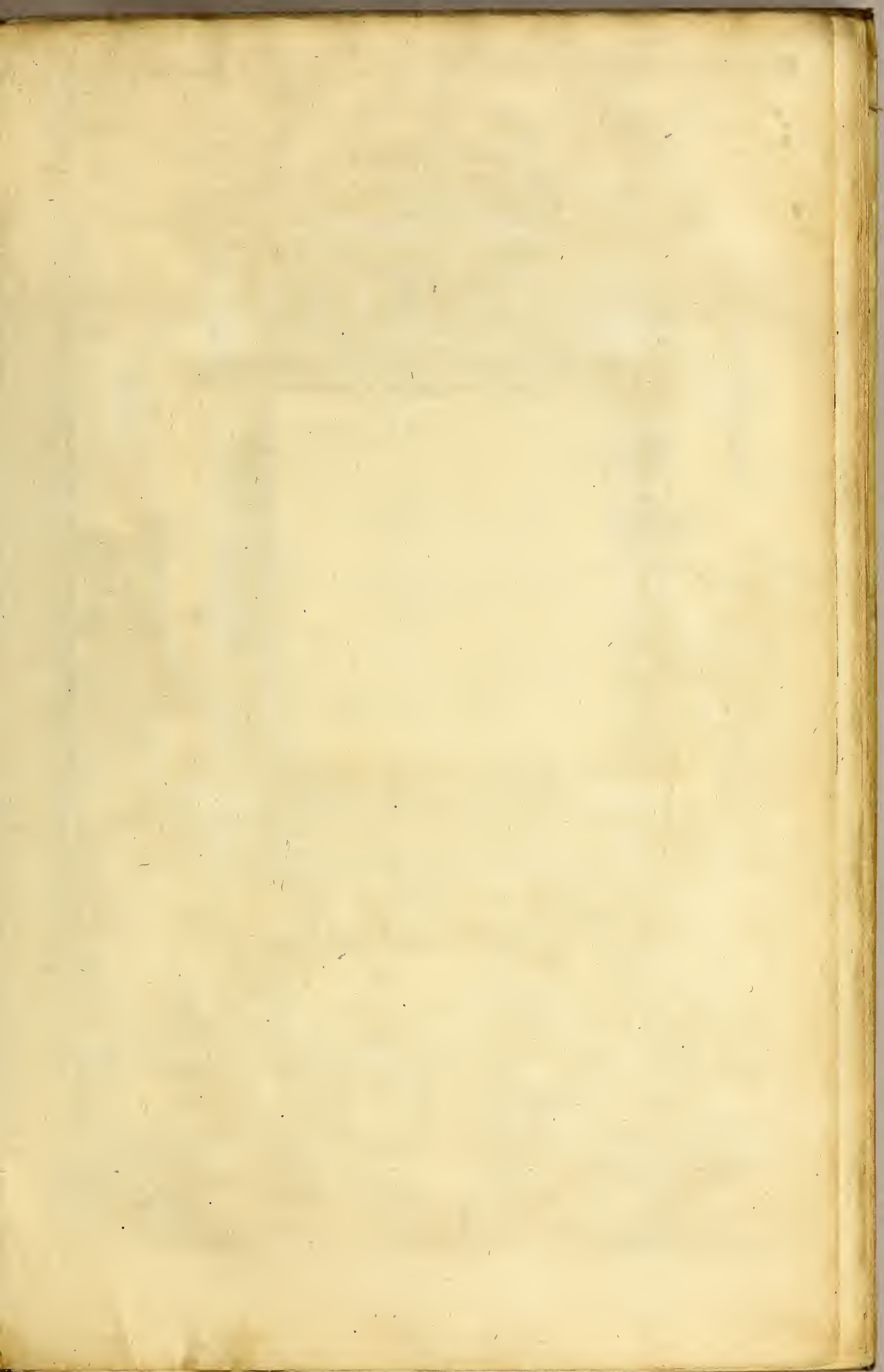
John Carter Brown.
Harold Brown.

reprint in Linschoten-Vereeniging "VIII 1914.

1601₂

VOYAGIE, OFTE
SCHIP-V AERT,
 VAN IAN HUYGHEN VAN
 LINSCHOTEN, van by Noorden om lan-
 ges Noorvvegen de Noortcaep, Laplant, Vinlant,
 Ruslandt, de VVitte Zee, de Custen van Can-
 denoes, Svvetenoes, Pitzora, &c. door de
 Strate ofte Engte van Nassau tot
 voorby de Revier Oby.

*VVaer inne seer distinctelicken Verbaels-ghetwisse be-
 schreven ende aengewesen wordt, alle t'ghene dat
 hem op de selve Reyse van dach tot dach
 bejeghent en vvoorghecomen is.*

Met de afbeeldsels van alle de Custen, Hoecken,
 Landen, Opdoeningen, Streckinghen, Courfen,
 Mijlen, ende d'ander merckelicke dingen meer:
 Gelyc als hy't alles selfs sictelicken en waerach-
 telicken nae't leven uytgevropen ende ghean-
 noteert heeft, &c. Anno 1594. en 1595.

Ghedruft tot Francker,
 By GERARD KETEL.

Ioannes a Doetechum, Baptista a Doetec. fecerunt

**NOVA HOL-
 LANDIA**

**VERMOGENDE,
EDELE, HOOGH-GHE-
LEERDE, WYSE, VOORSIENIGHE
SEER DISCRETE HEEREN, MYN HEEREN DE
STATEN GENERAEL, DER VEREENICHDE NEDERLANDT-
sche Provintien : Midtsaders de Ghecommitteerde Raden ter Admiraliteyt
van Hollandt, Zeelandt, ende West-Vrielandt, &c.**

Dat het leven der gheschiedenissen maer op de Schriften rust &c. M. Heeren / is voorwaer een peghelick kennelick / en men siet noch daghelick daer van de teekenen : Want vele / niet alleen seer heerlicke / maer oock noodige dinghen gants verdupsteren / door dat haer den tijdt allengskens / nudts het derben van dese bewaernisse (recht offe nopt gheweest waren) uyt de memorie der Menschen wischt. Dit selfde blijkt onder andere dinghen / oock in de vreemde Vaerten : want men siet dat die van haer begin beschreven / en van reyse tot reyse neerstich opgheteekent werden / dat die te met groot / en haer aenbangers eerlick en profitelick geworden zijn. Ter contrarie / dat die verlost en van beschrijvinghe verstecken bleven / dat die meest al vergeten / en noch haer aenbangers / noch hare naecomelinghen tot eenich nut ghecomen zijn. Tot exempel van d'eerste / sullen zijn de Portugeesen ende Spangiaerts, elk in 't ontdecken van haer Indyen : de welke / alsoo sy van begin af neerstich alle dinghen teekenden / en van ontdeckinghe tot ontdeckinghe (t'ghene dat haer daghelick bejeghenden) opschreven / achterlatende door t'selbe haren wegh / als een bebaent pad / den ghenen / diese nae haer souden gaen / allengskens tot de groote Zee-vaerten / en volghens tot de rijkdommen ghecomen zijn / daer in men haer tot den dach van huyden siet. Tot exempel van de tweede / der Deenen oude vaert op Groen-landt, en nu coorts de Cochten van Forbischer, en andere Engelschen, nae t'Noorden, de welke / hoe wel beyde groot en merckelick zijnde / en namelick d'eerste / als by welke Groen-landt, niet alleen bebaren / maer oock soo bewoont wordt / dat sy t'selbe jaerlick met Regenten ende Bistchoppen versaghen / min noch meer / als de Portugeesen, Indyen doen : Nochtans door onachtzaamheyt des schrijvens soo verlozen zijn / dat sy huydensdaeghs nauwelick oock haren naem behouden. Dit heeft my op onse Noordische vaert doen sien en duchten / dat het niet haer wel niet anders / als met dese twee laetste soude gaen / soo daer niet beter in verken wordt. Want aenliende de schriften / die daer van uptghegeven zijn / docht my / dat alsoo de selve maer aen landt ghesmeet waren / meer tot vermakinghe des Lesers / als tot rechte kennisse der Noordischer Landen, en daarom noch verthooringhe van Custens / noch ontdeckinghe van Habens ende Keden / noch beschrijvinghe van Courlen hadden / maer in plaetse van dien / alleenlicken met eenighe versierde Historische figueren waren opgepronckt / dat sy dierhalven / of niet / of wepmich condien dienen / tot de memorie der selver te behouden / ende veel min om naemaels eenich nut te doen. Ende soo nu al so veel Jaren van de selve Reysen waren doorghestrecken / soo achte ick het oock bupten hope / om te meer daer van pet beters te verwachten. Verhalven soo heb ick het niet connen naelaten / selve (nae mijn cleyn vermoghen) daer pet in te doen / en dat met dese mijn Journalen, (hoe wel slecht en onbehouden) in het licht te laten gaen / hopende dat ghelijck mijn beschrijvinghe van Oost-Indyen, (sonder roem te spreken) tot de verwackinghe van onse vaert daer henen pet gheholpen heeft : dat desghelijcks oock dese sullen dienen / so tot meerder kennisse der Noordischer Landen, als in 't besonder noch naemaels / als tot een sackel en vooz-licht / na het uytter-

De beſteck van onſe ontdeckinghen/ ſoo wanneer de ſelbe weder by der handt ge-
nomen mochten werden: Het welcke (mijns ghevoelens) ſeer te wenschen waer/
dat het eerlangh gheſchiedde / als zijnde een ſake daer het Vaders-landt veel aen
ghelegen is/ en die daer beneffens/ ſoo nae der Suden ſchryvinge/ als nae t'ghene
dat ons tot noch toe daer van wederbaren is/ wel doenlick/ ende tot goeden eynde
te brenghen is. Want ſo veel dit aengact/ Cornelius Nepos, Plinius, en meer oude
Schrijvers tuygen/ dat daer dit om/ een ghewiſſe vaert nae Charay ende Chynen
is / daerſe verhalen van eenighe Indyanen die by Noorden om ghecomen zijnde/
door ontweder op de Cuſtens van Noorvveghen verbielen/ en aldaer haer ſchepen
ſtranden / zijnde een ghewiſſe ſake / dat ſy tot in deſe Zee niet dan door Vaygats
ghecomen mochten zyn. Met dit ſelbe ſtemt het ghene ons int beſoecken weder-
baren is: als voornamelick/ de ghedaente des Zees binnen Vaygats, by de welke
het in alle teeckens blijct/ dat ſy niet een cleyne inham/ maer een deele des Oceacns,
(die den aerdtbodem onringhelt) is: en derhalven oock haren doorganck tot in
de Zee van Chynen hebben moet. Hoe comt dan (mocht permandt ſeggghen) dat
deſe doorganck ſoo ſwaer om vinden is? Seker/ daer en derf hem niemant in ver-
wonderen: Want niet alken de verre vaerten/ maer meest alle groote entrepzinſen
van dier aerdt zyn/ dat ſy altydts in haer begin pet duyſters en ghebaerlicx heb-
ben/ dat niet dan metter tijdt uyt te ſlijten en te verduyſen is: Derhalven ooc alle
conſten en wetenſchappen/ niet dan met lanckheyt van tijden tot hare volcomen-
heyt gheraken. Soo willen wy hier in onſe Noordſche vaert / met alle andere
voor ons ghedane vaerten verghelijcken / ghelijck dat oock by exempel blijkert
ſal. De Tyriens, die haer eerst des Schipvaerts onderwonden/ d' Engte van Gades
gebonden hebbende/ was int eerste niemant onder haer die den Oceacn beſtoeken
doſte/ tot dat de vzeſe (door hen dickmael te ſien) verwoyden zijnde/ ſy niet alleen
op Vranckrijk, Enghelandt, en deſe gantsche Duytſche Cuſten handelden / maer
oock Affrijcken eerst om-varende/ de Canariſche Eylanden op dedett / en (nae ghe-
tuyghenisse des Schrijfts) de Schepen Salamons haer verſelden. Alſo ſeer licht
maecte d'ervarenheyt/ het ghene te voozen ſoo ſwaer en vzeſſelick ſcheen te we-
ſen. Met de Portugeeſers iſt niet anders gheweest: Want de groote Zeevaert die
ſy op Indyen tot op den dach van huyden pleghen/ is te met by enckel wepnichſ-
kens daer toe ghebracht. Immers in't begin / ſoo ſy allenghs kens de Cuſten van
Affrijcken ontdeckten/ en nu tot den hoeck Cabo de Bojador ghenacmit/ ghecomen
waren/ ſoo ſcheen het haer gantsch onmoghelick den ſelven te paſſeren: Deſe nae
veel bergheeffſche Kiepen ten laetſten ghepaſſcert zijnde/ ſoo ſy quamen tot aen de
Caep van Goeder Hope, ſoo zijne wederom gheſtuyp / en voor een wiſle tijdts op-
ghehouden. Want ſoo eenighe die hem ſochten te paſſeren / ſoo door ſtoym / als
door contrarie winden dat niet konden doen/ en ſommighe daer ober qualick voer-
ten/ ſoo gaben ſy gantsch den moedt verlozen / dat ſy den ſelven opt te boven sou-
den comen: Achtende dat Godt hem/ als tot een ſchepd-pael gheſet hadde/ tuſſchen
onſe en d'ander Weerelt: en noemden hem den Caep der Stormen, ſoo ſeer voer
hem verbaert zijnde/ dat het haer byrans een ſchric was/ hem te hoozen noemen.
Noc jrans heeft de tijdt en onderſochtheyt t' ſelbe licht ghemaecte/ ſae de ſake ſoo
verre ghebracht / dat men huyden ſijn voorby-vaert wepnich achten. T' ſelbe iſt
den Spangiaerden oock ghebeurt in't ontdecken van de Straet ofte Engte van Ma-
gallanes, en den onſen/ om tot domestique exemplen te comen/ in het eerste bebaren
van de Witte Zee. Wie was doch/ die ſiende het ijs en koude die daer was/ die niet
gantsch onmoghelick en achte/ opt eenighe vaert op de ſelbe te becomen? En wie
is nu nu de vzeſe door d'ervarenheyt verlozen is/ die daer eenich werck af maect?
Selve alſer ijs-ganck in de weghe comt/ (ghelijck dat ſomwijlen noch wel ghe-
beurt) ſoo kent men ſijn vertreck-plaetsen/ en men weet ſijn tijden te verbeypden/
om met ghemack en ſonder eenich beletsel door te raken: ghelijck sulcx den ghenen
wel bekend is/ die ghewoonlicx dat henen baren. Dit ſelbe en twijffel ick niet/ of
loude de verder ontdeckinghe van Vaygats mede doen/ te weten/ tijden en ſtonden
lectren kennen/ om het ijs te mijden/ om niet minder koude te baren/ en voort alle
beletselen

beleselen licht en doenlick te maken / die nu soo swaer en ondoenlick door d'oncr-
barensheyt gheweghen worden. Nu om weder eens te comen tot dese mijn
Journalen, hoe wel sy rupch sonder eenich chicract van redenen en woorden zijn/
en min noch meer / als soo sy van my van dach tot dach op de ryple ontwoopen
werden: so hebbe ick nochtans grooten vlijt daer in gedaen / om de verthooninge
der Landen (soo veel doenlick was) wel en rechtelick nae t'leven af te beelden / om
de Courten net te teekenen / en voort alles wel te stellen / dat naemaels tot het der-
waerts baren mochte dienen. En nu beraden zijnde die int licht te laten gaen / om
redenen voornoemt / soo hebbe ick niemant weten te bedencken / die ick de selve
(t' sy ten aensien van mijn selfs rechts-schuldighc en behoorzlicke plicht / ofte oock
van des Voerx soo groote behoeflicheyt van scherm teghens der Neus-wijzen en
benijders quade tonghen) billicker / rechtelicker / en bequamelicker mocht opdra-
ghen / toepghenen / en in bescherminghe gheven / als V. M. E. als zijnde die haer
epghen dinghen / onder die haer loffelicke name begonnen / onder haer beleyt / te
werck ghestelt : Met die haer consent en wille nu oock aen den dach ghebracht /
als oock met belieben van sijn Pr. Excie. diese tot dien eynde my selver weer heeft
doen behandighen / alsoo sy onder sijne handen waren rustende: Hierhalven ick
oock wat te meerder stouticheyts hebbe om V. M. E. onderdanichlick te bid-
den / dat het haer believe de selve int goede te nemen / en onder de schaduwe van
haer loffelicke Name en hooghe auctoriteyt te laten schuylen / voort de ghene die
meer op eens anders cleyne seplen / als op haer epghen groote sien. En nae mijn
dienstelicke recommandatie en onderdane eerbiedinghe / Hier mede

Vermoghende, Edele, Hoogh-gheleerde, Erntfeste, Wijse, Voorfienighe,
ende seer discrete Heeren : Bidde den Almoghenden V. M. E. te
sparen en bevaren, tot het voorspoedich bedienen der ghemeene
Landts-saken, in langhe en Godtsalighe ghesontheyt. Ghedaen
t'Enchuyfen den 1 Junius, Anno 1601.

V. M. E.

*Altoos onderdanighen ende
dienstwillighen Dienaer*

IAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN;

V A Y G A T S.
Ofte
De Straet van Nassau.

Aen den

EDELEN, VERMOGHENDEN, HOOGH-GHELEERDEN,
VVYSEN, DISCRETEN, ENDE SEER VOORSIENIGHEN
HEEREN, mijn HEEREN de STATEN van Hollandt
ende West-Vrielandt.

O D E.

O VVonderlick bestaen! ó stoutheyt onghchoort!
O ghevaerlicke reyf! ó onbuygh'licke moeden
Der vrome *Batauiers!* die borst lend' voort, en voort,
Hebt door koud', mist, ijs, sneeuw, en *Neptuns* strenghe vloeden!

Iae teghens t'groot ghehuyl van *Boreas* gheblaes,
(Dat de Zee vvit beschuymt doet om de klippen branden,
Dies dan schrick'lick ghehoort vvert *Scyllaes* groot gheraes)
Ghespeurt, om t'onfen nut, t'ontdecken nieuwve Stranden.

VVant doen u *Leeuws* ghemoedt gheruckt hadd' uyt den vuyft
Martis steeds-bloedigh' svvaert, van de trotse Spangiaerden:
Die met heyrkrachten groot (van menich menich duyft
Voet-volcx, en oock niet min van svvaer' en lichte paerden.)

Trachten om u vryheyt te vverpen in het sant,
En haer bloedich ghemoedt toonden met veel vvreetheden:
(Ghelijck sy de'en, en doen, in't Goudt-barende Landt)
Verdelghend' met strafheyt u sterck' en schoone Steden.

En doen onsen *HECTOR*, met Krijch's list, en ghevvelde,
Hadd' haer beschanste cracht voor *Koerierden* verdreven,
VVrekende soo de Door, als een vroom-dadich Helt,
Van d'*ORAENSCH'* VORST sijn VAER moordich berooft van t'leven.

Heeft u voordachte Raedt, ó *VAERLANTS* VADERS vvijs!
Nae onghchoorde Vaert oock Krijgh-schepen doen trecken,
Op dat vvy (als een svvaert) haer atruckten den prijs,
Die sy hebben verdient met nieuwv Landen t'ontdecken.

En zijnd' vervvitticht van mijn *HUYGENS* vroom ghemoet,
Dat van sijn jonckheyt af de VVeerelt ginck doorsoecken;
Van daer t'vlammich ghespan tijst uyt de bracke vloet,
Tot daer het vveder daelt in *Teethys* vochte hoecken.

Hebt hem onder de Vloot' al een *COMMYs* ghevoecht,
Op dat sijn verfochttheyt haer cours soude beleyden:
VVant hy het vochte veldt *Neptuns* heeft beploecht,
Siende van t'Indisch volck al de verscheydentheyden.

Ghelijck een Kiecken-dief, die al svvevende jaecht;
Gaet tusschen Aerd' en Locht d'oogh-rijcke *Fame* vliegghen,
Onbegrijpelic snel, in't spreken onvertsaccht,
Nae-seggghend' dat vvaer is, en oock t'gheen' dat men lieghen?

Dese toe-rustingh' heeft sy niet soo haest ghehoort,
Of haer held're Trompet blaest sulcx door svveerelts vvijscken,
Dit comt (als t'moede Herr') svvoegghende snellick voort
In't Aerd'-omkleppend' Hof: en in de ooren strijcken

Van de grijs-hayrde Vaer, die heeft strafflick ghefronst
T'Gheborstelde voor-hoof, verheffend' de VVijn-breeuvven,
En spalckend' d'ooghen op, heeft vol gramschaps begonst
Met een luyd'heeffsche keel seer ijsselic te schreeuvven.

VVel: vvat stoutheyt is dit? Sal ons dit botte volck
In de bevrofen hoek oock beginnen te quellen?
Doet u hiel-vleughels aen, ghy Goden troufte Volck,
Tot *Discordia* vvilt en *Hyems* u versnellen:

De VVolck-verdrijvende *Boreas* niet vergeet,
(Als houvvend' d'eerste plaets van d'ijs-koude Cadetten)
Op dat sijn strenghe cracht t'onfen dienst zy ghereet,
En dat t'samender-handt vvy dese tocht belatten.

Seght dat de *BATAVIERS* met stoutmoedighe cracht,
Poghen om door *Vaygat* een nieuwve vaert te sichten,

Soo dat onse heerlickheyt sal tot niet zijn ghebracht,
 En t'gheveleughelt hou sal ons Rijck alom bevichten.
 Tot vveerstant doe elck t'best: d'een' met stormende vvinde,
 D'Ander met ijs, en sneeuu, mist, en hard' haghel-steenen,
 T'Fenijn zy niet ghespaert dat d'eendrachts bant ontbint;
 Ick sal t'gheschubde heyr oock brengghen op de beenen.
 Hy had naulicx volseyt: *Mars* Soon maeckt' hem ree,
 Met de ghevveekte hoet gaet hy t'vvijs' hooft verchieren:
 T'Mantelken slaet hy om, neemt de slangh-roede mee,
 Die seer vast slapen doet Menschen en vvreede Dieren.
 Met een spoedighe vlucht, kappende slach op slach,
 Gaet hy de ruyme lucht op ende neer doorbooren,
 Tot dat hy t'koud' *Ys-lands* onder sijn voeten sach,
 Daer *Pluto* in *Hecla* de Zielen schijnt te smoooren.
 En soo men d'Arent siet om Reygers te bespien
 Met een doorsichtich ooggh' om *Sirymons* kanten svveven,
 VVelck hebbend' int ghelicht', gaet snellick nedervlien:
 Soo comt die snelle Post op den Bergh nederghedreven.
 VViens onbetreden spits doordringt de koudé Lucht,
 Zijnd' t'heel' Iaer rontsomm' met meel-vvit stof bevanghen,
 Des vviens tvviftich ghedvvarl vol vvervaerlicx gherucht,
 Ruyschet hier in de plaets van der *Syrenen* sanghen.
 Hier vvoont d'huyvrigh' *Hyems*, op vviens knorrich aenschijn
 Rollen met groot ghedruys de dvvarlinghen met hoopen,
 T'Betist hayr rinckelt van teuck'len t'allen termijn,
 En zijn rugh-deckend' vliet hangt vol seer groote droopen.
 Als ghevull'ghe Dienaers staen om sijn Throon in't rondt,
 Haghel, Vorst, Nevel, Sneeuu, Rijn, Hyfel, vvochte reghen:
 De klip-schudd' *Aquilo* met d'uytputylend' mondt
 Bereydt om Zee en Lucht tot stormen te bevveghen.
 De Roos-vvangd' *Aurora* hadd' s' Hemels poort ontdaen,
 En d'al-doorfiende Sonn' gingh sijn claeerheyt verthoonen:
 Doen dees vliegghend' Godd' sijn reden dus vingh aen.
 O *Hyems!* door vviens cracht beven die Noord' vvaerts vvoonen,
 Die rudsen beven doet, en rooft des vvels schoonheyt,
 Die met een ijslich toomt, breydelt Zee en Rivieren,
 En die heuvel en dal met t' koude sneeuu bespreyt:
Aquilo, ghy die doet de Lucht heen en vveer svvieren,
 In de vvoest' *Ocean* schuyft aen t'ghesternde vaut:
 VVilt t'famen u ghevvelt (bidt d'Omhelser der Aerden)
 Tot sijn bystant ontdoen, op dat vverden benaut
 De plompe *BATAVIERS*, die moedichlick aenvaerden
 Sijn vvocht' Rijcx vvaerdicheyt een groot afbreuck te doen,
 Mettet *Chinasche* Rijck by Noorden te ontdecken,
 Vriest, haghelt, sneeut, en vvaeyt, vuilt u nae *Vaygat* spoen,
 Om haer strijdtbare macht onder t'vwater te trecken.
 Hy volseyd': en vlooch nae de Tvveedracht, en met spoet
 Senden s' haer vvrede Dienaers verdubb'lend' die haer machten,
 Die vliegghen spoedich heen, om met een straffe moet,
 En eendrachtighe cracht op de Schepen te vvachten.
 Niet langh' d' *Atlandsche* Bood' daeld' int donck're Spelonck,
 Daer in tvvift, en gheraes, de Menschen hen verblyen,
 En t'schrickelick ghesvverm seer onmanierlick klonck,
 Verveckt door vrees van vreed', en lust tot tvviftich stryden.
Discordia sat hier duysent-cleerich ghecleet,
 VViens gheschackierde rock los vvas, en vast ghebonden,
 En t'bonte ghekruyfd' hayr, hier droogh', en daer besvveet,
 Vlooch in de Lucht, d'een los, en d'ander vlecht bevonden.
 D'Handen vwaren ghevult met menich snood *Libel*,
 Met menigherley vracgh', glosen, raden, en keuren,
 Voor haer, achter, ter zijd', maeckten seer groot gherel,
 Schrijvers sonder ghetal, Voorspraken, *Procureuren*.
 Sy vvas hertlick bedroeft, door dien dat' uyt den Raet
 Met eendrachtich ghemoedt der *STATEN* vvas ghedreven,
 Dies knaechd' sy t'nijdigh' hert', soeckend' met listen quact
 Dees vast ghespliste knoop door tvvift vveder t'ontvveven.
 Maer d'EEUUVIGHE VVYSHEYT die in Eendracht verheucht,
 Had door sijn dond'rend' VV OORT haer sulcx te doen verboden:
 Soo dat dees herten-bandt te vaster vverdt gheveucht,
 Hoe sy met tvviften meer d'eendracht soeckt uyt te roden.
Mercurius haer siend' heeft grammelick gheseyt:
 Staet op, ghy oude Teeve, en vervoecht u seer spoedich
 By die t'koude *Vaygat* naetrachten, en verspreyt
 Daer strax by de Stierluy strijt ende tvvift vervoedich:

Op dat

Op dat in-drinckend' all' een vvaer-vveterd' gheschil
Door schoon-sc hijnende Raedt t'samen vverden bedrieghen,
T'is in u macht te doen: *Neptuni* hooghste vvill',
Sijn last zijnde volbracht, is vveer opvvaerts ghevloghen.

De nijdighe Tvveedracht had des Zee-Gods ghebodt
Soo haestich niet ghehoort, of blijlick ginckp' haer richten,
Grijpend' een quastich hout in de handt, liet de Grot,
Tredend' ras nae de Vloot: sonder van gaen te svvichten

Verkoos sy de ghedaent' eens vvaen *Cosmographist'*:
En onder de Stierluy vol kout vergifis ghecomen,
Heeft secretelick d'een teghen d'ander ghehifst,
Door valsch' inbeeldingh' van noch noyt ghehoorde stromen:

Ondercloeckend' d'een' voor, d'ander nae, t'f'wart fenijn
Gaet slanghende door t'here, nieren, en ooghen lopen,
Dat vvint' allengskens veldt, en vult d'heren met pijn:
Tervvijn t'radde Boodts-volck nae vvindt en vveder hopen.

Soo haest dan *Auster* blaest, vvinden sy d'anckers op,
En de heessche Stierman die roept, een Jong-man boven,
Die veldt-spoedich de Fock, t'Mersseyl hijft men in top,
Het roer svveeft heen en vveer, en t'Schip vverdt voortgheschoven.

De ghevleughelde vvint drijft haer ras eens-loefs voort,
(Als een gheveerde srael, die snellick comt ghevloghen)
Onse schip-rijck' *Hollandt* schijnt in de vloet ghesmoort,
Dies sy VVater en Lucht alleen krijghen voor ooghen.

De strijdtbaer' *Engelsman*, en krijck-foeckende *Schor*,
VVerden uut het ghesicht verd' aen t'bag-boort ghelaten;
Aen t'stuys-boort sienf' alleen de *Noorman* slecht en bot,
En hoe tot d'Hemel hoogh strecken sijn vvoeste straten.

Sy verlaten d'*Vysiers*, *Berghen*, *Stadt*, *Beresont*,
VVilholm, *Grip*, *Momendael*, *Traen-oogh*, en t'eylandt *Ruste*,
De vvoeste *Muske-stroom*, (die slopend' vvelt int rondt)
Lofvoet, *VVestrol*, *Arnou*, en de klip-rijcke *Custe*

Van *Vinmarck*, en *Biarm*, daer nae soo buyghen sy
Om de koude *Noort-caep*: richtend' het cromme steven
Nae *Caep de Candenoës*, trachtend' met herten bly,
De onbevaren straet spoedich te zijn beneven.

Op d'*Olympische* top sat d'aldertraeyste hoop,
Met grooter heerlickheyt, van de machtighe Goden,
Die met gheneucht' aensien der Schepen snelle loop,
Gaende met soet ghedruys over d'*Oceaan* schroden.

De *Nereiden* oock maeckten met vrolickheyt
Een vvclghevlochten dans op de azure baren,
Zijnde t'laem ringf-ghevvijs om t'vliegghend' hout ghespreyt:
Tervvijn d'oude *Neptun'* sijn crachten deed' vergaren.

Bevelend' dat *Triton* soud' spannen int gareel,
Van de blau-verfde koets snel-svvennende *Dolphijnen*:
Die hy dan moedichlick leyt met het schubbich zeel,
Doende sijn *Majesteit* op t'vochte veldt verschijnen.

Als in de morghen-stont met veel c'leuren gheciert
De dach-brenghende bood' haer Paerden doet aensporen;
Soo triumph'lick hy sijn VVaghen door t'vvater stiert,
Met de vorck in de vvuyft, om de vloot te versmoren.

Gh'lijck de golven des Zees, die aen de dorre frant
Door *Zephyrs* soet gheblaes allengskens zijn gheschoven,
Makend' een sacht ghedruys dat men van handt, te handt,
Door svvints vvasfende cracht hoort meer en meer vergroven.

Soo hoort men tervvijn oock een murmurich gheluyt,
Onder al de Stierluy, beginnende te vviften
Om de *Cours*, daer haer reys door soud' vverden gheuyt;
Meerend' al voort en voort door tvveedrachts argheliften.

D'Een riep, onf' *Cours* behoort Noordvvaerts te zijn gherecht;
Bet Zuyd'licker, riep d'aer, moeten vvy t'steven vvenden:
Dees koos een ander padt: die vvilde fulck ghevecht
Sonder vvat anders voor te slaen niet laten enden.

Sulcx dat nae groot gheroep sy op't laetst tvee en tvee,
Om t'ontdecken, de vaert gaen cloeckelick beginnen,
Richtende sonderlingh' (met opghehijste ree)
Hun *Cours* om t'haerder eet' die reys eerit te ghevvinen.

Maer HUYGHEN tot ghedacht van dit haep'rich ghekijf,
Den *Caep* ghelaten Naem van *Twist-hoeck*, ginck voort rennen
Door de schuymighe Zee, vord'rend' met cloeck bedrijf
Sijn reyse naer *Vaygat*. Dit siend' *Hjems* gaet, sennen

Een verduyft'rende *Mist*, die hun sóo dicht bedeckt,
Als somvviyl t'modd'rich sliet t'clær vvater der Rivieren:

Of soo de donck're nacht sijn svarte vlercken streckt
Over de vvaghen glants die *Phaëton* vvoud' stieren.

Ia dat *Lyncei* oogh' niet soud' hebben gheschout
Dese scheeps lengte verr', en om d'angst te vermeeren
Met clar'ende gheslach, stort haghels menichfout,
Voorboden van een storm en schrickelick' onvveeren.

Ghelijck t'Noordtvest gheblaes somvviyl crachtelick schudt
De *Dodonische* Eyck, doende d'eyckels met hoopen
Storten op gras, op aerd', op loof, op beest, op hutt',
Sulcx dat haer snelle val niet mogh'lick is t'ontlopen:

Soo valt met groot ghebaer dit vochte Cristallijn
Op verdeck, op koe-brugh', op hooft, op voet, op handen,
Slaende t'moedich boots-volck met smertelicke pijn:

Die lopen vlytich schuyt verlatend' de scheeps-banden:
Maer met de cleenste vvenck comen' onbeschroomt vveert,
Trecken met groote cracht aen de svart-pickte touvven,
Verachtende t'ghebruys des vvaters, en t'ghebeer
Van't clappende ghesceent' dat hun hardt comt bedouvvē.

Ghy onbeschaemden hoop, nu zijdy vast in d' strick
(Riep de dölle *Neptun'*) ghy sulc my niet ontstuyren,
Ick versmoor' u altsaem binnen een ooghenblick
Doend' u dese stoutheyt met lijf en goet besuyren.

Doen stiet hy sijn *drie-tandt* met een verbolghen cracht
In de vvöest' *Oceaan* om t'neerst' boven te roeren,
Die heeft hy met ghedruys driemaal vveer opgebracht,
En soo veel reysen oock tot aen de gront gaen voeren.

Stracx vvert de Zee beschuymt, en het golvighe zout
Door *Boreas* gheblaes hooch aen d'Hemel gheschoven,
Dat valt stolpelings neer over t'bevende hout,
Makend' dat all' t'boots-volck int vyater staet bedoven.

Een droeve svarte Lucht vvert rontsom uytghefreckt
Berovend' hun van't licht, men gaet het zeyl in halen
Slaende tegens de mast, elck roept, elck crijt, elck treckt,
Om dat seer spoedelick binnen t'boordt te doen dalen.

De fluytingh' van't ghetouvv', de ruysschingh' van de vviindt,
T'Murmuren des Zees, t'clar'en der donder-flaghen,
Maken schrickich gherucht: d'een maectt los, d'ander bindt,
T'scheen of Zee, Vvint, en Lucht, over hoop te veld' laghen.

Boreas drijft voor hem een luyd-loeyenden hoop
Van golven peerflich vvit, de vvolcken gaen vermeeren
Met soete zeen de Zee, die doet met snelle loop
Een regheningh van zout vveder ten Hemel keeren.

Nu schijnt de heele Lucht los te vallen in Zee,
Dan schijnt de Zee vveer om tot aen d'Hemel te dringhen,
De vvinden zijn altsaem teghen t'schip, dat seer dree
(Als een hipp'lende bal) op ende neer moet springhen.

Nu hangt het op een golf van daer t'volck dunckt te sien
T'Diepste van den asgront, dan schijnt het vveer te rijfen
Tot aen de sterde *vaut*, dus moet gh' op en neer vlien,
Om dat sijn gramme moet *Neptun'* recht soud' bevvijsen.

Maer u onvertsaechd' hert, en standvastich ghemoet,
O **HVVYEHEN** vviidt-verfocht! gæt sijn ghebaer verachten,
Poghend' altijt voort voort, en door beleydingh' vroet
T'Behyfelde *Vaygat* gheluckich te betrachten.

Hier teghens stelt hem vveer *Hyems* met ijs en snee,
Dat bespringht u seer dicht en keert t'zee-spouvvend' steven,
Bruyft, breeckt, berst voor de boech, schuyft t'een op t'ander mee,
En vvert met groot ghekraeck rontsomm' u schip ghedreven.

Dat clooft allengskens door t'bar-barstende ghebaer,
Morselende met cracht de hard-ghebacken stucken,
Dat knerst met heesch gheluyt, en perst teghen malcaer:
Schijnend' of sy het schip aen steters souden rucken.

Neptunus sendt hier toe noch een seer groulick Dier
Climmend' op driftigh' ijs met onbrecklicke tanden,
En huylende vreeselick, toont een ghesicht als vyer,
Schijntet schier te versmaen de Reus met hondert handen.

Doch ghy blijft onverschrickt, en t'volck stelt hun ter vveer,
Varend' onbevrees't heen, houvvē met scherpe bylen
Op de verstaelde huylt, die springhen op van t'leer
Als of de slach gheschied' op diamanté stylen.

T'Moet nochtans vviijken oock, met al t'*Neptunus* ghespuys,
En *Hyems* felle cracht, koud', ijs, en groote reghen,
Oock t'fluytende gheracs van *Boreas* ghedruys
Die u met groot ghevvelst docht van de Zee te veghen.

O vrome BATAVIERS! ey! Vvat sal schrickich doch
 V onvertfaecht ghemoedt, nu niet en can beletten
 V cloeck en stout bestaen, dit rasen? noch t'bedroch
 Dat de snoode tweedracht looslick had gaen uytsetten?
 Vvant nae al dit ghevaer crijcht ghy vreuchdich aen boort
 De Laagh-ghevvenschte strant, gaende hier door layeeren
 Tot in den *Oceaan*, van daer men spoedich voort
 Met de *Chinasche* schat ons Rijckdom sal vermeerren.
 Hebbend' hier tot ghedacht van deef heerlicke tocht
 En ont' ACHILLES naem veel merck-teeckens ghelaten,
 Sulcx dat seer veylichlick nu sal vverden besocht
 De STRAET van NASSAV, en t'EYLANDT der HEEREN STATEN:
 En elck kenbaer sal zijn een onbekende Strandt,
 Tot uytbreydingh' des NAEMS, end' EYLANDT van ORANGIEN,
 Soo dat elck soecken sal MAURITIUS EYLANDT,
 Verduyft' rend' meer en meer t'lof van t'hoochmoedich *Spangien*.
 Vvant ghy doet t'NIEUVV' HOLLANDT, en t'EYLANDT van MAELSON,
 Met de MOUCHERONS HOECK vast in elcx ghedacht blijven,
 Iae oock t'NIEUVV' VVEST-VRIESLANT, soo langh' de snelle Sonn'
 Over IAN HUYGHENS HOECK, en NIEUVV' VVALCH'REN sal drijven.
 Dees Landen onbekent hebt ghy moedich betreen,
 Tot nuticheyt van ons, met arbeydt onverdroten,
 Vvaer toe u noot'lick diend' het cloeck-sinnich beleen,
 En d'ervarentheyt van IAN HUYGHEN VAN LINSCHOTEN.
 Dies vliecht door dese tocht, en seer loslicke daedt
 O LINSCHOTEN! u Naem van de Zuyd-pool, tot d'ander
 Daer t'Beerken sijnen poot nimmer int vwater slaet;
 En verr' voorby d'Outaers van de groot' *Alexander*.
 Sulcx dat noch *Bacchi* reys, noch d'ontillicke *stien*
 By *Herculem* ghestelt op de Spaensche Zee-stranden,
 Noch die *Gamaes* cloeckheyt door seer neerstich bespien
 Stett' int *Cal'couische* Rijck van d'*Oost-Indische* Landen.
 Noch t'om-zeylen van *Draeck*, (vvvel vvaerdt eeuwighe prijs)
 Noch t'stout bestaen, vvaer door t'rijcke *Nis* vverd' vercreghen,
 Noch die d'*Israeckische* *Vorst*, verstandich, cloeck, en vvijs,
 Deed' met sijn snelle vloot op t'Mid-landts vvochte vveghen.
 Niet te ghelijcken zijn by dees sorgh'licke tocht
 En d'eeuvvige *Tropheen* die ghy hier hebt doen stellen,
 Tot teekens dat u reys gheluckich is volbrocht,
 In spijt van alle t'gunt dat u seer socht te quellen.
 Vvant vvat heeft haer ghequelt dan een golvende Zee,
 Vervveekt door het gheblaes van de ruysschende vvinden?
 Maer u strack'lick daer toe queld' haghel, ijs, mist, snee,
 Reghen, rijm, groote vvindt, die *Neptuns* toorn ginck vinden.
 Door vvat vvaerdich gheschenck mach dan vverden beloont
 Dit perijckel en vrees' van u moedich gheleden
 Met onverschrickt ghemoedt? can t'ghenoech zijn becroont
 Door t'seer-gheachte goudt aen duyft stucken ghesneden?
 O Neen: Dies heeft de *Faem* met een eeuwich gheluyt
 V seer loslicke Naem in elcx ooren gheschoten,
 Soo dat Landt, Zandt, en Strandt ghestadich roepen uyt,
 LOF, PRYS, end' EER' ZY U, IAN HUYGEN van LINSCHOTEN.

V. M. E.

Onderdanighen Dienaer

C. TAEMSSOON van Hoorn.

Op de

Dan

I. H. VAN LINSCHOTEN,

BY NOORDEN OM DOOR VAYGAT,

nu de STRATE VAN NASSOVVEN.

SONNET.

Heeft Orpheus soete Lier gheacht waert om vermaren
Van d'Indus tot d'Iber' der Argo-nauten lof/
Die (dooz ruijck' Vlies ghelockt) eerst van Land' staken of
Om met een blottend' hout hier eet-mael verd' te varen.
Laet nu dan elck om strijt d'held're Trompet gaen claren/
Nu/ slechts wyt hoop' van eer' / dooz storm / snee / haghel / stof-
Reghen / mist / rijn / en vorst / om t'groot Conincklick' Hof
Van China onsen naem cond't te maken / gaen varen
Soo verd' LINSCHOTEN heeft : en de STRAET VAN NASSOVVEN,
Het des grooten Thebaens, en die van Magellaen,
Meer dan ghelijck ghemaecte : jae noyt-ghehoorde stranden
Het HOLLANDTS groote Naem begint : en aen te schouwen
Dooz elck scherp-sichtich oogh' so constichlick ontdaen
Dat sijn Naem noyt ghehoort aen Charons rust te stranden.

De selve C. TAEMSSOON.

Tot

IAN HVYGEN VAN LINSCHOTEN, op sijn ghedane
Reysen na de Noorderfche quartieren.

SONNET.

En nieuwen ganck, een wonderlicken keere
Wort hier gheroont door een vyerighen gloet,
Niet door een Planck oft ander hout ghevoet
Maer door een lust tot des Vaderlants eere.
D'Engen inganck van het Tabijnschen Meere
Die was voorby, doen den Delphijn met moet
Hoppeld' en sprongh' in den seer diepen vloet,
Wysend' een wech al voort en voort noch veere.
Wijct nu ghelijck, die all' vreemt ondersoek
Bipaden wilt, door hoemoet ofte twist
Met TMOET SOO ZIEN, dat menich bracht in rouwen:
En gheeft den prijs, aen ons LINSCHOTEN cloeck
Die door den sneeu, haghel, rijn, ys, en mist
Ons heeft gheroont de STRATE VAN NASSOVVEN.

H. I. COMPOSTELA

Tot Hoorn.

(*) tij

OP

Op de Noordtſche Ontdeckinghe van IAN HVYGHEN
VAN LINSCHOTEN.

S O N N E T.

DEr vvaenen roem in heerlicke verthoone
Heeft langh' ghevoert de Spaensche Soldaet,
Stout int ghemoet, dringend' aen, snel van raet,
En ghevorden dvanck van *Europa* schoone.
Vvas tot een schrick de *Barbarische* Croone
Als d'Hollander int noot heeft aenghevaet
T'Svvaert in de vuyſt, om te vryen ſijn ſtaet
Liet hem niet langh' ſijn eyghen daet te loone:
En bont vrees met vrees, dies roept *vive Orangien*
T'*Martiaſch'* hert, cere van *Almangien*
T'Lof van t'opdoen der onbefeylde Beken
En Rijcken ver-gheplant vvas noch by *Spangien*,
Maer *Linschoten* coen heeft haer af gheſtreken
Den ranck: dies blijft by *Magellaen* gheleken.

Schaemt u niet te beteren.

P. HOOGERBEETS.

Van de ſelve

Aen IAN HVYGHEN VAN LINSCHOTEN
Op't ondervinden ende vernoomen van *Vaygats*.

S O N N E T.

SOo langh' als ſal de wjyt-vliegende Fame
Vys roepen, ſnel over water en veldt
T'*Naffauſche* bloet voor een cloeck ſtrijbaer Helde,
Voort-dringend' vroom en van Zeden bequame.
Vviens d'hooghe Stam van Orangien niet ſchame
Linschoten ſal u lof worden ghemels,
Die ons den ganck onder t'Beerckens ghetelt
Ontdeckt en ſtelt een onſterflicke name.
Des ſal eer langh' Spaengien hooren met rouwe,
Dat een plomp volck door de Straet van *Naffouwe*
Eermaels *Vaygats* met wygheſtreckte ſeylen
Ghedrongen ſpoors, al door de *Cathayſche* baren
Sonder verlet, nae de ſoet-reucke waren,
Om *Ganges* voort u ſtranden te bepeylen.

Ander S O N N E T tot de ſelve.

WAer ſet ghy nu u Cours, met yvers luſt bevanghen,
Door t'vvoedende ghedruys dat men vallend' ſiet rijſen?
En doen u niet, vermengt ijs, haghel, ſneeu, eens grijsen?
Of hebt gh' om te ſien t'begin des Noorts verlanghen?
Maer neen, de groote raedt *Neptuni* heeft ghehanghen
De triumphelicke *Crans*, die met ſeer groote prijsen
Sal ghejont vvorden dien, die cloecklick can bevvijsen
Te zijn een VVeerelt nieu, ontdeckt door nieuwve ganghen.
Palnurus, *Typhū*, *Peeter* die van *Medijnen*
Neptuni *Vvaghenaer*, noch *Magellanes* cloeck
Noch dien, die oock in t'rōnt *Tethim* ſloot door t'verfoeck,
Maer *Linschoten* u, die voorsichtich deet verſchijnen
Het onghebaende pat, daer de *Tabijn* den hoeck
Dagh'licx van den *Tartar* doet meeren en verdvijnen.

T'Streckt al tot een.

H. COMPOSTEL.

SONNET TOT LOF VAN
DEN BOECK-DICHTER.

Eerst hebt ghy ons nae t'Zuyd^{en} den wech gheopenbaert/
Die men nu menich Schip/ tot Hollandts loff end' eer/
Naer t'Oost-Indische Lande liet gaen en comen weer:
Welck' uwen Naem allom^{en} LINSCHOTEN seer vermaert.
Nu leert ghy ons nae t'Doord^{en} te zeplen onverbaert/
Dooz de ghevroosen stract van Vaygats end' Nassouvv:
Dien ghy met ijs/ end' sneeu/ rijp/ haghel/ mist/ end' kouw/
Onder t'Lecuvvs end' Orangiens zee-beplende standaert/
Hebt / als een Heldt seer cloeck/ een Iason int bestaen/
Selfs dooz end' dooz gheseylt/ end' om/ end' om ghesien:
Om vooz ons t'prachtich Rijck van China te bespien.
Dies men u wel mach noemen d'Hollandtsche Magellaen,
End' met bloepende Daphne t'hayz omspannen t'schoon:
D'onvertsaecht ghemordt/ pen/ wijshypt/ tot een loon.
Præstat dum licet.

EIVSDEM AD AVTHOREM
CARMEN.

Prisca fides magnæ speciem telluris in orbem
Non duci, antipodas nec in ullâ parte morari;
Sed totum hunc terræ tractum qui subjacet Austro,
Credidit antiquum Chaos, immensumque profundum.
Præterea Zonam; quæ torrida solis ab æstu,
Et quæ perpetuâ vastatur frigida brumâ:
Desertum prorsus tenuit, nullisque peritum
Sedibus. At nos quamprimum rerum arbiter usus
Occasum docuit scrutari, & classibus ortum,
Suppositumq; Noto, & gelidis Aquilonibus æquor:
Vidimus antipodas, latissima vidimus orbis
Imperia ignoti, gentes & sole perustas:
Vnaque præteriti deliria risimus ævi.
Quod tibi LINSCHOTI meritâ cum laude fatemur
Acceptum Batavi: postquam protupit in auras,
Immortale tuum populo mirante volumen,
Aurea describens fœcundi littora Gangis,
Nominaq; Eois dantis regionibus Indi:
Olim oculis pervisa tuis terrâque marique.
At nunc omnigenis Batavûm ingeniosa carinis
Turba, magis rursus gratamur ad æthera plausu;
Dum tua Hyperborei nobis facundia ponti,
Divitis ad Chinæ portûs, atq; inelyta regna,
Sternit iter: quondam tua quod celeberrima virtus
Per medias fecit glacies, Aquilonis ad ortum.
Audi igitur patriæ decus, & tua fata superstes
Æternum vince ingenio, ac præstantibus ausis;
Quique decet fortes, Phœbeæ frondis honorem
Accipe, quem capiti sacrarunt carmine Musæ,
Et pater Oceanus, vastisque Tridentiger undis,
Nereidumq; Enchusa soror, quæ nobilis inter
Frisonas, æquorea latè dominatur habena.

Præstat dum licet.

DE Sonne en de Vorst eens roemden wonder seer,
 Dat sy afweerden sterck den Menschē swack en teer.
 Dit speet den Schepper groot: Hy seyd' met gramme sinnen:
 Het vroom Hollandische volck sal Vorst en Son verwinnen.
LINSCHOTEN nam de reys tot t'Indiaensche vyer;
 En sprack: O vlamme' Licht, was seghstu? ick ben hier!
 Doen vloogh hy naer de Vorst door Vaygats onbevaren.
 Als Godt den stouten helpt, en vrees't hy voor gheen baren.
 De Son die dit aensagh, de Vorst die't heeft ghevoelt,
 Die riepen: Daer de Heer verwarmet en vercoelt,
 En can noch Vorst noch Son verwriesen noch verbranden:
 De cloecke Bataviērs verwooghden Zee en Landen.

G. TVNING.

LOF-DICHT.

Ter eeren van de nutte en naerstighe beschrijvinghe der
 Noordtische reysen!

Van IAN HUYGHEN van LINSCHOTEN,
 Tresorier der Stede van Enchuyssen.

Het welke can ghesonghen worden op de wijze van
 den P.S.A. Psalm Davids.

I.

EEn drie-dobbel stael vvaerachtich
 Moest veel vvesen om sijn hert:
 Die eerst op de Zee voer crachtich
 Sonder vreesse op een bert.
 Maer veel stouter moet hy zijn,
 Die recht onder t'Sonne-schijn
 Darf door-varen; jac daer vvoonen.
 Dit doet LINSCHOT': VVie sal't loonen?

II.

Waer hy noch daer met te vreden:
 Maer hem eomt noch nieuven lust.
 Daer de Sonne niet darf treden,
 Daer vaert hy cloeck en gherust.
 Door het Vaygats onbekent
 Heeft hy Zeil en Schip ghevvent:
 End' heeft noch een Zee vernomen.
 T'is al open voor den vromen.

III.

Onse Schepen (naer't vertellen)
 Sullen corten hare reys,
 Ende haest naer China snellen.
 Dit brengt Spangien in ghepeys.
 „ O (denckt sy nu de Wolvin)
 „ Het volck dat scheen grof van sin,
 „ Dat can al mijn schatten vinden.
 „ Ick verliese schat en vřinden!

Doen

Doen den Hemel sach t'beginnen
 Van de Nederlanders cloeck,
 » Seyd' hy my; Elck soeckt te vvinnen,
 » En ghy blijft in eenen hoeck!
 » Spreyt den mantel in den vvint,
 » En maeckt dat ghy oock vvat vint:
 » Wat vvilt ghy in *Leyden* slaven?
 » Soeckt oock eere ende gaven.

» Maer (seyd' ick) ter goeder trouvvén,
 » Soldestu my laten gaen?
 Doen begon hy te verflouvvén,
 Ende sprack met soet vermaen;
 » Wat helpt het den Mensche, Kindt,
 » Dat hy groote schatten vvindt,
 » En sijn arme Ziel' doet schade?
 » Lydet u met mijn ghenade.

Driemaal ick versuchte droevigh,
 O Godt, als ick dit bedenck!
 Liever ben ick vvat behoefigh,
 Dan dat ick mijn Ziele krenck.
 Heer, gheef *LINSCHOT*, end' elck een,
 Dat sy doch den diersten steen
 Niet verlaten, om te rijcken:
 Den Steen Gods heeft gheen ghelijcken.

DE doods doet LEVEN.

JACOBVS VIVERIJS.

WZe hadde opt bedocht / dat t'Bataviersch gheslacht
 Het cloeckelick bestaen / het Nerdriick soud' omronden/
 En laten blieghen upt sijn Vlagghen onghebonden
 In t'Wecrelts hoecken al? Ist niet een groote macht?

Jae t'is een wonder werck / en nauwelick ghehoort/
 Dat dit cloeckmoedich Volck in eng-bepaelde landt
 Des dinghen derf bestaen; ick segg het Holle-landt,
 Wiens lofs men hoorz vermaen Zuyt/West/ooch Oost en Noort.

Och of eens saghen op ons oude waerde Haghen/
 Die graeutwe Helden stout; men soud' se nae dit leven
 Noch hoorzen roepen luydt: Zijn dit ons jonghe Reven?
 O welcom moet ghy zyn in dese onse haghen!

Hoe trou hebt ghy ghevolght (alsoo wy hoorzen waghen)
 Ons loffelicken pat / en grootelick verbruyt/
 De eer ons Vader-landts! jae ober al verspreyt!
 Dus welcom moet ghy zyn o jonghe waerde Haghen.

Wan

Dan macht / moedt en verstant / men u nu liet schoon bloeyen /
Die Wapen voeren coen met dapp' te eet en prins /
Het Schepen / zeplen wijdt dooz hitte / koud' en ijs.
Die onse Godt bewaert / die moet in boospoet groepen.

Het stoutelick bestier sich hebben onderwonden
Een ongheloofde saeck / daer af gheen Oude praten ;
Ick meen de Noordtsche vaert / dooz de Nassausche Straten,
Kondrom t' bevrozen Landt ; alwaer s'haer onderstonden.

Dooz het Tartarisch' meer / met grouwelick ghevaer /
Te vinden coxter baen / om vry te moghen rusten /
En hand'len bredelick op der Chinesen Custen.
Dit hebben sy ghedaen met commer groot en swaer.

Iae drie mael oock versocht : Waer van men hier mach lesen
LINSCHOTENS waer verhael ; wiens naem sal eeuwich leven /
Vermaert en wijdt verbreydt / en seker tugh'nis gheven
Dat deuchdens opset cloeck gheen wegh can onwegh wesen.

E. VORSTIUS.

VOYAGIE

VOYAGE OFTE SCHIP-VAERT

Fol. 1.

VAN IAN HUYGHEN VAN LINSCHOTEN, VAN BY NOORDEN OM, DOOR DE ENGTE VAN NASSAU, TOT VOORBY DE REVIER OBY, VAN VVEGHEN SYN EXCELLENTIE MAURITIUS DE NASSAU, ende mijn Heeren de Staten der Gheunieerder Nederlandtsche Provincien, tot twee verscheyden Reyssen, als namelicken, de Iaren 1594. ende 1595. VVaer inne seer distinctelicken verbaels-ghevvyse beschreven ende aengevvesen, vwordt, alle t'ghene dat hem op de selfde Reyssen, van dach tot dach bejegt ende voorghevallen is: Met de afbeeldtsels van alle de Custen, Hoecken, Landen, Opdoeninghen, Streckinghen, Coursen, Mijlen, ende d'ander merckelickste dinghen meer, ghelijck als hy't alles selfs sictelicken ende vvaerachtelicken nae't leven uytghevropen ende gheannoteert heeft.

VOOR-REDEN.

LSOO door veelwytruchtighe maren, ende daer uyt daghelix vvasfende begeerlickheden, de Menschen van dach tot dach trachtende zijn, om nieuwve ende onbekende Vaerden t'ondersoecken, daer in alle natien, van die de Zee hanteeren, elck-ander vast te boven sien te gaen, de Spangiaerden ende namelicken de Portugaloisen boven alle d'anderen uytmunrende, en haer dies aengaende seer vvel ghequeten hebbende, comende nae haer d' Engelschen oock ten naesten by door haer, soo bekende (onlangsgheleden) Navigatien, van dien so vviijdt-vermaerden Zee-ploegher *Capiteyn Draeck*, ende nae hem *Ridder Candisch*, als oock *Maerten Furbischer*, ende meer andere, met haer Navigatien, soo nae't Zuyden als oock nae de Noordersche quartieren, ghelijck sulcx ghenoech bekent ende openbaer is, soo hebben dese haer beginselen, ende namentlicke de vviijdt-vlieghende Fame, der alom vercondichde Rijckdommen (by de Spangiaerden: soo seer verheven) van de Landtschappen ende omlyghende Contreyen, van dat als nu soo seer vermaerde Rijcke van *China* ende *Cathay*, onse natie ten laetsten oock begonnen te prickelen, eensdeels om d'ander (de Navigatie beroerende) geen voordeel te erkennen, ten anderen om de begeerte van t'ghevvin (hoe vvel onversadelic) te moghen veighenoeghen. Soo ist dan dat dese beginselen ende aenlockende voorboden altemets begonnen hebben plaets te grijpen onder de ghemeene man, voornamentlick onder de ghene diet haer professie is, naecht en dach te practiserē, haer goet ende have door de coopmanschappen te vermeerderen: ende ten is niet alleen daer by ghebleven, maer door-cruypende noch verder, is ghecomen tot in de herten ende ghemoet der ghener die s'Landts regeeringhe ende vvelvaert van des Alderoppersten machts bevolen is: Welcke vermerckende dat met foodanighe vvreemde Vaerten andere natien, als oock sommige particuliere persoonen soo seer floreren, ende soo vermoghent door ghevorden zijn, hebben eyndtlick voorghenomen ende begonnen seer te solliciteren om oock yet sulcks te beginnen, daer men eenichsins ja grootelicken, niet alleen eenighe int bysonder, maer onses gantschen Vaders-landts vvelvaert met souden moghen stijven en andere natien ghelijck maken, int cas van de Zee-vaert ende onderhandelinge van dien, daer doch dese onse natie ende Landen van bequaemheyt ende geleghentheyt (niemant te nae ghesproken) alle d'andere der Weerelt ghenoech te boven gaen, nae de streckinghe van haer limyten. Dit selfde dan aldus etlicke jaren in de ghedachten, ende byvviijlen in communicatie gheleyt zijnde, soo door aenporren van ettelicke avonturiers, als oock door een verder insien van eenighe des Landts Regierders, by vvylen des Hoogh-gheboren ende Doorluchtighen Vorst, Hoogh-losflicker memorie onses Vader-landts Stadt-houder, ende ghecoren Bescherm-Heer *de Prince van Orangien*, de vvelcke daer oock een sonderlinghe vvelbehaghen in hadde: Soo is nochtans door de continuelicke ende langduerighe inlandtsche Oorloghen ende ghemeene troublen, soo goeden ende van veler ghevvensten voornemen altoos versmoort en verhindert ghebleven, hoe vvel in veler herten noch vonckende en noyt ten heelen uytghebluft, tot dat Godt de Heere ons vvat meer door sijn ongrondelicke goetheyt verquickende, door t'beleyt van den

A

onvertsaech.

Door-reden.

Invertfaechden Heldt, ende in sijn Vaders Zal. plaetse, sijn Excellentie, Grave *Mauritius* van Nassau, neffens mijn E. Heeren de Staten Generael, t' selfde vveder ende gantsch resolutelicken by der handt ghenomen is, daer toe helpende t'aenporren van ettelicke (dies verlanghende) Cooplieden, ende t'vvijsfelick ende neerstich versoeck van curicuse, ende t'vvelvaren onses Vaders-landts begheerighe Regierders, ende voornamentlick d'innerlicke sinnedelickheit ende onversadelick ghemoedt, van s'Landts voordeel in aller neersticheyt te betrachten, des voorsz. Vorsts ende Heeren. Om dan d'occasie (die haer met dese lust ende begheerte soo schoon voor ooghen stelde) niet te laten voorby gaen, hebben terstont met rijpen ende ghedelibereerden raedt: eendrachtelicken ghesloten, een mael t'ondertasten of men eenichsins middelen conde vinden, om by Noorden-om met onse Schepen den vvech te openen, nae de voorseyde Landen van *Catay* ende *China*. Want soo nae de verthooninghe der Landen, als selfs nae't recht natuerlick ghevoelen, soo soude den selven vvech (doenlick zijnde) sonder comparatie, jaes mael corter vvesen, als den vvech die als nu van de Portugeesen in treyn ende ghebruyckinghe is: Ende soo sulcks door Godes gunste te vveghe ghebracht conde vverden, een yeghelick can ghenoech vermercken vvat proffiten ende voordeels t' selfde (niet alleen dit onses Vaders-landt, maer oock alle omliggende Contreyen) mede soude brenghen. Hier op heeft men terstont daer toe ghesocht alle ende soodanighe informatien te becomen, als men te vveghe conde brenghen, ende men meende tot des selfde uytvoeringhe dienstich soudon connen vvesen, hoe vvel sulcx vveynich ofie niers vvas, als het ondervinden nae bethoonde. Men ordonneerde voor eerst de Schepen ende t'volck, als nae gheseyt sal vvorden, diese op soodanighen Tocht dochten ghenoech ende bequaem te vvesen, vvaer toe hem terstont presenteerden de ghene die in soodanighe saken yverich ende begheerich vvaren, om s'Landts vvaelvaert ende eere te verbreyden, niet ontsiende haerlieder persoonen vryvvillichlick te hazardeeren. Onder ander die sulcks behartichden, soo ist dat ick dies versocht zijnde (hoe vvel onvveerdich, en ick onbetamelicken sulcks selfs melde) my oock hebbe laten vinden, en hoe vvel ick noch onlangs ghecomen vvas van de Oost-Indische Landen, ende nauvvelicx voleyndt hadde mijn beschrijvinghe der selver, ende noch seer cortis ghenoten t'Vaders-landts, en mijnder bynaest verstorven vrienden nieuve conversatie: Hebbe nochtans terstont met een onsteken lust bevanghen zijnde, beginnen te verlanghen, om t' selfe mede (alle perijckel door de blinden yver achter rugghe stellende) t'attenteeren, eensdeels om s'Landts vvaelvaert te vervorderen, ende ten anderen, om mijn eygen lust ende begheerten eenichsins te voeden. Nu om de gheheele sake van haer eerste beginselen, ende soo ghelijck sy in effecte toeghegaen is, te verclaren, soo sal her noodich zijn die een vveynich t'extendeeren, om alsoo beter te moghen verstaen vvorden. Wy hebben vooren verhaelt van etlicke Cooplieden ende andere, die dese Noordische Vaerdt ofte ondersoeekinghe langhe ghesocht hebben op de baen te brenghen: maer alsoo t' selfde by de Cooplieden alleen qualick te vveghe ghebracht conde vvorden sonder hulpe ende assistentie, midtsgaders d'authoriteyt van t'Landt daer toe te hebben, soo is dat (om de redenen verhaelt) altoos achterghebleven, tot op het Jaer 1593. dat eenen *Balthazar Moucheron* Coopman resideerende binnen Middelburgh met sijn Compaignie, groote neersticheyt ghedaen hebbende om informatien te becomen, so van *Engelants*, *Ruslands*, *Tartariën*, als van ander vvegen, daer sy haren handel door hare Factooren vvaren drijvende, eyndtlicken soo seer met een yver onsteken vvorden, om dese Vaert van by Noorden-om t'ondersoecken, dat sy niet en rusteden noch eenighe onkosten aen en saghen, om sulcks in alle manieren uyt te voeren, ende also haer tot soo vvychtigen sake, s'Landts autoriteyt ende bystandt van noode vvas, soo ist dat sy heftich ende met onverdroten arbeyt ghesolliciteert hebben, so aen sijn Ex^{tie}. als aen de Heeren Staten, met vertooch ende natuerlicke bevvijs-redenen, van hoe dat her vvaerdich vvas t'attenteeren, ghemerckt t'groot voordeel dat daer af te vervvachten stont, soo't

soo't Godt de Heere gheliefde, dat sulcks gheeffectueert vvorde. Ende devvijle dat
 syluyden soo lichtelicken t' hare in ghelijcks daer mede begheeren te vvagen, ende
 de toerustinghe nae haer vermoghen vvilden helpen uytvoeren, soo ist t' selfde
 eyndelicken by sijn Ex^{tie}. ende de Heeren Staten in deliberatie ghestelt, ende daer
 op rijpelicken ghelet, ende met verscheyden discoursen ghecommuniceert heb-
 bende, sijn finalicken beveecht ghevorden, sulcks voor goet t' approbieren, ende
 hebben beloofd de handt daer aen te houden. Om dat dan met aller yle te bevlij-
 ghen, soo is terstont besloten dat men soude toerusten twee Vlyboots van tusschen
 de vijftich ende tseftich lasten groot, ghemonteert van amonitie ende virtualie
 voor den tijdt van acht Maenden, met volck naer behooren. Dese twee Vlyboots
 soudent roegherust ende gheequipeert vvorde, te vveten, een binnen Zeelandt,
 door *Moucheron* voorsz. neffens den Heere Tresorier *Mr Jacob Valck*, ende d'*Ad-
 miraliteyt* aldaer, ende t' ander binnen Enchuyzen in West-Vrielandt, door den
 Heere Raedif. Heere Zal. *Doctoor Françoys Maelson* (als een sonderling beminder
 ende voorstander van de Zeevaert) neffens d'*Admiraliteyt* van t' selfde quartier.
 Aldus besich zijnde om de voorsz. Schepen ende t' volck daer toe te voorsien, om
 teghens t'aenstaende laet de reyse met Godes hulpe by der handt te nemen, soo is
 ondertusschen ghecomen, dat die van Amsterdam gheinduceert zijnde, door den
 vermaerden *Cosmographum Petrum Plancium*, mede hebben beginnen te sollicitee-
 ren, een ander Schip van dierghelijcke conditien te moghen toerusten, om van
 gelijcken nae't Noorden yet te attenteten, doch om gantsch eenen anderen vvech
 te bestoocken, vvant den vvech die d'ander Schepen voorghenomen hadden t'on-
 dersoecken (te vveten om te besien of sy tusschen *Nova-Zembla* ende t' Vaste-landt
 van *Tartarien* een doorgaende Engte conden ontdecken, om daer door den vvech
 nae *China* te becomen) en dochte den voorsz. *Plancio* gantsch niet goet noch doen-
 lick te vvesen: Waeromme hy hem liet voorstaen, dat boven *Nova-Zembla*, te
 vveten, onder den *Polus arcticus* door, den rechten ende doenlicksten vvech moeste
 zijn, om vvuelckes te bevestighen; hy duyfentderley verdochte bevvijs-redenen ver-
 thoonde, jae ghenoech met sekerheyt bevestichde, soo aen sijn Ex^{tie}. als aen an-
 deren, dat de vvech door *Vaygats*, ofte tusschen *Nova-Zembla* ende *Tartarien* door,
 gantsch niet en vvas, noch te vveghe ghebracht conde vvorde, maer dat den vvech
 onder den *Polo*, te vveten, boven *Nova-Zembla*-om, seker, gantsch ghevvis, en son-
 der tvvijffel goet vvas: Maer hoe dat dit in't ondersoecken bevonden is, is een ye-
 der althans ghenoech bekeni, door die soo ongheluckighe ende laetste Tragedische
 Reyse van Willem Barentssoon, door des voorsz. *Plancij* persuasie aenghevangen,
 ghelijck als int Tractaet daer van ghedruet, ghesien mach vvorde. T'is ghenoech
 dat doen door alle sijn segghen, de voorsz. Heeren tot verscheyden ghevoelen be-
 vveecht zijn, ende hebben de voorghestelde Reyse ende ondersoekinghe *Plancij*,
 mede gheconsenteert ende vervvillicht, ende t' selfde Schip in ghelijcks bevolen
 toe te rusten, dat terstont (van de Cooplieden t' Amsterdam, neffens d'*Admiraliteyt*
 aldaer) voorvvaer seer mildelicken ende met grooter gheneghentheyte ende affectie
 te vveghe ghebracht vvorde, alles om s' Landts eere ende avancement (gheenighe
 onkosten ontsiende) te betrachten, ghelijck als sy oock ghenoech in ander dinghen
 (de Navigatie beroerende) behoonende zijn. Dit nu aldus van dese drie Schepen,
 als gheseyt is, gheresolveert zijnde, heeft men beginnen, elck in sijn quattier, ghe-
 reedtschap te maken, ende den tijdt ghecomen zijnde, hebben ons ghelijckelicken
 t'Scheep begheven, trachtende elck een sijn ampte ende beroepinghe vvaer te ne-
 men, achtervolghens d'instruatie van sijn Ex^{tie}. ende de Heeren Staten, ende om
 dat het mijne vvas (neffens mijnen anderen dienst van *Commiss*) alles t'annoteren,
 ende per memorie aen te teyckenen, so hebbe ick my terstont ghevoecht van dach
 tot dach, ure ende stont, alles vvat ons vvedervaren ende op de gantsche Reyse
 bejeghent is, directelicken ende sonder partijschap op te schrijven, ghelijck als ick
 hope van een yeder die ons gheleydt hebben, voor de vvaerheyt (onpartidelicken
 sprekende) sal moeten ghetuycht ende naegheseyt vvorde.

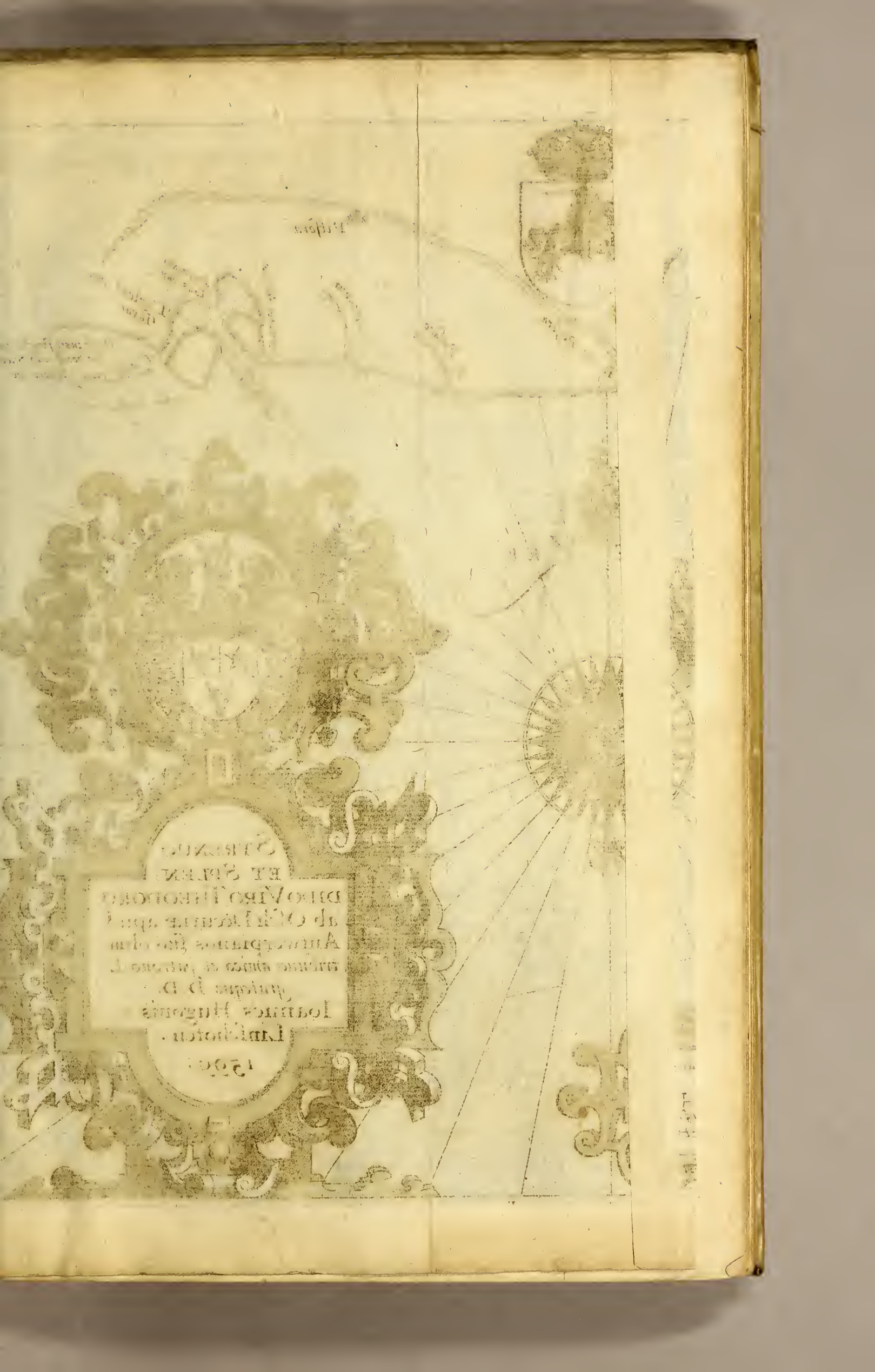
Voor-reden.

Den goetvillighen ende discretten Leser, en sal niet te vervvachten hebben int selfde Relaes eenighe Elegantie ofte vvelfprekentheyt, vvant sulcks seer vreemde ende verre van mijn vernuft is, dan salder alleen in vinden, een slechte eenvoudige (doch dat het beste is) yvaerachtighe Narratie ofte vertellinghe, biddende derhalven t'selfde in dancke te nemen, ende sulcks te vvillen oordeelen nae den goeden vville, ende niet nae't vvreck. Vaert vvel.

Den Leser sal ghelieven te weten / dat dese Verbale gheschreben zijn op de daghen ende tijden / dat sulcx alles is ghepasseert / ende niet nae dat de Keyse volepnde was: Ende om sulcx niet de veranderinghe niet ongheloofticker te maken / ofte voor by-boechfels ghehouden te worden / ende eenich naedencken te gheben / soo hebbe ick dat de selfde forme ende maniere van een daghelickche ende sichteclike Beschrijvinghe Iournaels-ghevvijsse laten blijen / op dat het ghelesen mach worden met soodanighen sin / als selvs by der handt hebbende / niet verhopinghe van een goede uytcomste / ghelijck als het mijn was / in't anno teeren ende beschrijven van t'selfde / &c.

VOYAGE

1500
LORDS OF THE
COUNCIL OF
INDIA
BY APPOINTMENT
TO HIS MAJESTY
THE KING

THE EAST INDIA COMPANY

In deesen Inwyck, comt de riviere Oby in Zee lopen. nae dat wy door see: kere informatie verstaen consten.

NOVA HOLLANDIA

WEST FRISIA NOVA
De Swartens rivier
Mercurius rivier
T'hyterale gesicht want land van n. o. voor by de rivier Oby.

DE NIEUWE NOORT ZEE

Vaygats, ofte t'Enckhuysen eylant.

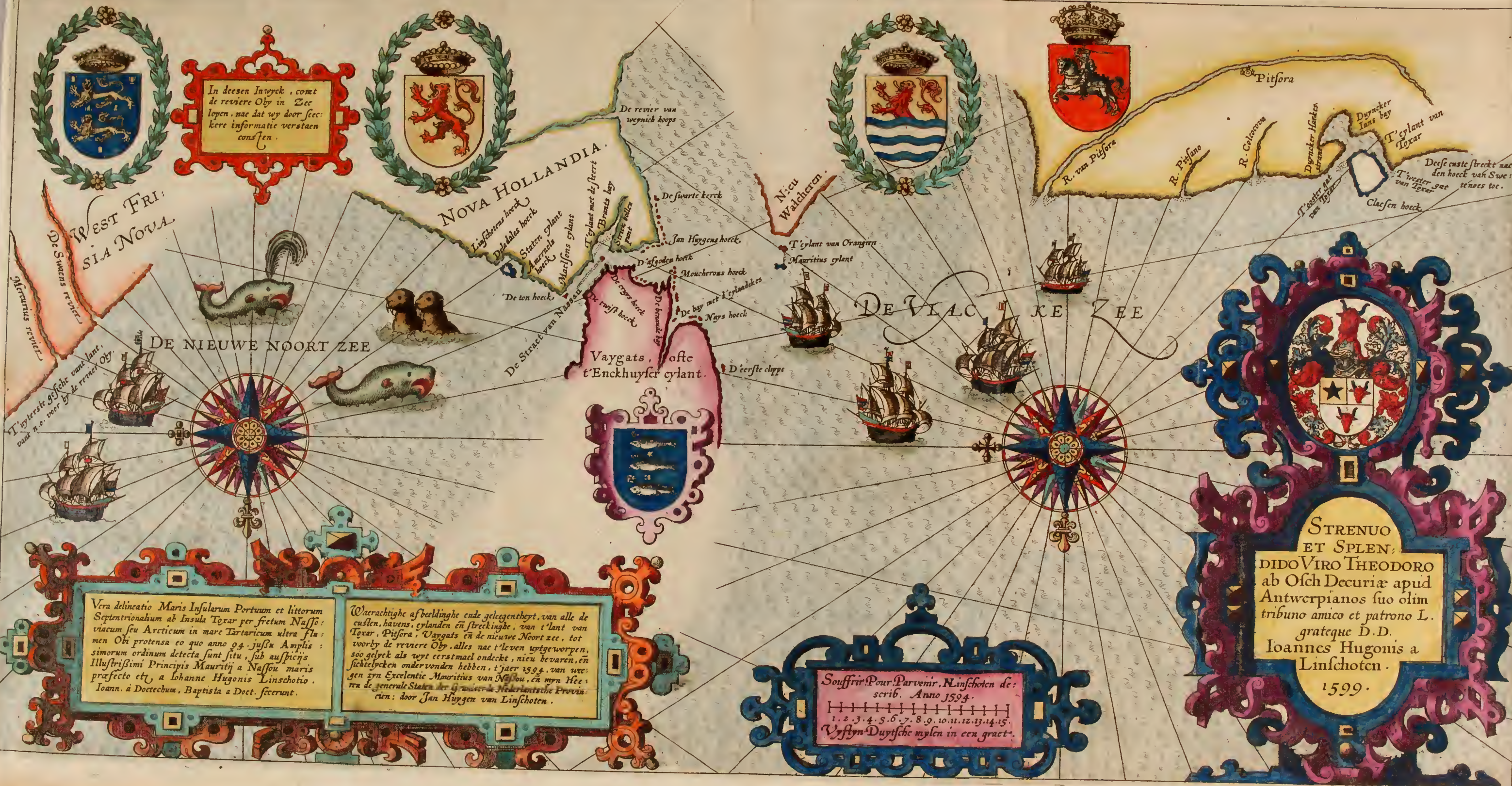
DE VIACKE ZEE

Vera delineatio Maris Insularum Portuum et littorum Septentrionalium ab Insula Texar per fretum Nassouicum seu Arcticum in mare Tartaricum ultra Flumen Oby protensa eo quo anno 94. iussu Anplis: simorum ordinum detecta sunt situ, sub auspicijs Illustrissimi Principis Mauritij a Nassou maris praefecto et, a Iohanne Hugonis Linschotio. Ioann. a Doctechum, Baptista a Doct. fecerunt.

Waerachtighe afbeeldinghe ende gelegentheit, van alle de custen, havens, eylanden en streckinghe, van t'lant van Texar, Pitfora, Vaygats en de nieuwe Noort zee, tot voorby de riviere Oby, alles nae t'leven wtgeworpen, soo gelyk als wyt eerstmael ontdeckt, nieu bevaeren, en sichteelycken ondervonden hebben, t'jaer 1594. van wegen zyn Exceletie Mauritius van Nassou, en myn Heer van de generale Staten der vyf Nederlandtsche Provincken: door Jan Huygen van Linschoten.

Souffrir Pour Parvenir. Linschoten de: scrib. Anno 1594.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.
Vyffyn Duytsche mylen in een gract.

STRENUO ET SPLEN:
DIDO VIRO THEODORO ab Osch Decuria apud Antwerpianos suo olim tribuno amico et patrono L. grateque D.D. Ioannes Hugonis a Linschoten. 1599.

VOYAGE OFTE SCHIPVAERT VAN IAN HUYGHEN VAN LIN- SCHOTEN, VAN BY NOORDEN OM DOOR DE ENGTE VAN NASSAU, TOT VOORBY DE REVIER OBY, &c. d'eerstemacl, Anno 1594.

De Schepen in Texel ghe-
comen zijnde/ te weten/ de drie in
de Voor-reden verhaelt/ als na-
melicken/ t'Woot ghenacint de
Swane van der Deere in Zee-
lant/ de Mercurius van Enchupfen/ en t'Woot
van Amsterdam/ zijnde superintendant (vol-
ghens d'instructie van sijn Erue. ende Heeren
Staten) een Cornelis Cornelisz. Nay, Schip-
per van t'Zeevlantsche Schip/ als eender die
ernighen tijdt (van Moucheron verhaelt) op
Molcovien als Stuerman ghebruyckt was
gheweest/ ende door de langhe usantie goeds
erbartheit van de Noorderse Custen ende
Zee-vaert hadde/ hebbende neffens hem/ als
mede- Stuerman enen Pieter Dircksz. Strick-
bolle, beydegae Borghers van Enchupfen/
de welke van de voornoemde Heeren ende
Moucheron voorsz. (om sijn goote lust ende
ijverich voornemen te volbrengen) ghenoech
met een heerlich salarium/ ende verbandt van
beter vergheldinghe (de reyse volbracht zijnde)
daer toe verwillicht ende beveecht worden/
hebbende noch oock neffens haer afghedeer-
dicht eender synder Cozijn/ met namen Fran-
coys de la Dale, om (behalven t'bedryf van de
coopmanschappen waer te nemen) van ghelijck-
ken te dienen als een Tolck in de Rusche tale/
als eender die daer (door de langhe hant reinge
in Ruslandt) seer condt ende ervaren in was/
ende tot een superplus ofte overbloet/ soo is
haer by ghevoecht eenen Meester Christoffel
Splindler Slavoen van gheboorten (die in de
Universteit tot Lepden ter studien lach) om
dies noodich zijnde/ ons met de Slavoenche
Tale eenichsins behulpich te mogen zyn aen
de Custen van Tartaryen, &c. Op t'Schip van
Enchupfen was Schipper eenen Brandt Yf-
brantz. anders Brandt Tetgales ghenacint/
een seer condtich ende oudt-bedreven Zee-man/
hebbende tot een Onder-stuerman enen Claes
Cornelisz. beyde van Enchupfen/ alwaer ick
by ghevoecht was als Commis, &c. Op
t'Schip van Amsterdam was Schipper en
Stuerman V Villem Barentz. van der Schel-
ling/ Borgher t'Amsterdam/ een seer ervaren
ende bedreven Man in de coast van de Zee-
vaert/ hebbende by hem een Schellinge Wif-
schers jacht/ om hem in sijn voorghenomen
Reyse (van ons afscheydende) gheselschap te
houden. Aldus ghereedt liggende in boegen
als gheseyt is/ verwachende bequaem weder
ende wint: Soo hebben wy/ op Hupsdyner
wesende/ zijnde den 4. Junij 1594. te samen
Admiralschap ende een vast verbondt ghe-
maecht/ van in onse Reyse by een te blijven/ so
bele alst doenlick ende moghelicken was/ tot
onder t'Opplandt van Kilduyn in Laplandt,
ende soo't ghebeurde dat wy door mist/ on-

weder/ ofte andersins quamen te verstellen en
van een te scheidende/ malcanderen te bertoecken
ende weder te vergaderen/ op de voorsz. plaets
van Kilduyn. Dit aldus ghesloten ende alle
dinghen ghereet zijnde/ is des anderen daeghs
(de wint goet wordende) den Amnerael t'zepl
ghegaen/ ons bevelende hem te volghen/ ende
als wy seiden dat wy gaerne om ons verbandt
nae te comen/ die van Amsterdam begheerden
te verwachten/ de welke seiden no. h. ernich
goet ende coopmanschappen verbevede wa-
ren/ daer sy nae toeben moesten/ heeft ons des
niet teghenstaende bevolen dat wy hem eben
wel volghen souden/ op hem nemende/ om
voorz. ons beyden te verantwoorden/ soo daer
yet op soude moghen vallen te segghen/ waer
op wy hem terfont ghevolyt zyn/ loopende
beyde t'Zeevaert in/ om onse Reyse te verbor-
deren/ latende die van Amsterdam noch in
Texel liggende als gheseyt is.

Dit was den 5. Junij des Sondaeghs dat
wy upt Texel t'Zeevaert in liepen/ ontrent
des middaeghs/ hadden de wint van upt den
Oosten met een flappe koelte/ ende buytens
Dyjn wesende/ stelden onsen Cours n. n. w.
ende n. ten w. aen/ was een claer/ schoon/ heet
weder ende sonne-schijn/ ende ontrent vier
uren nae den middach creghen stilte/ loopende
de wint een weynich daer nae nae t. n. o. ende
n. n. o. met een goede koelte/ ende teghens den
nacht naet 3. o. gheduerende alsoo den ghe-
heelen nacht over.

Den 6. des Maendaeghs hadden noch een
niet 3. o. koelen wint met claer helder weer/
zeplende op de selve Cours/ van n. n. w. ende
n. ten w. aen/ gheduerende alsoo den gheheelen
dach ende aenvolghenden nacht.

Den 7. des Dingsdaeghs/ ontrent tegens
den middach/ creghen de wint van upt den
3. w. doende noch alsoo de selve Cours van
n. n. w. ende n. ten w. aen/ hebbende een goede
koelte met claer helder weer ende sonne-schijn/
ende des abonds liep de wint nae t'westen/
gheduerende alsoo dien gheheelen nacht/ cre-
ghen des nachts sommighe buyen/ dat wy al-
teinets onse top-zeplen strycken ende inne-
men moesten.

Den 8. des Woensdaeghs hadden noch al
den wint van upt den westen/ met een don-
keren hemel ende bedekte Son/ hebbende een
harde koelte ende ruych weer/ maar teghens
den abondt-standt begonst het weer te beda-
ren/ zeplden altoos noorden ende n. ten w. aen/
des nachts creghen stilte.

Den 9. des Donderdaeghs creghen eenen
flappen o. n. o. wint met goet weer/ doch een
bedekte Son/ waren naer onse gissinghe op
de hoochte van 60. graet/ deden onsen Cours
noort aen/ ende op den dach soo coelbent wat
beter op/

loopen upt
Texel
t'Zeevaert
iii.

Comen op
de hoochte
van 60. graet.

An. 1594.
Iunius.

De eerste Keyse van Jan Huygen

beter op / met claer weer / zijnde de wint som-
wijlen wat oostelicker.

62. en half
graet.

Den 10. des Wydaeghs hadden noch ee-
nen 0. n. o. wint met een goede koelte / ende
claer helder weer / doende onsen Cours n.
ende noorden ten westen aen / hadden des
middaeghs de hoochte van 62. en half gra-
den / geduerende noch t' selfde weer en wint /
op den naemiddach begonstet so te waepen /
dat wy alleen onse schoover-zeplen mochten
ghehuyphen / wesende de wint wat noozde-
lichter.

64. en half
graet.

Den 11. des Saterdaghs hadden noch
het selfde ruych weer ende wint / deden onsen
Cours n. n. w. ende n. ten w. aen / als voozen /
des middaeghs namen de hoochte van de
son op 64. en half graden / wesende de wint
n. oost / ende weudent op den anderen boech /
doende onsen Cours 0. 3. o. aen / om dat het
recht in de wint was.

Den 12. des Sondaghs hadden noch
al een ruych weer / soo dat wy altoos alleen
met de schoover-zeplen moesten zeplen / heb-
bende een seer holle Zee / ende de wint was
noozdelicker / deden onsen Cours n. o. aen.
ende teghens den avont bestont het te stillen /
loopende de wint variabel / gheduerende also
dien gheheelen nacht.

Den 13. des Maendaeghs hadden noch
eenen slappen variabelen wint van tusschen
t' noorden ende t' westen / ende altemets stilte /
met schoon weer en stil slecht water / crygen-
de des avonts eenen Westen wint / doch veel
tijds stil weer / gheduerende also den ghe-
heelen nacht.

Stien heel
Walvische
in water
speelen.

Den 14. des Dingsdaeghs hadden noch
al t' selfde weer met stilte ende seer slecht wa-
ter / en somwijlen maer niet veel variabele
wint / sagen dien dach seer veel Walvischen /
al spelende hier en daer doort water swem-
men / dit weer duerde albus den gheheelen
dach ende nacht / alhoewel wy geen dypster-
nis en creghen / om dat de Son boven een
wp niet absent en was.

65. graet / 50
mijlen van
de Custe van
Dronen.

Den 15. des Woensdaeghs tegen den mo-
renstont cregen eenen 3. w. windt / met claer
helder weer / ende deden onsen Cours n. n. o.
aen / hadden groote Zee-baren van upt de n. o.
waren op de hoochte van meer dan 65. graet
ontrent by de 40. mijlen weechs vande Custe
van Dronen t' Zeewaerts / des middaeghs
namen de hoochte van de Son op 66. en half
graden / hebbende noch den selven wint / doen-
de de Cours n. o. ten n. aen / gheduerende also
den gheheelen dach ende nacht / altemets met
stilten / ende somwijlen variabelen slappen
wint / van tusschen t' zupen ende t' westen.

66. en half
graden.

Den 16. des Donderdaeghs hadden noch
eenen 3. w. ende 3. 3. w. slappen wint / en deden
onsen Cours noch al n. n. o. ende n. o. ten n.
aen / des middaeghs namen de hoochte van
67. en half graden / en tegen den avont cregen
een goede koelte upt den 3. w. altemets wat
Westelicker / gheduerende also den geheelen
nacht / doerde de Cours van n. o. ten n. ende
sontijds n. o. aen.

67. en half
graden.

69. graden.

Den 17. des Wydaeghs / middaeghs na-
men de hoochte van de Son op 69. graet /
hebbende noch den selven goeden wint / ne-
mende onsen Cours n. o. ende n. o. ten o. aen /
cregen daer na eenen mist / welke duerde tot
ontrent den avont-stont / doe begon het weer
op te claren / en wesende de Son int Westen /

begosten landt te sien / t'welcke was / nae onse
gissinghe / van d' Eplanden van Lofvoer. Wa-
ren altemaet ghechackelde bergen ende steen-
rotsen / laghen van ons 3. oost / 3. o. ten o. ende
3. o. ten 3. ontrent 10. ofte 11. mijlen weeghs /
liggende noch ober al vol sneeus / zeplender
aldus langes heen / onsen Cours van noozt-
oost ende noozdt-oost ten oosten aen / den ghe-
heelen nacht ober.

Eplandt van
Lofvoer.

Den 18. des Saterdaghs hadden noch
den selfden wint / met een goede dichte ende
harde koelte / altoos met een bedekten ende
donkeren hemel / als oock met vorchich
hout weer / ende door de donker hept en con-
den t' landt niet sien / liepen onse Cours van
noozdt-oost ten oosten / ende oost noozt-oost /
aen / gheduerende also dien gheheelen nacht
ober.

Den 19. des Sondaghs / moorghens / de
Son int oosten wesende / sagen een zepl arch-
ter ons upt / doende de selfde Cours die wy
deden / hadden noch den selfden koelen ende
stijven wint / met eenen donkeren bedekten
hemel / ende vorchich weer / doende onsen
Cours oost zupdt-oost / ende zupdt-oost ten
oosten aen / ende worde seer mistich / cozt
daer naer cregghen een silber water / ende het
weer begonst op te claren / waer inde wy
landt ghelwaer wierden / t'welcke wy ber-

Dien een
zepl achter
haer upt.

kenden te wesen tusschen t' Eplandt Stappen
ende de Noord-caep, ontrent twee mijlen
daer van af zijnde / liepen daer also langhes
heen oost ende oost ten zupen aen / ende was
in den tijdt ontrent middach / zupden ten
ooster Son / het landt lach noch ober al vol
sneeus. De Noortkijn ghepasseert zijnde /
liepen zupdt-oost aen / hadden alle desen
meesten tijdt van den dach ende nacht mis-
stich weer / met buyen van upt den Westen /
west noozdt-west / ende west zupdt-weste va-
riabele winden / hebbende eenen dapperen
voortgauch / altoes langhes de Custe heen /
ontrent twee mijlen daer van af / hoe wel
dat de selfde veel tijds ende t' meestendeel
hier en daer met mist bedekt was / ende lach
ober al vol sneeus.

Comen by't
Eplandt
Stappen-
ende de
Noortcaep.

Als men de Noortkijn ghepasseert is /
(welcke lept met de Noord-caep ende Stap-
pen meest oost ende west) so streckt de Custe
voort aen meest zupdt-oost ende noozdt-west /
wel so oost ende west: Is ober al een schoo-
ne Custe sonder buylichheit ofte rudsen / eent
schoon hooch landt / stept af ghebricht / sonder
schijnfel van Doet-stranden. Des avonts
wesende de Son noozdt noozdt-west / qua-
men booz de Rebiere van Tanebay, welke
streckt zupdt-west ende noozdt-oost / in ende
upt / is een seer schoone Rebiere aen te sien /
ende mach hebben ontrent dnye mijlen van
breette in den mondt / ende streckt also inne-
waerts aen / tot ontrent vier mijlen we-
ghes / alwaer het recht midden int water
een Eplandt heeft liggghen / t'welcke met
van buyten wesende / beschepdelicken sien
can / ende is ober al seer diep / soo dat men
daer qualick ankeren mach / dan binnen in
aen de sincker zijde van t' Eplandt / alwaer
men aen de zijde van t' landt 40. 50. vaimen
goet anker-grondt heeft / ghelijck als de
ghene segghen / die daer ghelegghen ende in
gheweest hebben.

Noortkijn.

Het landt
lach noch
met sneeu
bedekt.

Rebiet van
Tanebay.

Den 20. des Maendaeghs cregghen stilte
met schoon weer / wesende int gesicht van de
Eplanden

V
...
...
...
...
...

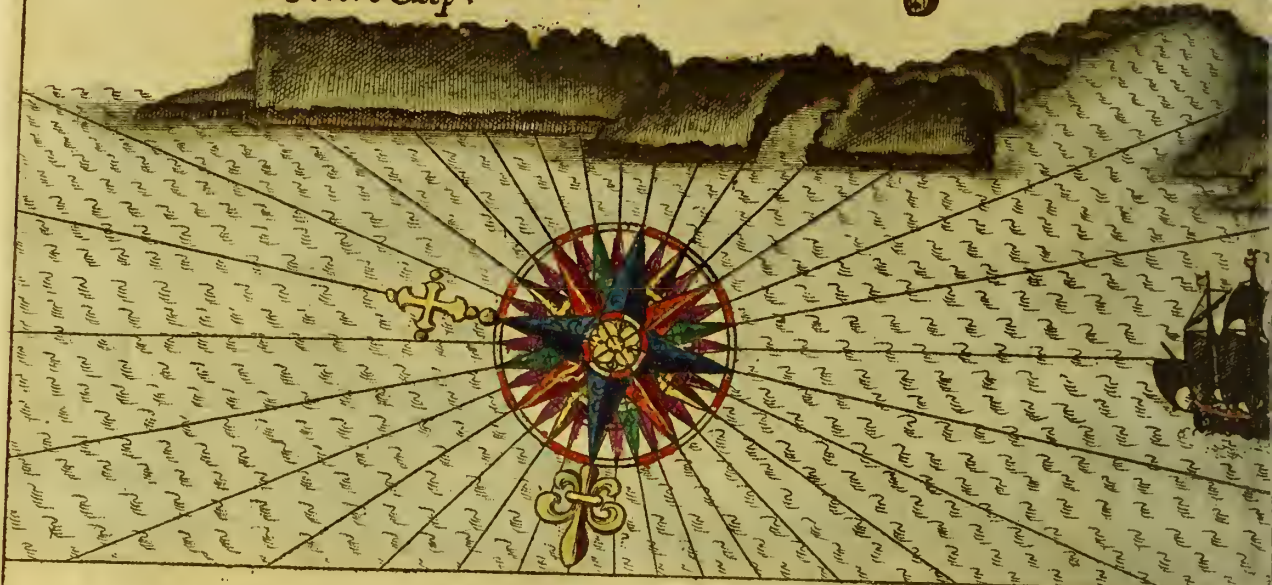
[Faint, illegible text block]

[Faint, illegible text block]

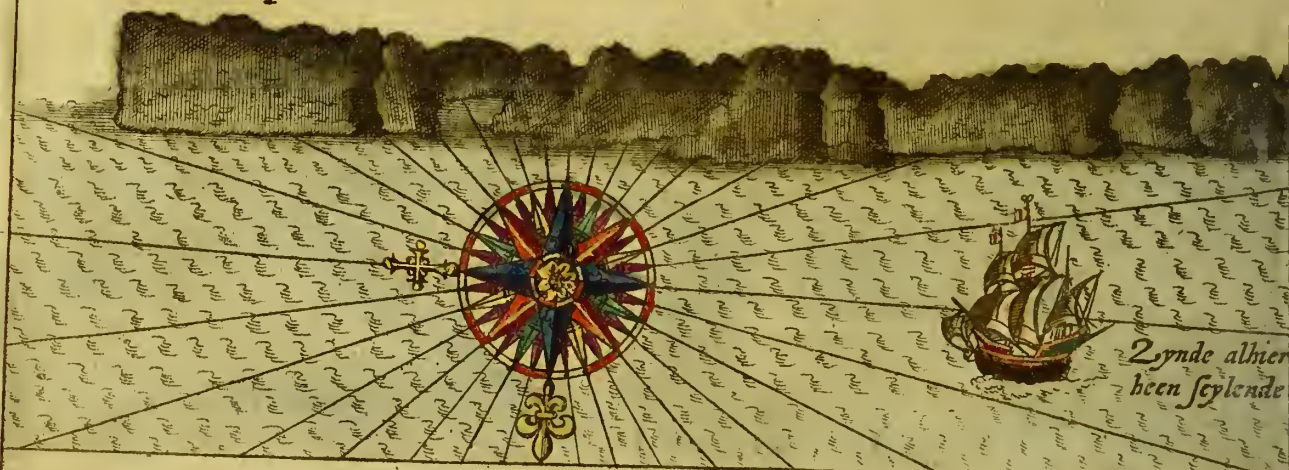
[Faint, illegible text block]

Vera apparitio regionis sive insulae quae
 septentrionale sive frigidum promontorium
 dicitur, ad ocularem intuitum delineatae.
 per Ioannem Hugonis Linschotamum
 Ioan. à Doct. Bapt. à D. fecerunt

Noort Caep.

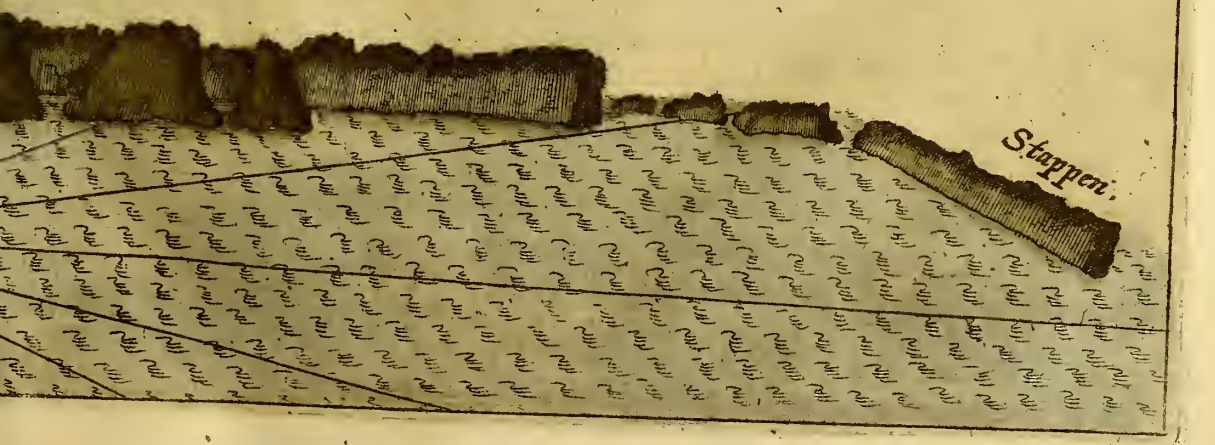
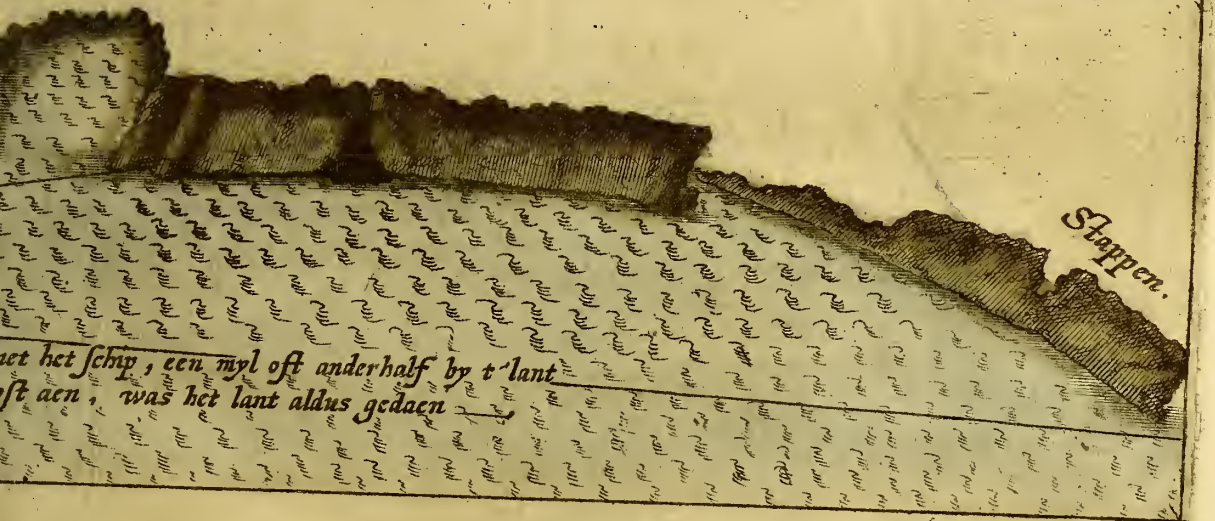
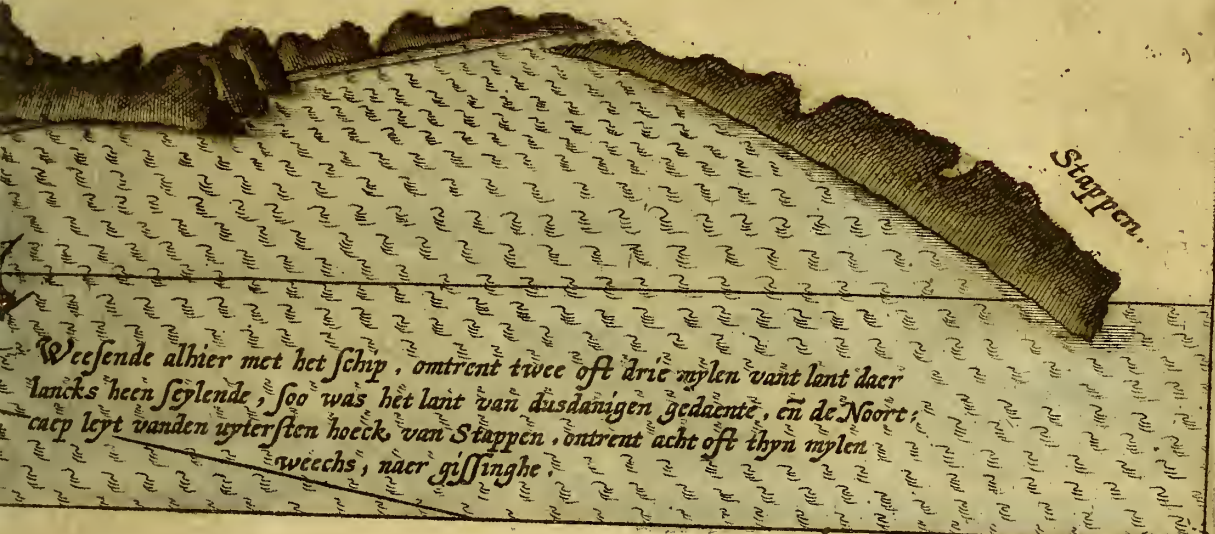
Noort Caep.

Noort Caep.

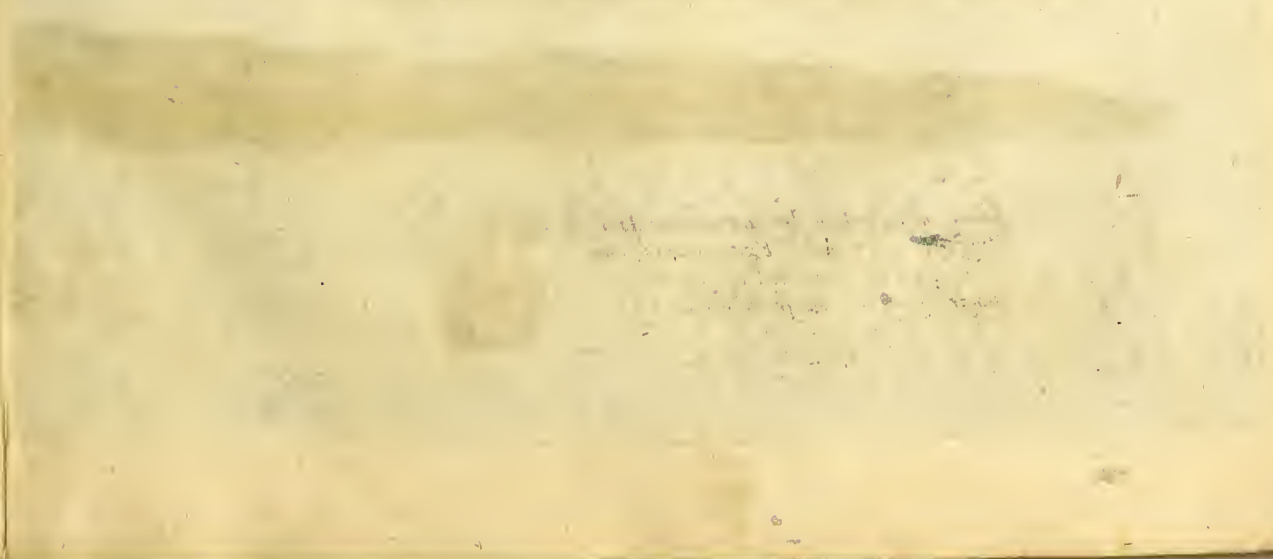
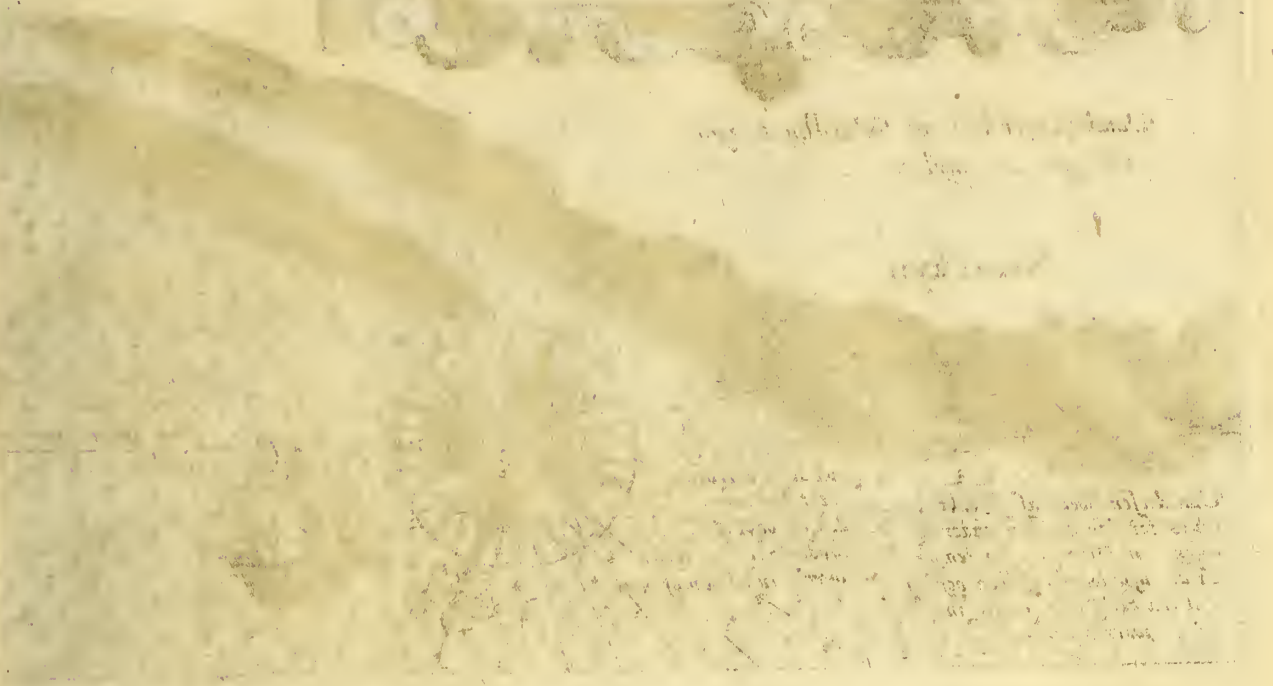
Waerachtighe opdoeninghe ende vertoonin-
 ghe, vant lant ofte eylant de Noort caep
 ofte Couwen. hoeck genaemt, naet ooch
 afgebeelt, door
 Jan Huygen van Linschoten.

Handwritten text in a decorative frame at the top of the page. The text is illegible due to fading and the angle of the page.

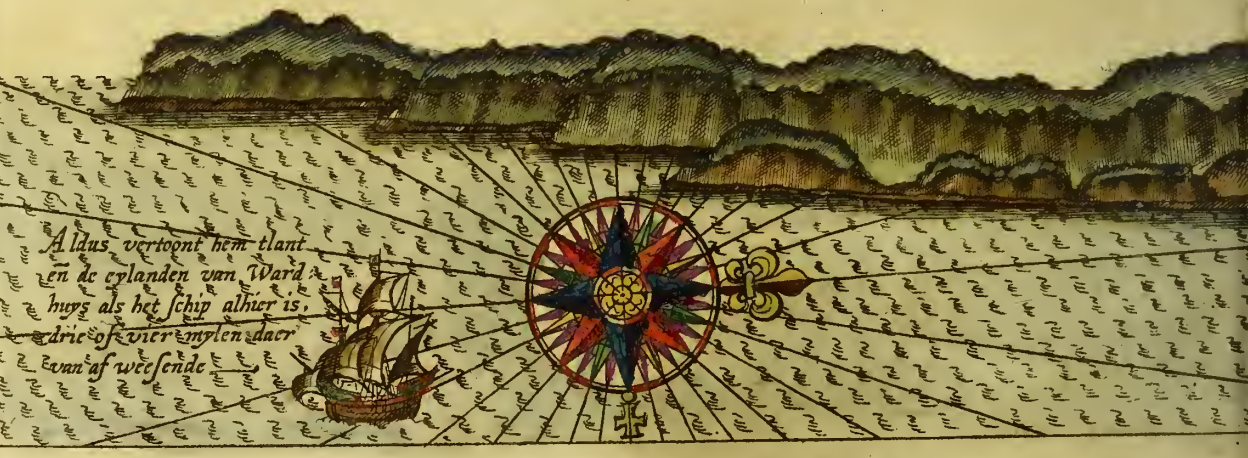
Este es un documento que se refiere a
 la compra de un terreno en el pueblo de
 San Juan de los Rios, en el año de
 1784. El terreno comprado es de
 una extensión de ochenta y cinco
 cuerdas de terreno.

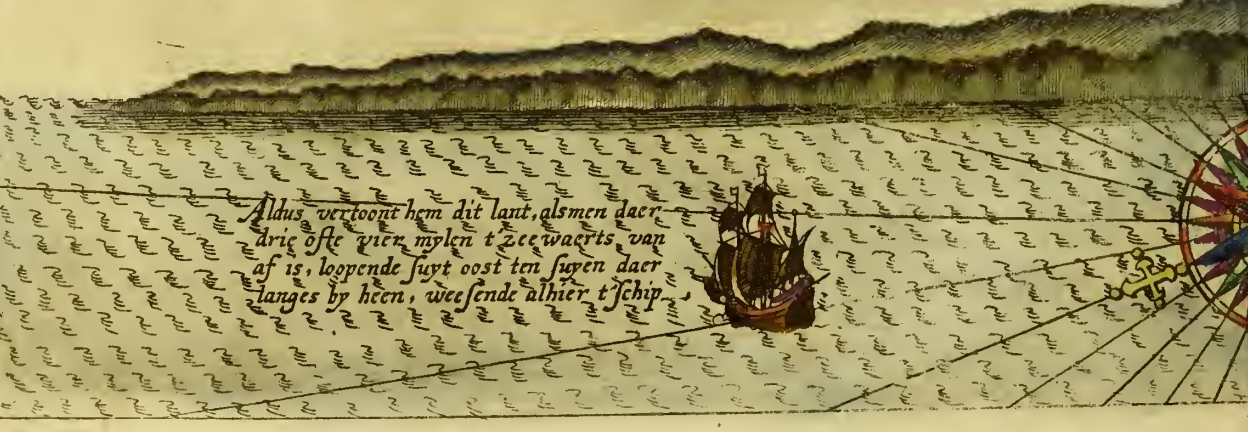
Vera apparitio et aspectus promonteriorum quæ
 Noortcayp. et Noortkyn vulgò. unâ cum insulâ. quam
 Keger sive Piscatorum insulam vocant. et adiacente
 continente Wardhuysia, ad ocularem intuitum accu-
 rate efformatorum.
 Per Joannem Hugonis a Linschoten.

Vande Noortkyn tot Wardhuys zyn
 18. ofte 20. mylen —

Noortkyn.

Van dit lant tot het eylant van Kilduyn zyn omtrent seven mylen weechs

Waerachtighe vertooringhe ende gedaente, van de
 hoeccken genaemt de Noort caep, ende Noort kyn,
 mitsgaeders t'eylant ende byleggende vaste lant
 van Wardhuys, als t'lant van Kegor ofte t'vis-
 schers eylant genaemt, alles waerachtelycken
 nae t'ooch afgebeeld.

Noort caep,
 op 71½. graed.

Aldus is de Noort-caep
 gedaen, een myl of wat
 meer daer voor by heen
 seylande

D'eylanden van Wardhuys.

Van deese eylanden tot het eylant van Kegor, anders t'visschers
 eylant genaemt, heeft men seven ofte acht mylen, n.n.o. ende s.s.w.
 en tusschen beyden soo loopt het lant soo seer innewaerts aen dat
 ment niet sien en mach

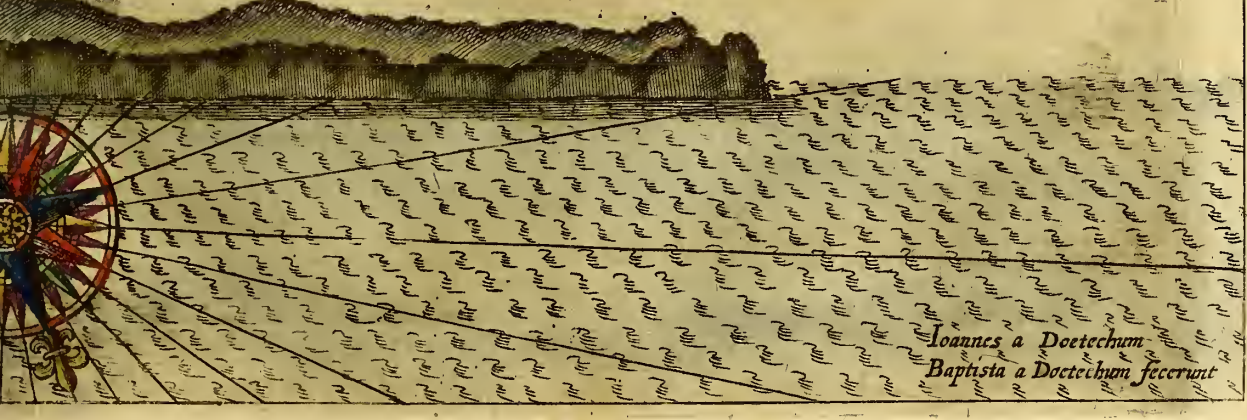
Aldus vertoont hem t'lant en d'eylanden van
 Wardhuys, als mendaer een myl of wat meer,
 n.n.o. en n.ten o. van af is.

T'vaste lant.

Dit is d'eerste inkoemste demen open siet,
 als het s.s.w. een myl of wat meer van
 a af leyte, alhier het schip weesende

T'lant van Kegor, anders t'visschers eylant genaemt, welcke
 heeft inde lantre omtrent ses ofte seven mylen

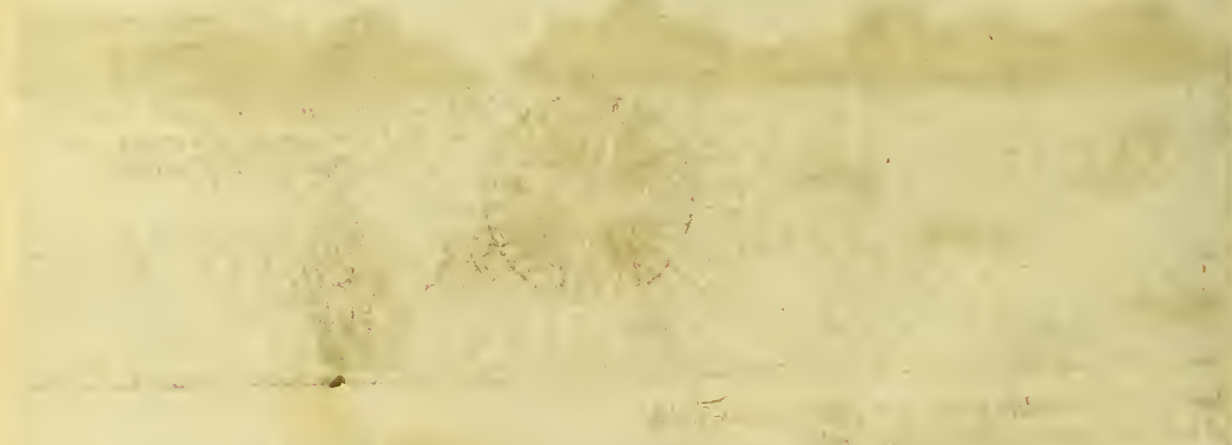

Ioannes a Doetechum
 Baptista a Doetechum fecerunt

Handwritten text in a decorative frame at the top of the page, possibly a title or introductory passage.

Two columns of handwritten text located below the first illustration.

Two columns of handwritten text located below the second illustration.

Eplandt van
wardhuys.

Enghelische
Wissch
aen
boort/die
haer versche
Wissch over
wierpen.
t'landt van
Kegor.

Comen te
Kilduyn.

Woorden
van de Deen
nen om haer
Was ghes
vraeght.

Amster
dammer
Schip met
sijn Jacht
comen by
haer te
Kilduyn.

De Ruschen
minuten
ren teghen
haer / om
datsen sonder
consent lage
en visschen.

Eplandt van Vardhuys, welke mochten ontrent twee ofte drie mijlen van ons wesen / wy laghen aldus en dreven met de stilte / in welken tijt sommighe Engelsche Wisschers aen boort tregghen / die ons etlickē Cabbeliauwē oberwierpen. Outrent twee uren na den middach treggen een mope hoelte van uyt den Boort / ende deden onsen Cours van 3.3.0. boort / tegghens den aboude saghen t'landt van Kegor, anders t'Wisschers Eplandt ghenaeint / daer outrent vijf of ses mijlen van af wesende / hadden sommighe stilten / ghebuerende alsoo tot des anderen daeghs.

Den 21. des Dings daeghs smorghens quamen by Kilduyn, hebende eenen 3.3.0. ende 3.0. ten oosten wint / laederende alsoo tot de Son noorden wesende / doen quamen wy op de see vooz Kilduyn, alwaer bonden een Deens Schip ligghen / dat daer Wissch lach te laden / welker Schipper ons aen boort quam / ons vraghende naer onse Pas / t'welcke wy hem niet en begheerden te thoonen. Hy septe te wesen een Dienaer van den Slot-Heer van VVardhuys, ende om dat hy van ons niet en conde yet verstaen / noch oock verrijgen nae sijnen wille / is weder nae sijn Schip ghevaren / qualick te vreden van boort schepdende / sonder ons meer te moepen.

Den 22. des Woens daeghs quam by ons op de see onsen Amnerael Cornelis Cornelissoon, die met de stilte des voorzighen daeghs niet en conde by ons comen.

Den 23. des Donderdaeghs ontrent Noortwester Son quam den Amsterdamer met sijn Jacht by ons op de see / waer mede wy seer verblijdt waren / in ghelijckes quam oock op de selfde tijdt op de see een Deens Crayer, soo dat wy in alles waren te samen ses Schepen. De Deenen waren seer verwonderd ende beanght / haer beclach doende aen de Lapparen ende Vinoen, dat sy niet en konden bedencken wat wy in den sin hadden / ghesien de wint goet was / waerom dat wy onse Voyage na de witte Zee toe niet en vervolchden / in summa / bleven gantsch confus en perplex. Oock de Ruschen, die daer lagen te soetelen ende Wissch op te roopen / waren van ghelijcken beueest / waerom wy daer bleven ligghen / dewijle wy niet met allen op en cochten / in voegghen dat wyse altesamen ghenooch te dencken gaben / ende den Boyaert ofte Obersten des Groot-vorstens tollē / deden sijn beclach / waerom dat wy daghelic met ons Jacht uyt visschen voeren / sonder hem oozlof te vragghen / meenende men hem daer vooz eenighe vereeringhe souden doen / ende wy hielden ons neutrael van alles / gelijck of wy t' niet eens en vermerkten / sonder permandt eenighe indiestie aen te doen / ofte argheruisse te gheuen / latende de selfde in haer wesen ende goetduicken / t'welcke bemerkende den Boyaert vooz. schijnt dat sy onder haer beraedtsaechden / ons t'Want (dat wy uytghefchoten hadden / een stuck weeghs van ons Schip / om Wissch te vanghen) by slapens tijdt / als ontrent Noorder Son hemelicken t'ontstelen / ende ons alsoo de middelen van t'Wisschen met onse schade te benemen / het welcke sy soo loofselicken te wercke ghestelt hadden / dat sy t'Want en t'Wisschuygh al opghehaelt hebende / daer

mede nae landt toe quamen roepen / en gheuoech vooz een ghewisse buyt hielden / sonder ghesien te wesen / maer eender van den onsen die t'sijn wacht was / gaende op t'schip wandelen / wordende sulcx / soo hem dochte ghewaer / heeft met der haest vier of vijf van d'ander gasten opgheuecht / ende zyn hol over bol (ghelijck men seyt) in t'Jacht ghevallen / ende hebben de Ruschen nae geroept / de Ruschen siende dat haer dieverie ende aenslach ontdeckt was / zyn in aller spoet nae landt gheroept / ende begaben haer op de vlucht / ghevende de Iol met het Wandt ten besten / niet tegghenstaende soo zyn der onsen soo cozt op de hielen ghevolght / dat sy etlickē daer van betraeyten (hoe wel dat sy de rocken uytghefchut en verlaten hadden / om te beter te moghen loopen) en sy gaben haer de huyt soo vol slagen / dat het sien ghenooch heughen mochte dat syer gheweest hadden / waer mede sye lieten loopen / vragghende de Iol met de Rocken (die seuen ofte acht in t'ghetal waren) t'Schip / verwachtende met verlangghen wat datter uyt volghen wilden. Des anderen daeghs quam den Boyaert aen boort / met seer beleefde groetenisse / hem gheslatende of het hem groot leet was / van dat de Ruschen bedreuen hadden / segghende dat hysse straffen wilde / soo hysse conde heromen / maer datse int gheberghite gevlucht waren / ons biddende dat wy hem de Iol met de Rocken weder wilden gheuen / om haer vrienden te behandighen ende te vreden te stellen / die daer seer din karinden / beloofden dat hy daer soo in voorsien soude / dat wy ons niet te berlagen souden hebben : Wy dit siende hebben hem de Iol met de Rocken wederom ghegheuen / waer van hy ons grootelicken bedanckende was / ende voer alsoo blijdelicken nae landt toe / sonder dat wy de vooz. Ruschen daer na opt weer ghewaer werden / maer verstonde datse nae Cola vertrocken waren / daer sy van haer gaben dat wy hurr' onrechte gheslagen ende versaecht hadden / verfwijghende eben wel d'oorfakē waerom / dit over zynde / lieten ons vooztaen ongheinoept / hoe wel datse ons met quaden oogē aensagghen.

Den 24. des Wydaeghs seplden wy de Son met d' Astrolabie, op de see van Kilduyn, daer wy gheanchert laghen / als oock op t'landt / ende bonden de hooghite van 69. 40. minuten. gaet ende 40. minuten schaers.

Kilduyn
gheleggen
op 69. graes
40. minuten.

Een cozte Beschryvinghe van t'Eplandt Kilduyn.

T'Eplandt van Kilduyn heeft outrent twee mijlen in de lengde / luttel min of meer / ende een mijl in de breedde / streckt meest oost zuydt-oost / ende west noort-west / heeft een Canael tusschen t'Waste-landt ende t'Eplandt / t'welcke op sijn hreedtste mach wesen outrent van een halve mijle weeghs / is over al seer diep ende schoon / hebbende vnaest ter middelweghen een seer schoone besloten Aeede / tusschen twee uytstekende punten landts / ende men leydt aen de zijde van t'Eplandt / dicht aen de wal /

Beschryf-
vinge van t'
Eplandt
Kilduyn.

An. 1594.
Iunius.

De eerste Keyse van Jan Huygen

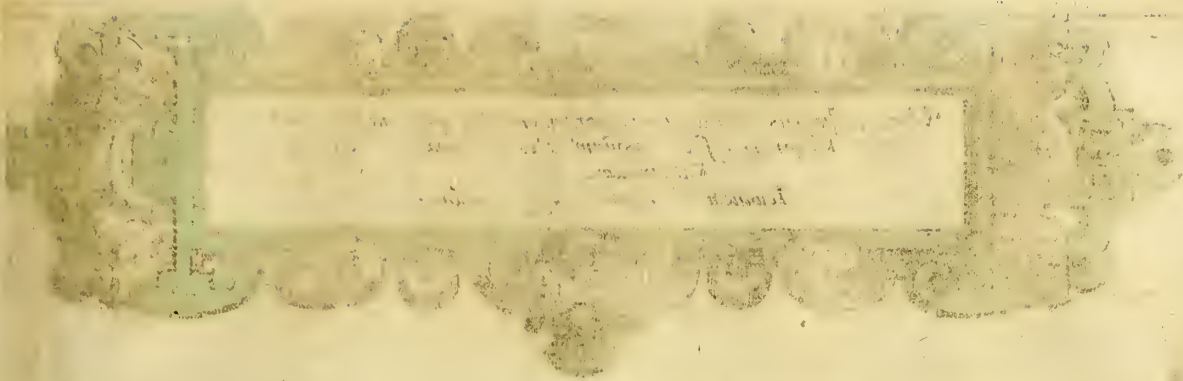
Cola
een gebied
gelegen in
Laplandt.

de wal/ onder de punt van't oosten / op 14. en
15. vaen diepten sant-gront/ alwaer men van
alle winden beschut leyt / ghelijck of men in
een besloten haven van een Stadt lach. On-
trent een half myl van't west-eynde van't
Eplandt leyt de Riviere van Kool ofte Cola,
t'Waste-landt is een seer hoogh clippich ende
hael gherompelt landt/ sonder eenighe ghe-
boonten ofte groenicheyt/ dat men van vuy-
ten sien ran/ ende t'Eplandt Kilduyn is seer
hoogh ende steyl / zijnde aen de vuyten zijde
van de Zee-rant een afghebickat landt / ende
schijnt effen bobé op te wesen / van de binnen
zijde gaet het al dalende af / heeft gantsch
gheen gheboonten noch wildernisse/ is heel
hael / doch heeft int aensien sommich gras/
ende is hier en daer bedeckt met cruydt/
maer daer opgaende ist altemael ghelijck als
mos ofte veen-landt/ de stranden ende t'mee-
steendeel van het Eplandt/ soo wel boven als
beneden / is altemael van louter kiesel-ste-
nen/ soo dat het een verwonderinghe om sien
is/ sijn ronde ende seer fraepe kepen/ ende veel
van de selfde van alderhande colour/ als ghe-
marinelt/ jaet tot op het hooghste van't Ep-
landt toe / t'welcke wel een ure gaens is om
hoogh te klimmen : Sommighe van dese
steenen sijn van upnemende grootte / ende
eensdeels overmidts ghespauwen van de
wint/ dat het schijnt met een mes ghesneden
te wesen / en soo dun als dunne schalien ofte
lepen/ en soo effen en ghelijck dat het een ver-
wonderinghe is om te sien. Dit Eplandt
heeft sonderlinghe gheen ghedierten/ willen
segghen dat daer Beiren ende Wolven sijn/
maer en hebbense noyt connen vernemen/
hoe wel wy't somwijlen een stuck weeghs
over gelopen hebben. Daer sijn veel Rheen
ofte Rinnen van Olaus de groote Raugiffen
ghenaemt / die hoozen hebben bynae als
Harten / sijn in de grootte als groote Kan-
nen / doch hoogher van ghebeenten ende
lanckwerpender van muylen/ hebben gants
gheen steerten. Dese beesten dienen de Lap-
paren ofte Vinnen, als oock de Ruschen, om
een cleyn scercken voozt te trecken daer een
Man in ghebonden sitt / ende scerpent alsoo
des Winters daeghs over bergh over dael
over het sneeuw heen / t'welcke hare Peer-
den ende Wagghen sijn/ als oock alle haren
dienst ende gherief diese hebben. Op t'Ep-
landt en woont gantsch gheen volck/ van al-
leenlichen des Somerdaeghs / te weten/ de
Maenden van Junio/ Julio ende Augusto/
soo comen daer sommighe Vinnen ende Lap-
paren van by Cola van daen / ende maken
daer huyshens van een deel stocken en staven
aen den anderen ghehecht / ende met aerden
sooden overdekt / sijn in de hooghte dat
men daer passelicken in sitten mach/ alwaer
sy in cruppen / en onder den anderen over
hoop ligghen als Berckens / geneeren haer
met visschen/ de welcke Wis haer de Ruschen
af roopen en vermanghelen / die haer alhier
om de selfde oor sake den voozt tijdt onthou-
den/ hebbende de selfde maniere van hutten/
ende drooghen de Wis / diese alsdan weder
vercoopen / soo daer pemandt nae comt ver-
eysschen. Dese sijn de Vinnen ende Lap-
paren wy't met nootduftighe waren / die sy
hen daer aen leveren/ in summa / leven daer
mede ghelijck de Katte met de Mups. De
Vinnen ende Lapparen is een arm beroyt en

mismaeckt volck/ so Mans als Vrouwen/
cleyn en seer olick van persoonen / in et corze
beenen ende in de gront vuyt en mozsich van
natueren/ leven een arin ellendich leven/ haer
cleederen/ koussen en schoenen sijn altemael
van Rinnen vellen gemaect/ soo datse schij-
nen wilde luyden ofte veel eer wilde ghedier-
ten te wesen : De Vrouwen draghen rocken
van grof vuyt laken/ als oock wel sommighe
Mans/ t'welcke haer de Ruschen brengen/
ende haer ghevoech van't lijf afsnijden in re-
compense van haer betalinge / eten meesten-
deel Wisc tot Wisc/ uytghenomen t'broodt
dat haer de Ruschen op de selfde maniere
brengen/ haren besten dranc is sneeu-water/
t'welcke daer aboundant ende over al generoch
van't gheberghte af comt loopen / dat seer
clær en schoon is. Des Winters vertrek-
ken dese Vinnen ende Lapparen by Cola, ende
onthouden haer aldaer in een Bosschagie/
daer se aboundantie van hout hebben om te
branden/ ende leven alsoo tot dat de Somer
weder aen comt. De Ruschen trecken van
ghelijcken nae de witte Zee toe/ daer sy van
daen gheromen sijn. T'Eplandt heeft hier
en daer sommighe cleyne Lacken ofte stil-
staende wateren/ procederende van de aftco-
pende wateren/ die in de dalen ende valleyn
staen blyven/ om datse gheen afwateringhe
ofte lossinghe en hebben : Dese laghen noch
over al (als wy daer eerst quamen) vol ijs
ende sneeu / in voegghen dat wyder met ons
vieren by een t'seffens op liepen / maten de
dichten van't ijs / ende bevonden dat noch
boven een half elle dick te wesen/ niet tegen-
staende twee daghen daer nae quammer een
harder wint/ waer mede t'selfde ijs terstont
ghesmolten ende gantsch wech was. Ick
ghelooove (voor soo vele als ick hebbe connen
bemercken) dat het gantsche Eplandt anders
niet en is dan enckel kiesel-stenen/ ende daer
het schijnt aerde ende bewassen landt te we-
sen/ is/ datse alleen overdekt ende bewassen
sijn van lichte aerde/ versencht cruydt/ ende
drooch gras ofte mos / batter van de vuyt-
heyt ende t'stof op vergadert / ghelijck als
wy het by experientie onderbonden / over al
daer wy't betreden hebben/ alhoewel het om
de seer groote hoochten wille soude schijnen
onghelooft te wesen. T'heeft oock som-
mighe Woschen / ende andere dierghelijcke
ghedierten/ van ghelijcken Gansen/ Berck-
hepuden/ ende dierghelijcken Water-voghe-
len / maer dit alles seer weynich / heeft an-
ders niet dan de visscherie des Somers van
de Cabbellauwen/ als gheseyt is. Dit is het
ghene dat wy van dit Eplandt/ ende t'lande
daer by/ weten te segghen/ nae dat wy't heb-
ben connen sien ende verstaen : Op dese ma-
niere ist oock meestendeel alle de Custe lan-
ghes/ van de Poozt-raep af tot de Witte Zee
toe / nae dat wy't conden bemercken / ende
door sekerere informatie onderrecht worden.

Den 29. des Woensdaeghs is den Am-
sterdammer met sijn Jacht weder t'zepl ghe-
gaen/ sijnen Cours nemende na Nova-Zem-
bla toe / nae dat wy van te voozen met den
anderen een verbondt ghemaeckt hadden/
dat soo wy by ghevalle den anderen niet en
quamen te ghemooten / in de contreye van
doort ofte by Vaygats ende Nova-Zembla, in
sulcker voegghen sullen den anderen (de Keyse
ghedaen wesende) met Gods hulpe / weder
vertoeben/

De Amsters
dammers
gaen van
Kilduyn
t'zepl haren
Cours nae
Nova-
Zembla.

Faint, illegible text within the first section of the page, possibly a title or introductory paragraph.

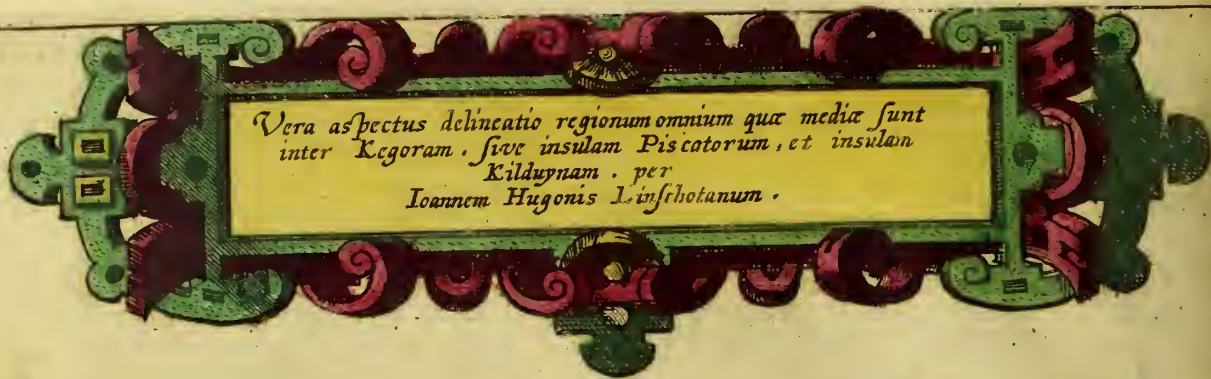
Faint, illegible text within the second section of the page, continuing the narrative or list.

Faint, illegible text within the third section of the page, showing some structural elements.

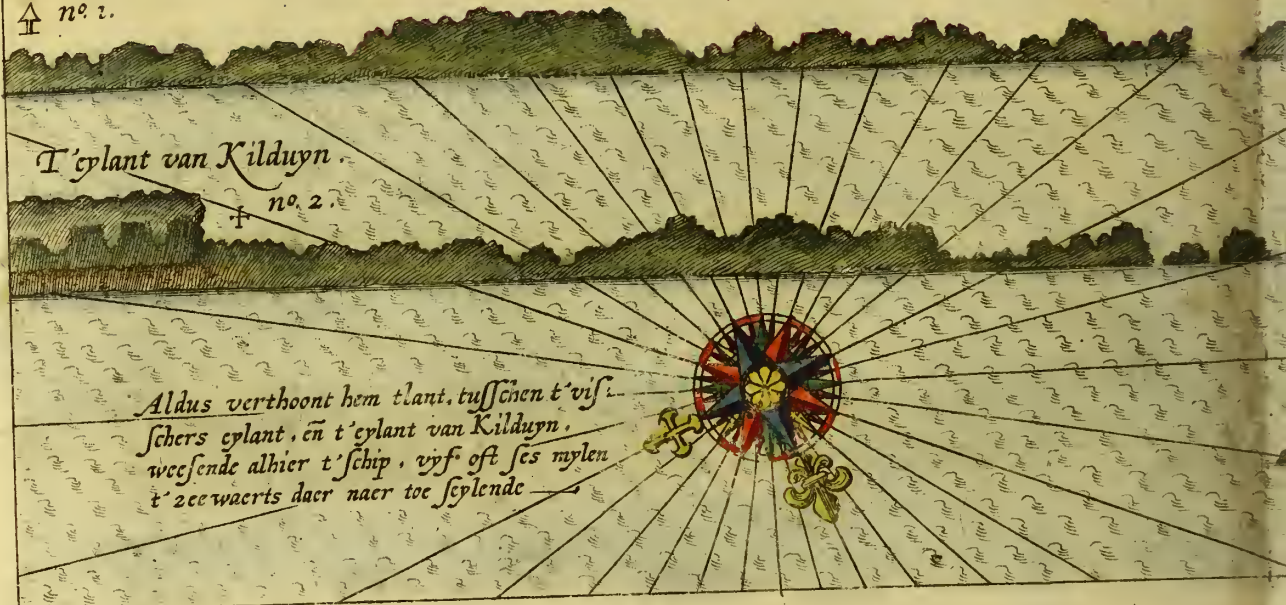
Faint, illegible text within the fourth section of the page, appearing as a distinct block.

Faint, illegible text within the fifth section of the page, showing a continuation of the content.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a concluding sentence or signature.

† no. 1.

Waerachtighe wtworpinghe vande opdoeninghe ende gedaente
vande landen, van Keger ofte t' visschers eylant af, tot
het eylant Kilduyn toe.
Ioannes à Doetechun, Baptista à Doetechun fecer:

Den hoeck vant
visschers eylant
ofte Keger.

n°. 1. †

† eylant van Kilduyn.

n°. 2. †

De revier van Kool

Dit Canael vant eylant Kilduyn, heeft inde lenghte omtrent
twee mylen, en is op zyn breedste een half myl weechs.

Singelstrant

De west zyde vant
eylant Kilduyn

Delinatio vera
Insulae Kil:
duyn.

Wtworpinge naer t'leven
vant eylant ende de reede
van Kilduyn, door Jan Huy:
gen van Linschoten n°. 1594.

Handwritten text in a decorative frame at the top of the page.

Large block of handwritten text in the middle section of the page.

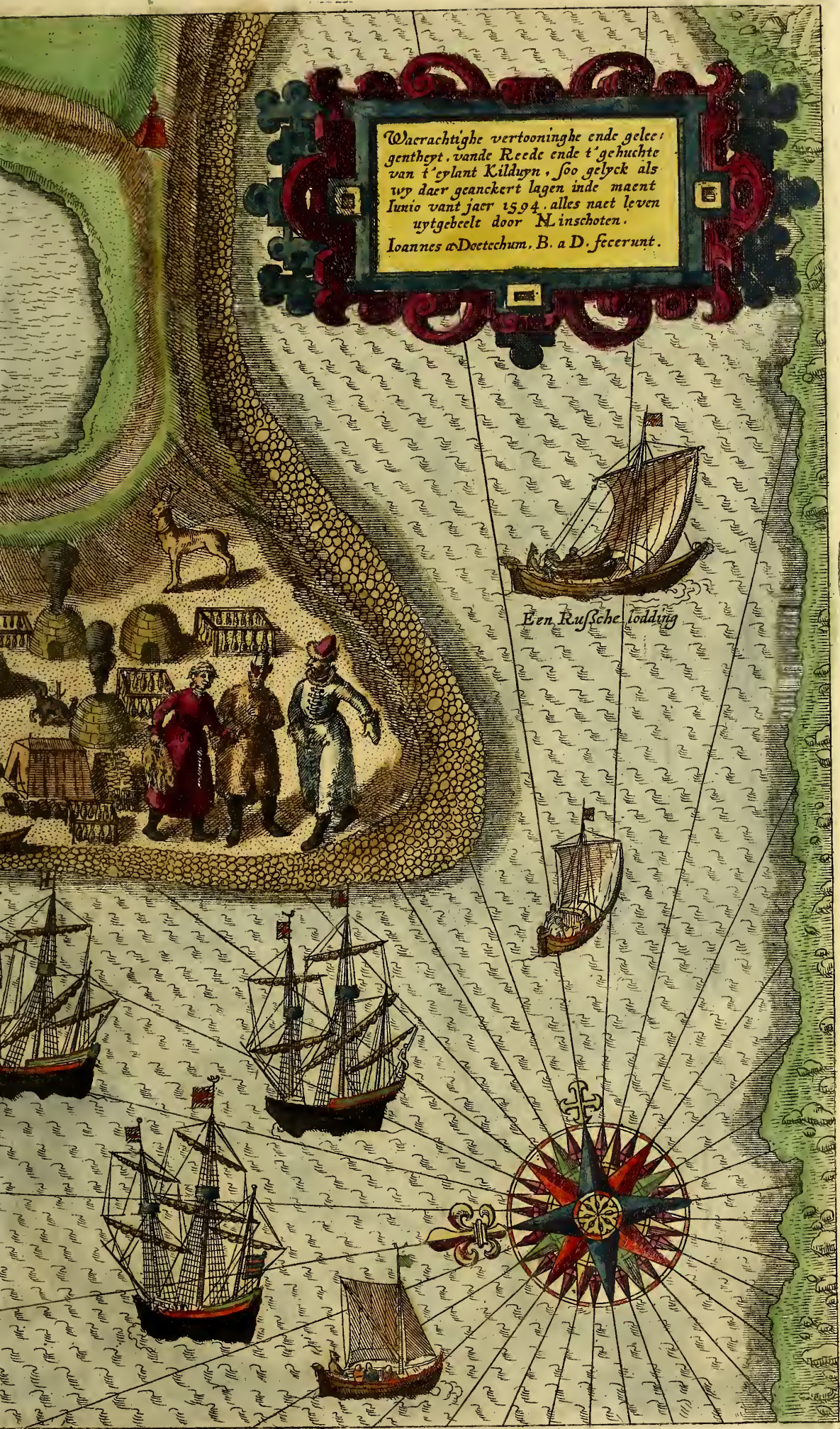
Bottom section of handwritten text, including a smaller decorative frame at the bottom left.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

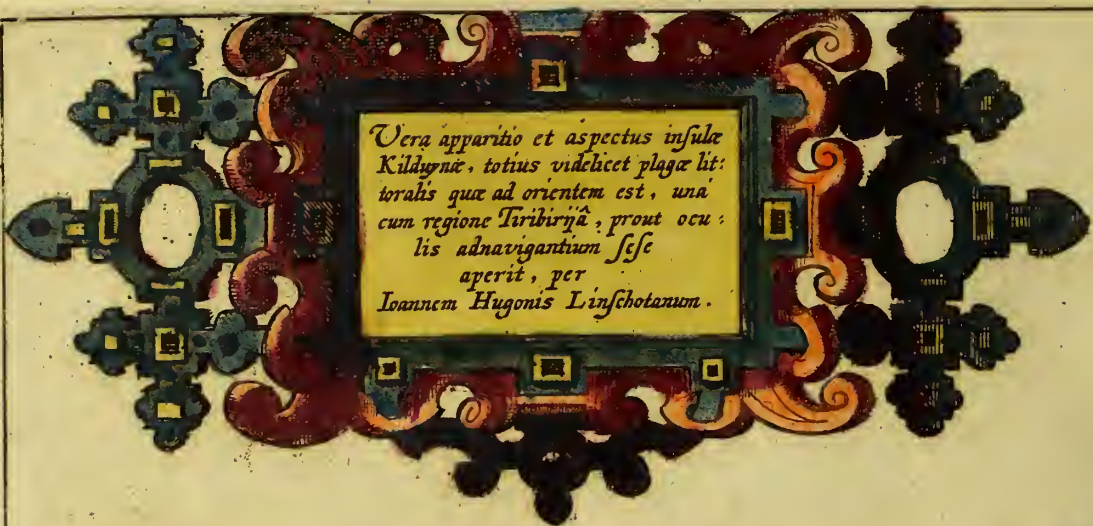
Vera genuina indubitataque demonstratio
et conditio stationis marinae atque mapa:
liorum Insula Kilduyn, ad vivum descrip:
ta postquam anchoris ibi jactis appuli:
mus, ipso mense Julij Anni millesimi
quingentesimi nonagesimi
quarti, per
Ioannem Hugonis a Linschoten.

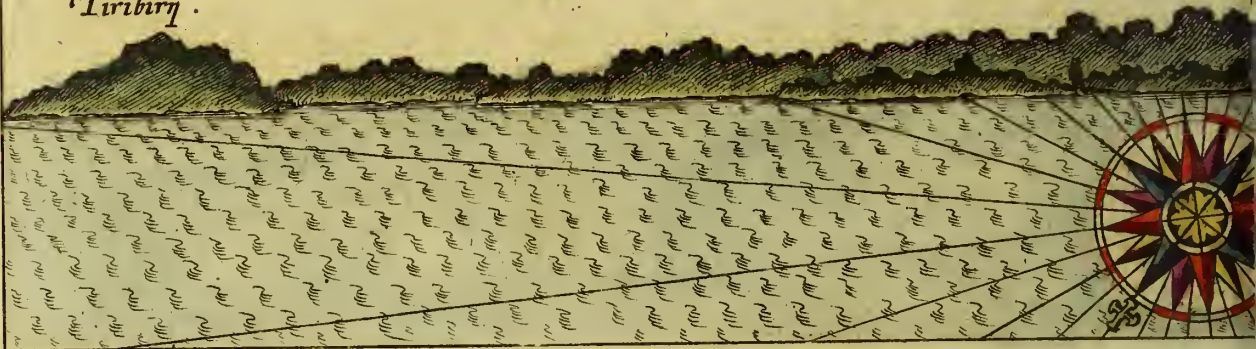
Waarachtighe vertooninghe ende gelee-
gentheyt. vande Reede ende t'gehuchte
van t'eylant Kildayn, soo gelyck als
wy daer geanckert lagen inde maent
Junio vant jaer 1594. alles naet leven
uytgebeelt door M. inschoten.
Ioannes de Doetechun. B. a D. fecerunt.

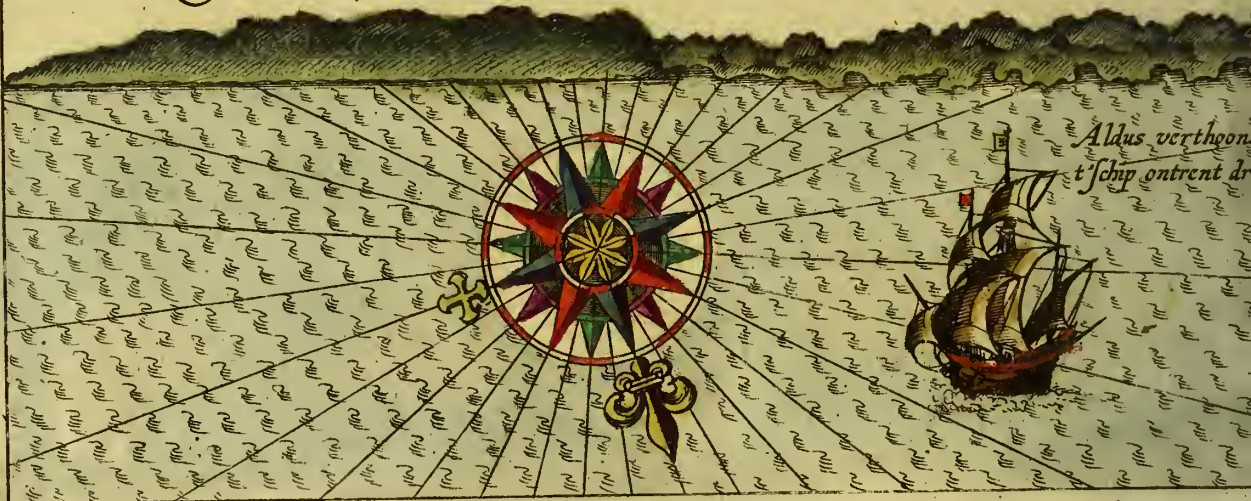

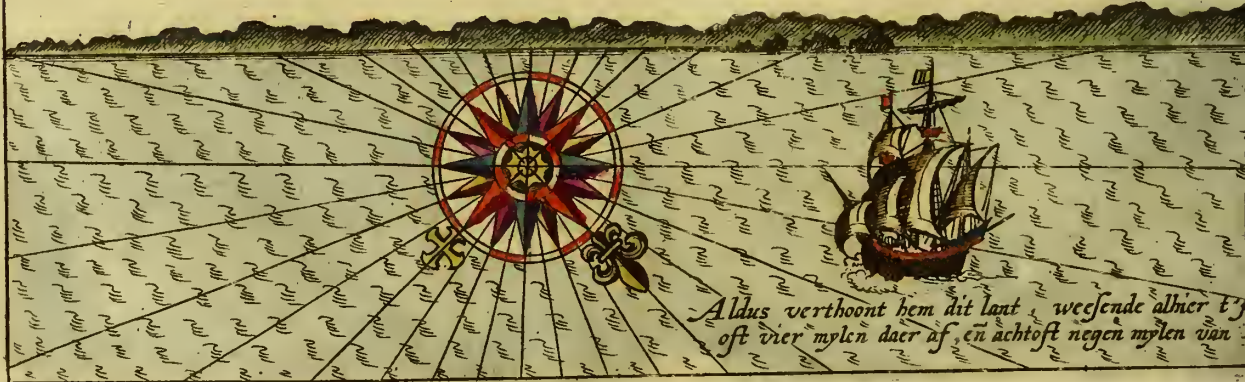
Tiribirij.

T'lant van Tiribirij.

T'lant van

Wacrachtighe verthooninghe en
 gedaente. vant lant Kilduyn en
 by oosten de custe langes, mitsga:
 ders t'lant van Tiribirij, alles
 nae t'ooch afgebeelt, door,
 N. vnschoten.
 I. a D. B a D. fecerunt

T'eylant Kilduyn.

De oost zyde vant eylant Kilduyn

Aldus verthoont hem Kilduyn, en de custe
 tot Tiribirij toe, als het schip alhier is
 daer wyf seylende de cours van oosten
 suyen ontrent twee mylen daer van af
 weesende

em dit lant, weesende alhier
 mylen daer by heen seylende.

T'eylant Kilduyn.

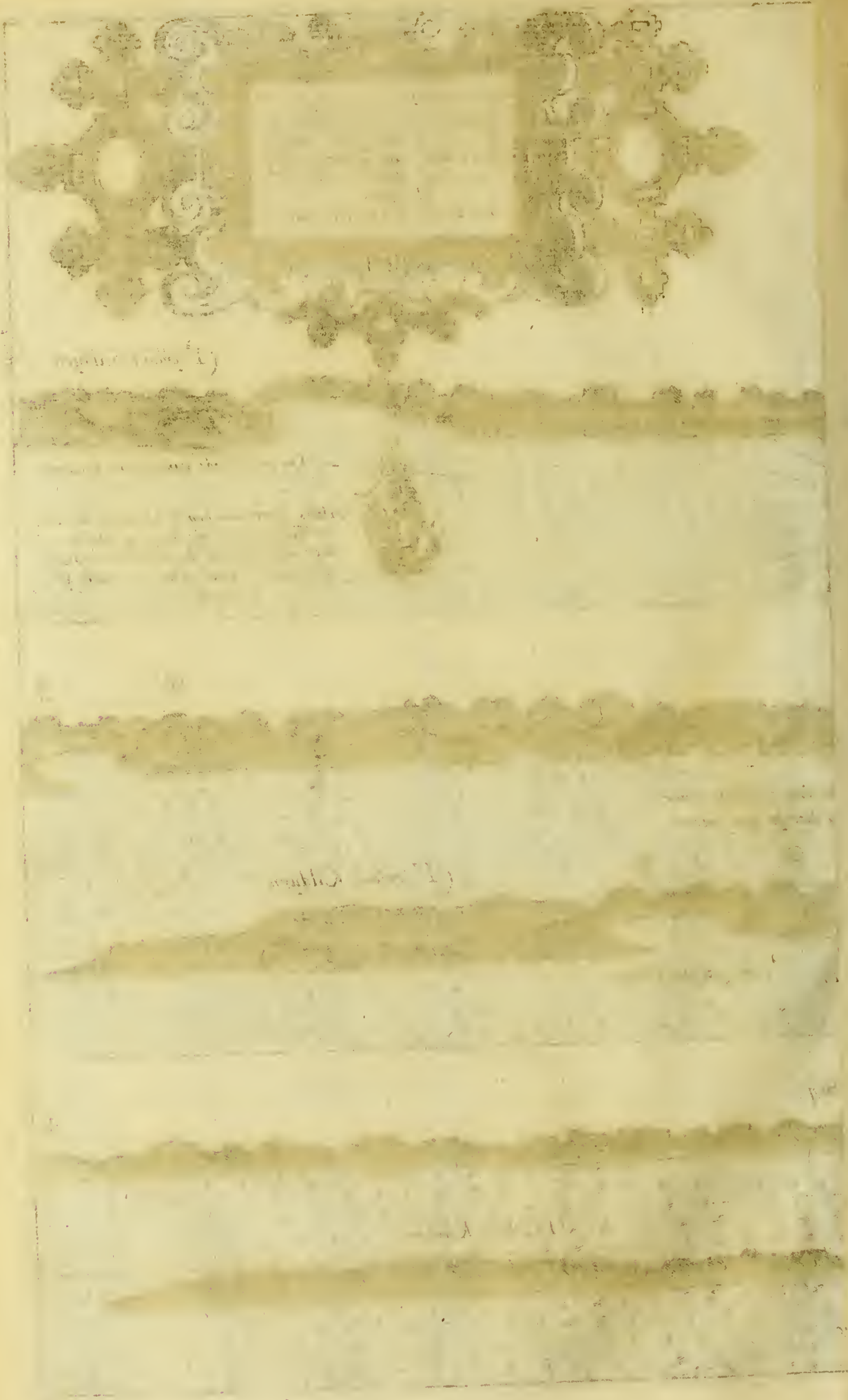
T'ooster gat van Kilduyn

Tiribirij.

T'eylant Kilduyn

arie
 duyn

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

vertoeben alhier onder t' Eplandt Kilduyn, tot den laetsten September toe / om alsoo ghelijchelicken in Compaignie weder nae huys toe te zeplen / achtervolghens d' Instructie van de Heeren Staten / ende op dien tijt niet versacant wesende (t'welcke Godt niet en ghehenghe) sal een veghelick sijn de voir ende beste doen om nae huys te zeplen / nae dat de gheleghentheyt des tijts dat ver-
epfchen sal.

Caen van Kilduyn weer t'zepl om d' Engte van Vaygats te soeken.

Den 2. Julij des Saterdaeghs zijn wy met onse twee Schepen oock weder t'zepl gegaen/van onder t' Eplant van Kilduyn af/ outrent de Son int westen wesende/ hebben de enen westen ende w. ten 3. windt / met schoon weer ende sonneshijn / stelden onsen Cours (bupten zijnde) o. ten 3. aen.

Comen op 60. vaem by de 7. Eplant den.

Den 3. des Sondaeghs teghens den a-
hout / maecten onse gissinghe te wesen van Kilduyn ontrent 20. mijlen weeghs/hebben de onsen Cours ghenomen o. ten 3. aen / al-
waer wy het loodt upwierpen ende vonden 60. vaemen diepten / waren in de contrepe van outrent 12. mijlen n. o. ten o. van de se-
ven Eplanden / alsoe creghen enen oosten windt / soo dat wy niet hoogher mochten zeplen als n. n. o. ende n. ende n. o. ten n. aen / hadden dien gheheelen dach een slecht water ende moy weer / doch een bedeckte Son / ende saghen veel Walvischen hier en daer spee-
len / die upnemende groot waren: Va-
rende ontrent dype mijlen op dese cours / wierpen t' loodt weer upt / ende vonden 66. vaem diepten / van daer zeplden wy n. n. o. aen ontrent 22. mijlen weeghs / alwaer wy het loot weder upt wierpen / maer en hadden daer gheen grondt / de windt was variabel.

71. graden.

Den 4. des Maendaeghs creghen enen 3. o. windt / ende zeplden o. n. o. aen / en daer naer o. ende o. te 3. ende o. 3. o. hadden eē moye coelte met claer helder weer / namen des middaeghs de hooghte van de Son op 71. graedt ende 15. minuten / hadden den selfden dach veelmaels mist die somwijlen op quait ende weder vergingh.

* Zien me-
nichte van
Duyckers.

Den 5. des Dingsdaeghs hadden noch al de selfde wint met een moye goede coelte / ende een claer helder weer en sonneshijn / doch hadden een seer slechte Zee / saghen seer veel Duyckers om en t' om het schip by me-
nichten / wy deden altoos onsen Cours o. ten 3. ende o. 3. o. aen / ende ontrent de Son int zupden wesende maecten onse gissinghe te wesen van t' Eplandt Colgoyen ontrent 20.

Colgoyen.

Nova-Ze-
bla.

Winden de
Zee met is
bedeckt.

ende van Nova-Zembla o. ten n. ontrent 45. mijlen / een wepnich daer nae sagen wy recht booz ons upt / de Zee met is bedeckt / t'welck hem was streckende aen beyden zijden soo verre als men sien coste / ende scheen daer bo-
ven over / ghelijck of het landt hadde ghe-
waest / maer was niet dan damp ende nevel / die daer veel regneert / so dat het hē naemaels weder verdween en veranderde / waer van wy daer gauts gheen claerheyt noch scher-
heyt af ronden verstaen / de Son rijst alhier tot over t' zupdt zupd-westen al eer hy op sijn hooghste is / niet tegenstaende is seer laagh / ende maectt een schaduwe als in Hollandt des Somer-daeghs te seven ofte acht upzen des morgens / alsoe namen wy de hooghte en vonden 71. en derde deel graet / des booz middaeghs wierpen wy t' loot upt / maer en

71. en derde
graden.

vonden gheen grondt: Na de middach doen wy t' is ghewaer wierden / wierpen t' loodt weer upt ende vonden 50. vaemen diepten / met schulpen op de grondt / een glas verlo-
pen wesende / vonden weer 50. vaemen met waesighe grondt / ende noch een glas verlo-
pen wesende / creghen 65. vaemen oock waes-
sige grondt / ende comende dicht aent is / had-
den de selfde diepten ende grout. Dicht aent is comende / saghen dat het op veel plaetsen d'istich en ghescheut was / op plaetsen van den anderen ende op contrepen aen een dreef / saghen schossen d'ijven die int schijnfel dype vper vaem dichtten boven water hadden / wy zeplden daer (onse Cours houdende) over een nijle-weeghs tusschen heen door / soe dat wy ons midden int is saghen van alle ranten ouwinght / sonder daer eyndt aen te sien aen gheenighe zijden / uptghenomen den wegh die wy in ghecomen waren / niet teghens taen-
de saghen wel over t' is heen hier en daer o-
pen wateren / maer en tonden noch gheert claerheyt noch sekerheyt van landt ghesien / dan alleenlicken hier en daer dampen die hen vertoonen ende op doen als landt / maer maecten d'urfent veranderinghen in een oo-
ghenblick / hoe wel te vermoeden is / datter niet verre vandaen landt moet ligghe / daer het is teghens aen stupt / saghen ober al by t' is groote menichte van Robben / oft Zee-
honden swemmen / ende op de schossen spijn-
ghen / saghen oock hier ende daer scharen van Voghelen / ghelijck als Gansen by een vlieghe naer het is toe: Eyndlicken sien-
de gheen profijt te doen / hebben weder upt het is ghelwent op den anderen boech / altoos met de selfde windt ende coelte / ende een soo slechten water dat het ons verwonderinghe was / liepen weder t' Zee-waert in vant is af w. 3. w. aen / ende den aenvolghenden nacht 3. w. ende 3. 3. w.

Sien in-
nichte van
Zee honden
op na ligg-
ghen baes-
keren.

Den 6. des Woensdaeghs hadden noch al t' selfde weer ende windt / doende den selfden Cours van 3. 3. w. des namiddaeghs wesende de Son op sijn hooghte int 3. 3. w. namen de hooghte op 70. graet / en teghens den a-
vondt liep de windt oostlicker / soo dat wy 3. ende 3. ten w. aen liepe / wierpen al hier t' loot weer upt ende vonden 50. vaem waesighe grondt / ende ontrent de Son int noorden wesende / vonden de diepten van 38. vaem / de-
den nach de Cours van 3. ten w. ende 3. 3. west aen.

70. graden

Den 7. des Donderdaeghs teghens den inooghensloot zeplende zupden aen / saghen landt / ende lach w. 3. w. van ons / ende streck-
ten nae t' schijnfel / n. n. w. ende 3. 3. o. was een hooch / effen / black / landt / maer op veel plaet-
sen bedompt dat wy t' niet beschepdelicken o-
ver al tonden sien / waerender seven ofte acht mijlen van af / daer nae toe zeplende / op de selfde Cours / wierpen t' loodt upt ende von-
den 36. vaem waesighe grondt / t' landt lach noch op veel plaets met sneeu bedett / ende co-
mende op dype mijlen daer by nae gissinghe / vonden 20. vaem / ende daer nae 26. vaem diepten al waesighe grondt: Dit landt was nae onse gissinghe Candenoos. Welcken hoort
(naer ons duncken) bleef van ons liggende n. w. heen / nae dat men van de stenghe af con-
de onderschepden / was altermael int schijnfel eben ghelijck het landt van Keger ofte t' Wis-
schers Eplandt / tusschen V Vardhuys ende
B Kilduyn;

* Land van
Candenoos.

A. 1594.
Julius.

De eerste Reysse van Jan Huygen

Kilduyn was in den tijt van o. 3. ooster Son/
ende zeplden noch 3. aen.

Den 7. des Vonderdaeghs vooz. wat
naerder comende aent landt onder de 2. mij-
len/vonden 20. vaem met gheueghen swart
ende root sant op de grondt/ op een mijl naer
comende 15. 16. vaem / ende op een half
mijle naer 9. vaem / met mog swart sant-
grondt : alhier wonden wy t' van t' landt af/
wesende in den tijt ontrent elf upren/ wy gis-
sten van de voozleden middach / tot huyden
de Son o. 3. o. dat wy t' landt eerst saghen/ 18.
ofte 19. mijlen ghezept te hebben / quamen
in een bocht ofte crannnen elleboogh by het
landt / alwaer stont aen de water-cant een
stepl afgebiert Bergsken met een Crups daer
op/ was aen bepde zijden aegaende met twee
dalen die tot aen de zee-cant quamen / ende
van daer liep het landt weer aen bepde zijden
hooch op : over dit Bergsken heen was het
een dubbelt landt / zijnde al het ander enckel/
als oock hoogh ende aen de Zee stepl af ghe-
bicht: van de een zijde streckent/ nae t' scheen/
n. w. ende n. w. ten noozden heen/ 8. ofte 9.
mijlen nae Candenoos toe/ nae ons vermoe-
den was: van d' ander zijde streckent de bocht
upwaerts o. ten 3. aen/ ontrent 4. ofte 5.
mijlen heen/ eerst wat hooch ende stepl/ ende
daer nae laech en dun puntsgelwijs uploo-
pende/ dit was soo verre als ons ghesicht
streckte/ ende om dat het verre aen bedoempt
en benevelt was / soo wel aen d' een als aen
d' ander zijde/ en ronden geen meer bescheps-
sien/ was int aensien een frape groene Lan-
douwwe/ niet tegnstaende dat het op plaetsen
noch beuecut lach / maer en saghen daer
gants gheen gheboonten noch wildernisse
op / dan was gants lael: De Admirael die
wat dichtter aen de wal was / sepden daer
twee Crupssen ghesien te hebben/ ende naet
hem docht een kerckē daer by/ maer wy en
saghen anders niet dan als gheseyt is/ sagen
oor ee Beer van schoon water/ by het Bergs-
ken in de Vallepe af stozten / loopende alsoo
in Zee/ gheloope dat het afwateringhe vant
sueu gheweest is : Onse afwendighe was
n. o. aen/ zeplende alsoo tot de Son 3. w. ten
w. ontrent vier of vijf mijlen weeghs / al-
daer namen wy de hooghre van de Son op
68. gaet 40. minuten / doen wonden wy t'
weer nae de wal toe doende de Cours vā 3. w.
te w. aen/ en wesende de Son int w. n. w. qua-
men weder by het landt op een half mijle
weeghs naer / alwaer wy hadden 13. vaem
diepten waesighe gront/ het landt was laech
en seer effen boven op / ende hadde twee ofte
drie blacke heuvelen binnen int landt/ zijnde
alle de reste plat ende kael sonder eenighe ge-
boonten / ende was aen de water-cant int
aensien een mans lenghte hooch afgebicht
landt / ende op plaetsen aegaende. De Custe
streckt meest 3. o. ende n. w. het landt scheen
een schoone Landouwwe te wesen / en sagen
daer gheen sueu op / dan hier en daer / aent
afgebicht landt aen de water-cant. Dicht by
het landt comende quam ons soo warmen
lucht int aensicht / ghelijck of wy vooz een
ontstecken Oven ghestaen hadden/ dat ons
onghewoon en vzeemdt dochte/ hebbende te
vooren/ als ooc daer na (van t' landt afwē-
dende) een goede koude. Al hier wonden wy t'
weder van t' landt af o. ten n. ende o. n. o. aen/
ende wat meerder in de nacht rupinden de

S ten een
Crups opt
landt staen.

Cruppen een
waer
lucht vant
landt af.

wint / soo dat wy oost ende oost ten zupden
aen zeplden.

Den 8. des Vpdaeghs liepen wy noch
op de selve Cours van o. ten 3. aen/ ende wy
ghemoetten sommige schoffen ijs/ van wel-
ke etliche soo groot ende hooch waren/ als
het Schip ter halber zeplen / cregghen alhier
zijnde ennen grooten mist/ met nat bochtich
weer/ ende enen 3. ende 3. 3. w. wint/ niet we-
tende waer wy waren / doch gisten ontrent
thien mijlen van t' landt te wesen / waerom
ons goet dochte t' anchor upt te werpen/ om
de claerheyt te verwachten : Aldus ghere-
solveert zijnde / wierp den Admirael sijn
anchor upt / ende wy maecten ons Schip
achter aen t' sijne vast / stryckende alle onse
zeplen/ lagen op 32. vaem diepten van schoo-
ne waesighe grondt / met zant ghemengt.
De stroom quam alhier 3. 3. o. in/ doch was
een slay ghetp / laghen aldus tot ontrent de
Son int Westen / doen claerdent weer op/
met enen 3. w. ende daer naer enen Westen
variabelen slappen windt / altoos een seer
slecht water/ lichten t' anchor op/ ende gingen
weer t' zepl/ doende onse Cours 3. o. aen/ on-
trent twee mijlen weeghs / ende daer nae
zupdt-oost ten oosten / ende oost zupdt-oost
aen/ saghen recht vooz ons upt / van alle zij-
den / dat het scheen rondtson berghen van
ijs te wesen/ ende waer wy saghen/ was int
schijnfel over al landt/ t' welke hem op dyp-
senderlepe manieren op dede / ende alle oo-
ghenblich veranderde / soo dat wy gantsch
gheen ghelwifheyt en conden hebben / want
verdween allenghens hier/ ende quam gin-
det weer op / niet te min/ ghemoetten men-
nichte van schoffen ijs/ hier en daer drijven/
die vzeffelicken te sien waren/ sommighe so
groot ende hooch als groote Schepen / die
met gaten ende speloncken waren als clip-
pen ende steentofsen / daer t' water upt ende
in rupsten/ ghelijck als het met outweer aen
een Zee-strant doet. Saghen oock hier en
daer int water drijven/ houtkens als wort-
len ende schofsen van boommen/ als ooc crupt/
tackkens/ ende beeren van Voghelen / sagen
in ghelijck clepne Veldt- vinctkens vliegen/
die van t' landt verstecken waren/ oock mede
twee groote Vogelen/ die noozdt-oostwaert
aen vloghen / zijnde t' eenemael aen te sien/
ghelijck als Swanen. Van alle dese teycke-
nen is mijn vermoeden / dat het Epland
Colgoyen noozdt-oost ende oost noozdt-oost
van ons lach: Hoe wel wy (als gheseyt is)
gantsch gheen sekerheyt conden wesen/ dooz
den damp/ dijninghe ende nevel/ die men hier
altoos met claer weer heeft / ende en hadden
oock gheen ghesicht van gheenich landt: Wy
gisten ons te wesen tusschen Colgoyen/ ende
teghens over den Invvijck / die men vooz by
t' Eplandt Morsonovvits maect/ welck Ep-
landt wy oock niet en vernamen / wierpen
drie ofte vier maels t' loot upt/ elcke reys een
uyt ofte wat meer verlopen zijnde / ende
vonden al een diepte van 34. ende 35. vaem-
men/ met swart als oock root zant/ somtijts
schulphkens ende alctmets vlop-scheten daer
onder ghemengt op de gront : Een weynich
daer nae quamen soo diep int ijs/ dat wy ons
daer rondtoern in beset saghen van alle zijden/
in voegghen dat de ghehele Zee bedeckt lach/
was niet teghstaende alctmael drijf- ijs/
ende aen stucken / dat het een verschicken
om sien

Schoffen
ijs soo groot
als t' Schip
ter halber
zeplen.

Morsonovvits

Schossen ijs
so groot als
clippē / steen-
rotfen ende
Eplanden.

om sien was/want en konden nau water on-
derscheyden: Daer waren schossen onder soo
groot als clippē / steenrotfen ende Eplanden.
Was ons een groot behuly dat wy stil wa-
ter en claer weer hadden: Zeyden daer den
gheheelen nacht door heen tot den dagheraet
toe/ altoos eben dicht/ ontrent ses mylen ge-
zeypt hebbende / moestent eens afwenden om
de veelheyt: aldus ontrent een upz tijds zey-
lende/creghen een streck claer water/doende
ghelijck onse voorgeaende Cours van o. 3. o.
aen / lach eben wel aen beyde zijden ober al
vol ijs / vermoede dat het was van den In-
wijck ende van t' Eplandt Colgoyen, en kon-
den als noch gheen bescheydt van landt sien/
hadden alhier 20. vaem diepten/met schoone
zant ende steck-grondt / ende den voorleden
nacht altemet 30. 28. als oock 24. vamen
van de selfde grondt.

Den 9. des Saterdaeghs zeylende aldus
tot ontrent super Son/quamen weder ront-
om int ijs / t'welck heen ober de geheele Zee
verspreyde in drijvde schossen/maer aē de lp/
te wete n. n. o. en oostwaert van ons was het
dicht aen maltanderen ghelijck een vast lant/
in sulcker voegen/ dat men daer van de Kaa
af/so veer als men beoogde conde/gants geen
open water door sach / dan alleenlick en liep
punts-gewijs oostwaert upt/daert weer aen
schossen van een dyck: Wierpen alhier zijnde
sontijds t' loot upt/ende vonden 30. vamen
diepten luttel min of meer/met cley-gront en
sant ghemengt. De wint scherpte /so dat wy
maer o. en o. ten 3. mochten aen zeylen/ liepen
dicht by t' ijs van de n. o. zijde heen/ daer had-
den wy 29. vaem diepten met cley-gront en
zant gemengt. Alhier wonden wy t' een stuck
weeghs van af / en doen deden wy weer onse
Cours door de schossen heen o. ten 3. aen/ al-
hier hadden wy de hoochte van t' son op 68.
graet 32. minuten/wesende nae gissinge 9. of
10. mylen westwaert van Sverenoës, sonder
noch eenich landt van geenighe zijden te sien/
hoe wel het eenen claren Horizont was.
Hadden noch al een slechte Zee en stil water/
met schoon weer/ en naebenant warmer alst
de voorige dagen geweest hadde. Sagen hier
en daer sommighe Zee-honden ofte Robben,
ende oock etliche van de Vogelen gelijk als
Swanen vliegen/maer seer weynich: andere
Zee-vogelen sonderlinge gants geen. Zeyl-
den aldus weder by de twee glazen/doen qua-
men wy weder aen t' ijs dat aen de n. o. ende
o. zijde noch al eben dick ende vast aen den an-
deren lach/ gantsch end' al als een vast landt/
soo veer als men van de steng af sien conde.
Alhier wesende begonsten wy 3. aen een bze-
der open water te sien/ als oock int 3. o. ende
3. w. hebbende alleenlick sommich drijfs/
waer door wy heter moedt begonsten te krij-
gen. Wendent weder van t' ijs af/ende liepen
3. ende 3. ten o. aen/ om dat de windt oostelick
was/waepende met een mope koelte/zeylen-
de aldus ontrent vier glazen tijts / begonsten
wy landt te sien int 3. o. t'welcke int aensien
seer laech ende black was/streckende nae ons
dochte/meest o. n. o. ende wy 3. w. Wy gis-
tent

E'lant van te
Sverenoës.

naer gissinghe ontrent vier of vijf mylen af/
hoe wel wy het niet te deglien en konden ra-
men/ om oorsake van de drijfinghe ende damp-
pen die daer altoos herwaerts en derwaerts
ober ende by een hanghen/t'welcke dickwils

een dreck anders maect int schijnfel alst is.
Wierpen alhier t' loot upt / ende vonden 21.
vaem steck-grondt / creghen alhier zijnde ee-
nen zupen wint/van ober t' landt heen/welc-
ke so warm waepde/ al hadse upt eenen vran-
denden Oben ghecomen. Wendent op den
anderen boeck/ende liepen o. ten 3. ende o. 3. o.
aen: Hadden noch hier en daer schossen ijs
drijven / doch hadden de meeste bzeese al ver-
lozen/om dat ons dochte dat de Custe schoou
was. Alle dit ijs comt/nae mijn duncken/
meest upt den Inwijck/ van tusschen t' landt
van Candenoës ende Sverenoës, de welcke
met het Eplant Colgoyen een Canael maect/
soo dat het ijs gheen vryen uytganck heeft/
ende drijft alsoo aen t' Eplandt/alwaer t' te-
ghens aen stuyt/ principalicken aen de oost-
zijde/daer men wil segghen een Riffe van af
loopt/streckende o. ten 3. aen/ ghelijck als wy
t' ijs oock punts-ghewijs saghen uytsteken
vast op ende aen den anderen gheschoven/
als voozen verhaelt is/so dat het te vermoe-
den is / dat het daer nemmermeer ofte seer
laet van af comt/ naer t' dick ende geweldich
is. Een glas of wat meer verlopen zijnde/
vonden de diepten van 18. vaem cley-gront
met zant ghemengt: Ruymende de windt/
liepen 3. o. aen nae t' landt toe / ende droochde
natuerlick op/tot op 5. vamen: een half mijl
van landt wesende/t' landt streckten/als ghe-
seft is/oost noort-cost ende west zuyd-west.
Saghen van bobenen af/Westwaerts aen/
soo ons dochte / een hoek ofte punt landts/
daer t' landt weder zupden innewaerts aen
streckte / waer door wy vermoedden dat het
den hoek van Sverenoës moeste wesen:
Was altemael een blac laech landt/met som-
mighe blacke heubelkens/zijnde aen de Zee-
rant altemael wit zant / somwijlen dat men
anders niet en sach als t' zant wat verheven/
bywijlen landwerpende bewassen heubelen/
die wat hoochachtich waren/schijnende even
wel altemael zant te wesen. Wy belandent
ontrent/nae onse rekeninghe/bier of vijf mij-
len beoosten den hoek van Sverenoës, ende
lopende alsoo tot op een half mijl naer lan-
ghes de Custe heen op 5. 6. vamen waters/
o. n. o. aen / setten ons Jacht upt / ende een
weynich ghezeypt hebbende / saghen in een
verheven zant-strandt een open/het welcke
scheen een schoone Riviere te wesen/die hem
seer verre te landwaerts in streckt / ront-
mende daer nae t' oost om. Wy lieten ons
duncken dat het de Riviere van Colocoua
moeste zijn/lietender t' jacht nae toe varen om
de diepten t' ondersoekē: die van t' jacht daer
comende/liepender vā alle zijden diepē/maer
vondender/dicht by / ober een vaem waters
niet/waerom weder aen boort quamen:zeyl-
den aldus langhes de Custe heen onsen wech
boort aen op 5. 6. vaem diepten/een half mijl
van t' landt af tot ober de noorder Son: Doe
quammer een mist op/in boege dat wy (vol-
gende onse eerste Cours) twee of drie mijlen
van de wal af raecten / om oorsake dat de
Custe met een bocht wat innewaerts aen
weer. In desen mist gemoeten wy weder ijs/
en vonden 2. of 3. schossen so hooch en groot
als ons Schip ter halver zeylen/en lagen op
de grondt vast als steenrotfen / alhoewel dat
wy daer 7. vaem diepten hadden / ende siende
oock dat wy hier en daer t' ijs vast saghen aen
comen / wierpen het anchor upt / blijvende
alsoo

Sverenoës
een black en
laech landt.

Schossen die
die op 7. vā
diepten met
vlooten
mochten.

De eerste Keyse van Jan Huygen

alsoo ontrent een uyt tijts stil ligghen / tot dat het op claerde / als doen saghen wy't n. w. n. n. o. ende o. van ons af over al vol ijs drijven / soo dat het eersdeels op ons aen quam / ende eersdeels n. o. ende oost-waert aen boozt uyt lach vol en dick / waer door wy weder ghedwonghen waren t'anchier op te lichten / ende naer t'landt te loopen / om t'ijs (soo veel moghelick was) te schouwen / sepden alsoo heen / al meest op 7. 6. vamen / ende een half mijl van de wal op vijfen vier en half vaem / altemael zant ende waesighe gront : De wal wat dicht ghenakende / saghen een wepnich boozt ons heen / oostwaert aen / een afgaende punt landts van zant-strant / achter welcke punt scheen een open ofte kievier te wesen / verhoopten dat het de kievier van Pitzano soude zijn / waerom wy daer terstont de jachten na toe sonden / om te besien of wy ons niet de Schepen boozt t'ijs daer soude moge bergen / t'welcke met de wint gins en weer dreef / wierpen ondertusschen t'anchier weer uyt / verwahtende het rappoozt van de Jachten.

Den 10. des Sondaeghs quamen de Jachten weder aen boozt / ende sepden daer ghediept te hebben / onderbindende datter een goede Incomste ende Haven was / van 13. 12. ende 11. voeten waters diep / waer door wy goet vonden daer in te loopen / om te sien of wy beter passagie van t'ijs konden verwachten / t'welcke over al in Zee vol en dick lach : Nu aldus besich zijnde om de Haven te kiesen / ende daer nae toe zeplende / saghen achter ons een zepl van uyt den westen / nae ons toe comen / docnde zijn Cours lantghes de Custe heen / t'welcke (ghelijck wy nae verstonde) een Rusche Lodding was / die uyt de Witte Zee quam / ende nae Pitzora wilde wesen / wy huyden volghden even wel onsen Cours na de Haven toe / lopende dicht by de ooster wal langhes / te weten / 3. w. ende 3. w. ten w. aen / soo ghelijck als de kievier ofte t'gat innewaerts aen is streckende / ende hadden in de Incomste (die goet ende tamenlike wijdt is) 14. 13. 12. ende 11. voeten waters / heeft int eerste Incomen aen de west-zijde een droochte ofte bankke / daer men maer een vaem waters heeft / liepen daer alsoo een stuc weeghs in / tot achter de wester punt / legghende even wel d'ooster wal naest / alwaer wy met laech water 2. en half vaem diepten hadden. De vooz. Lodding quam van ghelijcken in de Haven / om dat het stil worde / verwachtede weer ende wint om sijn Keyse te verborzderen / de Ruschen van de selfde Lodding, quamen ons aen boozt / ende wy waren oock daer nae aen haer Lodding, betwesen ons groote vrientchappe / wy onderzaegghden haer nae alle ghelogenousheit van't landt en Custe / ende nae dat wy van haer konden verstaen / hadden quade gissinghe ghemaecht / in boeghen dat alle onse Caerten en Informatien gants niet en acroozderden / ende bevonden / nae heurlieder segghen / huyten t'Espandt van Colgoyen, om ghesepke te zijn / meenende daer binnen door ghecomen te wesen / ende alle t'ijs dat wy saghen / ende aen Colgoyen gisten vast te liggen / sepden sy dat het t'zeewaerts lach / het welcke alsoo te gheloooven was / want sepden dat sy den voozleden nacht aent t'selve Espandt ghelegghen hadden / sonder van geen ijs te weten / t'welck ons ghenoech verwon-

derde / oock mede dat het selfde ghelegghen is van Sverenoes af ontrent een etinael zeplens noorden aen / hebbende / nae haer segghen / ontrent 20. mijlen int omgaens : Sepden ons noch datde drooghe kievier / daer wy eerst meenden in te loopen / ende Colcocoua gisten te wesen / was het Wester-gat van het Espandt Toxar, t'welck naer binnen toe oost-waert aen is om cromnende als vooz verhaelt is / ende comt aen de oost-zijde weer uyt loopen / ende de Custe is hem strecken de gelijc of het vast lant waer. In dit Ooster gat was het dat wy ghelooopen en geanchert ware : De Stuerman van de Loddinge maerte ons op sijn maniere / een uytwoep van t'landt / te weten van de Witte Zee af tot Pitzora toe : Ende hoe wel dat de streckinge sonderlinghe gheen perfectie en hadde / noch en weten oock van gheen hoochten ofte graden te segghen / niet te min dienden ons altoos tot een bewijs ende contschay van de Hoocken / Kevieren / Espanden ende van de contrepen / met de rechte namen : En wisten van Vaygats anders niet dan van hoozen segghen / dat het een eng ende altoos bevrozen gat was / ende van wepnich diepten / ende daer door wesen / sepden datter ee Zee was / die sy de Zupder ende warme Zee noemden / ten aensien van dese droozt Zee / die sy de koude Zee heeten / ooc mede dat het ijs altemael na Nova-Zembla drijft / en daer t'gheheele Jaer over leyt / dit is het ghene dat wy van haer konden te verstaen comen : De stroomen loopen al hier / te weten huyten aen de Custe / o. ende w. comende de vloet uyt den oosten.

Den 11. des Maendaeghs ontrent tegens den middach / saghen drie zeplen van uyt den westen / langes de wal heen comen : Wy boozren daer terstont met het Jacht nae toe / daer by comende / saghen dat het Loddingen was / ren / die alle ghelijck nae Pitzora wilden : wy onderzaegghden haer nae de ghelegghentheyt van de Custe ende Kevieren / als oock nae Vaygats, wisten ons anders niet te segghen dan het ghene wy des daeghs te voozen / van den anderen verstaen hadden / als verhaelt is / daer sy gantsch met over een quamen / waer door wy ons lieten dwicken / dat het alsoo moeste wesen / ghelijck als wy eensdeels onderbonden hadden : Dan sepden oock dat men wel door Vaygats soude mogghen varen / maer dat haer daer soo groote menichte van Walbisschen ende Zee-paerden onthielden / dat daer geen Schepen door mochten comen / of sy vernieldense / t'welck wy ons wel getroost lieten / wenshende anders geen belet ofte hinder te vinden : Andere sepden / dat daer Steenrotsen / Clippen ende droochten in laghen / soo dat het niet moghelicken en was daer door te comen : Sommige van haer sepden datter de groot-Doyt drie Loddingen nae toe ghesonden hadde / een wijl verleden / en datse door t'ijs vergaen waren / sonder yet uyt te rechten / met het verlies van t' meeste deel des volcs / daer sommige af comende / die de rijdinghe over lant gebracht souden hebbé. Wy hoozende al dese beuselingen en variabele verdichtfels / verstonde wel datse dit alles sepdé / om ons by abontuer be-zeeft te maken / of mocht ooc wel wesen / dat sy't makenderé alsoo dietst maken / en niet be-zet geweten noch geloost hebben / gelijc men ghemeenlicken onder Heer omnes, verschep-

Bebinden
gheanchert
te ligghen
int ooster-
gat van
Espandt
Toxar,
te boozen by
den onsen
nopt bekent.

Siet noch
drie zeplen
uyt de west-
ten comen
dat ooc bys
Rusche Lod-
dingen
waer die nae
Pitzora
wilden.

De Ruschen
soeken den
onsen de pas-
sagie van
Vaygats
mer verlies
de beuselun-
gen booz ons
doenlic booz
ooghen te
stellen.

Sien een
zepl uyt den
westen comen
t'welcke een
Rusche
Lodding
was die nae
Pitzora
wilde.

Loopen
in een onbe-
kende haven
bande 11. tot
de 14. beten
waters diep
om haer
voort ijs te
berghen.

Erighen
rechte infoz-
matie van de
Ruschen
uyt de
Lodding,
van de ghe-
genheit van
de Custen
ende Haven
daer se in ge-
loopen ware.

Bebinden
haer Caer-
te onder-
rechtinge die
spuiter zach-
teu / met de
ondert uyt
ghe gantsch
ende t'one-
mael te di-
cozderen.

den fabulen verfiert/ van onbekende wegen / en alsoo dupsent wonderen den anderen int hooft steken: Doch t' mochte wesen soo het wilde / mijn goetduncken ende hope was doen dies te beter / verhopende dat wyse alle leughenachtich souden maken met een andere ende waerachtigher onderbindinghe/ seer different van alle t'ghene dat inen ons voorwierp. De Son int 3. 3. w. wesende/ namien de hoochte/ te weten alhier op de Rie van t' Oostergat van Toxar, ende vonden 68. en half gaet / ende maect alhier hooch water met een n. n. o. ende 3. 3. w. Maen/ ende heeft int gat 13. voet diepten met hooch water.

Eplandt Toxar ghelegen op 68. en half gaet.

Sie noch ee Lodding upt den westen comen.

Crijg 2 twee Rusche Jaghers aen booydt die nae Colcocoua wilden.

Beschryvinghe vant Eplandt Toxar ende omliggende conterepe.

Den 12. des Dingsdaeghs saghen noch een Lodding van upt den Westen comen/ die oostwaert aen de Custe langhes booyt liep/ sonder dat wy daer spracck van hadden / een poos daer nae saghen twee Rusche Jaghers op't landt nae ons toe comen: Welcke waren d'eerste Menschen die wy op't landt gesien hadden / lietense aen booydt halen/ ende sepden ons upt de Witte-Zee ghecomen te wesen/ en dat haer de booyts. Loddinghe op't landt gheset hadde om ons te spreken / als oock om booyts over landt te trecken nae de Riebiere van Colcocoua, allwaer sy haer den gantschen Somer meenden t'onthouden om met visschen ende jagen haer profijt te doen/ want men alhier over al/ nae haerlieder segghen / een groote menichte van jacht heeft/ als van Beiren/ Sabels, Maters, Woschen/ ende andere dierghelijcke ghedierten. Wy brachden haer ofter gheen volck op dit lant en woonden / want hadden hier en daer te landewaerts in sien roocken: Sepden datter sommighe Jaghers om de booyts. oorsake van de jacht/ des Somers van himen upt het landt comen/ om pelterye te vergaderen: maer datse van ons bezyest souden zijn/ ende daerom booyt ons souden vluchtten: Derstonden oock van haer dat het gheen Ruschen en waren/ maer hadden een tael op haer selven/ doch condon een-wel ooc goet Rus spreken. Wy bevalen haer dat sy hun wilden waershouwen / gheen vrees van ons te hebben/ dat sy by mochten booyt den dach comen/ begherden haer niet te beschadighen/ dan alle vriedschappe te bewijzen: Waer mede wy haer weder doylot gaben/ ende schepden van ons wel te vreden / baden ons oock te willen in de Riebiere van Colcocoua by haer comen / presentecrende ons te booytsien ende bywillich te gherieuen/ van het ghene datse vinghen. Dit Eplandt Toxar en t' Wasse-lant daer om her / is meest alternael aen de Zee- cant/ soo verre als men beooghen can / een laech vlack landt/ ende meest zant-strandt/ de welke tot ober de twee mijlen te lande waerts in streckt / zijnde soo vlack ende effen / datse met de Zee water-pas ende ghehijck ober een comt / dat een wonder om sien ende aemmerckens weerd is. Aen de oostzijde te landewaerts in heeft het een langstreckent ende vlack gheberghte / eben wel niet te hooch: Achter dit gheberghte / te weten beoosten lept de Riebiere van Colcocoua, soo men ons sepden / ende saghen daer oock altemets roock opgaen. Alle dese platte landouwe heeft veel Lacken ende stil-staende beslooten wateren / de welke mijns be- dunnkens / meestendeel procederen van de

overvloedicheyt van het sneeu / t'welcke in smeltende gheen lossinghe ofte afwateringe en heeft/ door de vlacte van't landt/waerom alsoo staen blijft: Is meest zant-grondt/ doch een groene ende schoone Landouwe int aensien. Men siet daer ober al veel voetstappen van Beiren / ende veelberley ander soorten van wilde gedierten clautwen: Waer door ghenoech te verstaen is / dat het overvloedicheyt van Jacht heeft: Vonden daer oock een groote menichte van Meulwen/ Rot-gansen / Berch-eynden / ende dierghelijcke Water-voghelen/ in sulcker voeghen/ dat het ons een verwonderinghe om sien was/ ende soo waanneer dat het alhier pet stil is sonder wint/ heeft men daer sulcken quellinghe van de Muggen / dat men sich in gheenerley wijse daer af berghen mach/ zijnde een seer groote plaghe om te verdraghen. Andere besonderhepden en is hier niet/ dat weerdich is te verhalen. Den voorleden nacht passeerden daer noch drie Loddingen booyt/ oost-waert aen nae Pirzora toe.

Rot-gansen.

Blaghe van Muggen.

Den 14. des Donderdaeghs / als oock des daeghs te booyen saghen wy sommighe Walvissen in de Haven by ons op de Rie comen: Wy verbolghdense met de Jachten/ ende joeghense dickwils hier en daer op het droogh/ maer door faute van Harpoen-ijers en condon gheen ghewelt daer teghens ghebruycken / doch cregghender int eynde een/ door langhe verbolghens: Hadden hem niet een Harpoen-ijer boven op den rugghe ghetref/ in sulcker voeghen/ dat sy langhen tijt een stuck weeghs t' Zee waerts / om en t' om swerfde/ veruwendende over al waer sy swom t' water van sijn bloedt/ root/ ende de Jachten hielden hem altoos van achteren nae tot soo langhe dat sy't int eynde door swackheyt ende verlies van bloedt / opgeven moeste/ brochten hem aen de strant op't droogh/ allwaer wy hem in stucken hienwen/ ende int comen leyden om Traen af te maken. Was noch eenen jonghen Walvisch/ zijnde niet te ghenstaende vzeesselicken aen te sien / hebende 33. ofte 34. voeten in de lengde/ ende de steert by de acht voeten breedt / hadde aen elke zijde van de onderste Raerk-beenen opwaerts aen stekende / twee hondert acht en t' seftich veeren/ te weten / van die men Walvisch-beenen noemt / cregghen daer twintich tonnen specks af/ behalven t' vleesch/ ingheten want/ ende t' vel/ dat wy daer booyt onnut lieten ligghen / als oock de lever/ die wel by de drie tonnen gheweest soude hebben/ lietense om datse ons niet aen en stont / als mede om dat wy gheen vaten en hadden om die te berghen. Terwijlen dat wy aldus besich waren met dese Walvisch te villen en aen stucken te houwen / soo quam de Macker soo t' scheen dickwils / tot op een steenwoyp daer van af/ bynae gheheel boven water ligghen/ siende t' spectakel aen/ in sulcker voeghen dat wy hem ghemackelicken ghenoech ghetrefghen mochten hebben / soo wy daer op toeghelept hadden/ maer om dat wy daer gheen vaten noch ghereetschap toe en hadden / lietense bewerden: Sy comen alhier gemeenlicken tegen den avontstont nae lant toe swemen/ soo dat het schijnt een teelte te wesen/ ende is te gheloouen/ dat soo mender op toelepde/ en op booytsien quam/ men soude daer sonder twyffel een goede Disscherje af doen.

Walvische in de haven van Toxar.

Wangen een Walvisch daer 20. tonne speck af cregghen.

Wonderlicke liefden der Walvischen met den ander.

En teelte van Walvischen in de haven van Toxar.

An. 1594.
Iulius.

De eerste Reysle van Jan Huygen

Caen weder
t'zepl uyt de
haven van
Toxar,
haren wech
vare
Pitzora
toe.

Rechten een
crups op in
de havē vā
Toxar,
tot een tepe-
ken datse
daer ghes-
weest waer.

Comē dooz
de Riviere
van
Colcocoua.

De Rivier
van
Colcocoua
is onbequaem
om in te
loopen.

Winden een
Lodding
ligghen vis-
schen in de
Riviere van
Colcocoua.

Den 16. des Saterdaeghs/ siende dat het
ijs altemets minderde ende wech dreef / hoe
wel wy by wylen noch wel eenich vooz by sa-
ghen drijden/ zyn weder t'zepl ghegacn/ ende
t'gat uytghelooopen/ onsen wech vooztaen/ de
Custe langhes / hebbende eenen slappen 3. w.
windt/ en meest stilte/ met heet weer en Son-
neschijn/ in sulchier voeghen/ ghelijck of het in
Hollandt in de Hontsdaghen gheweest hadde/
ende waren soo seer van de Muggen ghe-
quelt/ dat het onlydbaar was/ ende en wisten
ons daer niet vooz te verghen. Lieten alhier
te weten aen de Zee-rant/ tegens over de Rie-
viers van Colcocoua. T'lant tusschen t'Os-
stergat van Toxar en Colcocoua, streck meest
oost ende w. en o. ten 3. en w. ten 11. zijnde on-
trent vijf mijlen weeghs nae gissinge/ is on-
derweghen over al een seer blacke grondt van
8. 7. 6. 5. 4. 3. als ooc minder vanden diepten/
nae dat men daer dicht ofte verre af is / doch
by wylen seer onghelijck/ want men heeft on-
trent een half mijl van't landt/ luttel min of
meer/ by tijden 3. vanden/ somtijds 2. in half
vanden/ oock wel 4. 5. vanden/ en soo voozt heen/
is altemael schoone zant-gront/ zijnde de Cus-
te t'eenmael van zant-strant/ seer laech ende
effen/ so datter geen onghelijckheyt aen te ver-
mercken is / dan somwijlen een blacke zant-
dym/ ghelijck als daer is/ broosten de Riviere
van Colcocoua. Bewesten de Riviere van
Colcocoua heeft men binnen int Landt een
black langwerpant gheberghc/ doch niet te
hooch / t'welck het selfde is/ dat men aen de
oost-zijde boven t' Ostergat van Toxar siet/
als men daer van uyt den w. op aen comt.
By Colcocoua comende/ souden onse Jachten
daer nae toe / om noticie daer van te nemen:
Vonden dat het een seer onghelijck gat was/
van een quade Incomste / strecken inids
water 11. ende 3. uyt ende in / met seer oneffen
ende crou omgaende diepten / van 5. 4. 3.
vanden/ als ooc van 12. ende 11. voeten/ zijnde
binnen in wat dieper/ doch altemael seer on-
bequaem dooz den anderen loopende / aen de
oost-zijde van Colcocoua, streck de Custe
weer o. n. o. ende w. 3. west/ wel so o. ende w.
altmael laech black landt ende zant-strant/
zijnde een wepnich verheven aen de zee-rant/
heeft alleenlick een lanckwerpende blacke
zant-dym/ aen den Oever gelegen/ te weten/
een half mijl broosten Colcocoua, als men
daer van uyt den Westen op aen comt zeplen/
t'welck een seer goet ken-tecken is: Alle de
reste is soo black ende effen/ dat het een ver-
wonderinghe is/ hebbende de voozs. grondt
ende diepten daer langhes heen. Alhier co-
mende vonden daer een Loddinghe, die daer
lach te vischen / den welken niet onse aen-
comste sijn anckers lichtende/ vooz ons hern
t'zepl ging na Pitzano toe/ was de selve Lod-
ding die ons (onder Toxar ligghende) de twee
Jagers aen voozt gesonden hadde/ schoncken
ons een versche zoo vis/ welcke vis de Salin

niet seer onghelijck was/ zijnde even wel veel
dieper/ maer seer goet van smaek. Cregen
alhier eenen 3. w. slappen wint/ stellende onse
Cours o. n. o. aen / de Custe langhes onsen
wech vooztaen / hebbende altoos een seer
schoon warm weer ende sacht water.

Den 17. des Sondaghs deden aldus on-
sen Cours met variabelen wint en stil weer/
langhes de Custe heen/ ende quamen ontrent
den avont-stont by de Riviere van Pitzano.
Alle dese Custe van Colcocoua af tot Pitzano
toe / is altemael zant-strant / doch een wep-
nich verheven/ maer over al seer effen en ghe-
lijck/ streck meest o. n. o. ende w. 3. w. wel soo
o. ende w. zijnde ontrent 6. mijlen weeghs in
de distancie/ naer onse gissinghe. Men heeft
over al schoone grondt ende goede diepten/ te
weten/ een half mijl van't landt af/ 7. ende 8.
vanden. Comende tot ontrent op een mijl be-
westen Pitzano, liepen met de Jachten daer
nae toe/ om de Custe te besichtiggen: Doeren
aldus langs de Wester wal heen/ alwaer wy
over al goede diepten vonden / te weten/ on-
trent een steen-worp van't landt af/ 4. 3. ende
t' minste 2. vanden waters: maer comende by
de Wester punt der Incomste van de Rivier
Pitzano, soo was t' selve eyndt met een blacke
strant afflekkende t' Zee waerts in/ croumen-
de daer nae nae't oosten om/ zijnde aldaer on-
trent seer diep. Wy looden t' gantsche gat ofte
Incomste over/ ende en was van buyten aen
incomende boven de ses voeten niet diep/ ende
binnen in maer 8. voeten / soo dat het gheen
Riviere en is/ om met Schepen in te mogen
loopen. Dese Riviere strecken/ nae't schein/
seer verre te landwaerts in / loopende met
croumen en bochten/ ende heeft binnen in aen
de west-zijde een steple verheven wal / daer't
water teghens aen slaet / soo dat het schijnt
daer eenighe meer diepten te hebben / t'welcke
soo verre is als men innedwaerts aen broo-
ghen can. Aen de oost-zijde ist altemael een
blacke zant-strant / hebbende wat verre in-
newaerts aen ettelicke blacke lang-streken-
de heubelen / welcke mijns hebunckens / co-
men te grensen aen de Riviere van Pitzora,
ghelijck als ons die van de Loddinge (die met
ons van Colcocoua ghezeplt war en) oock te
verstaen gaven. Dese Lodding bleef alhier
ligghen vischen / de welcke ons sepde / dat
dit de Riviere van Pitzano was / segghende
noch oock dat wy van hier af vooztaen/ tot
Pitzora toe / vancken ende broochten souden
vinden: Maer Pitzora ghepasseert westende/
soo souden wy meer diepten crighen / ende
by het Eplandt van Varandy comen / het
welck in de Gaerte Olgijm gheheten wort/
soo't te recht ghelept is / ende sepden dat het
daer goet legghen was. Wy saghen noch
noozdt ende noozdt-oost van ons af t' Zee-
waerts veel schoffen ijs drijden: Hoe wel
ons de Ruschen goede moedt gaven/ seggen-
de dat het binnen acht ofte thien daghen al
ghesmolten en wech soude wesen. Dadden
alle desin tijdt d' sich weer/ belettende de sra-
len van de Sonne dooz te schijnen / hoe wel
dat wy de Sonne niet teghenstaende altoos
seer perfect ende clarelick sien mochten/ zyn-
de soo root als een Schackelen / in sulchier
voeghen/ dat ick mijn daghen dierghelijck
nopt ghesien hebbe / ende was ons een halve
verschickinghe om aen te sien / vermoed-
den dat het hitte ende droochte bedurde/
maer

Comē dooz
de Rivier
van
Pitzano.

Pitzano
heeft maer
6. voeten
waters in
de mond/
gants onbe-
quaem met
Schepen te
moghē in
loopen.

T' eplandt
van
Varandy,
anders
Olgijm
gheheten.

De Sonne
soo root als
een Schack-
elen.

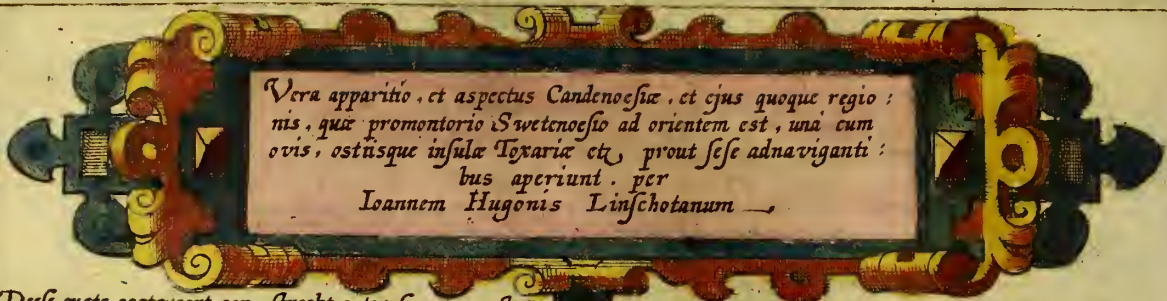
Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title section.

Large block of very faint, illegible text in the upper middle section.

Another large block of very faint, illegible text in the middle section.

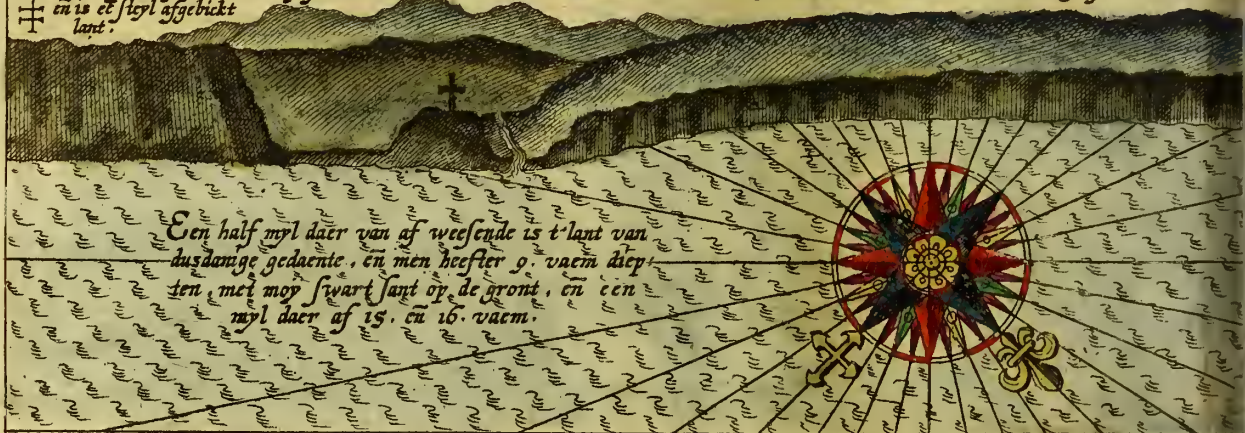
Text block in the lower middle section, containing some faint markings and possibly a signature or date.

Text block at the bottom of the page, including what appears to be a footer or concluding remarks.

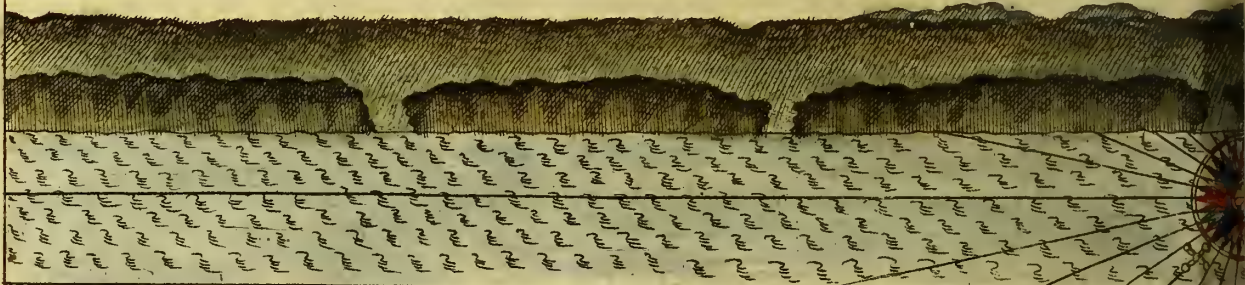

Deese custe oostwaert aen, streckt o. ten s. aen 4. ofte 5.
 mylen weechs soo veel als wy sien conden
 en is et steyl afgebickt
 lant.

Dit lant en custe vant berchken met het cryys af, streckt naer Can

Seylende vant boven lant vant cryys af, n. o. aen ontrent vyf of vyf mylen weechs; hadden de hoochte
 van 68. gract en 40. menuyten, van daer wenden wyt weer naert lant toe, op een half myl nae, t'welc
 was als men alhier sien mach.

Vertooninghe en ge

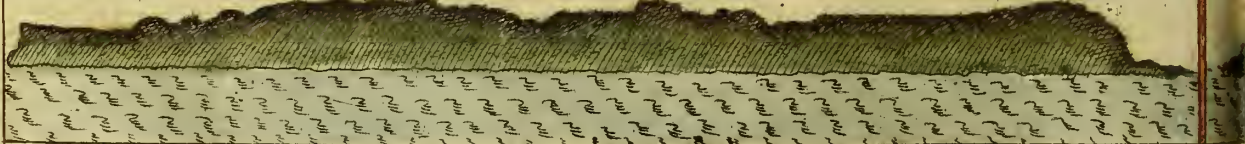
Dit lant wyct

Den eersten
 hoeck Deesen hoeck streckt met het uytcrste lant.
 naertwesten o. n. o. en w. s. w. 6. of 7. mylen. T'wester gat
 vant eylant
 Toxar

Dit is een verheven sant strant. Verheven sant strant

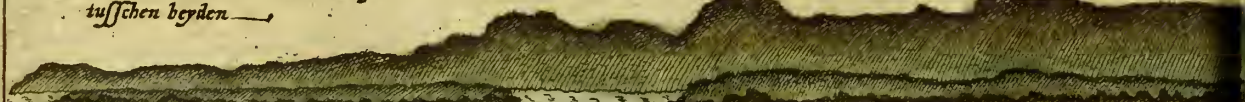
Dat scifde voorige lant, vertoon hem aldus, daer voor by heen seylende.

Den tweeden hoeck

Den derden hoeck, van hier af tot den tweeden
 hoeck, naert westen van deese vertooninge, is
 de cours o. s. o. en w. n. w. vier ofte vyf
 mylen weechs, en maect eenen inwyck
 tusschen beyden

Dit hooge lant vertoon hem binnens int lant, aende oost zyde vande revier

Langes deese wal soo looptmen deese revier in, op 13.
 12. u. voer waters, schoone sant gront, en streckt s. w. T'booster gat vant eylant Toxar
 en s. w. ten w. in. Dit is altemael tot het wylt

Wacachtighe vertooninge en gedaente vant lant Candenoës,
als oock van t'lant by oosten Swetencos, met de custen en
incomsten van t'eylant Toxar, etc., alles nae t'ooch af:
gebeske door den Hinggen van Linschoten,
En gesneden door Jan van Doetechum, en zyn soen Baptista van D.

n. w. en n. w. ten n. aen, en heeft inde lengte naer giffinge 8. of 9. mylen weechs.

Candinoës naer giffinge,
was met damp ende ne:
vel bedeckt.

Wesende alhier t'schip, daer nae toe seylende, 5. of 6. mylen daer
van af, is het lant van dusdanige gedaente, en is oock op de selfde
manere, twee en anderhaef myl daer van af wesende.

Van hier voort oostwaert aen wast
oock bedeckt met damp en vel.

Alle dit lant en custe streckt meest s. o. en n. w.

Wesende alhier t'schip een half myl daer van af
was het lant van dusdanige gedaente, hebbende 13.
vaem diepte waesige gront

e, vant lant tusschen Swetencos en t'eylant Toxar, met de incomsten van dien.

Dit eynde streckt naer
Swetencos toe

hen deese twee eynden een weynich inne waerts aen.

us verthoont hem dit lant, comende wyten westen, daer nae toe seylende
esende alhier t'schip, een myl daer van af, op 9. vaem, en een half
myl, op 5. vaem schoone sant gront

Dit is altemael bewassen sant lant

e twee lanck werpende coeks brooden ofte heuvelen, heb:
ontrent een myl weechs voorby te loopen

Althus verthoont hem t'lant, vanden boven verthoonden eersten
hoeck af, voort oostwaert aen, comende van wyten westen
daer op aen seylende, streckt oock meest o. n. o. en w. s. w.

Wesende t'schip tegens deese bewas:
sen duynen over, een 2. myls vant
lant, en een myl weechs n. n. w. van
de revier af, verthoont hem dit lant
aldus

Dit lant begint van den
tweeden hoeck voort
aen naert oosten toe

Een, verhever sant strand.

nt oostwaert aen, een vlakke sant strand

Dit zyn bewassen sant duynen

Handwritten text in a decorative frame at the top of the page, possibly a title or header.

First main section of handwritten text, appearing as a distinct paragraph.

Second main section of handwritten text, continuing the narrative or list.

Third main section of handwritten text, showing further detail or continuation.

Final section of handwritten text at the bottom of the page, possibly a conclusion or signature.

Creghen een
Stoim upt
den oosten.

maer quam daer nae op eenen oosten stoim
upt. De Son int noozdt-west zijnde/cregen
eenen slapen noozt-westen windt / namen
onsen Cours een wepnich tijds noozdt-oost
aen/ende liepen weer door een hoop schoffen
ijs/die etliche noch seer groot waren / cregen
daer naer weer een clare Zee/ doende onsen
Cours van o.n.o. ende o.ten n.aen / om de
bancken ende ondiepten (die men ons gesept
hadde tusschen Pitzano ende Pitzora te lig-
ghen) te schuwen: Waren alhier upt het ghe-
sicht van't landt/ door dien dat het seer laech
is / als oock om dat het dijssich weer was/
wesende op 16. ende 15. vaem diepten/ zepl-
den aldus den gheheelen nacht over / ghe-
moetende sountijds veel ijs/ waer van som-
mighe schoffen soo groot waren als Eplan-
den int aensien/ doch scheen een deels crach-
telooos te wesen/ so dat het allengkens mo-
selde ende aen stukken brack / en oock (soo te
vermoeden is) te gronde gaet / hadden noch
altoos dijssich ende mistich weer / hebbende
over al de diepten van 16. 15. 13. ende 12.
vaem / ende quamen oock dicht aen't landt
op 3. vaem / loopende alsoo tot den daghe-
raet/ tot int gesicht van't landt/ al waer wy't
setten op 6. vaem/om de claerte te verwach-
ten/ende t'landt te verkenmen.

Cregh weer
menichte
van ijs.

Den 18. des Maendaeghs creghen eenen
grooten mist / gheduerende alsoo tot zupdt-
wester Son/doen wert het weer clare/ even
wel met eenen bedekaten Hemel/ende saghen
t'landt/soo dat wy verkennden dat de Riviere
van Pitzora vorder aen lach / om dies wille
dat wy een Lodding hadden vorder aen vooz-
by sien zeplen / creghen eenen oosten windt
met een harde koelte / haelden ons anckers
op ende ginghen weer t'zepl / om te sien of
wy met labereen t'landt beter konden in ken-
nisse krijghen/labereen alsoo af end aen/tot
dat wy van boven af een open int landt sa-
ghen/ alwaer een Lodding gheanckert lach/
soo dat wy daer door vermoeden / dat het
vooz ghewis Pitzora was / waer door wy't
noch eens ofte tweemaels wenden/ghemoet-
tende noch ettelicke schoffen ijs / ende over-
midts dat het dapper bestont te koelen/ met
een holle Zee / (in sulcker voeghen / dat wy
dierghelijcken weer van Candenoos af nopt
ghehadt hadden) soo saghen wy't vooz goet
in t'anker upt te worpen/ op 6. vaem diep-
ten / om beter weer te verachten / laghen
aldus en reeden tot sanderen daeghs zupdt-
wester Son/doen bedaerdent weer wat/ co-
mende met claerte / gheduerende even wel
den selfden oosten wint/hebben ons anckers
weer ghelicht/om te sien of wy beter kennis
van t'landt konden krijghen.

Creghen het
landt van
de Riviere van
Pitzora
sien ghelicht.

Sien een
Lodding
in de ijs
dierre van
Pitzora
gheanckert
ligghen.

Den 19. des Dingsdaeghs zeplende al-
dus af end aen / quamen wy t'landt te ver-
kennen / van de Riviere Pitzora, het welke
3. west van ons lach / ontrent een half mijl
weeghs/ ende alle t'landt van de Pitzora is
een blacke strant/zijnde altemael water-pas
in de blackte/ ende een mijl weeghs daer van
af wesende en konden t'landt niet sien / niet
teghenstaende dat wy wel een Lodding bes-
schepdelicken in de Rivier konden sien lig-
ghen. Is by dese Riviere ende onligghende
contrepen een seer blacke Zee / want zeplden
int labereen over en weer over / tot op een
half mijl naer t'landt/ en anderhalf/ en twee
mijlen daer van af t'Zee waerts / vonden

Gheduente
van het
landt van
Pitzora.

daer seer oneffen diepten/van 3. 4. 5. 6. 7. 8.
ende 9. vademen. Dese Custe streckt van
Pitzano af tot Pitzora toe / nae onse gissinge/
meest oost ende west / ontrent thien ofte elf
mijlen weeghs/ ende een wepnich oostwaert
aen/ vooz by de mont van de Riviere Pitzora,
maectent landt een blacke punt ofte hoeck/
die ons dochte in de blackte met het water
over een te comen/ ende scheen van bovenet
af dat hem t'landt daer af sneedt/ en weer in-
newaerts in wijckte / want en konden van
daer af vooztaen gheen landt meer verken-
nen / soo dat ons vermoeden was / dat daer
eenen Inham moeste wesen / ende siende dat
het weer beterde/ als oock dat het ijs upt den
oogen bleef/namen vooz ons/ onsen wech te
vervorderen / quamen altemets wel so dicht
aen / dat men van de Raa af / schijnfel van't
landt (te weten Westwaert van ons) mocht
te sien/ alwaer men t'water op plaetfen sach
barnen / t'welckie wy gisten te wesen by de
mond van de Riviere Pitzora, saghen oock
hier en daer rabelinghe van water / ende
droogghende de diepten (int zeplen nae de wal
toe) op / en dozsten door alle dese oorsaken
daer niet naerder aen comen / ende hielden de
Zee/ die (als ghesept is) over al die oneffen
diepten hadde. Ander beschept noch kennisse
en hebben wy van dit Landt ende Riviere
niet comen weten / hoe wel het eenen seer
claren Horisont was/ende dit alles door oors-
sake van de groote vlekke van't landt/ ende
oneffenheyt der diepten van de Zee / zeplden
aldus noch des nachts met den selfden oos-
sten wint/ doch was slapper en stilder water
met clare schoon weer / ende een wepnich
tijds ghesepelt hebbende / creghen weder de
diepten van 9. 10. 11. 12. 13. ende 14. vaem/
die ons alsoo den gheheelen nacht over duer-
den / int over en weer over labereen/ sonder
nochtans opt meer landt ghewaer te wor-
den/ waer door ghenoech te verstaen is / dat
d'oneffenheyt ende ondiepten die wy te voo-
ren hadden/ van't landt van Pitzora was af-
stekende / als oock dat het landt hem aldaer
afsniet/makende voozder aen eenen Inwijr.
Tegens den dagheraet creghen de wint vart
upt den noorden/so dat wy onse Cours deden
o. ende o. n. o. aen/nae Vaygats toe. Hebben
van Sverenoos af/tot noch toe/ alle t'water
gevonden van een bracke smaerck/ende niet te
zout / t'welck ghenoech te vermoeden is/
veroorzaect te wesen / van de menichte van
t'ijs/ ende afwatteringhe van't sneeu/dat wy
hier over al vonden/ als ghesept is.

Get lande
vooz by
Pitzora
maect eenen
grooten In-
ham zupdt-
waerts aen.

Sien een
t' Cours na
Vaygats
toe.

Den 20. des Woensdaeghs de Son zup
zupdt-west wesende / namen de hoochte ende
vonden 70. graden jupst/ waren naer gissin-
ghe/ontrent seben mijlen weeghs/ n.o. ende
noozdt-oost ten noorden van Pitzora af / al-
hier zijnde deden onsen Cours noozdt-oost
aen/ende saghen veel stukken houtz / als tac-
ken van boomen ende anders/ ons teghens
comen drijven / waer van wy vermoeden
niet verre van landt te wesen / hadden noch
al de selfde diepten van veerthien vaem/ een
uyt of anderhalf daer naer/cregen 20. vaem/
met dun cleyn zant op de gront. Alhier sa-
ghen wy een dijssingh ende nebel int noozdt-
oosten/ in sulcker voeghen dat wy vooz seer
meenden dat het landt was / maer verging
daer nae weder/ hebbende een seer goede ende
harde koelte/ onsen Cours gedaen hebbende
naer onse

70. graden

Sien me-
nichte van
tacken ende
stupcken
van boome
in de Zee
drijven.

De eerste Keyse van Jan Huygen

naer onse rekeninghe over de 20. mijlen we-
ghe van Pizora af / noozdt-oost ende oost
noozdt-oost aen / cregghen daer nae 38. ende
beertich vaemen diepten met clep-grondt.
Dan hier af deden wy onsen Cours oost ende
oost ten noozden aen / beguinde van t eerste
quartier af met een goede voortganck / soo
dat wy noch wel 6. mijlen zeyden int eerste
quartier voorsz. daer nae schreyte de windt
weder wat / ende slaptten oock / doen deden wy
onsen Cours oost zuydt-oost ende zuydt-oost
ten oosten aen / hebbende alhier 32. vacu
diepten / siende noch al seer veel drijf-houts int
water dzyven / sonder nochtans eenich landt
te vernemen.

Den 21. des Donderdaeghs in den dage-
raet saghen t'landt / ende was nae onse gis-
ghe t' Eplandt van Vaygats, lach oost ende
oost ten zuyden van ons / ontrent drie mijlen
weechs / was een mop verheven landt / doch
om den doem ende nevel en conde men daer
t'rechte satsoen niet van sien : Hadden alhier
noch de diepten van 32. vacu met ster-gront.
Wy gisten / nae ons zeylen / dat Vaygats ghe-
leggen is van de lieviere Pizora af / ontrent
30. mijlen weeghs / te weten / op de Courfen
boven verhaelt / een paer glafen verloopen
zijnde / cregghen enen grooten donckeren mist
van upt den zuyden ende zuydt-oosten / soo dat
ons het ghesicht over al benomen was / ende
en mochten niet hoogher dan zuyden ende
zuyden ten westen aen zeylen : Alhier hadden
wy de diepten van 27. vacu steck-gront.
Tegghens den middach begonst het op te cla-
ren / comende met stilte / soo dat wy het landt
bescheydelicken conden sien / te weten / het ge-
ue recht over ons lach / want aen de puyten
ofte eynden machient den doem ende djs
noch sonninghe affscheydels / ghelijck als
Eplandkens : T'landt lach ontrent drie
mijlen weeghs oost van ons. Alhier namen
wy de hooghte / soo wel met de Astrolabio als
met de boogh / om dat het stock stil was / ende
bonden 70. gract ende 20. minuten / soo dat
het ons vooz ghewis dochte dat het Vaygats
moeste wesen. Hadden noch al een groote me-
nichte van drijf-hout / dat de ghehele Zee
over dreef / van strupcken / tacken ende wort-
len van boemen / ende t'water was alhier soo
swart als het binne-water in de slooten van
Hollandt. Een weynich daer na cregghen enen
noozden ende noozdt noozdt-westen windt /
ende liepen recht nae de Wal toe tot op een
vierendeel mijls nae / zeylende daer alsoo lan-
ghes heen zuydt zuyt-oost aen / hadden 13. 12.
vamen steck-grondt ende 11. 10. 9. vamen /
sontijds clepne steentgens / altemers en
meest rudfen en steen-gront. De Custe was
hem streckende aen dese West-zijde van Vay-
gats, so wy aen ons zeylen ende naer gissinge
sonden beooghen / zuyt zuyt-oost ende noozt
noozdt-west / noozden ten westen ende zuyden
ten oosten / als oock noozt ende zuyt / ontrent
7. ofte 8. mijlen : Hoe wel t'landt noozden aen
noch verder schein upt te strecken / dan wy
beooghen conden. Daer langhes heen zey-
leude / was t'landt aen te sien een schoone lan-
douwwe / een weynich opgacnde / black-wer-
pnde boven op / ende seer groen over al be-
wassen / doch hael sonder gheboonten / zijnde
aen de Zee-tant rudsch ende clippich / op
plaetsen altemael van grauwe steen aen te
sien / op plaetsen met afgacnde stranden / die

oock grauachtich scheenen : Hadde hier en
daer clippen ende rudfen wat van de Custe
af ligghen / maer ghenoech boven water ver-
heben ende ontdeckt / zijnde de reste altemael
schoon / als gheseyt is / met de diepten ende
gronden boven verhaelt / en hadde boven op t
landt gantsch gheen sneeu / dan hier en daer
aen de water-rant / tusschen de clippen in.
Zeyden aldus tot ontrent Noozdt-westen
Son / doen quamen wy by den ersten hoeck /
ende saghen by de water-rant twee houten
Cruppen staen / waer door vermoeden dat
daer Menschen ontrent moesten wesen / ende
om eenighe noticie te hebben / soo roepen wy
met onse Jachten eens daer nae toe / alwaer
comende / saghen dat het Rusche Cruppen
waren / die alhier / soo t' schein / eenighen tijdt
vattt Jare moeten comen / doch en saghen
andere geen apparentie van volck ofte huy-
sen : Licpen onser een weynich t'landt op-
waerts aen / als oock langhes de strand heen /
ende wierden eyndlick en enen Man ghe-
waer / daer wy nae toe liepen / zijnde een Lap-
paer ofte Inghedoozen van t' Eplandt / maer
en woude ons niet te spraeck staen / hoe wel
het schein aen sijn woorden / dat hy een we-
nich Rusch verstont / liep al bespnde achter
upt / als van ons verveert zijnde / segghende
int loopen / dat wy by den hoop souden co-
men / sonder dat wy opt yet meer van hem
conden te verstaen comen / ende steldent op
een loopen / in sulcker voeghen / dat wy hem
in gheenderley wijse conden achterhalen / hoe
wel wy hem een groot stuc weechs nae jaech-
den / doch was te berghreys / want liep ghe-
lijck een schim / niet teghenstaende / dat hy
schein over beyde zijden lam te wesen int loo-
pen en waggheleu / ghelijck ghemeenlicken
alle de Lappen ende Vinnen aerdt is : Was
sijns persoons halven ende ghestaltemse /
als oock van cleederen / in alles de Lappen en
Vinnen van Kilduyn ghelijck : Waer door
wy vooz ghewis ende vooz seker hielden / dat
het Vaygats moeste wesen / door d'informatie
die wy van de Ruschen hadden / daert in alles
meestendeel mede accordeerde. T'schein wel
dat pewers binnen int landt eenighe plecken
ofte woon-plaetsen moesten zyn / daer sy haer
ghemeenschap houden / alhoe wel wy anders
niet en conden vernemen / dan als gheseyt is.
Wat het Landt is belangende / is een schoo-
ne Landouwwe / meest black-streckende / upt-
ghenomen sommige black lang-streckende
Berghen / Heuvelen en Dalen / maer niet te
seer hoogh. Heeft hier en daer stil-staende en
bessoten wateren ofte Mozaessen / welke
mijns bedunckens / upt de afwateringe van
het sneeu haren oorspronck moeten hebben.
Heeft over al velerley Veldt-bloemkens van
alderhande coleur / ende sommige van seer
excellente reuck : Hier en daer oock schoon
gras / maer meestendeel een versencht groen
crupdt / van gheender substantie / zijnde alte-
mael int overgaen / ghelijck het Eplandt van
Kilduyn, beenachtich / ofte ghelijck als mos /
zijnde al-even-eens ghelijck als of men op
plym-bedden ende kussens ginc / seer moey-
sich / weech ende nat-grondich / oorsake dat de
vochticheit van t' sneeu / soo t' schijnt / niet
wel verdrooghen can. Saghen daer gantsch
gheen gheboonten / noch oock ghebierden /
dan alleen twee Rheenen loopen / niet te min
vonden

Creghen het
landt van
Vaygats
int gelycht.

70. graden
20. minute.

T'water soo
swart als in
de slooten
van Gallat.

Streckinge
van de West-
ster wal va
het Eplandt
Vaygats.

Ghebaente
vaut Epland
Vaygats
aen de West-
zijde.

Dien stoer
Cruppen
staen.

Waren mes
het Jachs
aen lant om
hemis te
creghen.
Saghen een
Man nae /
diese int ge-
sicht creggen /
maer onse
loopt haer

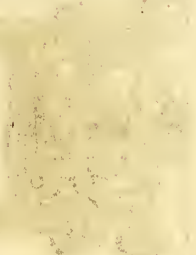

Faint, illegible text in the upper section of the page.

A line of faint, illegible text below the first section.

117

Faint, illegible text in the middle section of the page.

Faint, illegible text in the middle section, possibly a title or heading.

Faint, illegible text on the left side of the middle section.

Faint, illegible text on the right side of the middle section.

Faint, illegible text on the left side of the lower section.

A wide, faint line of text spanning across the lower section.

Another wide, faint line of text spanning across the lower section.

A final wide, faint line of text at the bottom of the page.

Vera apparitio et aspectus regionis atque orae, quae est inter
Texariam et Pitsoram fluvium, una cum aspectu ostiorum
Colcocova et Pitsani fluminum.
Per Ioannem Hugonis Linschotanium.

'Deesen sant hoe vel leynt omtrent een half myl weechs of wat meer oost waert van
Colcocova en is een seer goet kenteecken.

Deese cust streckt o. n. o. en w. s. w. wel soo o. en w. tot Pitsano toe omtrent ses mylen weechs,
en is altemael vlacke en somtyts wat verheven sant strant.

Verheven sant strant.

R. Pitsano.

Deese custe streckt naer Pitsora, oost en west,
tien of elf mylen weechs.

Verus aspectus partis occidentalis insulae Vaygatsia
trans primum saxum ad fretum usque
Nassovicum.

Dit Noort eynde, macckt den dampende
dys aldus te vertoonen, en schynt wel
meerder noortwaerts aen te strecken.

Aldus vertoont hem de west syde vant eylant Vg
en s. n. ten w. en s. ten o. ende meestendel n. n.
eynde tot het ander, seven ofte acht mylen weech
n. 10. g. vanc gront van steentgens ende Ru.

Aldus vertoont hem t'boven vertoon
alsmen daer een $\frac{1}{2}$. myls af heen langs se
s. s. o. aen weesende t'schip omtrent

D'eerste clippe

Dit is eenen grooten Inwyck ofte bay, de noorden
inne waerts aen streckt en om cromt.

Dit is den hoeck van z. cruysen
alsmens om is.

C. Cornelis' hoeck

De Bay met d'eylandckens

Waerachtighe vertooninghe en gedaente, van t'lant ende de
 custe van tusschen Toxar, en revier van Pitsora, mitsgaders
 de vertooninge van incomsten der revieren Colcocova en Pitsano.

vertoont hem dit lant en deese
 van Colcocova, als men daer
 uit een half myl weechs, noor
 ten oosten van af is.

Deese lanck werypende vlakke heuvel, siet men boven over te lande waerts
 in, naert westen toe.

R. van Colcocova

Deese custe streckt oost en west, en o. ten s. en w. ten n. omtrent vyf mylen, tot
 het ooster gat vant eylant Toxar, is altemaal een leege vlakke sant strant.

at hem dit lant en revier van Pitsano als men daer
 myl weechs westwaert van af is.

Een verheven sant strant.

Verheven sant strant.

Deese custe streckt o. n. o. en w. s. w. wel soo o. en w. tot Colcocova omtrent ses mylen weechs.

Waerachtighe gedaente vande west zyde vant Eylant Vay:
 gats, van voor by d'eerste clippe af tot de Straect van
 Nassau toe.
 Door Jan Huygen van Linschoten.

is, alst omtrent drie mylen oost van u af is, en streckt, n.
 en s. s. o. heen, deese vertooninghe is naer gissinge, vant een
 heeft een $\frac{1}{2}$ myls vant lant af 12. vaem steck gront, ende

lant van dit teycken af
 op de boven gemelde diepten
 midderwegen

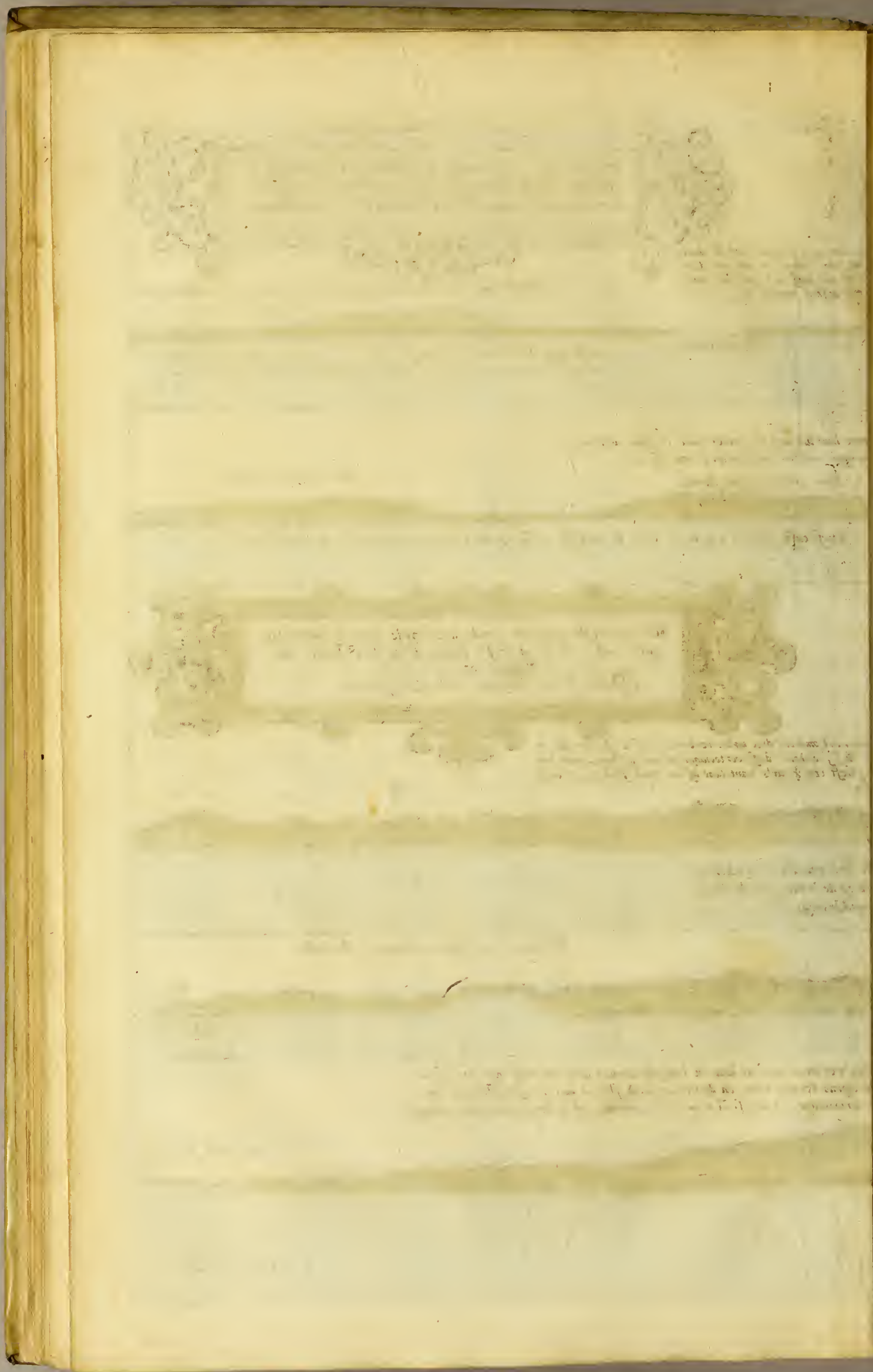
Dit is eenen cleynen Inwyck ofte bocht.

C. Cornelis hoeck

es vertoont hem dit lant en Inwyck, als men daer een half myl van af is,
 tegens t'cruyts over, en den eenen hoeck streckt met het uytterste eynt van
 vertooninghe, s. o. ten s. en n. w. ten n. omtrent vyf mylen weechs naer gissinge.

Mouchérons hoeck

I. a Doet: B. a Doet. fec.

Verclarin-
ghe van de
West-custe
ende t'landt
van
Vaygats.

honden wel hier en daer ghebeenten van
beesten ligghe/ voetschappen en conden daer
niet bemerkten/ want en ran op t' landt niet
vaten noch impressie doen: Ghevoghelte seer
wepnich of sonderlingh gheen/ van saghen
een of twee Veldt-vincchiens vlegghen/ ende
een Swaelf/ ende op de Zee-rant vanden
die boden op de clippen ende steenrotsen Jon-
ghen ende Eperen hadden/ de welke wy eens-
deels stoozden/ hoe wel te vermoeden is/ dat
ter binnen int landt ghedierten genoegh moe-
ten wesen/ ghesien daer luyden woonen. De
Zee-rant is meestendeel clippich en rudlich/
alternael van louter en schoone grauw en ar-
duyn/ doch seer antijc aen te sien. Heeft op
plaetsen afgaende stranden/ ende hier en daer
wijckkens tusschen de clippen in/ van grau-
en swart zant/ met clepne en seer veel kees-
steenengens vermengt: Lept over al aen de
stranden ende Zee-rant so vol van drijf-hout
over hoop ghesmeten/ dat het een verwon-
deringe is/ ja boomen met wortelen met al/
en sommighe daer van soo groot en lanc/
dat men/ in noodt-halven/ daer wel masten
ende Raan af soude moghen maken/ ende
lept op plaetsen soo verre binnen int landt/
ende om hoogh ghewoopen/ dat het genoegh
te verwonderen is/ hoe het daer gheromen
mach wesen/ of moet daer met gheweldighe
stroomen opghewoopen zijn/ ofte daer moe-
ten wonderbaerliche ghetijden ende opvloes-
dinghen van wateren wesen/ maer giste dat
het is de groote afwateringhe van t' sneeu/
die haer op tijden met de bloedt vermengt/
makende alsoo t' samen een seer uptnemende
hoochte/ ende als van t' hout soo verre opwer-
pen of drijven/ t' welke int dalen ende consu-
meren van t' water/ aldaer op t' drooch blijft
ligghen. Wy vonden daer stucken van een
Lodding aen de strandt ligghen/ die daer met
eenich onweer vergaen moet wesen/ en con-
den gantsch niet bedencken van waer alle dit
drijf-hout (dat hier soo vol en dick lach/ en
over al in Zee gints ende weer dreef) van
daen mochte comen/ naedemael dat wy hier
gantsch geen gheboomten noch eenighe wil-
derrusse vonden/ waer door te vermoeden is/
dat het moet comen van de zijde van t' vaste
landt af/ ofte van eenighe andere vpligghen-
de Eplanden/ al hoe wel wy tot noch toe
gantsch gheen ander landt en vernamen.
Loopende met de Fachten weder naer voort
toe/ tromden den eersten hoek oin/ daer de
Cruppen stonden/ de Wal langhes/ van waer
de Custe weder streckte/ te weten/ van den
eenen hoek tot soo verre als men d'ander
ende t' landt conde beooghen/ 3. o. ten 3. aen/
ende ontreut een vierendeel mijls van deser
eersten hoek af voortaan/ heeft men eenen
grooten Inwijck ofte Bay/ welke heeft aen
de n. w. rant op eenen hooghen hoek ende
steen-clippe/ een groot Rus Crups staen/ heb-
bende aen de selfde zijde sommighe steenclip-
pen ende rubsen/ een wepnich van de Wal af
liggen. Dese Bay streckt meest noozden in-
newaerder aen met een bocht/ in voeghen
dat wy t' eynde daer van niet en conden sien.
Aen de 3. o. zijde liep de Custe weder wijdt en
breedt uytwaert aen: Van welke zijde het
hadde twee ofte drie Eplanden/ met noch
vrel andere clippen ende rubsen/ niet verre
van t' landt af ligghen/ soot scheen/ streckende
ghelijck als de selfde Custe. Het schijnfel van

Winden een
ghebroken
Lodding
aen de West-
custe van
daer vergaen
was.

Enk groot-
en Inwijck
ofte Bay
aen de West-
custe van
Vaygats.

dese Bay was/ dat men daer wel soude mo-
ghen Schepen berghen voor alle winden/
hoe wel wy de diepten niet ondersocht heb-
ben. Wy settent met onse Schepen voor
dese Bay/ ontreut een vierendeel mijls daer
van af op 10. vamen steck-grondt/ ende be-
vonden dat de stroomen alhier loopen/ te
weten/ met een voor- bloedt seer dwers op t'
landt/ ende met de voor-ebbe seer dwers van
de Wal af/ loopende daer nae langhes t' landt
heen/ ende maecht hooch water met eenen
zuydt oosten ende n. w. Raen: Laghen hier
gheanchiert tot den mooghenfont.

Den 22. des Wydaeghs hebbende eenen
oostelicken wint/ lichten ons ankers weer
op en ginghen t' zepl/ onse Cours doende 3.
ende zuyden ten oosten/ ende zuydt zuyd-oost
heen ontreut twee mijlen weechs/ doen wert
het weder stock-stil/ soo dat wy t' anker lie-
ten vallen/ om niet te verdrjven. Alhier lig-
gende namen de hoochte van de Son op 69.
graet ende 45. minuten. Ontreut teghens
den aboundt wesende de Son by t' Westen/
treghen weder een mope koelte van uyt den
oosten: Waer mede weder t' zepl ginghen/
doende de voorz. Cours van 3. ten o. ende
3. 3. o. en sountjds zuyden aen: Liepen also
tot eenen anderen hoek/ welke mochte we-
sen ontreut vijf mijlen weeghs van de bo-
ven ghenoeinde Bay zuydt-oost heen. De-
sen hoek maecht een verthooninghe van 4.
oft 5. Eplanden/ die doch niet verre van het
vaste landt af schijnen te ligghen: Hoe wel
wy noch niet seker en conden weten/ offe van
t' landt verschepten of daer aen vast waren:
dan saghen sommighe grootachtighe clip-
pen/ voozby wesende/ wat van t' landt af lig-
ghen/ ghelijck van dese Custe voortaan alte-
mets hier en daer sommighe clippen ende
rubsen van de Custe af ligghen/ doch genoegh
sichtbaer ende kernelick. Wy desen hoek/ op
een van dese/ t' welke Eplanden scheenen te
wesen/ stonden weder twee houten Cruppen/
in ghedaente als die wy te voozen ghesien
hadden. Van hier zeplden wy voortaan tot
ontreut de Son int noozden/ doen quamen
wy recht voor een open/ t' welke mochte
wesen van ontreut een mijl breedt/ hebbende
int midden/ soo t' scheen/ en wy anders niet
conden bemerkten/ een Eplandt liggher/
t' welck hem was streckende in de lengde ge-
lijck als de Custe/ soo dat het twee openen
maecte/ wesende t' gat van de zuydt-zijde
breeder ende wijder int ghesicht/ als dat van
de noozdt-zijde/ ende van t' zuyder gat af/
scheen de Custe weder te strecken 3. 3. o. aen/
soo verre als men beooghen conde/ alternael
een vlack wepnich verheven landt/ aist voor-
gaende/ gantsch van eender ghelijckenisse.
Van den hoek met de ghelijckenisse van de
Eplanden af/ daer de laetste Cruppen ston-
den/ tot dit open met het Eplandt in de mont/
waren ontreut drie mijlen weechs/ naer gis-
singhe/ streckende de Custe zuydt-oostwaert
aen/ int schijnfel tot het voorz. open toe. Dit
open was/ mijns bedunckens/ de Straet
ofte Engte tusschen t' Eplandt Vaygats ende
t' vaste landt/ ende dat oin oorsake/ dat d' In-
formacie die wy hadden van de strekinghe
ende mijlen van Vaygats, als oock de hoochte
van de Son/ met de diepten van t' water/ wy
bynaest alsoo vonden daer met over een te co-
men/ gelijk oock alle de Globus ende Caerten

Bequaams
hept van de
Bay/ om
Schepen te
moghen
berghen.

De Bay
met de Epla-
landekens
lept op 69.
graet 45.
minuten.

Sien weder
twee Crups
en staen.

Crighen
verlooms
ghe van de
Engte ofte
Straet van
Vaygats.

lan Huygels
omnie d' o
Straet van
Vaygats.

An. 1594.
Julius.

De eerste Keyse van Jan Huygen

fulcks aen Wijsen. Saghen van bobenen de
steug af/ dat het hem een groot stuck weechs
in streckte oostwaerts aen/ al hoe wel men
verre heen weder lant sach/ ende om dieswille
dat wy inforinatie hadden/ datter een Ey-
landt aent zuyt-eyndt van Vaygats lach/ ende
van daer oostwaert aen ses andere Eplanden/
soo docht my gantsch t' eenmael/ dat de self-
de Eplanden/ wel condon van verre een ghe-
sicht maken/ als een besloten landt: en ghe-
nomen t' selfde alsoo niet en ware/ soo en
can men doch even wel/ van buyten aen co-
mende/ niet weten hoe hem de binnen Custen
heen strecken/ en door den anderen een vzeemt
ghesicht van verre maken/ als men dat me-
nichmael siet ghebeuren: Waerom mijn
persuasie hestelicken was/ dat men t' selfde
behoorden t' ondersoecken/ sonder soo goeden
occase boozby te seplen. Waren daer ontrent
by de drie mylen/ naer ons dochte van af/ op
9. vaen steck-grondt/ wesende recht teghen
oer t' Eplandt/ dat hem in de mondt ver-
choonde/ t' welcke van ons lach o.n.o. heen.
Wy hielden den Ammerael onses goetdun-
ken booz doghen/ seggende/ dat het ons goet
dochte/ dat t' ondersoecken: waer op hy sep-
de/ dat hy t' noch boozder aen begheerde t' on-
der soecken/ om te sien waer dat het landt
soude heen strecken/ tot soo langhe als de
Custe weder oost ofte westwaert aen liep/
om verseckert te wesen/ ende in gheen twyfs-
selinge te blijven datter zuytwaerts aen noch
pet t' onder soecken bleef: Want als dan soo
mochten wy dit open booz ghewis houden/
ofte soo niet/ dat noortwaerts aen te soecken/
sonder niet eenighe achterdencken te blijven/
datter aen de zuydt-zyde pet meer te onder-
soecken was. Liepen alsoo t' gat boozby met
een slappe roelte/ den gheheelen nacht voort-
aen de Custe langhes/ welcke was streckende
3.3.0. heen/ so verre als men beooghen conde/
ghelijck als gheseyt is. Wy sagen recht booz

Loopen
t' gat van
Vaygats
boozby zuyd
waerts aen.

Den 3. oft
4. Zee-paer-
den anders
Morfen
ghenaemt.

De ghebaz-
es van Zee-
paerden.

Erighen
weer black
water ende
3 uit-stran-
den.

Sien bin-
nen int lant
roock opgaa

69. gract en
13. minuten.

Den 23. des Saterdaeghs/ seplende
noch alsoo de Custe voort aen met een slappe
koelte ende veel tijds stilte/ begonst de Custe
weder zuyden ten oosten/ ende zuyden en zuy-
den ten westen te strecken/ ende schenen
weer zant-stranden aen de zee-rant te ruygen/
als oock blacke wateren/ in voeghen dat wy
oer een myl weechs van't landt af/ maer
7.6. ende 5. vaemen diepten hadden/ saghen
hier en daer/ te weten zuydtwaert aen booz
ons upt/ wel roock op gaen/ doch gheen lant
om de laechte/ waer door wy ons gantsche-
lichen lieten voorstaen/ dat het t' vaste landt
was/ dat hem zuydtwaertds heen streckte/
makende alsoo enen grooten inwijck/ die by
Pitzora weder upt moeste comen/ gelijk wy
boozby Pitzora onderbonden hadden/ dat
hem t' landt van daer af voort aen zuydt-
waerts in streckte/ sonder t' eynde te moghen
sien. Des naemiddaeghs namen weder de
hoochte van de Son op neghentstich
gaet derthien minuten/ ende om ons wat
beter t' onderrechten/ voeren met het Jacht

naer landt toe/ alwaer wy int aencomen als
lenckens meer en meer vlackte creeghen/
even ghelijck by t' landt van Syverenoës, We-
sende t' landt oock van soodanighe ghedaen-
te/ was een soo vlacken strant dat wy nieu-
wers boozch rosten aen comen/ zijnde op
plaetsen verheben zant-landt/ en op plaetsen
blacke strant van een byrnachtich zant met
clep ende clepne keefselienkes ghemengt/
bonden daer een clep boozch Kiekerken van
wepnich waters/ een stuck heen om ende
wederom te landwaerts in loopende/ welck
sonderlinghe gheen water en hadde/ om dat
het laech water was/ soo dat men daer half
boozch boets const over loopen/ bonden ins-
ghelijck alhier teercken datter eenighe Lod-
dinghe gheweest moeste hebben/ overmidts
daer de plaetse noch versch was/ daerse ghe-
bort hadden met spaenderen die noch eerst
ghehouden waren/ en andere dierghelijcke
ghewisse teckens/ nu loopende een stuck-
weechs te Landwaerts in/ langhes het
boozghe Kiekerken heen/ ende door lang-
streckende ghebooken Vallepen/ daer een
water-beeke door liep/ bondt ick een ghe-
heele kijn met noch meer bozdercn aen den
anderen ghenaept/ van een groote Loding
wel van by de 40. boeten lant/ en dan noch op
verscheden plaetsen/ de zijden van de Lod-
ding, soo dat het schijnt de selfde daer ver-
gaen moet wesen/ maer niet teghenstaende
een goet stuck weechs binnen int landt/ al-
waer oock hier en daer bysf-hout van de
Zee/ soo t' scheen/ opgeworpen lach/ dat ghe-
noech te bedencken gheeft/ hoe t' daer so
verre in comt ende van waer dat het her-
comt/ de wijse alle dese Landouwen gantsch
kael ende sonder gheboointen zijn. Dit is een
seer schoone Landtschappe van goede clep en
zant-gront/ alhoe wel het oock op de hoorchte
ende meest oer al berengt crupdt ofte mox
heeft/ t' welcke seer vol ende saft int treden
is/ dat ghenoech te verstaen is/ te comen van
niet ghehabent en bearbeydt te worden/ en
daerom alsoo t' een crupdt op t' ander groept
met het stoff daer onder ghemengt/ waer
van het alsoo vol en veenachtich schijnt te
wesen/ t' welcke alleen boven op is/ maer
de gront is hardt en schoon/ en seer bequame
aerde om alle byuchten (soo t' soude schijnen)
boozt te breaighen: Heeft hier en daer veel
fraye groene vallepkens en schoone velden
van gras by de stil-staende wateren ende lac-
ken/ die daer oer al veel zijn van t' sneu
ende groote afwateringhe/ soo t' te gelooven
is/ veroorzackit: Saghen daer gantsch geen
ghedierten/ dan wel doetstappen van Rhin-
nen, en oock van groote Voghels/ als Cra-
nen of noch grooter t' aensien: Saghen twee
ofte drie clepne veldt-Winckens/ waer van
onse gastie twee jonckens af grepen/ andere
ghedierten gantsch niet. t' Landt hadde oer
in de vallepen veel veldt-bloemen van alle
soorten/ ende hoopwerck van Biesloock:
Cregen hier weer een warmte/ ende Huy-
gen opt lant/ die ons van dat wy van t' landt
van Pitzora af schepden/ nopt meer ghenoot
waren/ waer door ons noch meer boozstont
dat het t' vaste lant/ dat van Pitzora af comt/
moeste wesen/ waer aen met alle dese teck-
nen/ gantsch niet te twyffelen en was: Ende
nademael dat wy nu dus verre waren/ na-
men booz ons/ noch een wepnich bozder aen
te loopen/

Waren met
het Jacht aē
t' landt om
kennis te
creghen.

Ghebaen-
te ende gha-
legghentheyt
van datte
landt aen de
zuydt zyde
van
Vaygats.

Winden en
kijl van een
Loding
van 40 boes-
ten lang die
daer bergaē
was.

te loopen/om dat wy een punt strants sagen
hoer-ghewijs af steken / om ons van alles
gantsch ende ghewis te verscheren. Zyn
alsoo met de Schepen wat meer heen ghe-
loopen op 5. 6. vamen diepten/ tot dat wy
quamen op 3. ende 2. en half vaem / noch
over een half mijl weeghs van't landt af
wesende/ alwaer t'hooghe landt dat wy van
te boozen boben t'vooyste landt over ghesten
hadden / te landwaerts in / nu boozen aen
de water-randt ghecomen was / zijnde alte-
mael een lanck-streckende black gheberghte/
doch niet te hooch/ gaende alsoo black af da-
lende tot aen den water-rant / over al groet/
doch gantsch kael van gheboomten. Had-
den noch hier ende daer / aen den Oever van
den water-randt sneeu ligghe. Saghen
oock binnen int landt op sommighe plaets-
sen roock opgaen / soo dat het daer moet be-
woont wesen: Maer aen de Zee-randt en
saghen gantsch gheen volck noch apparen-
tie van wooninghen. Saghen daer oock
een Revier in loopen / welke naer't schein
was naet nooydt-oosten innewaerts aen
streckende. Wy waren naer onse gissinghe/
vooyt t'verincpide gat ofte oopen / ghe-
loopen thien ofte elf mijlen weeghs / ende
siende dat wy gheen boordeel en deden / ende
dat hem t'landt meer en meer zuydwaerts
ende zuydt zuydt-west was uytzuydende/
als oock dat de diepten begonsten te minde-
ren/ soo dat wy gantsch gheen rekeninghe en
doysten maken/ van albaer eenighe passagie
te vinden / zyn wederom ghekeert onsen
wech die wy gheromen waren / naer het
vooysepe oopen ofte gat toe / oin dat te on-
dersoeken / ende daer faelgerende/ nooydt-
waerts aen/ een ander t'ondecken. Haddent
de wint van uyt den nooyden / ende ginghen
west ten nooyden ende west nooydt-west aen/
laveerende alsoo den gheheelen nacht/af ende
aen. Den selfden nacht ginch de Son we-
der onder / wesende int nooydt nooydt oost/
maer quam een wepnith tijds daer naer
weer op int nooydt-oost ten nooyden. Dit
was d'eerste reyse dat wy hem uyt het ghe-
sicht verloorzen / ofte onder ghegaen was/
van den seventhienden Junij af / dat wy
hem eerst den gantschen nacht behielden/
zijnde in de contreye van't Eplandt Loffvoet/
aen de ander zijde van de Noordt-caep.

Den 24. des Sondaghs hadden noch
al ooffelicke ende nooydelicke winden / met
een goede koelte ende bedeckten hemel/ som-
tijds wat reghens / laveerende noch al af
ende aen/ by de Custe heen/ onsen wech doen-
de naer't gheue / dat ons dochte een oopen
ofte gat te wesen / dat wy te boozen vooyt
ghezept waren / maer om de groote stroom-
men die daer uyt quamen / en konden daer
niet wel / naer onsen wille / teghens op
comen.

Den 25. des Maendaghs teghens den
dagheraet te rekenen/ de Sonne ontrent int
oosten wesende / quamen t'gat ofte oopen/
soo't schein/inghelooopen/tusschen twee hoer-
ken landts / wesende in de byette van een
clepne wijl / strekten alsoo oostwaerts in.
Eplandt was van beyde zijden niet te hooch/
black boven op / ende groenachtich / maer
gantsch kael van gheboomten / als alle t'an-
der landt dat wy van te boozen ghesien had-
den. De zuydt-zijde (t'welcke wy t'vaste

landt vermoedden te wesen) was int eerste
incomen/soo't schein/zant-landt. Hadde wat
verschepden van't landt af / veel groote als
oock clepne steen-clippen ende rutsen lig-
gen/langhes de Custe heen streckende / ghe-
noech boven water ende sichbaer. Wat inne-
waerder aen begonst dese selfde Custe steen-
achtich te worden aen de water-rant. De
nooydt-zijde/dat naer ons duncken/t'Eplant
van Vaygats was / was wat steylder aen te
sien / doch oock black landt boven op / heb-
bende aen den water-rant grauachtighe ar-
dupn-clippen/ op plaetsen afgebicht landt/
ende op contreyen afgaende grauwe singel-
strant / gantsch en t'eenmael ghelijck wy
t'Eplandt van Vaygats vonden / als wy daer
d'eerste mael aen quamen. Hadde op den
eersten ende uystersten hoek / naer't schein/
veel houten Crupen staen / waer van ghe-
noech te vermoeden is / datter de Rulcken
frequentatie hebben : Al hoe wel wy daer
noch gheen apparenitie van hupsen en vonden/
noch gheenich volck konden vernemen.
Beyde dese Custen strekten met wijcken
ende bochten uyt ende in / principalicken aen
denooydt-zijde. Wy liepen daer in / houdende
de so vele als wy mochten int laveeren/ in d's
water/ende de nooydt-zijde naest/oin dat ons
die dochte steylste te wesen/ ende oock oin dat
de wint uyt den nooyden was. Vonden int
eerste incomen neghen ende thien vamen/
ende daer nae vijf ses vamen/t'welcke schein
een bancke te wesen / want reghen daer nae
weder 8. 9. vamen / alteinael harde ende
niet te schoone grondt. Aldus in zeplende
sagen t'landt vooyt ons uyt een stuck weeghs
binnen heen / gantsch rondsom beflooten/
ende schein aen den anderen vast te wesen/
en overmits dat het een doncker rupch weer-
en was/ dochtet ons goet te anchoren oin vooyt-
der aen de sekerheyt met de Zachten t'onder-
soeken. Wy setten by de nooyder Wal/
wesende wat meer als een half mijl t'gat
binnen in / ende sonden terstont de Zachten
nooyder aen/ oin van alles kennisse te nemen.
Hadden een rupch strom weer van uyt den
nooydt-oosten/ met een selle roude ende vorch-
ticheyt/ soo dat het hem in sneeu resolveerde/
ende dicht neer viel. Saghen hier en daer
Wisch uyt het water op en neer springhen/
die gantsch spier wit was. Ons quam een
gheweldighe stroom teghens van uyt den
oosten / looperide seet sterck naer't westen
t'Zeewaerts in / waer door wy gantsch ver-
hoopten dat het een dooygaede Straet inofte
wesen: een wepnith gheanchert wesende/ sa-
ghen inet de harde stroomen weder veel en
groote schossen ijs vooyt byzven/by de zuy-
der wal langhes t'Zeewaerts in / t'welcke
wy (nae dat wy t'landt van Pizora verlaten
hadden) noyt meer ghesien en hadden in Zee
byzven/dan wel hier en daer tusschen de clip-
pen aen de water-rant vast ligghe / ende
hadden onse gissinghe ende troost al vooyse-
ker ghemaecht / dat wy t' nu gantsch en t'ee-
nemael souden quijt gheweest hebben / niet
teghenstaende / vonden alhier t'contrarie/
waer mede het ons suspicie gaf / dat daer
(soo't een dooytocht ende Straet is) noch
meer ijs achter de handt moeste blyven/ende
dat wy daer noch niet al van by en waren.
Vonden alhier dat het water wies met de
stroomen die uyt den oosten quamen / waer

Ontdecken
een ondiepe
Revier aen
de zuydt-
zijde van
Vaygats.

Reeren we-
der nooyden
aen oin het
oopen van
Vaygats
t'widerseer-
ken.

De Son be-
gint weder
ouder te gaen
int n.o. o. en
comt weder
te vooyseghen
int n.o. heb-
bende te booz-
sen van den
17. Junij af
noyt onder
gheweest/te
weten van
de Eplant-
den van
Loffvoet
af tot in dese
contreyen.

Comen in
de Straet
van
Vaygats.

Verclatinge
van de ins-
comste van
Vaygats.

De Straet
van
Vaygats
schijnt ine-
incomen
gantsch een
bestie land
te wesen.

Wooyt
t'anker uyt
een halve
mijl binnen
in wesende/
ende sendert
t'facht uyt
om weder
de gelegens-
heyt t'ou-
derloeken.

Wisch in
Vaygats
die gantsch
spier wit is.

Crighen wa-
der is dat
uyt den oos-
ten de
Straet qua-
nnebyzven.

Wledt uyt
den oosten
in de Engts
van
Nassau.

Erghen
t' Jacht we-
der aen
boort / die
haer tyd-
ghe brenge
van t' goet
de hope dat
het t' boort
gaende
straet was

Winden
tepekenen
van datter
mensche op
Vaygats
gheweest
waren.

Dit boort
Zeevaerden
ofte
Morfen
hoort mach
men sien tot
Enchupfen
op den ber-
maerden en
seer curieuze
Dolfor Pa-
ludatum,
als t' t' t' t'
boort sijn
Camer bere-
ent hebbe

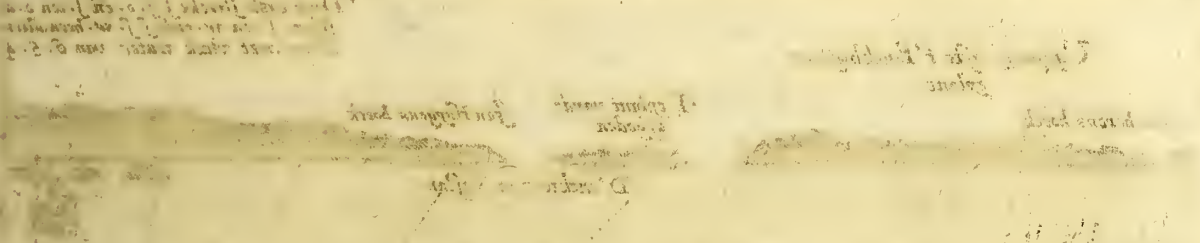
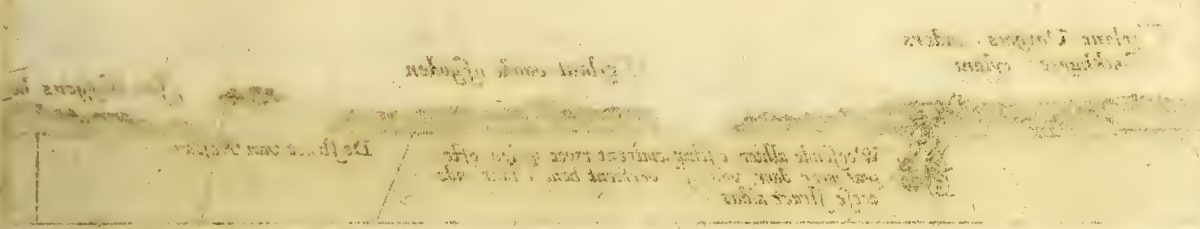
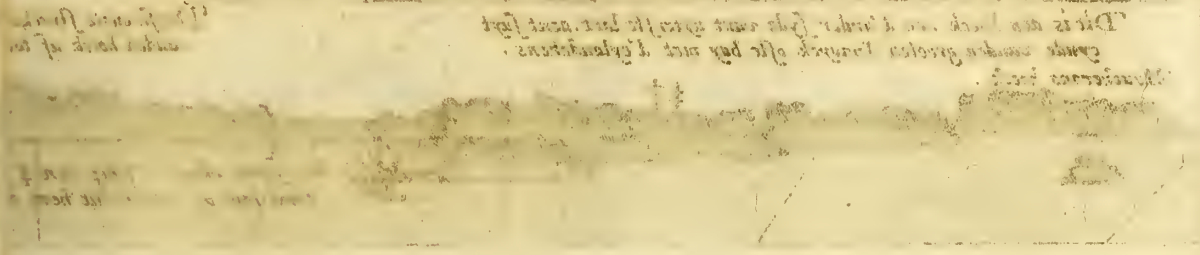
mede ons gantsch vooz gelwis dochte/dat het gat moeste dooz gaen in een ander Zee daer de bloet vandaeu quam. Wat nae den mid- dach quamen de Jachten weer aen voozdt/ ende brachten ons goede tijdinge met hope om t' gat dooz te mogen: want seyden/dat ge- baren hebbende ontrent twee mylen weechs/ sy gebonden hadden een Esplandeken van on- trent een half mijle groot / doch hael sonder pet te hebben/ dan voerstappen van Rhinnen ende vogelen. Men de oost ende zuydt-zijde van dit Esplandt vonden wepnich diepen met een vlacke gront: Maer van daer af noozden ende noozdt noozdt-oost aen/ qua- men weder in de diepen / ende bevonden dat hem t' gat noozdt noozdt oost uytwaerts aen strekten tot in een rupine Zee/ ghelijck sy anders niet en ronden bemerkten: Ende om dat het doncker en suerachtich weer was/ en ronden t' rechte beschept van alle sekerheyt niet hebben / dan ondervonden dat het wa- ter aldaer weder van een blautwe colour ende seer sout was gelijck d' oprechte Zee Oceanus ober al is / ende seer different van t' water dat wy aen dese zijde by het laut hem hadden/ het welke teerachtich van swarte colour is en brack in de smaerck. Met dese teekenen waren gantsch verblijt / ghelijck of wy by- naest verskeret waren / dat het een warach- tich dooz-gaende Straet / ende het ander weder een rupine Zee moeste wesen: Wa- ren oock aent landt / te weten aen de noozdt- zijde ghebaren / dat wy Vaygats gissen te wesen / ghelijck het oock voozsker moeste zijn: Vonden aldaer weer een houten Cruys staen / en noch een versche plaetsse van byer ghemaect te hebben met gehouwen spaen- deren: veel kinippen ofte Wallen in d' aerde ghemaect om Wosschen/ Maters ofte Sabels te vanghen / soo het scheen. Vonden oock grootte menichte van Rheen ende Rhinnen hoozen / sommighe met hooft met al / tot het been toe af gheknacht: het welke te vermoeden is van de Wolven ende Weiren ghedaen moet worden / waer van sy naer hen dochte / sommighe saghen loopen: an- dere kennisse van volck ofte wooninghen en ronden daer niet meer af vernemen: ende vin dat de donckerheyt / haghel ende suer hoe langher hoe meer noch aenhielt / qua- men weer aen voozdt/berwachtende eenighe verbeteringhe / om onse ondersoekinghe voorder aen te doen. Brachten oock een hooft van een Zee-paerdt ofte Morle, met de tanden ende den gheheelen hals daer aen vast / doch was van het vleesch tot het been toe afgheknacht: ende om dat men t' fat- soen van t' hooft / tanden / kaken / endeden gheheelen hals noch beschedelicken ronden sien (het welke seer vrecant t'aenschouwen is) hebbe t' selfde in bewaringhe ghegheben/ om (met Gods hulpe / int Waders landt keereude) dat uyt curieuheyt vooz een vzeemdicheyt te laten sien. Dit weer ghe- duerde aldus den gheheelen dach / met wep- nich verbeteringhe / ende t' merstendeel van den nacht deur. Saghen noch den ghehe- len nacht menichte van ijs drijven / met de stroomen t' Zee waerts in: ende ons dochte/ naer wy t' op t' beste conden bemerkten / dat de stroomen alhier met de wint garn / ghe- lijck als in de Sonde / ende t' water wast ende valt seer wepnich / dat te beduyden

heeft / comende eben wel de vloedt uyt den oosten/ als vooren gheseyt is. Den 26. des Dinghs daeghs was het weer wat claerder/ doch eben wel seer kout/ met een harde koelte van uyt den oosten/ende oost noozdt-oost: Waer mede eenen won- derlicken ende gheweldighen stroom giuck/ het gat recht uyt westwaerts aen / ende qua- men overvloedicheyt van schossen ijs drij- ven/die ons niet wepnich in vreesen staden/ want quamen ons recht vooz den boech / in voeghen dat het ons niet moghelic was/ die t'ontwijcken. Creghen een schosse ijs naer ons toedrijven / wel van een Marghen landts groot / ende ten minsten by de dype vamen dick onder water / soo dat ons het hayt te berghe stontd / die te sien: maechte sijnen dzif een stuck weeghs aen de noozdt- zijde voozby ons heen: Maer om dies wille dat d'overdadighe grootte ende dichte te veel begrijs nam / quam by de Wal aen de grondt / waer dooz hem sijn rechte Cours ver hinderde / ende met het achterste eyndt weer naer ons toe swerfde / dat wy gantsch gheen middel en vonden om dat te ontloo- pen / want en hadden gheen spatie om t' an- ker op te crijghen / ende bot ghevende / dreef ons de gheweldighe stroom teghens het ijs aen / ende hebbende een poos ghebert / hiel- den wy het Tou met gemeender handt vast / meynende alsoo dat ons het ijs soude van hem schuyven / om sijnen ganch te gaen/ maer het Cup-tou brack ghelijck een swa- vel-stock aen stucken/dat wy met het ijs daer henen dreeben / lieten terstont ons Fock-zepl vallen / ende ghetraeckende een stuck weeghs uyt het ijs / lieten ons daghelicks anker weder vallen / om dat wy gheen uptromste en saghen van het ijs / dat vooz ons dreef / ende meynen oock alhier uyt den ijs-ganch by te ligghen / maer en duerde niet langhe / ofte wy waren weder van alle canten beset / van overdadighe grootte schossen / die ons van alle zijden weder recht op den Woegh aen quamen / ende besich wesen om het anker op te winden / t'welck soo haest niet en conde gheschieden / of t' ijs was ons op t' lijf / ende hoe wel wy ons van d'ene zijde bezydden met vperen en bot gheben / soo quamen wy daer nochtans van d'ander zijde in / soo dat het teghens ons aenbonden / al hadde het teghens een steenrotse gheweest / dat ons ghenoech in beroerte stelde / ende dooz de grootte dichte gherackte het aen ons liabel vast / ende trock ons alsoo met ghe- weldt dooz de stroom nederwaerts aen / soo dat het daghelicks anker sijn cracht verlie- sende / aen de schaft by t' cruys aen stucken brack / blijvende bepde de armen endet hout in de grondt / ende de schaft alleen aen de lia- bel hainghen / dreeben alsoo met het ijs heen / schickten alle onse zeplen op te crijghen / zep- lende aldus dooz het ijs / t' gat uyt labeerende / tot buyten dicht onder de noozder hoek / het welck een hooch afghebicht steenich landt is / soo dat wy daer een goede keede ende be- schutsel vonden buyten de stroom ende d' ijs- ganch: Settent op 8. of 9. vaem sterk- grondt / ligghende een Goeteling schoot / of wat meer van de Wal af / ende sonden ter- stontd ons Jacht uyt / om te sien of sy het Cup-anker weder conden behandighen. Alhier ligghende / namen de hoochte van de Son op

Ghevelbighe
stroomen in
de Straet
van
Vaygats.

Jan Huygens
Schip toort
dooz gewelt
van t' ganc
de Straet
weert uyt ge-
dreeven / met
de ankers
aen stucken
gheschouen.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

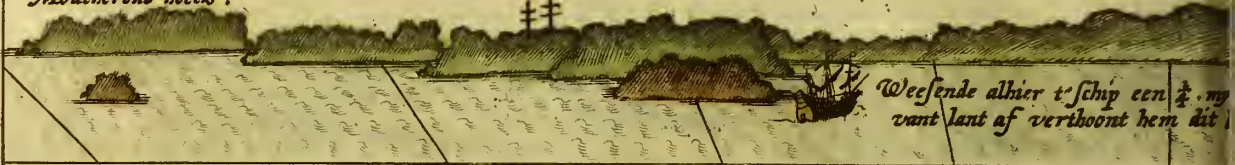
Vertical column of handwritten text on the right side of the page.

Vertical column of handwritten text on the right side, below the middle section.

Vera apparitio et aspectus partis occidentalis freti Nasovici, una cum aspectu Vaygatsiae septentrionali, et terrae firmæ ad austrum sitæ, prout adnavigantibus apparent.

Dit is den hoeck aen d'ander syde vant wyterste lant, aent snyt eynde vanden grooten Inwyck ofte bay met d'eylandckens. Mouchérons hoeck.

Deese custe streckt na vanden hoeck af tot de

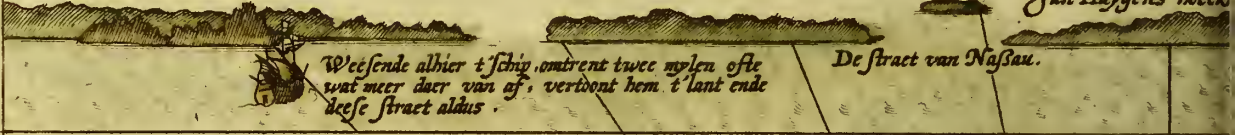

Weesende alhier t'schip een $\frac{1}{2}$ myl vant lant af verthoont hem dit

T'eylant Vaygats, anders t'Enckhuyscr eylant

T'eylant vande afgoden

Jan Huygens hoeck

Weesende alhier t'schip ontrent twee mylen ofte wat meer daer van af, verthoont hem t'lant ende deese straet aldus.

De straet van Nassau.

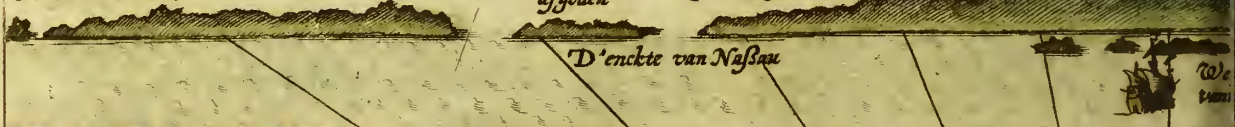
Vaygats, ofte t'Enckhuyscr eylant

Deese custe streckt s. s. o. en s. ten o. aen. s. ten w. ende s. s. w. heen, altemael strant, met vlack water van 6. 5. 4. 3

Mouchérons hoeck

T'eylant vande afgoden

Jan Huygens hoeck

D'enckte van Nassau

Vera apparitio et aspectus peninsulae Idolorum, et australis orae freti Nasovici, prout sese spectandas presentent, quum majoris tormæ tibi ferrei jactum à litore disjuncta, circa ipsum peninsulae medium, in anchoris stant naves. Per Joannem Hugonis Linchotanum

Dit hooge lant sietmen te lande waerts binnen overheen

T'eylant vande afgoden

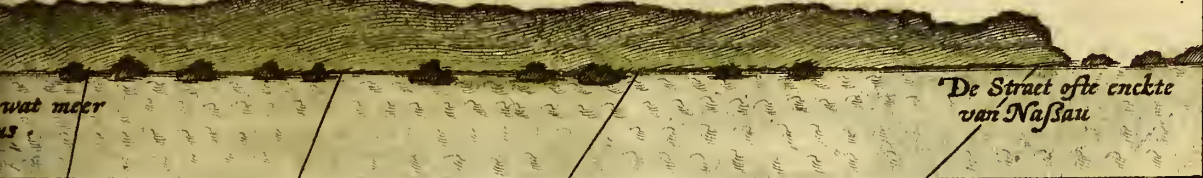
Leggende alhier t'schip t'ynck s'boet vant landt de straet hem aldus ver geanckert, en aff was hoer ionende

T'lant van Vaygats ofte t'Enckhuyscr eylant.

Mouchérons hoeck
Deesen hoeck lach van ons.
w. ten noorden heen.

Waerachtighe vertooninghe en gedaente vande west zyde vande straect ofte enckte van Nassau, mitsgaders t'lant van Vaygats by noorden ende t'vaste lant by zuyden, alles nae t'voch afgebeeld door H. inschoten.

alsmender van verde byten af by heen seylt, s. o. ten s. aen weesende naer gissinge van Nassau toe drie mylen weechs.

De Straet ofte enckte van Nassau

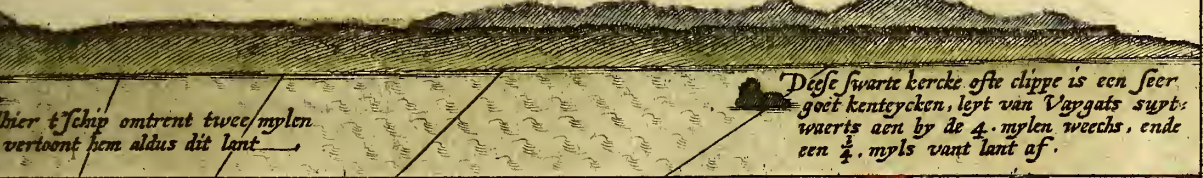
T'vaste lant by syden de straet van Nassau genaemt; Nova Hollandia.

Deze custe streckt s. s. o. aē soo verde als men/beogen konste en heeft alhier 9, 10; vaem diepte s. o. ten s. aen weesende naer gissinge van Nassau toe drie mylen weechs.

8. ofte 10. mylen, en begint dan voordr aen te strecken ack lant, en somyts verheven, en by wylen vlacke lant vaemen waters, een half myl vant lant af weesende.

Dit boven lant sietmen boven over t'voorste lant heen te lande waerts in

hier t'schip ontrent twee mylen vertoont hem aldus dit lant

Deze swarte kercke ofte clippe is een seer goet kenteycken, leyt van Vaygats surt waerts aen by de 4. mylen weechs, ende een 1/2. myls vant lant af.

D'enckte van Nassau

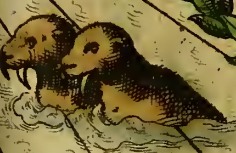
NOVA HOL

T'vaste landt.

LAN

DIA

Waerachtighe vertooninghe en gedaente van t'afgoden eylant en de west zyde vande straet ofte enckte van Nassau, als men een goete linck schoot ontrent te midde weegen vant afgoden eylant geanckert leyt; alles nae t'voch afgebeeld. Ioannes a Doetrichum Baptistia a Doet fecerunt

Jan Huygens hoek
Dezen hoek lach van ons s. o. ten s.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

Faint, illegible text in the upper middle section of the page.

Faint, illegible text in the middle section of the page.

Faint, illegible text in the lower middle section of the page.

Faint, illegible text in the lower section of the page.

Faint, illegible text in the lower section of the page.

Faint, illegible text in the lower section of the page.

Faint, illegible text in the lower section of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page.

De Straet van Vaygats gheleghen op 69. graet 43. minuten.

Ian Huygen geeft d'ingre van Vaygats den nae van Nassau.

Stellen een Caep op de Hoorder boeck van de Straet van Nassau.

Water aen de noorde-zijde van de Straet eens aen lan om te beschijde

Vertelarij ghe van de gheleghenheit van't selve lande

Keessteenkens op de Straet soe steen als sijn fant.

Wiltten wel die ofte vier hondert houten beelden ofte afgoden staen op de noorde-zijde van de Straete.

Son op 69. graden 43. minuten / wesende outrent een Gooteling schoot van't gat ofte de Straet van Vaygats, die wy van Nassau noemden/af. Dit afghebeicht steenich landt daer wy onder laghen / schijnt een Eplandt te wesen / want maecht aen de noozdt-zijde een afschepdtsel / soo dat het schijnt t'ander landt (het welck laegher / ende schuyt aen de Zee-rant afgaet) daer achter heen strecht / al hoe wel wy de seckerheyt niet en condon sien : Dan als wy d'eerste mael voor by de Custe / ende dese Straet / zupdtwaerts aen heen liepen / soo scheen dit landt van verre perfectelicken een Eplandt te wesen / ende dat het midden in den mond lach / makende twee oopenen/als voozen verhaelt is. Maer daer dicht by wesende / ende oock t'gat incoemende / can ment van't landt van de noozdt-zijden niet onderschepden / alwaer het den upersten hoek maecht / daer de Crupren (soo wy meenden) stonden / daer d'Amneraels volck een Caep opgheselt hebben. Dit afghebeicht landt ofte Eplandt strecht zupdoost ende noozdt-west outrent een half mijle weeghs / van daer af maecht de Custe een bocht inwijckende / ende is laegher landt / streckende west heen uptwaerts aen. Teghens den nacht-stonde quam ons volck weder met de Zacht aen voort / naer dat sy het Cup-anker met het stuck Kabels daer aen / naer langhe moeyten weder opghewist hadden / al hoe wel het een rupch doncker mistich en stozmich wer was / met vochtige koude / gheduerende noch alsoo den selven oosten windt.

Den 27. des Woensdagh / gheduerende noch al t'selfde weert ende windt / begonst het naer den middach wat op te claren / met Sonne-schijn / eben wel sonder cesserren van den selven windt / die noch al eben ghestadich waepden. Wy voeren met de claerte eens aen landt / recht teghens ons over / van daer het een Eplandt scheen te wesen / varende recht voor ons upt / alwaer het landt een afgaende schuyne singhel-strandt maecte / tusschen t'afghebeichte steenich landt in / ende hadden alsoo de diepten van 8. 7. 6. 5. 4. vamen / natuerlich opdrooghende / tot een steen-worpe van't landt ende t'selfde strandelien af / daer men ghenoech met het Zacht drooch aen landt mocht comen / want is schuyt afgaende altemael van clepne grauwwe keesel-steenkens en grauwzant / soo't schijnt / ghemenght : maer in de handt neimende / siet men perfectelicken dat het oock steentkens sijn / die alsoo / naer't te vermoeden is / aengroepen / want sijn als grepen van zant int aensien. Wy bebouden dat dit Eplandt aen den oost-rant een stilstaende ende besloten water hadde / dat het bynaest van't ander landt afschepden / hebende allenlicken van de zupdt-zijde / als oock van de noozdt-zijde / clepne voet-stranden tusschen de Zee / ende dit binnen water / t'welcke ghenoech / soo't schijnt / met d'opwateren ende spruck-bloeden onder water comt / soo dat het ghenoech een Eplandt mach gheidemt worden / oorsake de vooz. afschepdtsel / als oock het onderschepdt ende upnuntinghe van de hoochte die't heeft / by't ander landt te ghelijcken. Op den upersten hoek / aen de zupdt-zijde van dit Eplandt staen wel drie ofte vier hondert houten

Afgoden / soo clep als groot / ende sijn ghesueden van hout / qualick en plonw ghesat soucert / soo dat men passelicken can vermercken / datse naer menschen ghestalten ghesueden sijn : legghen wat schuyt opghelieven teghens een steinsel aen / met het aenghesicht nae't oosten ghewent / ende hebben rondsom haer een groote menichste van Rheen ofte Rhinnen hoornen / die sy / soo't schijnt / aldaer moeten voor een offerhande brynghen / welcke hoornen ende Afgoden ons van verre sechuen Crupren te wesen / om dies wille dat wy die van te voozen hier en daer ghevonden hadden op de hoerken / als voozen verhaelt is : Maer onderbonden als nu dat het Afgoden van de Lappen ende Vinnen, ofte Inwobunders van't landt waren / die noch t'Hebdenische gheloope hebben / als aen dese teyckenen ghenoech te verstaen is. Ick en can niet vermoeden hoe dat daer soo grooten menichste van Beelden by den anderen / ende op een over hoop ghelept sijn / dan is te dencken / dat soo dichtwils als daer een sterft / alhier in de plaecte van den doeden / een Beeldt ghebracht wort / ende schijnt alsoo waer te wesen / om dies wille dat wy daer Beelden vonden / die van ouderdom vermolleint ende versleten waren / ende sommige noch gantsch nieu / en niet langhe ghemaccht : Oock mede dat de sommige waren als Mans / andere als Vrouwen / ende ettelicke als kinderen / eenighe Man ende Vrouw aen den anderen : Inghelijck stocken van vier / vijf / jae seben / acht / ende meer aenghesichten onder den anderen / als van een gheheel huytghesin : Oste moet wesen / dat sy daer t'eenighen tijde van't Jaer in Bebaert comen / ende als van een geghelick sijn ghelijckenisse ende Beeldt daer by leyt. Saghen daer oock bynaest t'fatsoen van een bare ofte berry / hebbende de stijlen van ghelijcken niet ghesneden aensichten / daer sy nae te presumeeren is / de Beelden in Prozessie mede moeten omdraghen. Wy meenden eerst dat het een Kerck-hoff ende begraffenis inoeste wesen : Maer en vernamen daer gheen appaerentie van graeben ofte ghebeenten / anders dan de vooz. Rhinnen hoornen / die daer hoop-werck waren. Andere teyckenen van huyt / ofte Menschen en condon daer tot noch toe niet vernemen / al hoe wel wy't landt een stuck weeghs over en weert over liepen. Doch by dese Beelden ende Afgoden is het ghenoech hemelick dat daer Menschen woonen : Maer waer dat sy hun onthouden / en wisten tot noch toe niet t'outdecken. Eplandt is over al een blacke groene Landouwe van schoone harde clepgrondt / aen de Zee-rant afghebeichte grauwwe steen / ende arduynighe clippen / op plaersen afgaende singhel-stranden van clepne grauwwe keesel-steenkens / als verhaelt is. Heest over al upnemende veel Lepel-bladen onder het gras ende crupdt ghemenght / als oock hier en daer veel Dies-loock. Heest den die loock binnent int gat ofte Straet aen de oost-rant ende anders van dit vooz. Eplandt / wernich bryf-hout beelde bloes ligghen / naer dat daer aen de west-zijde veel men op ghelept is. Vonden wel op ettelicke plaersen Zee-paerden-hoofden ende lijben ligghen / maer meest vergaen / so datse t'opnemen niet weerd en waren : Maer Rhinnen hoornen laghen

Maerom de selve den Afgoden hoock noemden.

Lepel-bladen die loock ende anders crupden en beelde bloes men op Vaygats.

De eerste Reysse van Jan Huygen

saghen daer ober al by menichten / ende soo groot als wy die opt te voozen gesie hadden. Andere ghebierden en saghen gantsch geen / dan hier en daer eenige Velt-vincxkens van een bonte coleur / ende die noch seer weynich. Dit landt heeft oock ober al veel Lacken ofte stil-staende beslooten wateren / die seer excellent en versch zyn / ende dat noch te verwonderen is / is / dat boven op 't voozsz. Eplandt van de Afgoden / te weten / op 't hoorstie niet verre van den hoek daer d'Afgoden staen / staet een ront ende beslooten lack van soet ofte versch water / t'welcke al passelicken groot is / ende en heeft niet veel spatie ofte voozdz van landt / tusschen het lack ende de rant van 't Eplandt / welken rant al van een goede hoochte ende stepte is / van loutere afghebrakte granwen ardupu ende rotsteen / in sulcker voeghen dat men aldaer ghemackelicken een Conduit ofte goot souden moghen maken / om 't water van beneden t'ontfanghen / soo 't noodich ware / hoe wel dat onder aen de voet gheen spatie en is om te staen / want de Zee slaet daer teghens aen / maer men moestet met het voodt daer onder ligghende ontfanghen / ofte daer een goot ofte ander Ingenie maken / dat ghenoech om doen is / hoe veel te meer / dat men in dese Contrepe gheen ghebreck van versch waters heeft / noch niet noodich is daer veel noepsten om te doen / want men vindt het ober al op alle plaetsen abundant ghenoech van de afwateringhen van 't meeu / als gheroert is: Andere besonderheiden en weet tot noch toe / van dit landt te verhalen / soo dat / met het gheue ick te voozen hier ende daer aen gheroert hebbe / ghenoech te verstaen is / wat dies is belanghende / tot dat wy eenighe andere noticie van 't volck / ofte voozdet aen (soo 't ons Godt gunt) comen vernehmen. Hadden als noch menichte van schossen ijs / die van upt den oosten door de Straet west aen t'zee waerts in dreeven. Tegens den avondstont worde het weder mistich / met hout vorstich weer / met eenen harden gheuerenden strom des selfden windts van upt den oosten / duerende alsoo den gheheelen nacht ober.

Den 28. des Donderdaeghs hadden noch al t'selfde weer ende wint / met meer storm als het te voozen gheweest hadde / soo dat wy daer gheen respecten aen en creghen: Meenende naer 't hem aenstelde / dat het altoos wilde dureen. Saghen noch al veel ende gheweldighe schossen ijs upt het gat comen drijven / gheduerende alsoo den gheheelen nacht ober.

Den 29. des Vrydaeghs in den daghes raet / quain daer een soo grooten schos ijs upt drijven / datse inder waerheyt / meer als een half mijle werths int gesicht lanck scheert te wesen / en breebt en dick naebenant / ende quam overlaghens upt drijven: want soo sy ober dwers gheromen ware / en hadde niet moghelic gheweest datse t'gat door ghemoghen hadde / al hoe wel t'selfde meer als een half mijle in de wijtte heeft / sod dat den Ammerael die't tot noch toe binnen in onthouden hadde / ghedwonghen was / bukten by ons te comen ligghen: Wy en ronden ons niet ghenoech verwonderen / van waer soo groote menichten ende uptnemende groote schossen mochten vandaen comen: waerom

ons een quade suspitie gaf / dat het upt een blacke Zee moeste comen / ofte ten minsten van ondiepe plaetsen / en dat het als nu met de gheweldighe strom van sijn plaetsen ghescheurt / ende alsoo door het gat ofte Straet herwaerts aen ghedreven moet worden. Wy hadden noch al den selfden harden wint niet een ghebuertighe koelte ende ysganck / verwachtende met gheduldicheyt een verbeteringhe / soo het Godt beliefsde. Des naemiddaeghs creghen een weynich regghens / hebbende altoos een hardt storm weer van upt den oosten ende oost noozdt-oost / ende daer naer wat zupelicker: waer door / als oock om dat het een Spynck-bloet was / wy weder seinnighe schossen ijs aen voozdt en vooz den Woogh creghen van vreeselicks grootte / maer en deden ons geen schade / om dat wyse naer ons beste vermoghen myden: Saghen desen dach ende aen volgende nacht soo veel ende groote schossen ijs voozby drijven / als wy opt te voozen ghesien hadden / die al met de wint ende stroom westwaerts aen t'zee waert in setten / soo dat wy ons ghenoech verwonderen: daer waren schossen onder van vijf ses Schreys lengten groot / die op de vier vemen diepten aen de gزندt bleven sittu sonder te moghen blooten: Waer by ghenoech te considereren is / hoe alle d'ander naebenant zyn. Wy spraken des avonds met des Ammerael's volck / die ons seiden des voozighen daeghs aen't zupder-landt gheweest te hebben / met hen negghen ofte thiender seim / hebbende slechts een spiets ofte twee mede / om dies wille dat wy aen de noozdt-zijde noyt volck gheinoet hadden / maecten hen sonder achterdenken aldaer perts te binden / dat hen hinderlicken mochten wesen. Op 't landt springhende / quam by een hutteken / alwaer sy weder hoopwerck van Afgoden bonden / doch wat beter verchiert en ghepollist / als die van de noozdt-zijde / want seiden dat sy dooghen / ende de teeten van de voozsten van tin ghemackit hadden. Niet langhe daer ghesaect hebbende / saghen een Man op een sleetken comen ghereden / met drie Rhinnen daer int ghespannen / die hem voozt trocken. Sy dit siende / ginghen naer hem toe / om te sien of sy hem te spraeck ronden comen / ofte andersins creghen / ende hadde een Woogh met pijlen by hem / maer doen sy sach dat den onsen anders niet dan alleen een Spiets in de handt en hadden / leyde sy de Woogh van hem / vernende insghelijcks een Spiets in de handt / die sy / soo 't sechern / by hem hadde: als willende bethoonen / dat sy den onsen gheen voozdeel en wilde gheven ofte hebben: Maer siende dat sy al t'samen op hem aen dronghen / sprongh om hoogh / ende maecten een gheschrey / waer mede sy terstont saghen upt een Walpe comen springhen / by de dertich persoonen / altemael op Sleetkens / elck met twee ende drie Rhinnen vooz haer henen trecken / ende hadden in enen ooghenblich den onsen bynaest omsinghelt / ende de zijde van de Strandt vooz het Zacht beset / soo dat sy ghenoech bekapt ende in den noot waren: doch hebben int eynde enen moedt ghegrepen / ende zyn daer door heen ghejaecht / om dies wille dat de andere achterwaerts upt drijven / by avontuere vreesende dat daer van den

En lack van versch water opt hoochte van het Afgoden landt.

Es so dda dat het op vier daen niet bloeten mocht.

Des Ammerael's volck waren aen de zupder-landt aen landt / al waer sy velen vanden wo haer bynaest becrast hadden / maer zyn noch oncomen.

Verclaringe van t'ghene daer met het volck besiet is / ende van haer ghescheyde.

Schossen is van een half mijl groot.

Den Ammerael wozt gedwongen vant is de Straet te voozen.

van den onsen eenighen verborghen laghen/
die hen van achteren mochten beschadighen/
want anders willende / hadden den onsen
ghenackelicken ghenoech ghecreghen / ofte
en hebben haer misschien niet willen hinde-
ren. Den onsen t'Zacht krijghende / zijn
metter haest van het landt afghestecken/
t'zepl opsettende / ende alsoen soo guamen
daer noch vijf van den hoop op de Straend
loopen / die sommighe pijlen naer haer toe
schooten / doch en deden haer gheen schade
om datse al buyten schoots waren. Sp sep-
den dat het altemael luyden waren van
groote statueren / maer wat ghestalten ende
hoedauch de habijten zijn / en wisten ons
niet te segghen/want de verbaestheyt en gaf
haer gheen plaetse om sulcks te bemerkien.
Hier medemackeren sy ons begheerich ont-
t'ondersoecken / soo ons het weer plaetse
gheeft / of wy eenighe Informatie van de
selfde conden krijghen / daer toe ghebuys-
kende alle vrienlichappen ende listen / ons
moghelijk wesende / om yet sekens van dese
contreyen te weten / want andersins wy
wepnich middelen saghen / om dat te mo-
ghen verstaen.

Den 30. des Saterdaeghs hadden noch
al t'selfde weer / ende harden koelen windt
van upt den oosten / ende saghen als nu
wat minder ijs / als oock clepider suicken
door d'zijden : Waer mede wy verhoopten
datter een verbeteringhe nae soude volghen/
om een supber en claer water te vinden / ons
Godt sulcks gunnende / met wint ende we-
der daer toe verkenende. Teghens den a-
vondt begonst het weer te bedaren ende wat
stilder te worden / maer de windt was noch
even wel van de oostelicken handt met een
koude lucht.

Den laesthen des Sondaeghs met den da-
gheraet / siende dat het claer stil schoon weer
was / rusten t'Zacht toe om eens te deghen
t'ondersoecken d'uptronsse van dese Straet
ofte Engte. Doeren langs de noozder Wal
heen / ontrent twee mijlen weeghs / tot een
punt landts ofte upsteeckende hoeck / daer
een Rus Cruys op staet / waer van wy die
noemden de Cruys-hoeck. Alle dese Custe is
met wijcken / makende een in en upsteeckende
landt / ende al eer men by den hoeck comt/
heeftet enen grooten Inwijck. Is altemael
een laech vlack landt van grauwe arduyn-
steen ende singhel-stranden. Landt van de
zuydt-zijde is wat hoogher aen te sien / doch
oock vlack-streckende / ende en schijnt soo
steenich aende Zee-rant niet te wesen. Street
van ghelijcken met bochten tot tegens ober
den Cruys-hoeck toe / meest oost ende west.
Recht teghens ober de Cruys-hoeck, soo be-
gint de zuyder Wal met enen grooten In-
wijck zuydtwaerts in te strecken / waer van
wy't eynde niet ondersocht hebben / om dat
het meest vlack water is. Van desen In-
wijck af streckt de Custe weer meest n.n.o.
uptwaerts aen tot ober de drie mijlen we-
ghes / alwaer enen hoeck lept / ende de selfde
Custe weer oostwaerts aen scheen te loopen.
Dese streckinghe is een hoorchachtich landt
by't ander te ghelijcken / doch oock vlack-
streckende boven op / ende streckt meest recht
heen sonder bochten ofte wijcken / naer het
scheen / dan oostwaert aen teghens de Cruys-
hoeck ober heft het een upsteeckende punt

landts/de reste is altemael gelijck ende effen.
Is over al meest een vlacke afgaende Lan-
douw / seer groen ende lieffelick t'aenschou-
wen / even wel kael sonder gheboonten.
Aen de Zee-rant was het met afverwighe
afghebickte clippen/maer niet te hooch. Dit
is nu belanghende de zuyder ende ooster wal
van't vaste landt. Beroerende nu de noozder
ende wester Wal / te weten / van den Cruys-
hoeck af vooztaen / soo streckt de Custe we-
der n.n.o. uptwaerts aen / ghelijck die van
de ander zijde / ontrent drie mijlen weeghs/
tot enen anderen hoeck die wy den Twist-
hoeck noemden / obermidts dat daer te voo-
ren veel om ghetwist was / of de Straet al
daer volepden of niet. Nu van desen Twist-
hoeck af begint de Custe weder noozden aen
te strecken. Recht teghens ober de Cruys-
hoeck ontrent een cleyn mijken 3. 3. o. hern/
is ghelegghen een cleyn kael Eplandcken/
zijnde de zuyder ende ooster wal aldernaest/
mach wesen van een vierendeel mijls groot.
Van dit Eplandcken loopt een dzoochte
ofte steert / affstreckende bynaest midts wa-
ter / doch eben wel d'ooster Wal naest / ghe-
lijck als de Straet n. n. o. uptwaerts aen/
hebbende op plaetsen / te weten / te middewe-
ghen / maer anderhalf en minder baem wa-
ters. Van den Cruys-hoeck af noozdt noozt
oost heen / maecht het landt weder een In-
wijck ofte bocht / in voegghen dat de Cruys-
hoeck comt te ligghen tusshen twee In-
wijcken / als een uptgheerichten arm / ofte
ghelijck als een uptsteeckende tonghe. Van
desen Inwijck af vooztaen tot den Twist-
hoeck toe / ist altemael een laech vlack landt/
met witachtighe clippen ende ridsen aen den
oever / ende somtijds singhel afraende stran-
den / hier en daer met clepne wijckens ende
bochten. Den Twist-hoeck is weder van
hooghe / steyle / afghebickte / grauwe / ende
swartachtighe steer clippen / hebbende wep-
nich ofte gantsch gheen voet-strant aen de
water-rant / dan de Zee comt daer teghens
aen smijten / ghelijck als dat landt vooztaen/
(dat noozdewaerts aen is streckende) alte-
mael is. Het landt boven op van desen
Twist-hoeck ende voozt aen / was steenach-
tich met cleyn ghemencht / zijnde alle de steen
aen te sien / ghelijck als lep-steen ofte schalien.
Wat innewaerder binnen in't landt was
het al te samen ghelijck alle t'voorzgaende/
sonder gheboonten / doch groenachtich / heb-
bende hier ende daer stil-staende Lacken ende
Mozassen. Desen Twist-hoeck comt by-
naest oost ende west ober een met den upter-
sten hoeck van de ooster Wal / daer t'landt/
soo't schijnt / weer oostwaert aen streckt/
ende de wijtte van't landt / tusshen den Twist-
hoeck ende Cruys-hoeck, met de vooz. oos-
ter wal van d'ander zijde / mach wesen an-
derhalf mijl of wat meer. Beroerende nu
de diepten ende streckinghen van de dooz-
tocht / ofte t'rechte Canael van dese Straet
ofte Engte / is aldus : Van den hoeck af
daer d'Algoden opstaen / tot de Cruys-hoeck
toe / streckt de diepten ofte het Canael meest
midts water / altoos aen de zuyder Wal
naest / oost aen / ende comende op een goteling
schoot naer of wat meer / by noozden t'Ep-
slandt met de steert / streckt de diepten meest
langs de noozder ende wester Wal / noozdt
noozdt-oost heen / te weten / midts water/
tusshen

Erghen
hope van
gout wer.

Ian Huygen
baect met
het Zacht
upt om de
upcomste
van de
Seter
t'outberken

Omde mid-
den in de
Straet een
Cruys op
een hoeck
staen/waer
winne diebe
Cruyshoeck
noemden.

Verclarin-
ghe van de
Custen ende
de gelegent-
heyt van't
landt / aen
weder zijden
van de
Straet van
Nassau.

En In-
wijck aen de
zuydr-zijde
van de
Straet.

Den
Twisthoeck
ende waer-
omne datse
alsoo ghe-
naemt is.

En Epland-
cken ghele-
ghen mid-
den in de
Straet daer
een dzoochts
vā af loopt.

De rechte
diepten ofte
t'Canael
van de
Straet.

An. 1594.
Julius.

De eerste Keyse van Jan Huygen

tusschen de steert die van't Eplandt af loopt/ ende de voorsz. Wal / t'welcke mach wesen in de breette een clepne mijl / d'ander zijde van de ooster Wal / tot voor by t' Eplandeken met de steert nae de zijder Inwijck toe / is altemael black water / want men heeft daer over de steert maer 5. 4. 3. 2. vanden waters / tot op een half mijl aen de Wal. De noozder ende wester wal heeft hier en daer sommige blinde / als ooc sichtbare clippen ende rudsen met affsteliende rifkens / doch en strecken tot over een roerschoot van de Wal niet af / alle de reste is schoon en van goede diepten. Varende aldus langhes de noozder Wal / als gesep't is / met het Zacht heen : Saghen aen de zijpdt-zijde veel volck van't hooghe landt af / nae't water toe comen loopen / ende waren van de ghene daer d'Amneraels volck te boozen met doende hadden gheweest / ineynende misshien dat wy haer weder wilden bestoken / maer wy en ghenaechten t'landt niet / verborderende onse voozghenomen tocht / quamen by de Cruys-hoeck , daer wy op't landt liepen / om dies wille dat het misstich was ghelwozden / verwachtende eenige claerheyt. Dese mist was ons in desen tocht seer hinderlick / in sulcker voeghen / dat wy op alle desen tijdt (tot ons wederom-comste aen boort) noot een half ure claer weers en hadden / om alle diingen te deghen te beuerken / t'welck ober alle dese contreye seer ghemeen is / zijnde t'selfde een groot belet ende hinder / om alle onbekende perijckelen te moghen schouwen. Doeren daer naer den hoeck om / langhes de Cust heen tot den uptersten hoeck toe / ende siende dat hem t'landt alhier weder nooztwaerts aen begonst te strecken / als oock dat het water van de Cruys-hoeck af / claer van een blauwe roleur en pekel-sout begonst te wozen / seer different van't voozgaende : licken ons voozseker duncken / dat wy van daer af vooztaen een openbare Zee van Oceano hadden / ghelijck als het voozghewis ende sonder twyffel is. Nu comende op den Tvvist-hoeck , ende zijnde door den mist bedwonghen daer te vertoeven / rechten aldaer een stuck van een mastboom op / van t'dijf-hout dat van ghelijcken alhier seer abundant van de Zee opghesmeten lach / maer van waer t'selfde sijnen hercomst heeft is ons tot noch toe onbekent. Alhier zijnde saghen weder de gheheele Zee van uyt den noozdt-oosten ende noozdt noozdt-oost af / comende gantsch met ijs bedect / dat met den oosten wint eensdeels aen de Wal quam setten / ende eensdeels met de stroomen t'gat innelwaerts aen dreef : Want door de wijtte van't gat / ende de gheweldighe stroomen die daer met de wint in gaen / en machet het gat niet missen. Alhier docht wy eerst voozghewis te verstaen / van waer het ijs sijn hercomste heeft / nanelicken / dat het altemael van Nova-Zembla (alwaert door de hoochte gheweldich en dick moet ligghen) met die harde strom aefghescheurt / en alsoo door het gat heen ghejaecht word / ghelijck als wy't dooghen-schijnlicken ghesien ende onderbonden hebben / dat het van die Contreyen af quam drijven / comende t'selfde oock ober een met het ghene wy van de Ruschen verstaen hadden / van hoe dat het t'gehele Zee booz / aen de Custe van Nova-Zembla vast lach. Teghens den avondt-stondt voeren

weder met het Zacht van den Tvvist-hoeck af / onsen Cours nemende dwers ober naer d'ooster Wal (van d'ander zijde) toe / om van ghelijcken den uptersten hoeck van het selfde landt t'ondersoecken. hadden enen oostelicken mistighen hoelen windt / in voeghen / dat wy het landt qualick bezeylen konden. Zeyden dwers ober de steert ofte boochte hern / de selfde ober al loodende / ende vonden de diepten boven ghesep't. Cregghen tusschen dese twee Wallen int overzeylen een seer hol ende blau claer water / waer van wy onse voozgaende opinie (van dat het een openbare Zee was) te nieer bevestichden. Doeren aldus tot dat de Son overt noozdt west was / alcer wy't landt / door langhe moepten konden aen boort krijghen / zijnde een goet stuck weeghs van den hoeck af binneu in / door den grooten mist ende hollicheyt van de Zee / niet teghenstaende / namen vooz ons niet wederom aen boort te keeren / ofte wy souden t'rechte beschepdt van alles weten / en gants en t'renmael versekerd te wesen / hoe wel wy om te segghen / tepekens ende waerhepts ghenoech onderbonden hadden. Aldus by't landt comende / saghen wy boven op't landt twee ofte drie personen / soo ons dochte / met een deel Rhinnen loopen / alwaer wy terstont naer toe voeren / om te sien of wy haer met vriendtschappe konden ondergaen / om daer mede te sprack te comen. Nu soo haest als wy t'landt ghenaechten / quamen daer twee ofte drie op de clippen loopen / om ons te sien. Wy riepen haer toe / met hun te willen spreken / waer op sy int eerste gheen antwoozdt en gaven / ghelijck of sy't niet en verstonden : maer doen wy ons tierden ghelijck of wy aen't landt wouden springhen / soo begonsten sy te schreeuwen ende wech te loopen. Wy lieten onsen Rus, met namen Michiel / (die wy om oozsake van de Rusche tale met ons uyt Hollandt / te weten / van Enchuyfen / daer hy woonachtich ende ghetrouwt was / ghenomen hadden) ende noch een Man op't landt springhen / sonder gheweert / houdende alle d'ander gasten binuen t'Zachts boort stil / om haer niet verbaert te maken. De Rus op't landt comende / riep haer toe datse wilden stal houden / om met vriendtschap te spreken / sy siende datter maer twee en sonder gheweert waren / quamen allengskens by hen / doch altydts met de pijlen op de booghen ghereedt / ende met ombraepende ooghen / of men haer niet en wilden verrasschen / stellende noch oock drie ofte vier van haer op de water-rant / die met de ghespannen booghen op ons schilt-wacht hielden. Wy sonden haer broodt ende haes / t'welcke sy smakelicken aten ende blijdelicken outsinghen / soo datter ontrent 14. ofte 15. by den anderen / onder Guden ende Jonghen ober hoop quamen : Comende wy luyden daer nae oock met ons vier ofte vijven boven op't landt by haer / bewesen ons groote vriendtschappen met buyghen ende neyghender hooften. Wy besaghen haerlieder booghen / maer de pijlen en wildense ons niet in de handt gheven : hadden hare sleetkens altesamen bereydt ende gherect staen / elckie sleetken met twee ende drie Rinnen / daer in ghespannen / om soo sy haer pet vreesden / terstont haes op te spelen. Wy vzaechden humlieden naer de gheleghentheit van dese Straet

Woorden veel volcks gewaer aen de zijder wal.

Varende de Cruyshoeck om / crygen een blau en pekel-sout water / een seker teeken van een openbare zee.

Comt by de Tvvisthoeck daer de Straet ten eynde is / rechten als daer een mastboom op tot een hem-secken.

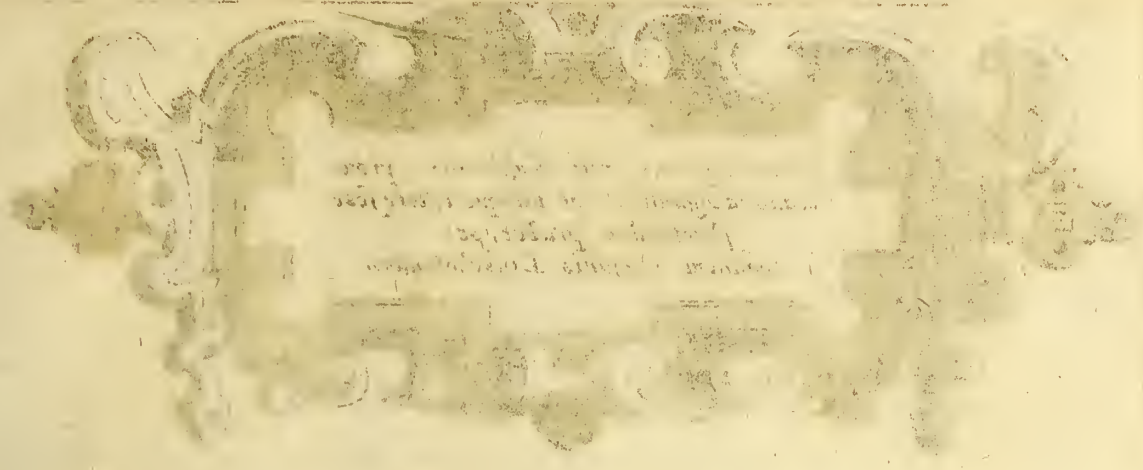
Sien de Zee weder vol ijs drijven / comende warden in. ende u. o. Straet waert in.

Varen met het Zacht van den Tvvisthoeck af nae d'ooster wal toe.

Cregghen bole int ghesichte aende oostee wal van de Straet daer sy mede te sprack quamen.

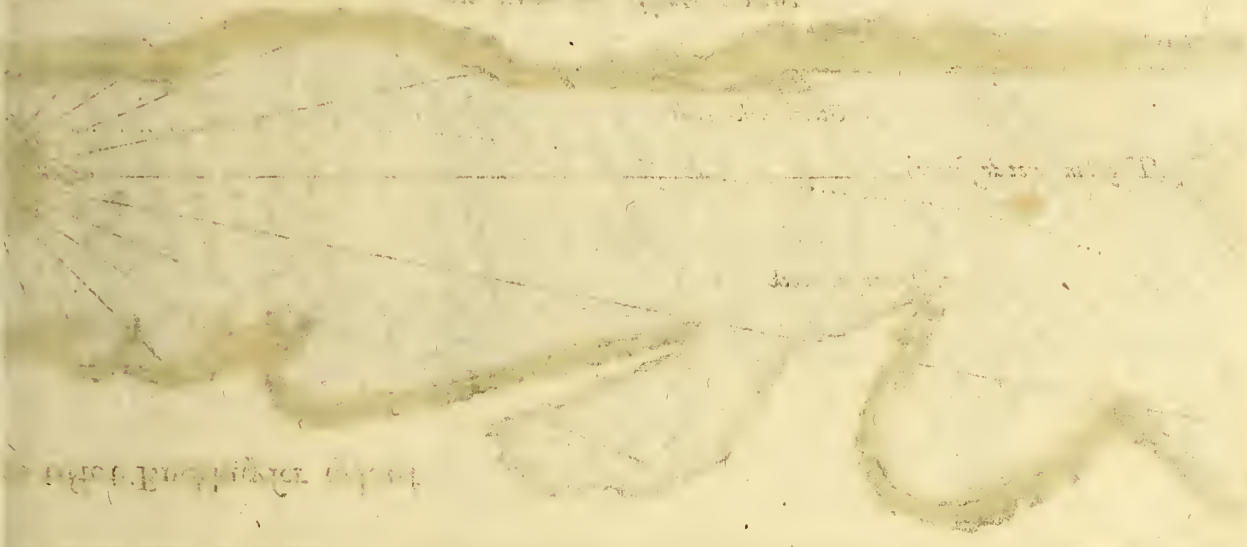
Verhael van t'ghene haer niet hee volck pas seerden.

Cregghen Informatie dese Straet

Faint, illegible text centered within the decorative border.

Faint text located below the decorative border, possibly serving as a title or introductory line.

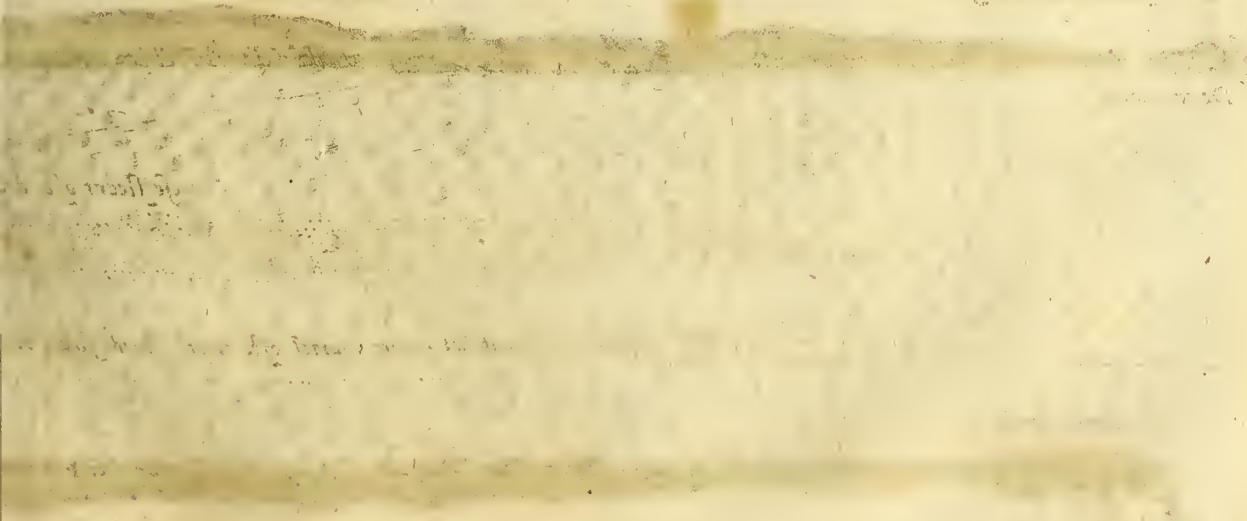
Faint text located on the left side of the middle section.

Faint text on the far left edge of the page.

Faint text in the middle section, possibly a label or note.

Faint text in the middle section, possibly a label or note.

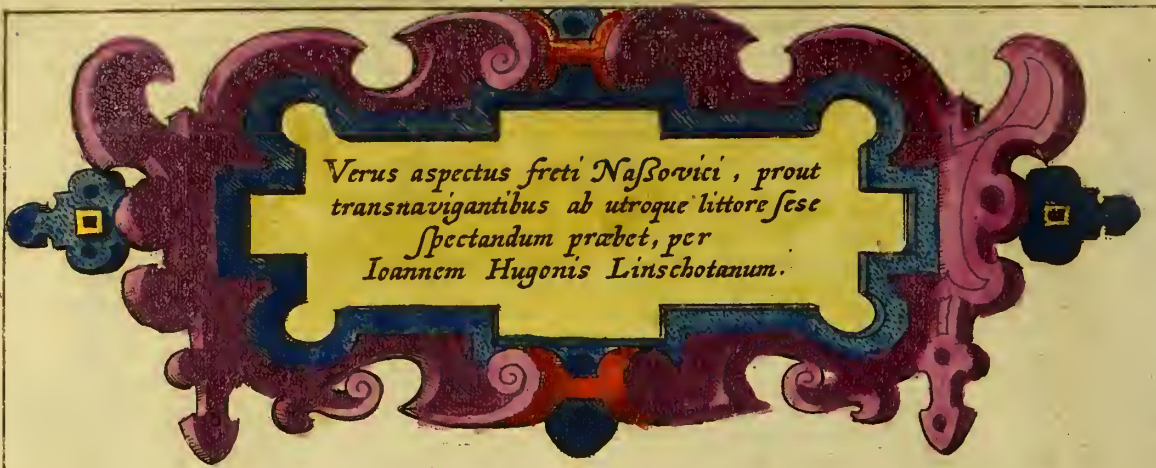
Faint text in the middle section, possibly a label or note.

Faint text on the left side of the lower section.

Faint text on the left side of the lower section.

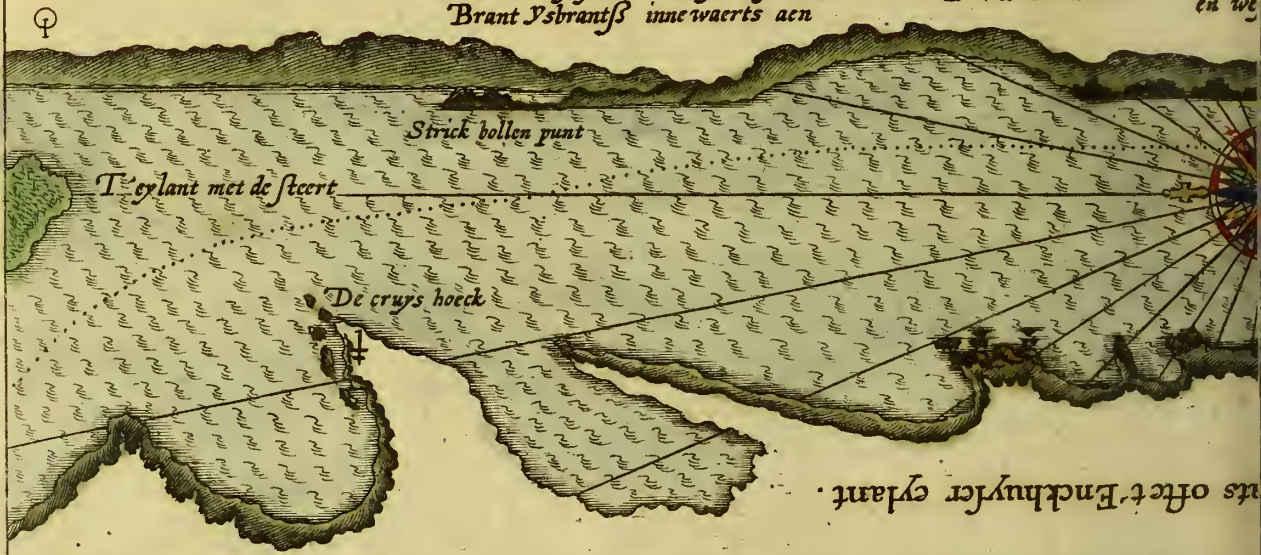
Faint text on the far left edge of the page.

Van hier af streckt deesse bay van
Brant Isbrants inne waerts aen

T'vastclant.

Aldus
incomy
en we

Alhier spraecken wy
t'eerste volck

Aldus v
cruys ho
meest n
ander, o

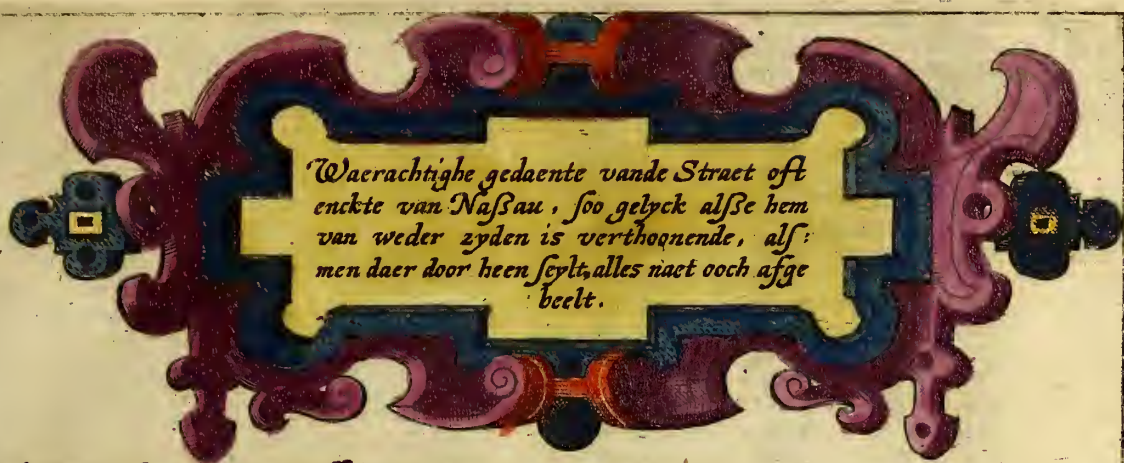
T'eylant van Maelfson

T'lant van kennis.

Alhier streckt het lant
over noordwaerts om
500 vier als men beho
gen can.

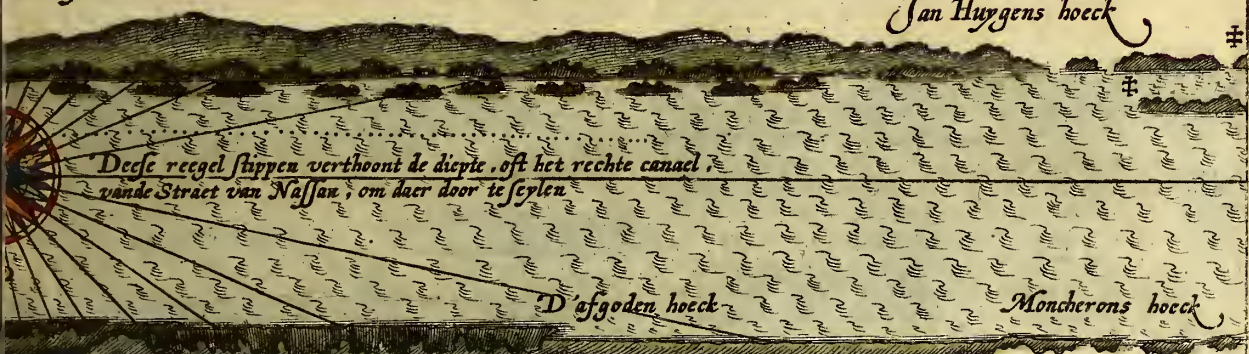
ylcr eylant.

Waerachtighe gedaente vande Straet oft enckte van Nassau, soo gelyck alsse hem van weder zyden is verthoqnende, als men daer door heen seylt, alles naet ooch afgebeelt.

verthoont hem de Straet oft enckte van Nassau, aen weer zyden, vande eerste of tot de cruyts hoeck toe, t'welcke is ontrent, twee mylen weechs, streckt meest oost en heeft vant eene lant tot het ander, ontrent een myl inde breedte

Jan Huygens hoeck

Deze regel slypen verthoont de diepte, oft het rechte canaal vande Straet van Nassau, om daer door te seylen

D'afgoden hoeck

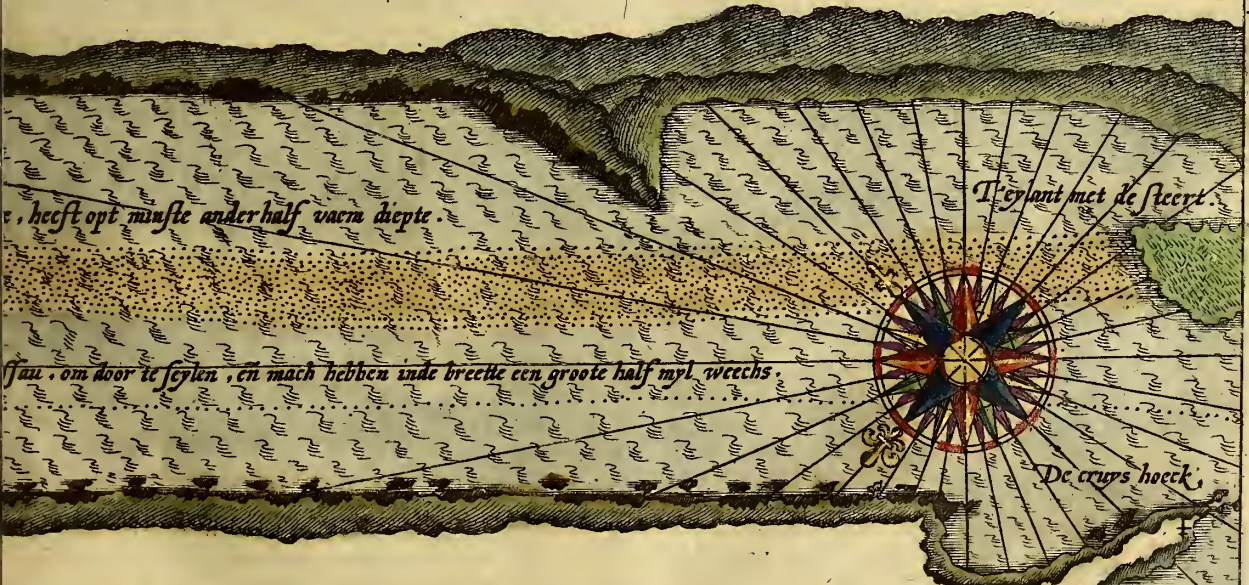
Moncherons hoeck

T'eylant vande afgoden

T'lant van Vay

ont hem t'lant aen weer zyden vande Straet van Nassau, vande of vuywaerts aen, t'welck is ontrent drie mylen weechs, streckt en s. w. en n. o. ten n. en s. w. ten s. heeft vant eene lant tot het ander half myl inde breedte.

T'vaste lant van nieu Hollant

heeft opt minste ander half vaen diepte.

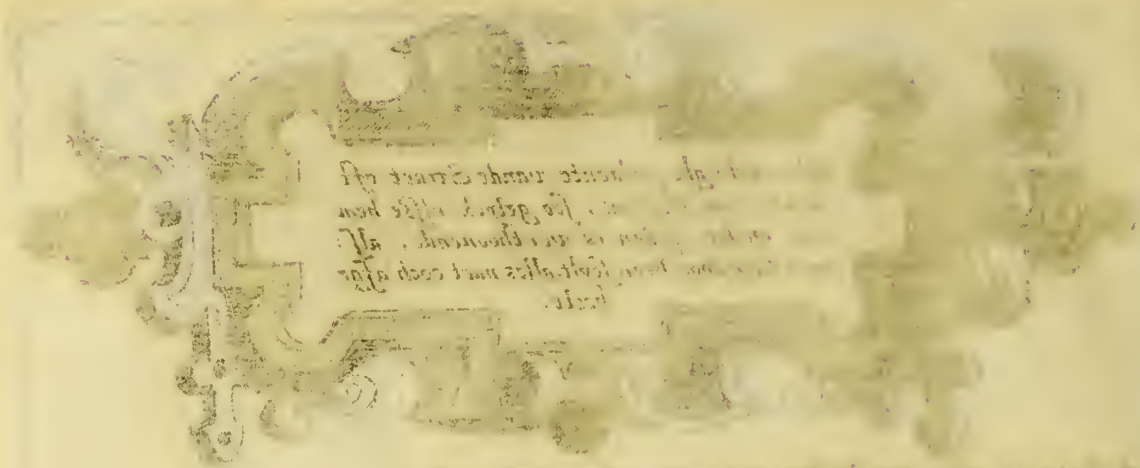
T'eylant met de steert

aan, om door te seylen, en mach hebben inde breedte een groote half myl weechs.

De cruyts hoeck

T'lant van Vayrats oft t'End

Ioan. a D. Bapt. a D. fecerunt.

Propter hoc...
non esse...
Vnde...
itaque...

...
...
...

...
...
...
...
...

...
...

...
...
...

...
...
...
...
...

...

Iulius.
Cregghen
Informatie
van de ghe-
legghentheyt
van de Straet
ende de Tac-
carische Zee.

van Zinschoten/ na Vaygats.

dese Straet ende het landt / sepden ons nae
het segghen van onsen Tolck / die soo wy
in ander dinghen onderbonden hadden haer
niet al te wel in alles te begghen verstaen con-
de / dat dit een clepne Zee was / maer daer
dooz wesende soo had men een groote wijde
Zee: Wy vzaechden haer oock of sy onder
den groot-Vorst van Ruslandt saten / sepden
neen / noch dat sy hem niet en kenden / ende
en wisten oock gantsch van geenighe plaets-
sen als van Pitzora, Pitzano noch oock Vay-
gats pet te segghen / dan gaben Vaygats een
ander naem / soo dat het schijnt onder hen-
lieden met sulcken naem niet bekent te we-
sen / noch van de Ruschen insghelijcks alsoo
niet ghenoeint en wort / ghelijck als wy
oock te voozen van haer verstaen hadden:
Sepden oock mede dat op Vaygats sonder-
linghe gheen volck en woonde: dan sommig-
ghe van henlieder Jaghers / die haer albaer
hier en daer een ofte twee onthoudende zijn:
Sy wisten wel te segghen van Rusche Lod-
dinghen, daer t' schijnt sy eenighen tijt van't
Jaer met handelen: want verstaen wat ghe-
brouken Rus, ghelijck als ons oock de Rusche
cruppen te vermoeden gaben, datse daer mede
ten traffijckeren: Sepden datse in haer
Dooz alderhande vel-werck hadden als van
Doffchen / Maters, Sabels en dierghelijcken:
in somma soo men daer op toe leyden / men
souden daer metter tijt wel goede vriendt-
schappe ende onderhandelinghe met te weech
brenghen / maer de handelinghe (soo men
daer alleenliken om quam) en souden d'on-
kosten niet vierendeel waerdt zijn: want
het schijnt altemael te wesen een arm mis-
rabel ende misnaecht volck. Vzaechden
haer oock nae de ghelegghentheit van t'ijs
ende den tijt van den Sommer albaer / sepden
datter ober thien ofte twaelf daghen gheen
ijs met allen soude wesen / ende dat men
noch ses wecken souden hebben sonder van
vozft te weten / maer dien tijt verlopen
wesende / soo begonst het weder te rijpē. Wat
nu henlieder persoonen ende habijten is be-
roerende / Waren van persoons ende ghe-
staltenis halven van clepne ende middelbare
statueren / plat ende seer difforme van aen-
sicht / clepne ooghen / gantsch gheen haert
altoos / welken sy (naer men ons sepden)
upt trecken booz een fraepicheyt / met een
peck swart ende seer slecht en glat hays tot
ober d'oozen hanghende: hebben een seer
swarte ende leeliche coleur ghelijck de Mu-
laten van Spangien / doch de swarticheyt is
in de gront rosachtich aen te sien / dat mijns
bedunckens pncipalicken moet comen van
des winters in haer holen in den roock te
sitten: de habijten zijn van vel-werck / t' hays
ofte wol binnewaerts ghekeert ende t'bloot
bupten / hebbende de handt-schoenen aen de
mouwen vast diese alsoo upt en aen connen
trecken / zijnde insghelijcks de Cappen ofte
keubelen / diese op't hooft draghen / aen de
roock vast: de boren zijn ghelijck als sommig-
ghe Landt-lieden in Hollandt: noch dra-
ghen van bovonen af slecht eng neer gaende
tot in de schoenen / hoe wel dat hare schoe-
nen daer mede vast aen waren: Etliche had-
den bonte huppen op het hooft / ghelijck als
d'Emder vrouwen draghen: Epntlichen
schenen Apen en Monstren te wesen / ende
hadden al te samen boghen en pylen der Per-

sianer niet onghelijck / ghelijck als icke in
Indien wel ghesien hebbe: waren siere man-
nen en seer lichtvaerdich int springhen / en
thoonden een stoute couragie en raddicheyt
van lijf en leden / spronghen als jonghe on-
getoemde Hepingsten / met een dappere waer-
kerheyt int wacht houden van om ende we-
derom te sien / soo datse Bellicceus schijnen
te wesen: ende wat het loopen is belanghen-
de / daer en isser gheen upt den onsen / diese
daer in souden connen achterhalen: Hadden
de sleekens seer different van die van de Lap-
pen ende Ruschen van Kilduyn, want wa-
ren bynaest waghens ghelijck / verheven/
hebbende onder en boven een onligghende
randt / zijnde alsoo met stijlen aen den an-
deren vast / en soo voozts oopen en doozluch-
tich / welke schijnen haer des Somers zyn
dienende om t' een en t' ander te verboere: die
volck naer't scheen / en hebben gantsch geen
ghebruyck van Visscherije ofte van te va-
ren / maer leven alleen van de jacht ende het
wildt ghedierte / soo ghenoech te vermoed-
den is / want en hebben in gheenighe part
alle dese plaetsen eenighe tepkenen connen
vermercken van Schuypten / ofte datse haer
ter Zee gheneeren / noch van huppen ofte
huppen aen de zee-rant / ende om dat wy niet
meer en conden verstaen / als oock dat ons
volck qualick in de Jacht te houden was /
waer dooz sy qualick laugher wilden stal
houden / namen oozlof ende ginghen we-
der in ons jacht / latende int afstecken de
trompet blasen / waer van spint eerste sche-
nen te verschrieken / ende het op een loopen
wilden stellen: maer verstaende dat het een
vriendtlich affcheyt was / quamen al te sa-
men op den Oever loopen / streckende de
rappzoenen van't hooft / neyghden ende
booghen haer met een ghertijs ende smijten
der handen / als tot een Adieu / waer mede
wy weder daer vandaen schepden / ende
ons docht dat wy met dese informatie als
oock met het gheue wy meer ghesien ende
onderbonden hadden / ghenoech van alles
versekert waren / latende t' voozder onder-
soeken nae / ende keerden alsoo blijdelicken
weder naer boozdt daer wy ontrent des mid-
dernachts quamen / brenghende een blijde
boodtschap ende goede tijdinghe.

Den eersten Augusti des Maendaeghs
creghen eenen zupden wint met goet weer /
waer mede wy de anckers op lichten / doeti-
de onsen Cours naer binnen toe / zepende
alsoo tot den middach / tot ontrent een half
mijl vooz by de Cruys-hoeck / alhier comen-
de creghen eenen donckeren mist in sulcker
voeghen dat wy niet en versden voozder
loopen / wierpen het ancker upt om de claer-
te te verwachten: Wat naer den Middach
claerdenit weer op / ende ginghen wederom
t'zepl: Comende ontrent deelbach by de
Tvvist-hoeck, alwaer noch seer veel ijs o-
ber al vol en dick lach / als oock nae het
noozdt noozdt-dosten ende noozdt-dosten /
ende alle die contreyen ober / het welke met
desen wint weer nae die quartierren heen
dreef / soo dat wy onsen Cours belanghen-
de / claer water behielden / liepen van de
Tvvist-hoeck af / oost ober naer den vter-
sten hoek van de ooster wal toe / al waer
wy by quamen tot op een vierendeel mijl
en minder aen op seuen daem diepten. Wy
bevoze

Ghodaent
ee ende ba-
dyten vant
volck aen de
Straet van
Nassau.
Samoyeden
ghenaent.

De
Samoyeden
verschrieken
vane blasen
der trompet-
ten.

Comen
mer het
Jacht wed-
der blijdelick
ken aen
boozdt.

Augustus

Zepden
mer de zee-
pen de strae-
tewas
aen.

An. 1594.
Augustus.

De eerste Reysse van Jan Huygen

Wiersten
hoek van
de ooster-
wal / zijnde
een Eylant
beken / als
waer sp een
Ton opzich-
ten / waerom
deselue de
Ton-hoek
ghenaemt
hebben.

Maelfons
Eylants
ende waers
om alsoo ge-
naemt.

Comende
in de
Tartarische
Zee / van
haer de nieu-
we Noord-
zee gheheten
die in alle
repenen
die Spaens-
sche Zee ge-
ghelyck is.

Loopen
langhes de
Custe oost-
waerts aen.

Comen
wederom
omt onins
is.

Winden on-
recht ander-
half mijl vā
de wal af 80
ende meer
vamen diep-
ten.

bebonden dat desen hoek hem van het vaste landt affschepde / makende alsoo een Eylanteken dat ontrent een Gooteling schoot van de wal verschepden lept / sonden ons Jacht daer nae toe / om aldaer een Caep inet een ton op te setten / ende sy daer comende loodden t' water rontsom t' Eylant / ende vonden dat het op het minste sijf twee vamen diepten hadde / in voeghen dat het seer bequaem is / om des noodich zijnde / aldaer te moghen legghen / voor alle Winden beschut / ende om end' om te wijcken / want het Eylant is hoogh / doch is boven een vierendeel mijls groot niet : Waren daer aen de noozdt-zijde tot ontrent op een roerschoot oft wat meer by aen / op twaelf vamen diepten : Crigghende aen de oost-zijde weer seven ende acht vamen / alternael ster-grondt. Dit Eylant noemden wy het Eylant van Maelfon, ter ghedachtenis ende eere der Heeren Doctor Francois Maelfon, Raedt Ordinaris neffens sijn Excellentie (als eender die om dese Daert t' effectueren / niet weynich ghebesoigneert heeft) ende den hoek / de Ton-hoek. Van hier af soo streckt het landt weder oostwaert aen / zijnde alternael een black landt als het voorgaende : De Ton opgherecht wesen de deden onsen Cours de Custe langes oost aen / hebbende eenen zupdt-westen ende westelicken wint met schoon warmachtich weer ende slecht water : Wefende byten de Straet van Nassau in de rupine Tartarische ofte nieuwe Noozdt-Zee / die in de couleur / water / wijtte / ende schijnfel / de Spaensche Zee gantsch ghelijck was / soo dat de selfde onghetwijffelt (sonder eenich beletsel te vermoeden) is streckende tot naer China, Japon, ende onligghende contreyen heen : Zeyden aldus by de vier mijlen weeghs langhes de Custe heen die ober al seer schoon is / te wesen een vierendeel mijls van't landt af / op seven / acht / negen / thien vamen diepten / zijnde alternael een slecht black landt met te hoogh met bochten ende inwijcken : Ontrent vier mijlen ghevaren hebbende saghen het landt een stuck weeghs weder zupdwaerts in strecken / met eenen grooten inwijck ofte Bap / die daer naer weder aen d'ander zijde / soo ver als men beooghen conde scheen upt te comen / maerkendet schijnfel van een Eylant / doch en conden de gewisheyt niet wesen / om dat wy't van de Custe moesten afwenden door de wints halben : Aldus zeyden saghen weder van alle weggen soo wel by t'landt als t'zeelwaerts in / groote menichte van ijs drijven / dat het ons een afgriffen om sien was / waer onder schossen waren als gheheele Eylanten met heuvelen en berghen die hondert Jaer schenen out te wesen / ende waren aen te sien dat het onmoghelick was van inder ecutwicheyt te moghen smelten : Creghen alhier zijnde weder eenen oostelicken wint / soo dat wy't van de Custe moeste afwenden t'zeelwaerts in / ende ontrent anderhalf mijl weeghs van't landt af ghezept hebbende / wierpen t'loodt upt ende vonden 80. vamen diepten met een oprecht blauw lauer water / waer by het ghe-noech verskert en gewis blijft / een afzont ende openbare Zee Oceaen te wesen : alhier creghen weder mist / soo dat dit onse meeste quellinghe ende perijckel is / die wy op alle dese Voyagie moghen hebben / dat men alle

ooghenblich belet ende verhindert wort (soo van mist / nevel / dijninghe en andere dampen en vaporen die de Son t'elcken opheft) om van hem te mogen sien. Tegghens den about liep de wint weer zupdelicken en zupdt-west / doch met een slappe coelte / zeyden altoos langhes t'landt heen / zupdt zupd-oost ende zupdt-oost aen / al hoe wel wy het landt soo perfect niet en conden sien / dat wy daer eenighe Rebieren ofte openen souden hebben moghen onderschepden / om dat ons den djs ende dampen altoos fapereben : Het landt was noch alternael aen te sien / te wesen een blacke landouwe niet te hoogh / en gantsch kael boven op / ghelijck al het ander dat wy te booren ghesien hadden : Hadde hier en daer binnen int laut etliche ghebergten / die men boven het ander landt heen siet / maer even wel oock niet te hoogh / zijnde alternael blacke ende lanchwerpich / ghelijck als het hooghe landt dat men siet by oosten t' Eylant Toxar. Zeyden noch alle diert dach ende aenvolghenden nacht door het ijs heen / dat ober de gheheele Zee vol en dick dreef / t'welcke ijfelicken ghenoech om sien was : dese nacht saghen wy een Sterre int zupdt-zupdt-west ende was de eerste die wy ghesien hadden / naer dat wy de Noord-caep ghepasseert waren / maer en conden de Maen noch niet vernemen / al hoe wel het in de Coniunctie van een volle Maen was.

Den 2. des Dingsdaeghs gheduerende noch den selfden wint met goet schoon weer / hadden noch al even veel ijs de gheheele Zee oberzeyden boven een vierendeel mijls niet van de wal af oost zupdt-oost daer langhes heen : het landt was noch al laech ende black ghelijck alst voorgaende / niet steenich maer black afgaende / ende scheen aen de water-rant van wit zant te wesen : liepen op 6. 7. vamen diepten zant-grondt / alternael een schoone Custe / maer gantsch toe ofte beslooten sonder eenighe openen ofte Rebieren te hebben / het water was soo claer dat wy op deses seven ende acht vamen perfectelicken de grondt conden sien / ja dat meer is de crabben daer op sien loopen / ghelijck als ick het selfs met het loodt in de handt ende door een sonderlinghe curieusheyt ondersocht ende neerstelicken opghelet hebbe : zeylende aldus tot ober de middach / crigghende hoe langer hoe meer ijs / in voeghen dat wy ons in een singhel van ijs bevonden / daer wy tot geringhe plaetsen open in en saghen om door te raken / dan alleenlicken de selfde wech daer wy door heen in ghecomen waren / sijn van noots halben ghedwonghen gheweest weder te rugge te keeren / waeromme vooz ons namen eens te ondersoeken / oft wy met t'zeelwaert in te loopen / beter rans conden crigghen om daer door te gheraken / want langhes de wal heen was het / nae wy't hier bevonden / sonder hoop : Wy hadden ghezept naer onse gissinghe / langhes de Custe heen / tot hier toe ontrent 17. ofte 18. mijlen weeghs van de Straet af te rekenen / sonder opt eenige apparentie van Rebieren / Havenen / Bapen ofte Eylanten te vinden / om t' Schip te moghen barghen : alhier namen wy de hoochte van de Son op 70. graet / al hoe wel wy meest van Vaygats af 30. ende 30. ten 0. aen-geseylt hadden / so dat dese fouten comen aen het schycken der naelden van de Compassen / ghelijck

Zijn seer
gequelt van
de mist.

Ghelegent
heptende ge-
dachte vant
lant aen de
Tartarische
zee.

Crigghen
weder een
Sterre int
ghesicht die
sp van de
Noord-caep
at niet ghe-
sien hadden.

Jan Huy-
gen pepit de
diepten
van de Zee
ende mocht
op seven va-
men diepten
(dove de gro-
te elachere
en de font-
hept vant
water) de
Crabben
perfectelick
op de grond
sien loopen.

Moeten
weder om-
keeren om
de Scheynt
dooz het ijs
te barghen.

ghelijck als wy het ghenoech aen de Son onderbindende waren: Van hier af namen onsen Cours weder te rugge met eenē oostelicken slappē wint n.n. w. en daer na tegens den abont n. enden n. o. aen/om dat de wint wat rupinde/t'zeewaerts in/alkoos dooz het ijs heen en weer/met loeben en dragen/hebbende diertwils ende den meesten tijt sulcken mist dat wy qualick een schips lengte booz ons uyt sien conden/het welcke oozsaercke genoech is/om een verschycken aente jaghen/principalicken soo daer een vaer-weer onder quam/daer niemant ter Zee een upze af verskeret is: Zeyden aldus den gheheelen dach ober sonder opt eenighe open plaetse int ijs te binden/daer wy dooz t'zeewaert in mochten loopen/ oock mede hoe wy meer t'zeewaert quammen/ hoe wy meer ende meer ijs bonden/ende ober vallende ons den mist/ in sulcker voeghen dat wy dooz saute van ghesicht alle ooghenblick op't ijs zeyden/ dat het al schudden en versden wat int Schip was/t'welcke dooz de veelheyt niet moghelicken was te schouwen/ streken onse zeylen neer/ ende hadden liever onder ende met het ijs heen te drijven/ dan daer met perijckel en schade dooz te zeylen: oock mede soo was de stilte ons een groot behulp ende troost/want soo ons een Storm ober gheromen ware/ fouden in een ghenoechsame noot ende perijckel gheweest hebben: Aldus eenen tijt sonder zeylen ghezeven hebbende wordent eens claer weer/ ende sagheit noch aen alle canten ober al vol ijs liggghen/ soo dat het altemael een witt Zee scheen te wesen/ waer dooz wy ghebwooghen waren/ den wech naer Vaygats te kiesē daer het minste ijs scheen te liggghen/ het welcke was den wech daer wy dooz heen gheromen waren/zeyden aldus de gheheelen nacht (hebbende weer eenē oostelicken wint)met het Fock-zeyl alleen/ om minder vaert te maken: Maer den middernacht creghen eenen grooten reghen ende doncker weer/met westelicke winden/ ghedurende aldus tot des anderen daechs.

Aldus dooz't ijs zeylende saghen sommighe Morfen ofte Zee-paerden op deschoffen liggghen/waer von d'Ammerael's volck een af schooten met een roer/ soo dat hy gewont bleef/ ende meenende datse hem genoech ghetrest hadden om te krijghen/ setten t'Facht uyt ende hebben hem verbolcht/ in sulcker voegen datse hem noch daerenboven met een Harpoen-ijser int lijf jaechden/ hem alsoo eenen tijt lanc/ met ghenoech bots vast nae sleepende/ niet te min en conden hem noot overweldighen/ want weerden hem soo dapperlick/dat hy vijfses mannen/die int Facht waren/ ghenoech te doen gaf/ jaesprongher noch oot teghens aen/al hoe wel sy hem met bijlen/ haercken en riemen lustich te keer gingen en mocht eben wel al niet helpen/want greep de haercken in sijn pooten ende beetse met de mont soo crom/ al hadden het spel den gheweest/ende spronck tegens de Facht op/ slaende sijn tanden ober het boort heen/ om die om te halen/ soo datse hem met grootte moeyten ende perijckel van't boort gheweert hebbende/ blijde waren dat sy hem weer verlieten/ waer datse daer wel anderhalf up met alle man teghens ghevochten hadde/zijnde daer toe noch so dapper gewont dat hy niet dan enckel bloet uyt en blaefde/

ende het water root maecte/ alle t'welcke ons onghelooft ick soude gheschene hebben/ soo wy't met onsen ooghen niet aenghesien en hadden. Dese beesten zijn van maeksel ende ghedaente ghelyck als de Robben ofte Zee-honden/doch veel lijvigher ende onghelijck grooter/ want hebben een lijf aen te sien als sy op het ijs liggghen te bakeren/ ghelyck of het een wol-sack ware/ jaes grooter als een groot byes paerdt/ hebben twee grote tanden uyt de mont nederwaerts stecken die gantsch ghelijck zijn/ als van pvoiren been/ soo datmense eer met recht mach noemen zee-Oliphanten van Morfen ofte zee-Paerden: dese beesten vint men ober alle dese contreyen seer abundant/ namelicken by het landt van Nova-Zembla als wy van de Ruschen verstaen hadden die deser beesten tanden in grooter estijme houden/ jaes waerdigher als t'pvoiren been/ waerom in Ruslandt veel ghetrocken worden.

Den 3. des woensdaechs begonsten weer wat minder ijs te krijghen ende een claerder water/ met westelicke winden/ hebbende een doncker mistich weer/ gheduerende alsoo den gheheelen dach/ ghemoeten noch hier en daer veel en seer grote schoffen en velden ijs: zeylende aldus tot ontrent den abont-stont sagen westwaert van ons lant liggghen/ ende ons dochte dat het een open maekaten/ ghelijc als een Keviere ofte Haven/ waer dooz wy goet vonden t'ondersoecken oft men aldaer eenighe Keeden mochte binden/ om het claer weer te verwachten/ ende te besien hoe hem t'selde met het ijs wilden aen stellen/ zijnder alsoo laverrende naer toe ghelopen/ op 20. 18. 16. ende 10. vamen diepten/altemaal steck-gront tot op een moschetschoot naer de wal: daer dicht by comende/saghen dat het hem op dede als een Eplandt/ ghelijck als wy't oock daer na onderbonden te wesen/ liepen daer aen de oost-zijde by inloopende onder de noort-ooster hoek in een wijckchen/ alwaer wy't setten booz een singhel-strandt op vijf vamen diepten steck-gront/ te weten een steen-woyp van de wal af. Dit Eplandt waren wy te voozen booz by ghelopen: doen wy langhes de Custe heen quammen/ ende hoe wel wy alsdoen ghenoech vermerckten dat daer een wijck ofte Wap innewaerts aen liep/ die voozder aen om cromnende/ weer uyt scheen te comen/ makende alsoo een Eplandt/ niet teghensstaende/ overmits dat (al eer wy aen d'ander zijde quammen) wy om des wints wille/wat t'zeewaert af moesten wende/ in sulcker voeghen dat wy't daer naer/ van verre van het Wasse-landt niet en conden onderschepden/ soo en hebben wy daer gheen gissinghe meer op ghemaecht ghehad: Dit Eplandt leyt van de Sraet van Nassau af/ te weten by oosten Maelfons Eplandt/ stijf vier mijlen weechs/ heeft van buyten aen te sien ontrent een clepne mijl in de lengte/ ende het landt verthoont hem van buyten aen in de strekinghe/ ghelijck als de Custe van't Wasse-landt/ is by de twee clepne mijlen groot int omgaens/zijnde van een moy schoon Canael ofte stroom onreinghelt/ ober al van goeder diepten met steck-gront/ leyt verschepden van het Wasse-landt ontrent een half mijle weeghs/ het gat vande oost-zijde streckt w. noort-west innewaerts aen/ cromnende

Strecken alle de zeyle ende laten de Schepen niet heren op Gods ghenaden heen drijven om datse dooz de ghedelicken mist niet vaer sien conden.

Dechten met haer dui of lessen wel ander half up lanc teghens een Morfe ofte Zee-paerdt sonder dat noch kans te rimen oberwinnen.

Ghebaente van een Morfe.

Ontbeckels seer miraculeuslick een bequame ende wel gheslegghen Haven daerbaer boort ijs in barchden.

Onderkindt gheban's Staten Eplandt.

Verelant's gheban's Staten Eplandt ende het lant daer om geslegghen.

Dij alsos

De eerste Keyse van Jan Huygen

alsoo om/ tot aen de west-zijde / daer't weder noorden aen in Zee loopt. Dit Eplandt heeft van de binnenzijde rondtsom / wel tot vijf ofte ses plaetsen wijcken / met schoone singhel-stranden van grauwe keesfel-stenen / te weten / tusschen ypt stekende steple ende seer hooghe steenrotsen in / in alle de welke men anckeren mach / tot op een steen-woyp nae aen de Strandt / op vier ende vijf bademen / zijnde t' water aldaer soo claer / dat men de grondt ghenoechsaem mach beschouwen / of daer eenighe vuylicheyt onder is. Ontrent te middelweghen van t' Canael / heeft men aen't vaste landt een mope zant-baep / zijnde de reste van't ander vaste landt / een slechte Custe ende landouwe / doch op plaetsen met afghewilte ofte steple steenrotsen aen de water-rant. Nu beroerende t' Eplandt / is altemael aen de binnen zijde van hooghe / steple / yptstekende / gehackelde / grauwe steenrotsen / waer tusschen men de voorsz. wijcken heeft / zijnde boven op ober al van een steenachtighe aerde / de welke aen te sien is / ghelijck of sp' verbrandt ware / dat ick gisse alsoo van kouwe ende t' snee verroozsaecht te wesen / gelijk wy't meest ober al op de steenachtighe plaetsen oock onderbonden hebben: Heeft hier en daer wel etlick gras / maer is bol en mosachtich op te treden / het welke alsoo op de steenighe aerde van de vuylicheyt ende t' stof ghegroept schijnt te wesen / zijnde noch oock op plaetsen met eley-gront vermenght. Vonden daer gantsch gheen ghedierten altoos : dan saghen daer een ofte twee Welde-vincrkens vliegghen / ende een doodt liggghen : Maer daer laghen menichte van Doodts-hoofden / ende beenderen van Zee-paerden ofte Morfen , die yptnemende groot waren / als oock andere dierghelijcke beenderen die van Rheenen schenen te wesen / de welke aldaer / soo te verinoeden is / Des Winters ober t' ijs heen moeten comen. Op dit Eplandt / als oock op t' Eplandt van Maelson , vindt men soo tusschen de steenrotsen in / als boven op / onder de steenen ende d'aerde / een soorte van bergh-Cristal / het welke onse gasten by menichsten daer ypt crabbelden / somwijlen met het minerael daer noch vast aen ghehecht / ende by tijden / by clepne stukkens / die t' eenemael gheslepen Diamanten schenen te wesen / oock etlick als Cassels / andere als punten / ghelijck of sp' ghepollijst ende berepdt hadden gheweest / soo datter voorszeker een materie van bergh-Cristal schijnt te wesen / dan is brost int brycken / t'welcke mijns bedunckens veroorzaken moet / d'overdadighe koude clepmaet / daer't onder lept / als oock datter de Son gheen cracht en heeft / om t'selfde tot volcomen perfectie ende rijpte te bryngghen: Is niet teghenstaende / een dinck om te verwonderen / ghemerckte de hoohete van het landt / ende naechtheyt van de noorder Pool / daer't op ghelegghen is / soo dat men soude segghen onnatuerlick te wesen / alhier eenighe mineralen te hebben: In summa / dat dit Eplandt altoos eenen goeden wijck ende troost is / om hem met de Schepen te naderen baryngghen / ende vooz alle winden rondtsom te wijcken / al hoe wel wy daer sommighe groote schoffen ijs vonden / herwaerts ende derwaerts bryngen / die altemets met een malende stroom wel dicht by't Schip

comen / maer en bryngghen gheen cracht aen / om eenighe schade te doen / soo dat men daer ghenoech af versekert is. Wy noemden dit Eplandt ter eeren der **HEEREN SIA** Dozake van de naem van Staten wigher ghedachtenisse / de wijle wy t'selfde in haren nam / ende van wegghen syn Excel-lentie van Nassau ontdeckt hebben / wiens bynaem wy met recht de Straet van tusschen t'Vaste landt ende t'Eplandt Vaygats toegheepghent hebben.

Den 4. des Wonderdaeghs / hadden noch al t'selfde mistich / doncker ende vocht-tich hout weer / met noordelicke winden ghebuerende alsoo den gheheelen dach / voer den des naemiddaeghs eens aen't vaste landt by de zant-Baep / maer en saghen daer gantsch gheen sehijnsel van huyfen ofte volck / doch vonden daer twee houten Afgoden / ghewent met het aensicht teghen het oosten / met een Rhinnen hoorn ofte twee / die daer soo het schen / vooz gheoffert laghen. Sagen oock hier en daer gherlooben hout / ende t' spoor van sieden ghereden te hebben / als oock half verbrandt hout : Waer by ghenoech te verstaen is / dat daer somtijds lupden comen: Deurke dat het altemets is om barnhout te soecken / dat alhier in groote menichte aen de Strandt van de voorsz. zant-Baep ghevonden wort / ja Boomen met wortelen met al / hoe wel wy op het landt noyt eenigghen boom ofte plandt hebben connen vinden / dan alleenlicken op plaetsen / gras / ende belde-ruyden / soo dat het een brynt naeduncken gheeft / van waer soo grooten menichte van bryf-hout syn hercomste heeft. Eplandt is altemael een schoone landouwe aen te sien / van goet clep ende zant-grondt / ende is van de zant-Baep af / tot nae de Zee toe / clippich ende steenrotsich aen de water-rant. Heeft oock sommighe doozloopende Beerken van versh water / die dooz de zant-strandt tot in de Zee ypt loopen. Saghen daer wepnich ghedierten / doch een maniere van Eyndt-voghelen / ghelijck als Rot-gansen ende Bergh-eynden waren daer veel / die wy altemets op d'Eperen beliepen / die sp' alhier soo t'schijnt / des Somers ypt broeden / ende onthouden haer meest aen de water-rant : Ende op't landt heeft men sommighe Velt-vincrkens van een vonte color. Vonden daer ober al groote menichte van Dofsche krutels / ghelijck als wy die oock op alle andere plaetsen altoos ghevonden hebben / ende gheloove wel / de selve oock te wesen van Maters ende Sabels , die haer alhier over al / nae de maer is / onthoudende zyn / ende om dat het mistich was / en conden anders gheen beschepdt meer sien. Ick nam een van de houten Afgoden met my int Schip / tot een Monster. Vonden insghelijck alhier op de steenrotsen sommighe steenen van t' bergh-Cristal / Diamants-ghewijs / doch soo veel niet / noch en waren oock niet vast aen den steen ghegroept / als op't Staten Eylandt , als waer daer van onse gasten alle daeghs meer ende meer ontdeckt ende ghevonden wort / den / soo dat het schijnt dat alle de steenrotsen van dese contrpen / daer mede doozgoten te wesen / ende groote abundantie van hebben / soo daer Bergh-gravers by waren om die t'ontdecken ende ypt te graben. Tegghens den abondt-stondt quam daer ontrent een

Dozake van de naem van Staten

Waren by't Staten Eylande eens aen't vaste landt om kennis te cruyghen.

Verclarings van selfde landt / ende t' spoor t' ghene daer daer bejehende.

Windt een soorte van berch-cristal op het Staten Eylandt.

Bergh-Cristal / ghedene Diamanten geschick.

Windt Rot-gansen ende ander bergh-eynden / die daer de eyden ypt broeden.

**Desen godt mach men sien tot Enchupseu / by den booz ghenoden Dozor Paster ladanum, als hem dat booz en bryndicheyt tot syn Ca-mez bereert hebbede.*

1848

Very faint, illegible text or markings at the bottom left of the page.

Vera delineatio insulae Ordinum, quatuor
 or circiter miliaribus a freto Nassovico
 distantis, una cum adjacenti regione,
 juxta ocularem inspectionem expressa,
 per Joannem Hugonis Lin:
 Schotanum Anno 1594.

DE ZEE VAN TARTARIE
 NIEUWE NOORT ZEE

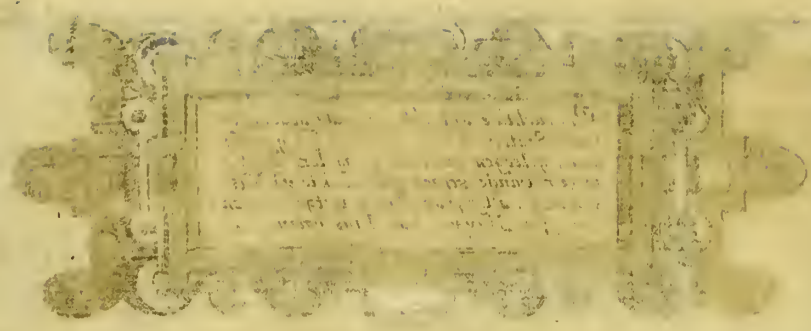

Wacruchige afbeeldinge ende gedaente
 vant Staten eyland met dat hyleggende
 lant, gelegen omtrent 4. mylen oost;
 waert vande struct ofte enckte vā Nas;
 souwen, alles nae t'ooch wytge worpen
 door Jan Huygen van Linschoten —

T'vaste lant van nieuw Hollant

Joannes a Doetechum et
 Baptista a Doetechum fecerunt

Faint, illegible text centered on the page, possibly a title or a section heading.

Faint, illegible text in a rectangular box at the top center.

Faint text, possibly a title or header, located on the left side.

Faint text block in the middle of the page, possibly a paragraph or a list.

Faint text on the left side, below the first text block.

Faint text on the left side, below the second text block.

Faint text block in the lower middle section of the page.

Faint text on the right side, possibly a signature or date.

Faint text block in the lower section of the page, possibly a concluding paragraph.

Faint text on the left side, at the bottom of the page.

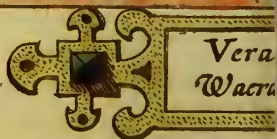
Vera apparitio et aspectus partis orientalis freti Nasso-
vici, una cum regione littorali orientali Vaygathia, insu-
la Maelsonia, et regionis quae Maelsonia ad orien-
tem est, per
Ioannem Hugonis Linschotanium.

t'Vaste lant
van nicu
Hollandt.

Maelsons eylant

De ton hoeck

Weesende alhier t'schip een $\frac{1}{4}$. myls vant lant af,
op 7. vaem steckgront, soo verthoont hem de struct
van Nassau, acnde oost zyde aldus

Aldus is het eylant Ma.

Den eersten hoeck voor by Maelsons eylant,
mach weesen een clyne myl vant eylant ver-
scheyden.

Dit byt
t'lant v

T'eylant Maelson

Weesende alhier t'schip, een $\frac{1}{4}$. myls vande custe
af, soo verthoont hem dit eylant, en d'ander
landen aldus, te weeten, zynde aen de oost zy-
de vant eylant, op 7. vaem steck gront.

Staten eylant.

Van dit eylant tot den tweeden hoeck, mach weesen een groote myl weechs, en t'lant verthoont hem aldus,
alsmen daer langes heen seylt, een $\frac{1}{4}$. myls daer van af, op de selfde cours en streckinge alst voorgaende,
en maeckt int schynsel eenen grooten inwyck ofte bay, soo datmen daer geen voorseeckerheyt aen can sien,
oft het een eylant is oft niet.

Deese custe schynt naer t'ooch van verde, weder oostwaert yst
te strecken, soo veer alsmen beoogen can, en verthoont hem aldus.

Wacrachtighe verthooninge en gedaente, vande Oost-
zyde vande Straet ofte enckte van Nassau, midtsga-
ders d'oost custe van Vaygats, t'eylant van Macl-
son, en t'lant by oosten t'voorsyde eylant.
Joannes a Doetechum, Baptisfa a Doetechum fecerunt.

De cruyts hoeck

T'lant van Vaygats ofte
t'Enckhuysen eylandt.

De twist hoeck

varitio et aspectus insulae Maclsoniae
the gedaente en verthooninghe van Maclsons eylant.

T'vaste lant aende oost zyde vande
Straet van Nassau

aende west zyde

t'sietmen van binnen en byten t'eylant heen, en is
west zyde vande Straet van Nassau.

Dit is t'lant vande oost zyde van Vaygats,
ofte t'Enckhuysen eylant, datmen van verde siet.

De ton hoeck

noort zyde vant eylant, ontrent een
schoet vant lant af, heeftmen 12
diepte steck gront.

De twist hoeck

Van deesen tweeden hoeck tot den eersten hoeck, soo streckt de custe o. s. o. en o. ten s. heen,
ontrent anderhalf myl weechs, en is tusschen beyden met een bocht wat inwyckende.

Den eersten hoeck
voorby Maclsons
eylant oostwaert aen.

t' tweeden hoeck

Wesfende alhier t'schip, daer langes by heen seyende, een $\frac{1}{2}$ myls vant lant, is altemael
een schoone custe, op 15. 16. vaem steck gront, aldaer veriboont hem t'lant aldus

Staten eylant.

t'Ooster gat

Wesfende alhier t'schip op 16. vaem steck gront, een goetding schoet daer
van af wesfende, als dit Staten eylant w. n. w. van ons lach, soo ver-
thoont hem t'selfde, met de ander landen aldus

t'Wester gat

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading.

Handwritten text in the middle section of the page, appearing to be a list or a series of entries, though the individual words are difficult to discern.

Another block of handwritten text, continuing the list or entries from the previous section.

A third block of handwritten text, further down the page.

A final block of handwritten text at the bottom of the page, possibly a conclusion or a signature.

wy of anderhalf een claerte/maer des nachts
wierdt het weer mistich / en doncker / als
vooren.

Den 5. des Wydaeghs hadden noch al
den gheheelen dach mist/ met eenen oostelic-
ken windt / die seer vochtich en kout was/
ende daer dreeben noch al menichte van schos-
sen ijs int Canael daer wy laghen/ die met de
wint ende maelstrooin gints ende weer ge-
dreeven woorden/ende onder andere/ soo quam
daer een schosse by ons Schip aen de grondt/
welcker dichtten wy upt curieus heyt gingen
nieten / ende hadde ober de vyfthalf baem
onder water / ende by de twee vamen boben
water / eben wel soo gheraecten sy met der
tydt aen stucken / die daer altemets af bra-
ken/ ende wech mozselben. Van desen doen/
waren daer veel die hier en daer aen de clip-
pen ende op d'ondiepten vast bleven sieten/
om datse niet vloten en mochten/door d'upt-
nemende dicke ende grootte / van de welke
in Zee dreeben / ghelijck als gheheele velden/
van drie oft vier Marghen landts groot
aen te sien / soo dat desen dryf-gauck van het
ijs / met de ghestadighe mist / dese Waerdt
schzoemachtich maect / al hoe wel ick als
nu niet en twijftele / ofte de selfde is wel
doenbaer / soo men maer t'Zee waerts bype
passagie van't ijs heeft / ghelijck als het
nyins bedunchens voorszeker te vermoeden
is: Teghens den avondt was het een poos
claer weer / maer en duerden niet langhe/
soo dat den mist wederom de ober-handt
nam/gheduerende alsoo den gheheelen nacht
ober.

Den 6. des Saterdaeghs was het alte-
mets een wijle schoon weer / maer teghens
den avondt worden het weer gantsch ende
gheheel kout en mistich / altoos niet eenen
oostelicken wint: Waren niet de claerte eens
op't Eplandt / ende saghen een goet stuck
weeghs in Zee / allwaer het ijs seer ghemin-
dert was / soo dat wy maer hier en daer som-
mighe enckele schossen ijs saghen drijven/
waer mede weder eenen beteren moedt be-
gonsten te crighen. Alhier wesende / hooz-
den van d'ander zijde aen't Waste landt roe-
pen / ende daer nae toe siende / saghen een
Man staen wensken met eenen witten doeck
ofte Rheens vel / waer door wy terstont daer
nae toe voeren met de Jacht / om te bestien
watter gaens was. Daer by't landt comen-
de / saghen dat daer een Man ende een sleet-
ken stont / met twee Rhinnen daer in ghe-
spannen / die soo't scheen / aldaer quam / om
barn-hout te soecken / van't drijf-hout dat
daer aen de strandt van de zant-Waep abon-
dant leyt. Nu wy op't landt springhende
om hem te spreken / hebbende met ons ghe-
nomen Broodt / Kaes / ende Brandewijn / om
hem met alle vriendtschappen te nooden/
ende aen te locken / en ronden soo haest niet
by hem comen / dat wy hem ronden beraec-
ken / want als hy ons op het landt sach (al
hoe wel wy t'gheweere in de Jacht hadden
laten ligghen / om hem niet te verbeeren/
stelden hem terstont op der loop / jaghende
sijn Rhinnen met sulcker vaert voort / dat sy
blooghen of het Schimmen hadden ghe-
weest. Wy joeghen hem met ons twee / bypen
een groot stuck weeghs naer / roepende dat
hy stal wilde houden / maer en wilde gheen-
sins blijven staen / eben wel sach altemets

wel eens om / ende wees ons dat wy hem
volghen souden / willende misschien daer
mede te verstaen gheven / naer ons dorchte/
dat wy by den hoop souden comen / doch wy
verlooren hem met der haest upt het ghe-
sicht / in voeghen / dat wy gantsch gheen
spoor ofte voetschappen altoos en ronden on-
derscheyden / ende siende dat wy gheen voorz-
deel en deden / als oock dat wy gantsch gheen
apparentie altoos van Hupsen ofte geenighe
wooninghen ronden vermercken / zyn we-
der aen voort ghkeert / sonder yetz meer
upt te rechten.

Den 7. begonst het weer wat beter ende
warmer te worden / dan het van te vooren
ghelwerst hadde / loopende de windt naer't
zupden / doch met een slappe koelte / ende
meest stilte / eben wel donckerachtich / als
oock altemets mistich ende drijlich weer/
maer niet soo vochtich kout / als de voorz-
gaende daghen / soo dat het ons een onghes-
woonte was. En saghen als nu gantsch
gheen ijs int Canael by ons drijven / welke
wy ooghschijnlichen hadden sien smelten/
ende t'eenemael consumeeren / al hoe wel
dat het verbeerliche grootte ende gheweldi-
ghe schossen waren / soo van grootte als
van dicke / de welke nae Menschen ver-
nuft / onmoghelic schenen te moghen smel-
ten / willende oogh-merck nemen op den tydt
van't Jaer / ende de nae-ghelighentheit des
Bools / niet teghenstaende / hebben t'con-
trarie hier van vooz onsen ooghen ghesien/
ende dat noch binnen den tydt van twee da-
ghen: Want hadden als doen noch menichte
van schossen ijs om ons drijven / van vier/
vijf / ende ses vamen dick / ende groot naebe-
nant / die wy gantsch end al in dese twee da-
ghen saghen mozselben / ende tot niet ver-
dwijnen / het welke ons een seer vzeemdt
mysterium ende nieuwichheit scheen te we-
sen. Saghen niet te min noch sommighe
schossen ijs hier en daer in Zee drijven / doch
niet te veel / en in sulcker voeghen / dat wy de
meeste vzeese / dies belanghende / begonsten
achter den rugghe te stellen / verhopende
met Godes hulpe / een rupme ende clare
Zee te binden / om daer door een sekere ghe-
wisshet te vermoeden / van een oopen ende
onverhinderde wech / met een bype passagie te
hebben naer China toe.

Den achtsten des Maendaeghs was het
een wepnich claerder weer / als de voorz-
gaende daghen / doch hadden noch eben wel
des morgens wat mist / en daer naer altoos
eenen bedeckten hemel / met een goede koelte
van upt den Westen. Waren eens op het
Eplandt / om in Zee te sien de gheleghent-
heit ende ghestaltenisse van het ijs. Sa-
ghen noch wel veel schossen drijven / hier
en daer / enckel verspreydt / doch met ghe-
noech oopens / om die te moghen schouwen/
en daer gheen schzoemen noch vzeese vooz
te hebben. Quamen alhier met dese claerte/
(die wy noch noyt van te vooren soo goet/
noch oock soo claer ghehadt en hadden) ins-
ghelijcks oock te sien / dat het landt ontrent
een half mijl weeghs oostwaerts aen eenen
Inwijck maecten / schijnende van verre een
Aebiere te wesen / ende om ons hier van te
verzekeren / ende in gheen twijffel te blijven/
soo zyn wy daer met het Jacht eens nae toe
ghezept; nu daer by comende / saghen wy
dat het

Sien het ijs
van by de 7.
vamen dick
in een coeten
sijde en met
een kouden
mist mozse-
ten en gants
bergaen.

Worden
van een
Samoyet
ghewencht/
maer daer
by comende
om hem te
spreken / be-
gaf hem op
de blaest.

Egghen
weder een
goede moer/
om een clare
baer-water
ontdecken /
sonder een-
nich bestryde
wech nae
China
toe.

Daren met
het Jacht de
Staten
Eylande
af / om een
Waep t'ons
versoeken
die hem oost
waerts aen
verthoende.

De eerste Keyse van Jan Huygen

dat het maer een zant Baep was / in de
welcke een drooghe Beke / t'eenighen tijde /
met d'afwatinghe / ende het smelten van
het sneeu / sijn lossinghe schieen te hebben /
alwaer eenighe Loddinghen ofte andere
Schuyten hare vaert moeten maken / want
vonden alhier op den hoer van de Zee-rant /
te weten / op eenen hooghcn steenighen heu-
vel / een Guarde ofte Caep staen / van opghe-
stapelde steenen / die daer onghetwijffelt met
Menschen handen ghestelt was / de welke
al een goet stuck weeghs t'Zee waerts in /
met claer weer / een goede verthooninghe
maecten / waer door ghenoechsaem te ver-
moeden is / dat alhier eenighe vaert moet
ballen / doch van waer / ofte op wat maniere
en condon niet te verstaen comen : Want wy
anders gheen tepckens / nochte eenighe an-
dere apparentie van huysen ofte Menschen
meer condon vernemen. De Custie begonst
van hier af voortaan (aen de Zee-rant) naer t'
schien / zandich te worden / wesende van hier
af / tot daer wy met de Schepen laghen / alte-
mael steenclippen ende steenrotsen : Doch
t'landt was altermael een heerlike schoone
en blacke landouwe van schoone cley-gront /
maer kael van gheboonten / als alle t'voor-
garnde / hebbende alleenlicken / hier en daer
aen de stranden ende wijcken opgheworpen
drijf-hout / ghelijck wy't ober al ghebonden
hebben / alst voozen dickwils aengerocert is.
Vonden alhier noch op etlike plaetsen / als
nanelicken / in de wijcken ende scheuren van
het landt / gheweldighe bergghen van sneeu /
als oock niet verre van dese wal af / groote
en dicke schossen ijs ligghen / waer onder een
veldt ijs was / wel van twee Darghen groot
aen te sien. Hier mede zijn wy weder aen
voort ghekeert / sonder yet anders uyt te
rechten.

Den 9. des Dings daeghs siende dat het
ijs in de Zee begonst minder te schijnen / als
oock dat den tijdt te mets passeerde / zijn we-
der gheaccordeert noch eens een tocht t'Zee-
waerts aen te doen / om te sien wat ghele-
ghentheyt wy aldaer van t'ijs mochten vin-
den / daer wy nu al seer goeden moedt toe be-
gousten te krijghen / naedemael wy soo be-
scheydelicken het ijs vooz onsen ooghen had-
den sien verdwijnen / ende sonderlinghe geen
ijs meer ghewaer werden / dan alleenlicken
in Zee / wat van de wal af / hier en daer som-
nige enckele verspreyde cleyne schossen drijf-
ven / ende zijn weder (nae dat wy ons niet
versich water / t'welck daer ober al ghenoech /
en goet te beromen is / van de afwatinghe
van t'sneeu / soo veel ons noodich was / vooz-
sien hadden) t'zepl ghegaen / ontrent teghens
den middach / hebbende de windt van uyt den
westen / met eenen donkeren bochtighen
hemel / doch niet te hout / in sulcker voeghen /
dat wy in alle desen tijdt (dat wy hier onder
t'Staten Eylandt stil ghelegghen hadden) noyt
eenen claren dach ghehadt hebben / om de
hoochte van de Son te moghen peplen. Nu
huyten t'gat ende onder t'Eylandt vandaen
wesende / stelden onsen Cours t'Zee waerts
in / nooyt-oost ende nooyt-oost ten o. aen /
ende hadden een uyt ofte twee schoon ende
claer water / so dat wy een goet stuck weeghs
van ons condon sien / vernemende hoe langhs
hoe meer minder ijs / in sulcker voeghen /
dat wy teghens den avondt-stondt gantsch

gheen ijs altoos ghewaer en wierden / hoe
wel wy als doen niet verre van ons mocht-
ten sien / want was weder nevelich / doncker /
ende bochtich weer gheworden / doch en
was ons als nu soo gheen hert-sweer / de-
wijle dat wy / naer het hem verthoonende
was / een clare Zee ende vrye passagie von-
den / hebbende te deser ure naer gissinghe
ghezept / ontrent by de acht mylen weeghs /
te weten van de wal af te rekenen / vonden
de diepten van hondert twee en dertich va-
men / met schoone cley-gront / waer door wy
gantschelicken weder een goede hope be-
gonsten te krijghen / dat wy soo goet als
vooz ghewis eenen ghebonden Vaert / ende
vrye dopen passagie naer China toe hadden.
Terwijlen ick dit was schrijvende / soo
claerdent weder wat op / soo dat wy een goet
stuck weeghs condon van ons sien : Siet
doen saghen wy weder vooz ons uyt eenen
reghel ofte streck van schossen ijs / strecken-
de aen beyde zijden int langhe / soo verre
als men beooghen conde / maer waren meest
ghebroken schossen ende moyselen / die gants
trachteloos schenen te wesen / doch gherack-
ten daer met der haest door / comende daer
naer weder in een dopen rupine Zee ende
claer water / tot soo verre als men van de
Kaa af beooghen conde : beginnende oock
als doen een holle Zee met opheffende baren
te krijghen / die wy noyt van te voozen in dese
contrepe ghehadt hadden / want hadden te
voozen altoos een slechte Zee ende effen wa-
ter / om dies wille dat het ijs de Zee in dwanc
houdt / ghelijck sulcks oock ghenoech in onse
quartieren / des winters / in de wateren daer
het ijs sijn drijf heeft / onderbonden wordt /
ende hoe wel wy bynaest weder een weynich
verstaunden / dooyt t'ghenoeten van t'ijs / niet
teghenstaende / siende dese andere naevolgen-
de tepckenen / ende dat het soo haest volcynde /
creghen weder een goede hope ende vrych-
de / ons dunckende dat wy daer nu een maels
gantsch door waren. Alle dit drijf-ijs comt
(mijns bedunckens) van de Custie / Baepen /
Inwijcken / ende van de oudrepe gronden /
te weten / van langhes de Wal heen / daer t'
genereert / wordende als dan teghens den
tijdt met de windt afghescheurt / ende alsoo
gints en weer thien / twaelf mylen van de
Wal af ende aen ghedreyen / overmidts dat
het door sijn uytnemende groote ende dicke
qualick soo haest ghesmolten ende vermoz-
felt ran worden / al hoe wel ick nu bastelic-
ken gheloove / dat het selfde noch al te sa-
men vergaet / ende oock al t'eenemaal con-
sumeert / naer het ghene wy door d'experien-
tie / in desen Tocht onderbonden hebben /
niet teghenstaende / dat het te voozen schein
onmoghelick te wesen : al was het schoon
dat ons de Lappen ofte Tartars in de Straet
van Nassau te voozen versckert hadden / dat
het noch al te samen smelten / ende binnen
soyten daghen vergaen soude / als oock dat
men noch vijf ofte ses weken soude hebben
sonder voozt : maer dien tijdt gheexpireert
zijnde / als dan soo soude het weder op een
nieu beginnen te Winteren / welken tijdt
soude comen te wesen / naer onse rekeninghe /
van den twintichsten September voozt aen /
te weten / als de Son aen de zuyt-zijde van de
Linea Equinoctial begint te comen / ghelijck
oock / natuerlick gheboelende / ghenoech te
vermoeden

Winden op
een hock
aen de Zee-
rant een
Guarde ofte
Caep
staen van
opgestapel-
de steen / een
teppen van
Zee-vaert.

Comende
t'Zee waerts
in / vonden de
Zee sonder
ijs.

Hebben acht
mylen we-
ghes van de
wal af 132.
baem dierp-
ten.

Hope ende
gewisse teec-
kens van
een onbero-
pente
Waer naes
China,
etc.

Creghen een
holle Zee en
opgeheven
Zee-baren /
een ghewis
teeken / van
gheen ijs
meer in de
weegh te
wesen.

Jan Huygen
opine / van
waer al het
ijs sijn her-
comst heeft.

Sien het ijs
dooyt haer
ooghen bet-
dwingen / hoe
veel met een
hout weer.

Wentchte
en seer goet
gheret van
berich was-
ter op het
Staten
Eylandt.

Caen weder
van het
Staten
Eylandt
t'zepl / Zee-
waerts in /
om de vooz-
der aen t. po-
te ontdeckt.

Der Abber-
reinge vado
van Samoyeden
in de Straet
van
Nassau,
van dat het
ijs alle jaren
vergaet en
wech raect.

vermochden is / alsoo te wesen. Nu zeplden aldus den gheheelen nacht over / altoos met een doncker bochtich weer / doende onsen Cours meest oost ende sonrijdts oost ten n. als oock oost ten zupden aen / om dies wille dat de wint ghescherpt was / waerom onsen Cours / r' Zeewaerts in / niet en konden achtervolghen / als wy gheerne ghewilt hadden / sonder nochtans opt meer ijs te gemoeten / ofte eenich schijnsel daer van te hebben / vindende een clare rupine Zee / met ophesfende baren / ghelijck als d'eyghen natueren des Oceaanischen Zees over al is / insghelijc een afgrondt van diepten / sonder dat wy met het loot uprwoyende / grondt konden beraeken : Waeromine daer nu gantsch gheen twijffel aen en blijft / ofte de passagie nae China moet byp ende open wesen. Hier mede wast dat mijn opinie (die ick altoos van te voozen ghelustineert hebbe) bevesticht worde / te weten / dat men 20. of 30. mijlen van t landt af / r' Zeewaerts in / gantsch gheen ijs altoos en mochte hebben / nochte oock / dat de Zee alhier in de rupinte niet en conde bezien / soo men r' selfde natuerlicker wyse aenmercken wil / dewijle men sulcks ghenoech ondervindende is / in de Zee by de Noordcaep ende die rontrepe / de welke op soo veel ende meer hooghten van graden gelegen is / als dese / soo dat ick daer gants geen twijffel meer aen en hebbe / of de baert is (met Gods hulpe) ghenoech verskert ende ghewis / ende dit beelden ons altesamen soo schoon in / dat wy ghestadelicken wensden / dat wy daer op voozien hadden gheweest / om die r' eenmael ondersocht en volbracht te hebben / souden ons veel lichter ende aenghemer gheweest hebben / als t' wederom keeren naer t' Vaders-landt / niet te min / verhoopen ende betrouwen oock vastelicken op onsen Heerte ende Godt / dat naedemael hy r' selfde soo menighen Eeuven heeft willen verborghen houden / ende ons-lupden als nu / doozijn genade openbaren / dat hy ons daer inne van nu vooztaen soo sal regieren ende handthaben / dat het selve ghebracht ende uptghevoert mach worden / tot sijn volcomen effectie / ter eeren ende glorie sijnes heplighen Naems / als oock tot verbruydinghe ende vercondinghe sijnes supberlicken ende onveranderlicken Woortz / den welcken alleene zy de eere / macht ende toeschickinghe aller dinghen / nu ende tot allen tijden / etc.

Den 10. des Woensdaeghs hadden noch r' selve doncker ende bochtich nebelich weer / met noozdelicke winden / doende de vooz. Coursen van oost ende oost ten noorden / als ooc oost ten zupden aen / vindende altoos een clare rupine Zee / sonder eenighe appaerentie van ijs / alhier staet r' aenmercken / dat soe daer eenich ijs t' Zeewaerts in / te weten / in t' noorden ende noozdt-oosten gheweest ware / moeste met dese wint af ende op ons aen gheromen hebben / ofte souden ten minsten eenighe teykenen daer van (te weten een slecht ende effen water) gherregghen hebben / dat wy gheensins noch r' een oft ander en vernamen. Zeplden aldus den gheheelen nacht over / hebbende van te voozen naer gisinghe 13. of 14. mijlen onsen Cours / r' Zee waerts noozdt- oost ende noozdt-oost ten o. aen ghelooopen / ende maecten onse rekeninge van te wesen ontrent 30. mijlen weeghs /

van Vaygats af / want hadden een goede te kete ende vooztganck. Wierpen alhier comende weder t' loot uyt / ende vonden maer 28. vaem diepten / twee glasen daer nae 21 / ander twee glasen verloopen wesende 17 / alternael steck grondt : hebbende alsdoen een poos o. zupdt- oost aenghezept / waer dooz te vermercken quamen / dat wy met dese oosteliche ende zupdeliche Coursen weder de Wal moesten ghenaken / als oock dat het landt alhier / te weten / nae t' zupden toe / eenen grooten Inwijck / ofte een groote ende gheweldighe wijde Riviere moeste hebben / loopende d' ooster Wal des selfden alsoo weder noozdt- oost uytwaerts aen : Welcker Custe wy vermoeden te wesen / de ghene daer wy op aen zeplden / om de blackte van de grondt / want creghen daer naer 13. 12. 11. ende 10. vamen zandt-grondt / sonder nochtans eenich landt gewaert te worde / alhoewel tweer opperlaert was. Op dese diepten bleef het een wyl tijts / tot dat wy quamen op 7. vaem / doen saghen wy landt vooz uyt liggghen / daer ontrent een mijle weeghs of wat meer van af wesende / ende strekten / nae dat wy t' op t' nauste konden bemercken / meest noozdt- oost ende zupdwest / soo veer als wy aen beyde zijden beoogghen konden / alternael een blacke witte zantstrandt / met een schoone Custe / eben ghelijck r' landt ende de Custe van Pizora. Saghen binnen in t' landt wel hier en daer / lanchwerpende blacke swart-schijnende heubelen / maer om datse den damp ende dijs alle ooghensblich veranderden ende bedeckten / en konden daer r' rechte beschepdt niet van sien / dencke dat het eenich binnen landt gheweest moet hebben van een lanchwerpent black gheberghte naert scheen : Saghen insghelijc noozdt-oostwaert aen / ontrent een mijle weeghs van ons heen (als wy dichter aen de Wal quamen) een open / ghelijck als een Riviere / welke scheen een goet stuck weeghs te landwaerts in te strecken. By de mondt van de selve Riviere / saghen sonninghe barninghe van water / te weten / dicht by t' landt / schijnende de reste alternael een supbere ofte schoone grondt te wesen. Mijn en dunct niet dat het een Riviere is om met eenige Schepen in te loopen / ghemerckt de blackte van de grondt / maer moet wesen / ghelijck als de Rivieren / van Tozar, Colcocoua, Pizano, ende Pizora, van weynich diepten. Wy liepen tot op een vierendeel mijls nae aen de Wal (ende droochden natuerlick op) tot op drie vamen / doen wenden wy t' weder daer van af / so dat wy t' landt claerlicken genoegh konden sien / doch en konden daer anders geen beschepdt van sien / als de blackte van de witte zant-strant / met de bedoemde swart-schijnende heubelen / die haer te landwaerts in verthoonden / als gesepd is / dit was ontrent teghens den nacht in de tijdt. Wy namen vooz ons / dit eerste quartier noch eens af te houden / ende daer naer weer nae de Wal toe te wenden / om ons van de selfde streckinghe voozder aen te verkeren / ende alsoo een ghewisheyt van alles te hebben. Lieten ons duncken / dat wy de Riviere van Oby voozby waren / de welke na dat de selve in de Caerte afgeheeldt wort / in een groote bocht ofte Inwijck gheleghen is. Nu overmidts dat wy soodanighen Inwijck voozby ghezeyt waren / nae dat wy t' landt d' eerste maal bevonden

Zepden in een rupine clare Zee oostwaert aen sonder meer eenich ijs ghewaert te worden.

Teykenen van een waerachtige Oceaanische Zee.

Winden een afgrondt van diepten.

In de rupine Zee en can gheen ijs vriesen.

Wenschen altesamen de baert nae China te moghen volbringen / als haer verskert worden daer een onveranderde passagie.

Comen by de Riviere van Oby.

Comen weder by landt / zandt by souden da Riviere Oby.

Ontdeckten een clare Riviere aen de Custe voozby Oby.

Comen by de Riviere van Oby.

Comen by de Riviere van Oby.

An. 1594.
Augustus.

De eerste Keyse van Jan Huygen

Landt
boort
Oby
street noort-
oost uyt
waerts aen.

vonden te strecken / ende als nu met dese
Coursen/weder bevonden t'lant noort-oost/
uytwaerts aen te loopen / soo en is daer niet
eens aen te twijffelen / of t'is het selfde dat
boort Oby weder noordelick aen streckt/
naer den hoek van Tabijn toe: Oock mede
soo en ran soo groote ende wijde blacke ofte
ondiepte van de Zee / anders nieuwers af
procederen/ als van een soodanighen bocht
ofte Inwijck / daer wy't eynde / te weten
zuydtwaerts aen/norch niet af en weten. Dit
voortz. landt ofte ooster wal / lach naer onse
gissinghe ende rekeninghe/op de Coursen die
wy gezept hebben van Vaygars ofte d'Engte
van Nassau af / ontrent seuen en dertich ofte
acht en dertich mijlen weeghs/waer van het
andere gheen landt en ran wesen / dan als
gheseyt is/vande wal af wesende / deden on-
sen Cours op de wendinghe noort-west en
noort-west ten noorden aen / hebbende een
harde ende dappere coelte van uyt den noort-
oosten/met een seer hol water / ende altoos
eenen bedercken Hemel ende hout weer/son-
der opt meer reuich is te vernemen/ een ghe-
noechsaem ende onghetwijffelt topken / van
dat het noorden ende noort-oost aen/ een
clare baen / ende een onverhindert vaer-wa-
ter was.

Black ende
lach landt.

Landt soo
effen als
met een
lijn ghescho-
ren.

Water als
aen de bop-
ten Custe van
Hollandt.

Den 11. des Vonderdaeghs / hebbende
alsoo gezept t'eerste quartier van den nacht
t'Zee waerts in / wendent weder nae de wal
toe/wesende op vijf en twintich vamen ster-
gront / doende onsen Cours oost ende oost
ten zuyden aen / tot over den middaech / als
doen saghen wy weder t'landt voort ons uyt
ligghen / daer ontrent by de drie mijlen van
af wesende/op twaelf ende elf vamen diepten
sterck-gront. Liepen daer aldus een poos
op aen / tot op een cleyn half mijl naer / heb-
bende noch voben de seuen vaen diepten / in
sulcker voeghen/dat wy alhier meer diepten
ende stepder gront hadden / als des daeghs
te voozen. Dese Custe is van een laech black
ende seer effen landt/sonder eenighe heubelen
ofte binnen-landtsche berghe / die wy sien
conden/zijnde gantsch ende t'eenmael aen te
sien/ghelijck als het landt van Svvetenoes,
uytghesondert t'onderschept van de binnen-
landtsche heubelen / die men by Svvetenoes
heeft. Is aen de water-rant van een verhe-
ven witte zant-strandt / zijnde op plaatsen
voben op bewassen met helm / t'welcke van
verre een swartachtich schijnfel maerck/ende
dese Strandt ofte Custe is altemael soo effen
ende ghelijck streckende / als of het met een
lijn gheschooren ware / dat seer lieflich om
sien is/ende streckt insghelijck / ghelijck als
de voortgaende blacke strandt/ meest noort-
oost ende zuydt-west / altemael een schoone
supbere Custe/natuerlich opdrooghende/ ge-
lijck als men int discours van dese voortz.
Coursen ende diepten verstaen mach / ende
t'water is gantsch en t'eenmael aen te sien/
ghelijck als dat van buytens duppen/aen de
Custe van Hollant/by Texel en daer ontrent.
Wy belanden alhier by dese verheven zant-
Custe (de welke noort-oost uytwaerts aen
vant selfde maercksel ende ghedaente heen
streckten / soo verre als men van de stenghe
af beooghen ende sien conde / zijnde van ghe-
lijcken op dese maniere zuydt-west aen / tot
eenen hoek toe / daer dit verheven zant-landt
volepndichden/de welke naer onse gissinghe

ontrent vijf mijlen weeghs van ons lach.
Op dese zuydt-west hoek liep een Revier-
lic in/ghelijck als men van de Raa af per-
ferkelicken conde bemercken / hebbende aen
de noort-zijde t'voortz. verheven zant-landt
(t'welck hem aldaer affneet) ende aen de zuyt-
zijde / als oock voort aen een blacke zant-
strandt/ghelijck als de gene die wy des voo-
righen daeghs ghesien hadden / streckende
altemael op de selfde Cours van noort-oost
ende zuydt-west / ende hoe wel hem t' selfde
van verre hier en daer op dede / ghelijck als
zant-heubelen/die in de verthooninghe alte-
niet boomen/ ende soontyds leuende Bee-
sien scheenen te wesen / in sulcker voeghen/
dat wy eens vastelicken meenden / dat wy
daer drie Menschen langhes de Strandt sa-
ghen vertieren / maer wordende daer naer
ghelwaer / dat de aenbolghende heubelen /
doort voortz. zeplen van t'Schip / de selfde
vertieringhe deden/bevonden dat wy bedroo-
ghen waren / niet teghenstaende dat sommi-
ghen van den onsen noch vastelicken susti-
neerden / dat het lebende ghedierten ofte bee-
sten geweest waren / t'welck wy daer by wil-
len laten/want hier weynich aen ghelegghen
is. Nu desen zuyder hoek van t' verheven
zant-landt ende Revierken voortz. is ghele-
ghen van de plaets daer wy des voortz. daeghs
af wenden / naer onse rekeninghe/
ontrent vijf mijlen weeghs noort-oostwaert
aen / soo dat het upterste landt/dat wy van
dese Custe noort-oostwaerts uyt conden
beooghen/nae onse gissinghe/als oock nae de
rekeninghe/op onse gheseylde Coursen mach
comen te ligghe/van de Straet van Nassau
af/ontrent vyftich mijlen weeghs / waerom
gantsch niet te twijffelen en is / naer de stre-
kinghe van dese Custe / ende t'landt dat wy
eerst langhes liepen / ofte dit selve is de Custe
ende t'landt/dat van Oby af comt/ende alsoo
uytwaerts aen streckt naer den hoek van
Tabijn toe/waer van de blacke ende ondiepe
gronden / ons goede ghetuychnisse gheben/
dat het van eenen Inwijck/ ende soodanigen
Reviere sijn hercomste moet hebben/als oock
mede/ soo is ons ten anderen het ijs (dat wy
d'eerste mael aen de zuyder Custe soo ober-
bloedich vonden) sulcks van ghelijcken ghe-
noech verthoonende / t' selfde uyt de Zee niet
gheromen te wesen / dan dat het uyt desen ge-
welighen Inwijck sijn voortz. moet
hebben: Want wy alhier comende / gantsch
gheen memoerie van ijs meer hebben veruo-
men/al hoe wel men niet teghenstaende oock
noch ghenoech te presumeren heeft / dat het
alhier aen de Custe oock wel een stuc weeghs
door d'ondiepte mach bevroesen/maer schijnt
soo sulcks gheschiedt/dat het de Zee eer moer-
felt ende affscheurt/ende daerom alsoo haester
vernielt wordt / als aen de zuyder zijde /
overmidts dat wy alhier holder water ende
opghelafender vanden vonden/als wy opt te
voozen ghehadt hadden / waer doort te dene-
ken is / dat hem den Inwijck alhier / hoe
langhs hoe meer begint te openen / ende de
Zee sijn vlercken uyt te sprepen / om sijn
cracht beter te werck te stellen / hoe wel wy
nu oock beginnen te vermoeden / dat wy int
wederom keeren / gheen ijs meer en sullen
binden / hopende t' selfde nu t'eenmael ver-
nielt ende gheronuncert te wesen / naer dat
wy t' in soo rozen spatie hadden sien smelten
ende

Een ander
cleyn Re-
vierken in
dese Custe.

De eerste
bestack van
haer zeplage
van
Vaygars
af te rekenen
oostwaerts
aen / is byge-
richt inghen
weeghs.

ende berdwijnen / liggende onder het Scaren Eylandt. Dit laetste Kevierken / schein nae ons dochte / dat men daer met Schepen wel in soude moghen loopen / so men sulcks ondersochte / ende den noodt dat verpeschte / want het selfde verheben landt ende Custe dat hem by dit Kevierken aen de noozdt-zijde affneet / liep alsoo in een ghedaente ende septe / seer verre te landwaerts in / waer van te ghelooberis / dat het daer langhes by heen een goede diepte moet hebben / om met Schepen te moghen ligghe / van doen wesende. Wp noenden dese Keviere / als oock d'ander (die wy des voozighen daeghs ontdeckt hadden) naer de namen van onse Schepen / te weten / d'ene Mercurius, ende d'ander de Swaen, als d'eerste / die tot hier toe ghecomen waren. Nu alle dese ghementioneerde teekenen geconsidereert hebende / als oock siende dat wy niet meer en hadden t'ondersoecken / soo te Zee waerts als aen de Custe / in sulcker voeghen / dat ons gantsch gheen twijffel en bleef / of het was van hier voort aen een rupine oopen Zee / ende wyse passagie / sonder eenighe beletselen te vermoeden (naer Menschen vermuft sprekende) ende dat hem dese Custe in de noozdooste streckinghe uptbrepende is / tot den hoek van Tabijn, ende vandaer af wederom crommende naer China toe / als mede hebende eenen ghestadighen windt ende koelte van upt den noozdt-oosten ende noozden / recht contrarie onsen Course voozder aen te verholghen / ende dat den tijt vast begonst te verloopen / ende de nachten ons altemets overbielen / niet wetende wat ons mochte bejeghenen / int wederom comen / als de gheene die noch de rechte erbarentheyt van de ghetijden ende conjunctien van dese contrepn niet en hebben / om wederom te moghen keeren / zyn met een ghemeen accoord ghestemt / de Course weder naer t'Waderslandt te stellen / om aldaer (ons Godt sulcks gunnende) dese wel-gheluckte begonnen haert / met blijdschap te communiceren / hopen de dae het selfde noch sal wesen tot een zegheninghe ende welvaert onses ghemenen Waders-landts / soo wy sulcks met danckbaerheyt weten te erkennen / aen onser Heere ende Godt : Hem biddende / dat naedemael het hem belieft heeft / ons tot hier toe te brenghen / dat hy t'selfde wil volbrindighen tot sijnnes heplighen Daems eere / wien alleen is de wille ende t'volbringhen vooz nu ende altoos. Aldus gheloten wesende / stelden onsen Course wederom nae hups toe / zeplende west ten noozden aen / zynde in den tijt van ontrent teghens den avondt-stondt / hebbende de windt van upt den noozdt noozdt-oosten / met een goet mop weer / al hoe wel wy de Son noyt soo ontdeckt hadden / dat wy de hoochte daer van mochten peplen: Zeplden aldus den gheheelen aenvolghenden nacht ober.

in voeghen dat wy niet hoogher als 3. west. ende sountjchts west zupdt-west / als oock zupdt zupdt-west / ende daer naer maer zupden mochten aen zeplen / altoos met eerren slappen windt ende stil water / loopende al dus aen tot ontrent den avondt-stondt / quamen landt vooz ons upt te sien / liggende zupdt zupdt-west van ons / ende waren daer noch wel seven ofte acht mijlen af / want was eenen hooghen heuvel ofte bergh / sonder eenich ander landt meer te bekenen. Wierpen alhier t'loot upt / maer en condent al zeplende gheen grondt beraken. Hadden op dese vooz. Course / naer onse gissinghe / ghezeylt / te weten / sint den middach af / ontrent vyf mijlen weeghs: Wp gisent te wesen t'landt by wesen Oby. Saghen van gelijken dyle of vier schossen ijs te l'waert / ende een te loefwaert van ons d'zyden / die noch seer hooch en dick schein te wesen / soo dat wy die int eerste vooz een zeplent Schip aen saghen. Vermoede dat wy noch wel hier en daer eenighe andere schossen meer ghemoeten sullen: Want is ghenorch te dencken / dat sos grooten menichte (als wy te voozen / niet verre van dese contrepn ende Custe ghemoedt hadden / zynde sommighe daer van soo uptnemende groot ende ghe-weldich) niet altesamen soo schoon gesmolten ende vergaen zyn / ofte daer zyn noch al eenighe Reliquien ofte overblijffels af ghebleven. Zeplden daer nae noch al 3. west / ende altemets wat zupdelicker / somwijlen wat westelicker aen / met den selfden slapper windt / ende schoon Somers weer / hebbende ober al eenen claren Horizont, dat wy seer onghewoon waren / zynde niet te min de lucht seer koel. Een wijl tijds hier naer / t'landt wat meer ghenakende / in sulcker voeghen / dat wy de Custe bescheydelicken begonsten te verkenen. Saghen weder een heel deel schossen ijs / te l'waert van ons / naer de bocht toe / als oock sommighe hier en daer te loefwaert d'zyden: maer waren al te samen enckel van den anderen verspreet / ende een goet stuck van ons af. Ghemeden oock alhier veel Walvischen / die haer om ons heen altemets half boven water verthoonden / ende t'water om hooch bliesen / t'welcke van ghelijcken onse vooz gaende merck-teyckenen / van dat het een openbare Zee Oceanus is / te meer versterkten. Begonsten insghelijcks als nu weder des nachts de claerte ende t'schynsel van de Maen / ende sommighe Sterren te sien / die wy sint den tijt / dat wy d'Eplanden van Loff-voet ghepasseert waren / noyt meer tot op desen tijt toe ghesten hadden. Wleven aldus zeplende den gheheelen nacht ober / met den selfden windt ende Course naer de wal toe / wozynde altemets t'ijs weder upt den ooghen quijt.

Den 13. des Saterdaeghs teghens den dagheraet / quamen wy dicht by de Wal / tot op een roerschoot naer / op 7. 8. bademen diepten / schoone zant-grondt / ende ober al een schoone Custe / was een mop verheben vlack landt / hebbende aen de water-cant een afghebickte grauwerdighe Custe / sonder eenighe steenrotfen ofte clippen / van hier ende daer / aen de voet van t'landt ende by t'water langhes / schynsel van zant-grondt. T'landt is t'eenmael aen te sien / gelijk als de Custe by het

Comen weder aen lang te wesen / als de west-zyde van Oby.

Sien veel Walvische in de t'arische zee / die het water om hooch blazen etc.

Begint weder het schynsel van de Maen ende Sterren te vernemen.

Verclarin ghe van t'landt aen de west-zyde van Oby.

Bequaem heyt van de laetste Keviere / om met Schepen te moghen in loopen.

Naemen de swer laetste Kevieren na de namen van hare Schepen / als te weten / de Mercurius, ende de Swaen, tot een eens wijghe me moete / dat d'eerste zyn geweest / die tot hier toe gecome zyn.

Stammen te samen weder nae hups te zepden / als haer ontdeckinge vooz volbrindighen ende.

Stellen haer Course weder na hups toe.

71. graet 10. minuten.

An. 1594.
Augustus.

De eerste Reysle van Jan Huygen

by het Staten Eylandt, uptghesondert t'ouder-
 der-schepdt van de steenrotsen / die men by
 t'Staten Eylandt aen de water-cant heeft:
 dese Custe heeft binnen in't lant eenen grooten
 ronden heubel / met noch een ander lant-
 werpent ende vlackstreckende hooch-landt
 daer by ligghen / t'welcke was het ghene dat
 wy als gisteren / soo langhe van te voozen
 ghesien hadden / want verthoont hem seer
 verre als het claer weer is. Dese Custe ende
 Landtschappe is de selve daer wy naer onse
 rekeninghe ende vermerkinghe / d'eerste
 mael door t'ijs langhes heen liepen / dat al-
 hier soo dick ende overbloedich vol lach / dat
 wy daer van gheen wegghen door / ofte
 weer upt mochten / dan vande werch daer wy
 daer door in gecomen waren / ende dat noch
 oock met ghenoech perijckels / liggende van
 alle canten soo vol ende verre van de Custe
 t'Zee waerts in / dat men daer van de steng
 af / gheen epudt ofte oopen van sien en con-
 de / ende vonden daer als nu niet een dinc:
 Jae noch oock eenighe tepcken van / dan
 alleenlicken dat van gisteren als ghesept is /
 ghelijck of daer sijn leven gheen ijs ontrent
 gheweest en ware / t'welck ons als doen on-
 moghelick scheen te wesen / dat het sijn da-
 ghen smelten of vergaen mocht / ende soo
 wy sulchs als nu niet ooghen-schijnlicken
 ghesien hadden / soude ons gantsch onghes-
 looflicken gheweest hebben / t'welcke vooz-
 waer een sake is / ghenoech om te verwon-
 deren / als oock om den Schepper / van alle
 sijn werken (die vooz onse Menschen so ont-
 begripelicken zyn) te ghebenedijen. Wen-
 dent daer naer weer van de wal af / ende een
 paer uren de Zee ghehouden hebbende / kee-
 den weder naer t'landt toe / tot op een Goo-
 teling schoot waer / hebbende alhier noch 9.
 ende 10. vademen diepten van zant-grondt /
 wesen de t'landt van maetsel ofte gedaente /
 als het voozgaende / ghelijck als wy't oock
 te voozen (op onse eerste zepagie daer lan-
 ghes by heen) ghementioneert hebben. Alle
 dese Custe / so van gisteren als dese / als oock
 soo veer als men aen beyde zijden beooghen
 kan / streckt meest oost zuydt-oost / ende west
 nooydt-west / wel soo zuydelick ende nooyde-
 lick / ende is in summa altemael een schoone
 supbere Custe / en niet alleenlicken dese / maer
 oock alle de Custen die wy op dese Wopagie
 bebaren ende besichticht hebben / droogende
 over al natuerlick op / om te moghen loo-
 den / sonder dat men eenighe vrees ofte
 schroemte darf hebben / van blinde clippen /
 bancken / ofte vuple grondten / in sulcker voe-
 gen / dat men daer bypelicken aen mach loo-
 pen / sonder yet meer te schoutwen / dan dat
 men vooz ooghen siet. Laveerden aldus af
 end' aen / langhes t'landt heen / hebbende de
 wint van upt den westen / ende west nooydt-
 west / sonder opt eenich ijs meer te verne-
 men / dan saghen alleenlicken noch hier en
 daer / aen de wal by de water-cant / sommich
 sneeu ligghen / te weten / tusschen de scheuren
 ende cloben van't landt in / t'welcke schijnt
 daer qualick can vergaen / om dat het meest
 teghe't nooyden ende oosten ghewent leyt /
 daer wepnich hitte / die cracht heeft / van
 daen comt / om t'felde te verdwijnen / name-
 licken in dese Contrepen. Creghen alhier
 weder een hol water / om dat wy een goede
 hoelte hadden / wordende eben wel teghens

den abondt-stondt weder gantsch doncker
 ende mustich / met bochtich hout weer / ghe-
 duerende noch al den selfden westelicken
 wint / hebbende alsoo den gheheelen nacht
 over een mot-regghen / niet seelick doncker
 weer.

Den 14. des Sondaeghs was het noch
 al mustich / doncker / bochtich / ende houdt
 weer / met een mot-regghen / hebbende de
 wint noch van de wester ende nooyder cant /
 doende de Courfen / met af end' aen laveeren /
 onsen werch vooztaen. Een wepnich nae
 den middach saghen landt recht vooz ons
 upt ligghen / welker Custe streckende was
 nooyden en zuyden / waer door wy terstont
 vermerkten / dat het d'oost-Custe van het
 Eplandt van Vaygats moeste wesen. Hadden
 een seer donckeren ende hout-bochtighen
 mist / ende al hoe wel dat wy niet verre van't
 landt af en waren / soo en ronden wy't noch-
 tans den meesten tijdt niet sien / het welck
 alhier een plaech is / die men den meesten
 tijdt van wy't tot wy't heeft. Hadden een har-
 de hoelte van upt den nooyden / ende daer nae
 van upt den nooydt nooydt-oosten / ende n.o.
 Liepen op het landt aen tot op een roer-
 schoot naer / zijnde in de contreye van ont-
 trent twee mijlen by nooyden den Tvvist-
 hoeck, ghelijck als wy daer naer ghewaer
 worden. Creghen altemets een cleyn ghe-
 sicht / doch niet te veel / so dat ons eens doch-
 te / dat wy nooyden aen een ghedaente van
 landt saghen / ghelijck als een Eplandt / doch
 eben wel niet seer verschepden van't landt
 van Vaygats af / oft is by avontuere een upt-
 stekenden hoeck gheweest / die van't selfde
 landt van Vaygats af comt / want hadden al-
 hier een wijl tijds een seer slecht water /
 ghelijck of wy onder een opper-wal ghe-
 weest waren / niet teghenslaende dat wy te
 voozen / als oock daer nae / een seer hol wa-
 ter hadden / door den nooyden wint / die lan-
 ghes de wal heen waeyt / sonder eenich be-
 schutsel te hebbē / waer door men eenichsins
 vermoeden mach / dat het eenich Eplandt
 ofte een ander uptstekende landt gheweest
 moet hebben. Het was ons seer moeplich /
 dat wy niet eens een claer ghesicht konden
 krijghen om alles te degghen te moghen sien.
 Liepen aldus by't landt langhes ontrent
 een moeschet-schoot daer van af / zuyden aen /
 op 6. 7. 8. 9. ende 10. vaem diepten / harde
 grondt / siende altemets eens niet een blink
 t'landt / doch was den meesten tijdt van de
 mist bedeckt. Zeyden aldus ontrent twee
 mijlen weeghs / tot den Tvvist-hoeck, die
 wy quamen te verkenen / aen de mast / die
 wy daer opghericht hadden: Zeylende van
 daer af zuydt-west aen / tot niet verre van
 den Cruys-hoeck, meest al by doncker / ende
 op onse kennisse in / alwaer wy't setten:
 Crijghende terstont daer naer een wepnich
 claerte / in sulcker voeghen / dat wy't landt
 aen weer zijden sien ende verkenen konden /
 ende obermidts dat de wint begonst te oo-
 stelicken / waepende met een goede storm /
 haelden t'anker weer op / ende leustent also
 al drijvende sonder zeylen / innewaerts aen /
 al hoe wel dat wy terstont weder van de
 mist overvallen worden. Liepen op ons
 merckinghe ende kennisse / als by der tast de
 Cruys-hoeck om / ende alsoo vooz aen by
 de nooyder wal heen / tot onder het

Comen was
der aen de
oost-Custe
van
Vaygats.

Zijn seer ge-
plaecht van
de mist.

Tvvist-hoeck.

Comt by de
Cruys-hoes-
daer sijn't
ten.

Afgoden
Eylands.
Eylandt.

De Custen
in de Carra-
cische Zee
zyn over al
schoon / son-
der eenighe
bypelicheyt
van ondiep-
ten te hebbē.

Eylant, daer wy't weder setten / om den
 Amnerael te verbeypden/die ghebleven was
 daer wy't eerst geset hadden / verwachtende
 beter claerten. Alle dit Canael, te weten/
 van den Twilt-hoec af / tot den Cruys-hoec
 toe/ heeft 6. 7. 8. 9. 10. ende 12. vaen diep-
 ten. Quamen als nu van den Cruys-hoec
 af west aen / de noorder wal naest / om des
 mist's wille/op 9. 8. 7. ende 6. vamen diep-
 ten / tot teghens d' eerste wijck ober / by oo-
 sten t' Afgoden Eylant, alwaer wy gheanc-
 kert laghen op acht vademmen cley-grondt/
 gheduerende noch al den houden bochtigen
 mist ende harden noozdt-oosten windt / die
 by blaghen / en altemets met een wepnich
 claerte quam/doch was terstont weer don-
 ker en mistich. Wat meer belanghende is
 de ghelegentheit van dese Straet ofte Eug-
 te/als van de diepten/gronden/streckingheit
 ende anders/hebbe ick ghenoech aenghewe-
 sen in onse Beschryvinghe van onse eerste
 dooztocht / waer van onnodich is / dat al-
 hier weder te verhalen. Ontrent in den a-
 vondt-stondt (een wepnich) opghelaert we-
 sende/soo quam den Amnerael by ons/ende
 om dat het teghens den nacht ginck / sa-
 ghent voor goet aen/aldaer te vertoeven tot
 den dagheraet / om als dan beter te moghen
 van ons sien / onse wederom Ruyse te ver-
 boorden.

De diepten
 van't Canael
 ofte dooz-
 ganc van de
 Straet van
 Nassau.

Zeylen wes-
 der upt de
 Straet van
 Vaygats,
 om t' Epland
 Colgoyen-
 te soecken.

Ontdecken
 drie Eplan-
 den ontrent
 12. mijlen by
 westen
 Vaygats.

Den 15. des Maendaeghs teghens den
 mozghen-stondt lichten onse anckers op/
 ende ginghen weder t'zepl / stellende onsen
 Cours naer t' Eplandt van Colgoyen toe/
 om dat moghelijk wesende te besichtiggen:
 Hadden de wint van upt den noozden / met
 een claer weer/doch een betrocken ende kou-
 de lucht/loopende west ten noozden aen. Al-
 dus zeylende tot ontrent een upz nae den
 middach/quamen wy westwaerts voor ons
 upt te sien / t' schynsel van drie Eplanden / de
 welke / nae onse rekeuninghe / comen te lig-
 ghen/ontrent elf of twaelf mijlen by westen
 de Straet van Nassau, volghens de Cours
 die wy ghezeypt hadden / ende als wyse eerst
 int ghesichte cregghen / gisten daer ontrent
 noch drie mijlen af te wesen / hebbende de
 diepten van vijftien seshien vamen steck-
 grondt. Cregghen alhier zijnde / de wint van
 upt den westen / in voeghen / dat wy maer
 3.w. somtijds w. 3.w. ende 3.w. ten w. aen
 mochten zeylen. Nu beginnende d' Eplan-
 den te ghenaken/cregghen de diepten van 12.
 11. 10. als ooc 9. ende 8. vamen/zijnde noch
 een mijle van de Eplanden af : Daer wat
 dichtter by comende/saghen dat het Eplandt
 dat noozden van ons lach / rondachtich
 scheen te wesen / hebbende van de zijde daer
 wy't voorby zeyden/naer t'oogh / ontrent
 een cleyne mijl in de streckinghe. Van dit
 Eplandt af/lach zupdtwaerts aen een ander
 Eplandt / t'welck was het cleyinste/als oock
 t'middelste van dyen / ontrent een groote
 mijl verscheyden. Ende van dit middelste
 Eplandt af zupdt-oost aen ontrent een cley-
 ne mijl/was ghelegghen het derde of t'zup-
 derste Eplandt / dat van aensien t'alder-
 grootste was / het welke ons int voorby
 zeylen aen de sijncker handt bleef / schijnende
 van dese zijde in de streckinghe/ontrent een
 groote mijle lauck te wesen / maer in de
 streckinghe van d'ander zijde zupdtwaerts
 aen / te weten / de West-ruse / liep het soo

berre heen / als men van de steng af beoo-
 ghen conde/in sulcker voegen/dat wy twijf-
 felden / of het Wasse landt of een Eplandt
 was : maer moeste/ mijns bedunckens/een
 Eplandt wesen / naer de mijlen ende Cour-
 sen die wy ghezeypt hadden / want soo't Wa-
 ste landt was / soo moeste het een wonder-
 liche ende ongheschickte upstreckende punt
 landts zyn / dewijle wy in onse eerste zeyla-
 gie/langhes de Custe van Pitzora heen/ be-
 vonden hadden / dat hem het landt aldaer
 affneet / makende eenen grooten Inwijck/
 die soo verre Zupdtwaerts aen streckte/
 dat wy daer gheen eyndt af sien konden/als
 doch daer naer / doen wy d' eerste mael lau-
 ghes t' Eplandt van Vaygats by Westen/
 voorby de Straet van Nassau zupdtwaerts
 heen liepen / volghende altoos de Custe 11.
 ofte 12. mijlen weeghs / tot soo verre dat het
 landt weder begonst zupdt zupdt-west / ende
 zupdt-w. aen te strecken/ soo verre heen/als
 wy't beooghen konden / ofte moeste alhier
 eenen Inwijck maken / loopende t' landt al-
 soo weer met een upstreckende punt / soo beer
 als wy't ghemoeten / t'Zeewaerts in / ma-
 kende als dan weder eenen anderen Inwijck
 ofte bocht / die by den hoec van Pitzora upt
 comt / hebbende alsoo 2. gheweldighe In-
 wijcken / tusschen Pitzora, ende t' Eplandt
 van Vaygats, t'welck een ongheschickt dinc
 schijnt te wesen : Doch can eben wel wel
 zyn / want beyde de doozs. Wijcken hebber
 eenichsins ghelijckenisse in de blackte ende
 ondiepte der Zee : dan andere sekerheyt en
 hebben wy daer niet af comen weten / noch
 doch doozden onder soecken / oozsake de blacke
 ende ondiepe gronden. Dit doozs. zupdt-
 liche landt ofte Eplandt / is een laech black
 landt / ende soo effen / als of het gheschaest
 ware / sonder eenighe onghelijckheyt ofte
 heubelen/ende gantsch kael/hebbende aen de
 water-cant opgaende Stranden van grau
 zant / sonder eenich schynsel van rubsen ofte
 rlippen / die wy ronden bemerkten. Aen de
 West-zijde / daer t' landt/als gheseyt is / we-
 der zupden aen scheen te strecken / sach men
 weder witte zant-stranden blincken / t'wele-
 ke wel een ghelijckenisse soude schijnen / van
 Wasse landt te wesen / dat meestendeel in dese
 contreye wit zant aen de water-cant heeft.
 Op dit doozseyde landt stonden / naer ons
 dochte / eenen grooten hoop houten Rusche
 Cruppen / waer dooz te vermoeden is / dat
 alhier eenige Disscherie moet vallen / want
 andere handelighen ofte wooninghe van
 Menschen en dunckt my niet dat daer can
 wesen. Een cleyne mijlken noozdt-west
 aen is ghelegghen t'middelste ende t'cleyinste
 Eplandt/als gheseyt is/het welke wy oock
 int voorby zeylen aen de sijncker handt lie-
 ten ligghen / ende hadde aen die zijde in de
 streckinghe / wel ontrent een groote halve
 mijl in de lenghde / schijnende van d'ander
 zijden / als oock mede int omgaens / niet
 veel meer te wesen : Is van ghelijcken als
 het voorgaende gantsch black / effen / ende
 als gheschaest boben op/ende kael/hebben-
 de de Stranden afgaende van grau zant/
 sonder eenighe steenen / die men sien conde/
 want waren daer op een vierendeel mijls
 nae by. Van dit middelste ende cleyinste E-
 plandt af/heeft men ontrent een groote mijle
 noozden aen / tot het upterste ende t'nooz-
 derste

Verclarin-
 ghe van't
 zupderste
 Eplandt
 dat bast
 landt scheen
 te wesen.

Verclarin-
 ghe van't mid-
 delste E-
 plandt.

Verclarin-
 ghe van't nooz-
 derste E-
 plandt.

An. 1594.
Augustus.

Derste Keyse van Jan Huygen

derste Eplandt / ende tusschen beyden / te weten / van de noozde-zijde van't middelste Eplandt af / tot het west-eynde van't noozder Eplandt (nae dat wy anders niet sien ronden) soo loopt een bederchte ofte blinde Riffe / daer wy / zijnde te midweghen van tusschen beyde d'Eplanden / even wel t' middelste aldernaest / maer 4. 3. ende derdhalff baem diepten vonden / van hart zant / als oock rudsighe steen-grondt / hebbende ontrent een vierendeel mijls in de breedte: waerom het perijckelous is / tusschen dese Eplanden dooz te loopen / ghelijck als wy daer dooz d'ervarentheyt / als oock dooz de scherpte van de windt deden / doch het beste datter is / is / dat ment altemael natuerlick mach op looden. Nu het derde ende het noozder Eplandt / t'welcke ons int dooz by laberen / aen de rechter handt bleef / mach van die zijde in de strekinghe hebben / ontrent een clepne mijl / ende schijnt / naer dat men van bovenen af ronden broogen / int omgaens rondtachtich te wesen / als gheseyt is: Is oock van maecksel ende vlachtich d'andere gantsch en t'renemael ghelijck / uptghesondert / dat het schein aen de zijde daer wy daer langhes by heen zeyden / te weten aen de voetstranden ende t'water / wat rudsighe ende steenclippich te wesen / die eensdeels aen de Strandt vast / als oock op plaetsen / daer wat van af scheenen te ligghen / doch niet te seer hooch want worden met de schabulwe van't landt schier bedeckt. Op dit Eplandt stont ooc een groot houten Cruys / nae't ons in de verthooninghe schein te wesen. Nu albus aen zeylende / om tusschen het middelste ende t'noozder Eplandt dooz te loopen / laberende af end' aen / altoos niet het loot in de handt / te weten / weseude tot op een groote mijl aent noozder / als oock by't zuyder Eplandt / ende een vierendeel mijls van't middelste Eplandt af / hebbende de diepten van acht / seven / ses / vijf / ende vier banen / vonden daer een groote ravelinghe / ende ghekappelt water / waer dooz wy't daer weder van af wenden / vreesende vooz eenighe droochten. In dit laberen / saghen wy van bovenen af / te weten / ober t'middelste Eplandt heen / twee zeylen aen comen / vermoeden int eerste ghesicht / dat het twee Rusche Loddighen moesten wesen / maer daer naer wat mer ghenakende / wieden gewaer datse top-zeylen hadden / waer dooz wy ons terstont lieten vooztaen / dat het Willem Barentsz. met sijn Zacht moeste wesen / ghelijck als wy't daer naer genoetsaem quamen te verkenen / t'welcke onder ons een groot rumoer van een ghemene blydtschap ende verheuginge veroorzaecte. Sphuyden ons van gheijcken verkenet hebende / zijn op ons aen ghetomen / meymende dat wy kennisse en sekerheyt van de diepten hadden / ende alsoo op die ghewisheit / daer ober quamen loopen: Wy int contrarie / siende dat sy naer ons toe quamen / meynende dat sy wetenschap ofte kentenschap van de diepten hadden / ende daerom alsoo liepen / ziji daer bymoedich sonder pets meer te schzoemen / even wel met een hachelende zepl over ghesteken / bindende op de ravelinghe ende t'ghekappelde water / de diepten van vijf / vier / ende drie banen stijf. Daer ober comende / cregghen een vlack bleck wa-

ter / van drie ende derdhalff baem diepten / gheduerende alsoo by een vierendeel mijle weeghs / tot dat wy daer naer weder 7. 8. 9. 10. ende 12. banen diepten cregghen / in boeghen / dat wy aldus d'ren den anderen lustich bedrooghen souden hebben / soo ons Godt de Heere niet coghen-schijnlichen be-waert hadde / ghelijck als wy merckelicken onderbonden hebben / dat hy ons in alle onse Voyagie getrouwelicken byghestaen heeft / als of hy ons met der handt ghelept / ende den wegh ghewesen hadde: Want soo wy onsen Cours doende / hier by nacht / ofte by ontijden / ofte met mist (daer men alhier niet een wy sekerheyt af en heeft) opghercomen waren: Wat remedie souden wy ghehadt hebben / als malcanderen deerlick aent te sien? Waeromne wy Godt de Heere niet ten vollen en moghen danken ende loben van alle sijne weldaden / die hy aen ons bewesen heeft. Oock mede soo is het den ghenen / die alhier sijn vaerdt wil maken / wel noodich / dat hy alle sijne Coursen aen stelle met goeder voozsichticheyt / ende opzicht / dewijle dat hy niet en weet wat Eplanden / droochten / ende ondiepten / dat hem noch hier en daer soude moghen bejegghen / van die noch niet bekend en sijn: Want men die noch wel daghelick is ontdeckende / op bevaren wegghen / hoe veel te meer in dese contreren / daer soo weynich of gantsch gheer noticie af en is / ende dat noch meer is / hebbende alhier soo veel vlacke wateren / ende ondiepe gronden / aent meestendeel van de Custen / alwaer men ghincenlicken wel onghelijcke diepten / Banchen / Riffen / ende andere dierghelijcke vuylichheiden / ende beletsels is vermoedende. Ober de voozseyde droochten ende ondiepten van de Eplanden weseude / ende by d'Amsterdamsche Schepen ghercomen zijnde / hebben den anderen met een vriendelick schieten ende willeroem bereert: Doende onsen Ammerael terstont sijn Schuyt upt setten / heeft Willem Barentsz. ende ons aen boozdt doen halen / alwaer wy malcanderen met groote blyschap ontfinghen / met een diftoers ende vertellinghe van onser beyder gheschiedenissen / ende verhaelden ons seltsame dinghen van sijn Voyagie / van hoe datse al by Nova-Zembla gheweest waren / tot op de hoorchte van acht en t'seventich graden: Maer van ijs halven noyt gheenighe passagie en hadden comen crijghen / als oock noch vele andere dinghen / van t'gene henlieden bejegghent was / ghelijck als t'selfde / upt de Westzijvinghe ofte t'Werbael des voozseyden Willem Barentsz. ghenoechsaem (met lief overcomende) verthoont sal worden / tot welckes ick wy refereere / ende naedemael dat het hem aldaer ghesacliert hadde dooz tocht te binden / was weder ghekeert om op een nieus t'ondersoeken / of daer eenighe passagie te binden was / by zuyden Vaygats / die wy al / dooz Gods ghenade / onderbonden ende ontdeckt hadden / comende alsoo den anderen te ghemooten / als verhaelt is / ter plaetsen / daer wy het alderminste vermoeden hadden sulcks te gheschieden / soo dat wy t'selfde ghewisselicken vooz eene enckele toeschickinghe Gods moeten reekenen / om daer dooz te beletten / ons langher vertoeyen / ende haerlieder onnoedicheit

Worden wonderbaerlic vā Gods handt dooz sijn wil bewaert.

Waer schouwinge dooz de naeromsers op des se waert.

Op de Amsterdamsche Schepen comende / hielden den anderen met een vriaumphantische schieten wilscomen etc.

Verhalinge van de Amsterdamsche reis tocht nae Nova-Zembla / sonder hoop van doozgabb te binden / ende waer haer meer besegent is etc.

Loopen tusschen d'Eplanden dooz niet sonder verijckel.

Sien twee zeylen aen haer toe comen.

Comen by de Amsterdamsche Schepen / met een algemene blydtschap ende verheuginghe.

nieuwe ondersoekinghen / aenghesien / dat den tijdt vast begonst te verloopen / ende vooz dit mael niet meer t'ondersoecken en was / hebben Godt van alles gheloost ende ghedancat / ende zijn alsoo met een ghemeyn accoordt t'samen in Compaignie ghekeert / om onse voozghenomen begonnen wederom Rysse te verboozderen / hebbende eenen harden kouden windt / van uyt den noozdt-westen / in boeghen / dat wy van d' Eplanden af end' aen labreeren moesten / zepende alsoo den gheheelen nacht over / met een seer hol ende verbolghen water.

Accoordt t'samen
der ende
nae de Eplanden
pen / om een
Ryse te soeken.

Moeten
dooz omwe
der ende
contersepe
wint weer
nae de Eplanden
pen / om een
Ryse te soeken.

Den 16. des Dings daeghs / siende dat wy gheen voozdeel en deden / want mochten alle onse zepen niet boeren / keerden weder vooz windt af te rugghe / om te sien of wy onder de voozs. Eplanden / eenighe kedeconden crijghen / om beter weer en wint te verwachten / alwaer wy ontrent teghens den avondt stontd by quamen / loopende kuypten alle d' Eplanden om / tot aen de oostzijde van't noozder ende upterste Eplandt. Alhier comende / setten't ontrent een Moeschet-schoot van de Wal af / op 7. 8. banen diepten / harde sley-grondt / hebbende een goede kede ende beschutsel met een opperwal.

Daer en aen
noozderste
Eplandt om
dat te bes
sichtigen.

Jan Huygen
gaet het
boozs. Eplandt
cont'samen om
daer leven
upte wozen
pen/ etc.

Declaratie
ghe van't
selfde Eplandt.

Den 17. des Woens daeghs / weseude t'weer wat bedaert / gheduerende eben wel noch den selfden wint van uyt den westen / met een mistich reghenachtich weer. Boeren des moezghens eens aen landt om dat te besichtigen / t'welcke ick rondtsom ende over al ginch besien / is gantsch en t'eenemaal aen te sien / ghelijck als het landt van Vaygats, aen de noozdt-zijde van de Straet van Nassau, hebbende rondtoin aen de water-randt hier en daer eenighe kuden ofte klippen van een grauwe ende witachtighe coleur / zijnde de Stranden van grauwe sin-ghel ofte keesel-strengens. Alredrijck is Clepachtich met harde grondt / ende heeft seer veel stil-staende beslooten waterkens / waer van sommighe seer groot zijn. Dese zijn daer soo veel / dat men niet enen steen woyp gaen mach / of men ghemoet een van dese Merckens ofte Larkien / by de welcke men bindende is seer schoon en lanck gras / als oock Paerdr's-bloemen / Claver-bladen / ende andere dierghelijcke Weldt-bloemen. De Custe van't Eplandt heeft hier en daer rondtsom etliche wijerkens / te weten / tusschen de steenrotsen in. Wy hebben't met ons Jacht rondtsom laten looden ofte diepen / om te weten / of men daer / noodich zijnde / soude moghen om zepen / om vooz alle winden beschutsel te soeken: bevonden dat het ober al diev ghenoech was / van acht / seven / ses / vijf / vier / drie / ende 2. vadersen / tot dicht aen de Wal: Jae dat men t'Schip op sommighe plaetsen aen de klippen soude moghen vast maken. Heeft alleenlicken op etliche oorden eenighe klippen ende steenige Rissen / die van sommighe wijeken / hoeken / ende klippen af steken / doch men canse ghenoech boven water sien / in boeghen dat men niet en heeft te schoutwen / dan dat men vooz ooghen siet / waer dooz wy als nu onderbonden / dat de Risse (die tusschen dit ende t'middelste Eplandt strect / ende daer wy ober liepen / als vooz gheseyt is / die ons schein van't west-eynde van dit

Eplandt af te comen / ende te strecken tot aen de noozdt-zijde van het middelste Eplandt) alhier niet aen en comt / dan moet alleculcken van't middelste Eplandt af / een groot stuck weeghs heen strecken / sonder dit Eplandt te ghenaken / ofte is by aboutuer een Risse ofte Banck / die mids-water tusschen beyde de voozsepe Eplanden gheleghen is / eben wel / is best dat men die schouwe / ende dat men dit noozder Eplandt soo nae houde als waen pinners can / so en mach men geen quaet doen. Dit voozs. Eplandt is in de streck inghe van oost ende west / ontrent een groote half miyl lanck / ende op sijn breedste van ontrent een Gooteling schoot: Is int aensien / ghelijck als twee Eplanden / want scheidt hem bynaest te middelweghen van den anderen / makende twee groote Inwijcken van weer zijden / ende heeft alleen een smalle op-ghewozpen singhel-strandt tusschen beyden / daer t'aen vast is / welke noch oock int midden / te weten / in de lengte van den anderen ghescherden is / met een stil-staende waterken / ende is in sulcker boeghen / dat men ghenoech can sien / vatter de Zee met ontweert / van weer zijden / ober heen jaecht / als men ooghen-schijnlicken ghenoech conde vermercken / aen de keesel-strengens / die daer gints en weer van't gheweldt der Zee / ober-hoop ghewozpen laghen. Vonden op de hoeken van dese wijcken / sommighe groote houten Crupren staen / met Rusche letteren en characteren / beteekent / onder de welcke een stontd / dat soo meesterlick ende curieus ghemaeckt was / ende soo tierlick met letteren besneden / dat men't in Meer-landt nauwelick soude hebben comen verbeteren / waeromme ick een sonderlinghen lust creegh / ende tocht my oock de moepte wel weerdich te wesen / t'selfde af te contersepen / met de Characteren daer op / om sulcks (met lieve int Vaders-landt comende) vooz een groote curieus heyt / ende bzeemdicheyt te verthoonen.

Winden / ont
der ander
veel Crup
die op het
boozs. Epl
landt sta
den / een
Crup daer
sonderling
uptantide
was / welc
ke by
Jan Huygen
gecontersepe
wordt / om
vooz een
bzeemdicheyt
in Hollands
te soeken.

De Stranden lagen insghelijck alhier oock ober al vol drijf-hout / ende dat op plaetsen soo hoogh ende verre opghewozpen / dat het een verwonderinghe is / hoe dat het soo verre gheromen mach wesen / waer van te denken gheeft / dat daer groote gheweldighe tempesten ende verbolghen wateren moeten regneeren / want men anders gheen oorsake vermoeden can / hoe't daer soude moghen comen. Vonden onder t'voozsepe drijf-houdt twee of drie plancken ofte zp-bozderen ligghe / van een Rusche Lodinghe, die ober de acht en dertich boeten lanck waren / daer wy noch de gaten ende t'naepsel / (ghelijck die selbe aen den anderen ghehecht zijn ghewest) in saghen staen / want alle de plancken van de Rusche Lodinghen, worden meest met koozden aen den anderen ghenaept / ende alsoo te samen gheboecht / soo dat de selfde alhier verlooren ofte van de Ruschen verlaten moet wesen: Welcke Ruschen alhier t'eenighen tijden moeten comen / naet ons vermoeden / om te visschen / want anders gheen apparenctie en heeft / dat weerdich soude mogen wesen / om daerom hier te comen. Vonden daer oock ettelicke Cabbellaus-beenen / ofte Schelvisch-beenen ligghe / dooz

Tecken
datter een
Rusche
Loding
opt Epland
gebleven is.

Aa. 1594.
Augustus.

De eerste Keyse van Jan Huygen

het welcke men schier vooz ghewis souden moghen segghen/ datter eenighe Disscherie moet vallen: Ick vount onder dit drijf hout onder andere groote ende gheweldighe boomen/ een boom die overmits ghebroken was/ van ober de t' seftich voeten lanck/ ende van een halve vaem en meer dick / was soo recht als een mast / hebbende noch de verthooninghe van de wortelen daer aen/ dese en dierghelijcke clepder lagen daer in grooter menichte / dat ons ghenoech te beuaken gheeft / waer die vandaen moghen comen / dewijle wy tot noch toe geenich landt gheuoet hebben / daer eenighe memorie van boomen ofte wildernisse ghebonden worden. Vouden van ghelijcken alhier o- ver al/ groote menichte van de doots- hoofden ende beenderen der Zee- Paerden ofte Morfen, als oock Walvis- beenen/ te weten van de veeren diese by de mont hebben upt- steken: Was ober al by de lacken vol Swa- nen/ Rot- gansen/ Berch- epnden/ en dierghe- lijcke water- voghelen/ die haer alhier moe- ten onthouden ende uptbroeden/ want onse gasten cregghender een deel jonghen af / als oock eenighe ouden/ die sy met het roer scho- ten: In de reste/ soo is dit Eplandt ghelijck als alle het ander landt/ dat wy/ ghebueren- de dese Keyse/ ober al besichticht en hebbonde hebben: Onder andere vogelen die wy by de contrepren van Vaygats vonden/ sijn geweest Walcken/ waer van d' Ammerack volck een nest af stoozden/ ende namen de jonghe met de oude/ om mogelijk zijnde/ met int Vader- landt te brenghen tot een monster: Dit Epl- ant noemde wy ter eeren va sijn Excellentie Mauritius Eplandt/ ende het ander (te we- ten t' middelfte) het Eplandt van Orangien, ter ghedachtenisse sijnes Heeren Vaders. Hoochloflicher memorie/ ende de Princesse van Orangien: Het derde ofte t' zupderste/ dat wy niet weten of het vast- landt of een Eplant is / het nieuwe landt van VValcher- als mede- hulpers ende Ghenoooten van dese ontdeckinghe / ghelijck als wy oock tot onses Vaders- lants gheheugenisse genoemt hebben/ het landt byzupden de Straet van Nassau, tot den inwijck Oby (soo gelijc als wy het beuaren hebben) Nieu- Hollandt, ende dat van vooz by den Inwijck/ t'welcke wy de laetste Tocht ontdeckten Nieu- VVest- Vrilandt, als oock het landt van Vaygats, t' Enchuyser Eylandt: Nu de hoeken / pun- ten/ Wapen/ etc. met de namen ende by na- men der ghener die haer soo bypwillich ghe- offricert hebben voozt gemeene lants eere en welbaert/ haerlypder persoonen te hasar- deeren/ in de ondersoekinghe en ontdeckinge van dese onbekende en noyt gedane Vaert/ niet te min/ t' selfde altyt stellende onder co- rrectie/ verbeteringe ende veranderinge van het goet- duncken ende gelieven der Heeren Staten, Regeerders ende Oberhepden/ onder wiens oordeel / wy ons goet- willichicken submitteren in aller billichhept ende recht/ als ghetrouwe Vassalen ende onderdanen/ met een opzichte affectie tot onse ghemeene Vaderslants welbaert ende abancement/ als oock tot vermeerderinghe ende verbycadin- ghe des pueren ende onberganckelicken woordes Gods / ende sijnes Euangeliums/ vooz welckes alles/ wy onse persoonen ghe-

emplopect hebben / ende noch bereypt sijn/ dies noodich zijnde / te emplopeeren ende ons bereypt te laten vinden / soo ons de Hee- re met sijn ghenade daer toe wil stercken en bequaenheyt verleenen / om sulcks te vol- brenghen/ tot sijnen heplighen Naems eere ende glorie.

Den 18. des Donnerdaeghs gingen weder t' zepl van Mauritius Eplandt af/ loo- pende t' selfde aen de zuyt- zijde langhes / tot op een gooteling schoot naer / op seuen ofte acht vamen diepten/ wy deden onsen Cours van west ten noozden / ende west noozdt- west aen / hebbende de Windt van upt den noozden met een goede roelte ende claer hel- der weer en Sonne- schijn: Des middaeghs namen wy de hooghte van de Son op ne- ghen en t' seftich graedt ende vier en dertich minuten/ hebbende naer onse gissinghe ghe- zepl (nae dat wy van Mauritius Eplande af gheschepden waren) ontrent thien mijlen weeghs/ op de Cours van west ten noozden ende meest west aen/ ghebuerende noch al- soo den selfden noozdelicken wint met een harde koelte ende hol water / doende noch de voozschreven Cours een poos: daer nae liep de wint westelicker / in voeghen dat wy maer west zuydt- west mochten aen zeplen/ comende de windt met bupen ende blaghen van stof- reghen / ende zeplden aldus tot te- ghens den avontstontd/ soo dat wy quamen tot op vijf vamen diepten / drosghende seer verlancksaem op / sonder nochtans eenich landt te vernemen / al hoe wel dat wy som- wijlen eenen claren blick hadden om van ons te sien / waer dooz wy onse gissinghe maecten / dat wy noch by oosten Pizora waren/ te weten in den Inwijck die zuydt- waerts aen streckt / waerom wy het alhier wonden op den anderen boech / t' zewwaerts aen/ hadden alhier soowitten blecken wa- ter/ als ick mijn daghen in gheenighe Zee- ghesien hebbe / gantsch ende t' eenemael ge- lick als het water van de zuyder Zee by Enchuyser: Liepen aldus t' zecwaert in/ tot ober de midbernacht dat het eerste quar- tier upt was / altoos met een seer hol wa- ter en storm weer / ende wendent alsdoen weer na de wal toe/ zeplende meest west aen/ somtijds wat zuydelicker / by wijlen wat noozdelicker/ woordende t' weer te ghens den dagheraet wat bedaert ende stilber.

Den 19. des Wypdaeghs liep de wint weder nae het westen / in voeghen dat wy maer west zuydt- west/ ende daer nae zuydt- west mochten aen zeplen / ende quamen te- ghens den middach weer op 10. en minder vamen diepten/ waerom wy t' weder t' zee- waert in wonden/ doch worden daer na stil/ soo dat wy niet veel en bedreben / ligghende aldus te drijven tot ontrent de nacht- stont/ doen cregghen wy een koelte van upt den oo- sten / waer mede onse Cours weder west noozdt- west aen stelden / zeplende alsoo dert ghheelen nacht ober altoos met een done- ker regghenachtich weer/ dese nacht was den eersten / dat wy weder t' licht van de keerse int nacht- hups by t' Compas begosten te be- sighen / naer dat wy d' Eplanden van Rust (int heen varen) ghepasseert waren / hoe wel het niet te seer doncker was / dan om het doncker ende regghenachtich weder- wille. De diepten die wy ghehadt hebben

Samen was
der t' zepl van
Mauritius
Eplandt af.

69. gaet 34
minuten.

Wat bleek
water als
in de zuyder
Zee by En-
chuyser.

Moeten
weder des
nachts het
licht van de
keerse ge-
brycken.

Rotgansen.

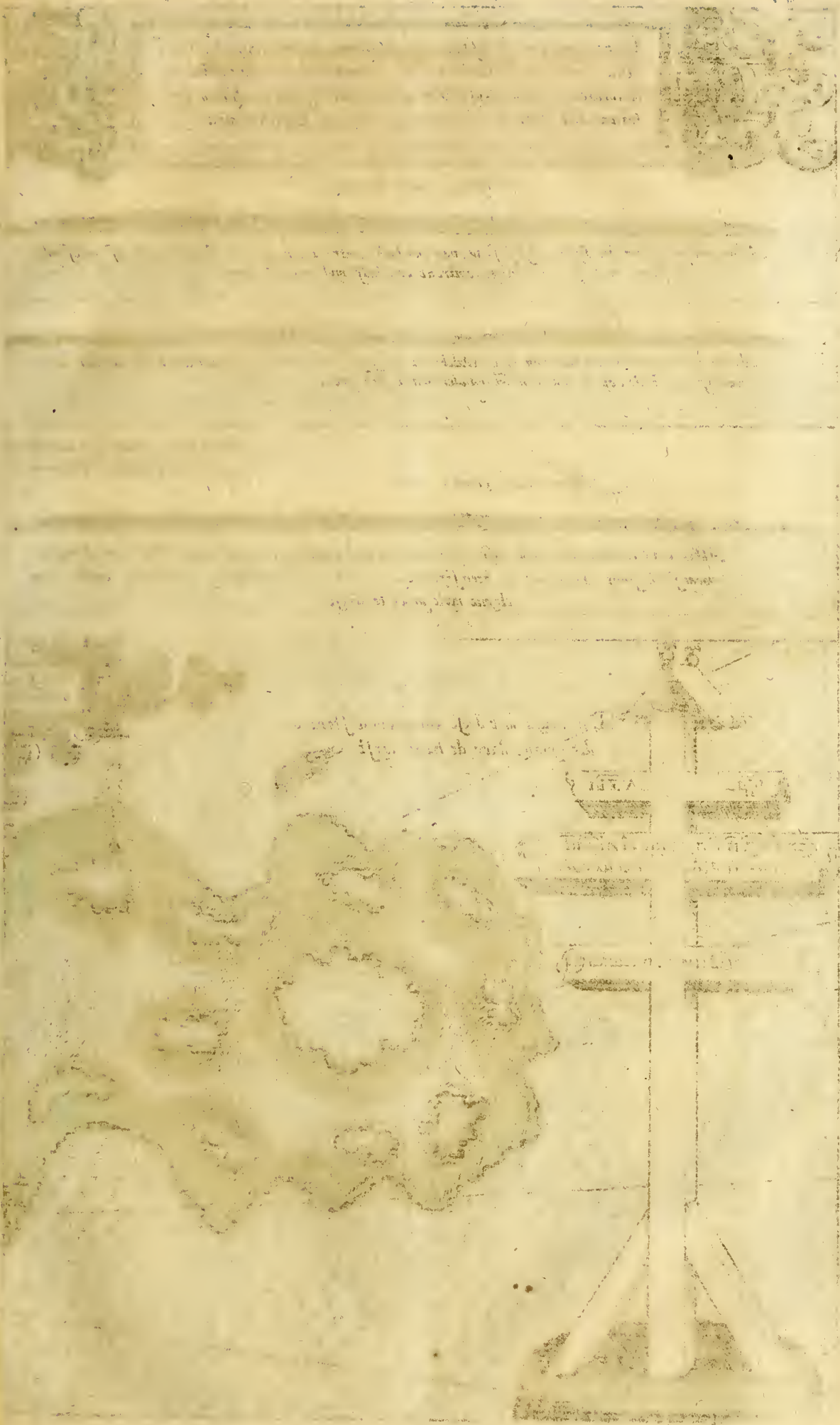
Van dese
Walcken
39nder twee
met tebrudt
in Zeelandt
ghebacht/
en van daer
nae den
Wach ghe-
vonden en
aen sijn
Excellentie
bereert.

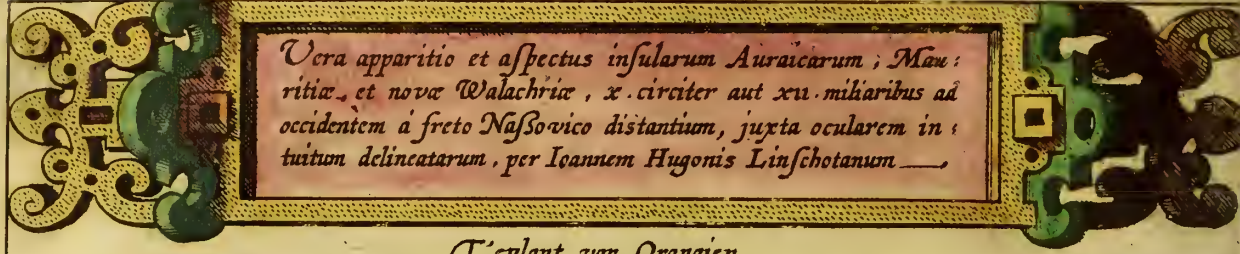
Seben het
Eplandt de
naem van
Mauritius,
ter eeren
van sijn
Excellentie

Eplant van
Orangien.

Nieu
VValcher.

van de

Vera apparitio et aspectus insularum Auraiarum, Mauritia, et novae Walachiae, x. circiter aut xii. miliaribus ad occidentem a freto Nassovico distantium, juxta ocularem intuitionem delineatarum, per Joannem Hugonis Linschotanium.

T'eylant van Orangien.

Aldus vertoont hem dit Eylant, alst .s. w. van ons lach, omtrent een myl weechs daer van af weefende, en schynt in deese vertooninge, omtrent een half myl groot te zyn

Aldus vertoont hem dit lant van nieu Walcheren, alst .s. o. van ons lach, omtrent een cleyn myl daer van af weefende, op 5. vaemen en minder harde sant gront

Mauritius eylant.

Mauritius eylant lyt met het lant van mylen verscheyden, en lyt met het eylant

Aldus vertoont hem dit eylant alst n. w. van ons lach, omtrent een myl weechs daer van af, op 12. vaem steck gront; daer voor by heen seylende w. s. w. aen, en schynt in deese vertooninge omtrent een cleyn myle groot te weesen.

Wacrachtighe vertooninghe ende gedaente, vande eylanden
van Orangien, en Mauritius mitgaders t'lant van nieu
Walcheren gelegen omtrent tyn ofte twaelf mylen by westen
de stract van Nassau, alles nae t'boch afgebeelt

T'lant van nieu Walcheren.

Aldus vertoont hem dit lant, alst syen van ons lach, wat meerder dan een myl daer van af weesende, schynende in
deese vertooninge ende streckinge van omtrent een myl weechs groot te zyn

Aldus vertoonde hem t'eylant van Orangien, alst syen van ons lach, een 2. myls daer van af weesende, op 5.
en 6. vaem sant gront; en lert met het lant van nieu Walcheren, n. o. en s. w. omtrent een groote half myl
weechs verscheiden.

ieu Walcheren, n. n. w. en s. s. o. omtrent twee
n Orangien n. en s. een groote myle weechs.

Mauritius eylant

Aldus vertoont hem dit eylant alst n. n. o. van ons lach,
omtrent een groote myle daer van af weesende

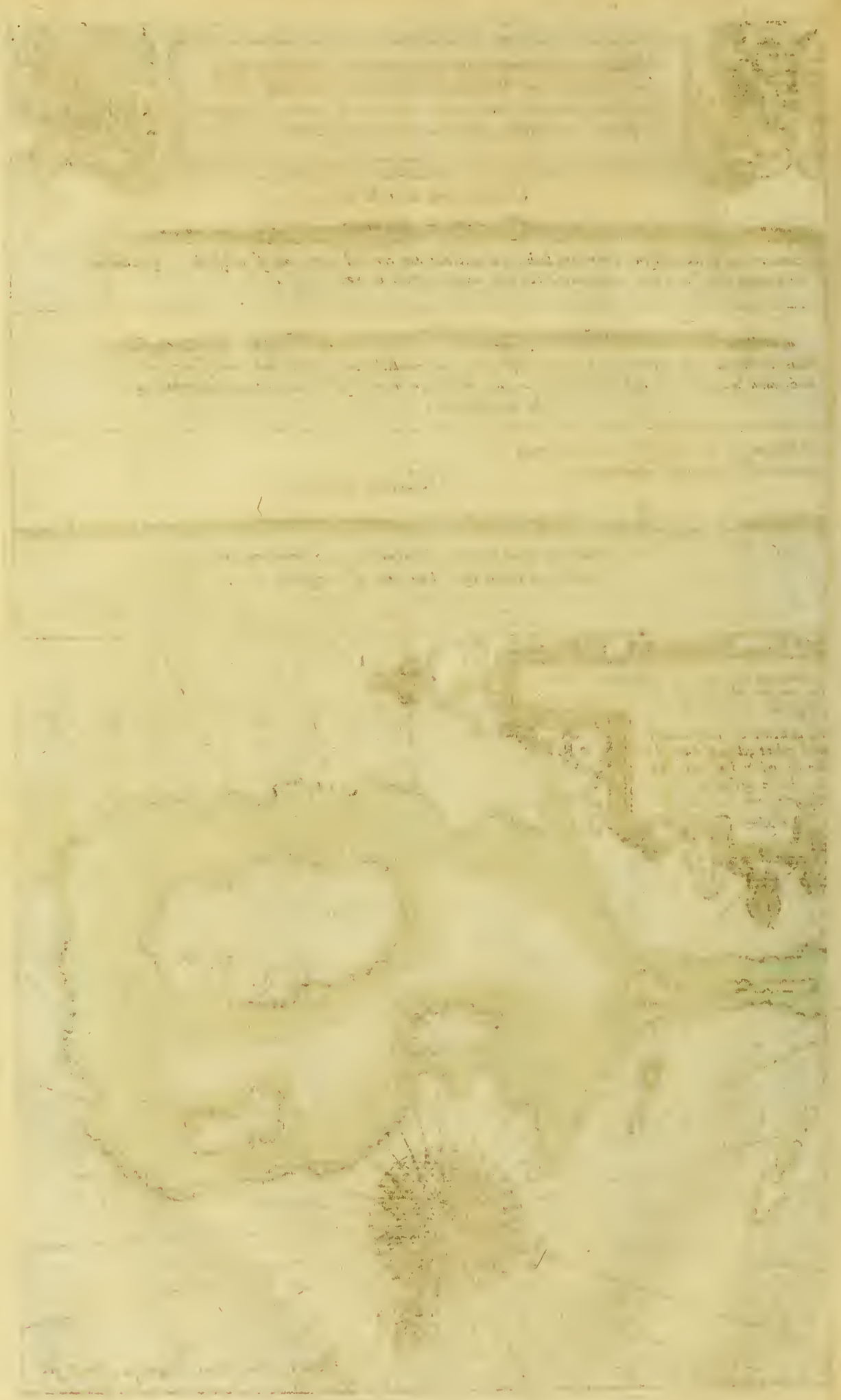
insule Mauritiae, x. aut. xii. miliaribus distantis
videntem versus, ad vivum expressa, per
nem Hugonis Linschotanium.

erachtighe gedaente en gelegentheyt,
Mauritius eylant, gelegen omtrent 10.
12. mylen by westen de stract van
nae t'leven affgebeelt door
van Huygen van Linschoten.

A^o 1594.

Joannes a Dortechum, Baptista a Doct: fec.

van de Straet van Nassau af / tot noch toe /
zijn gheweest 18. 17. 16. 15. vaen / doch den
meesten tijdt 12. 11. 10. 9. vamen / sountijds
minder / bywijlen meerder / maer selden / soo
dat men alle dese contrepent met rechte wel
een blacke Zee mach noemen / want de
grondt is bynaest soo ghelijck of sy ghe-
schaest ware / van effenheyt ende eenparic-
heyt van diepten.

De blacke
Zee / met
rechte alsoo
ghenaemt.

Den 20. des Saterdaeghs / hebbende
noch den selfden oostelicken windt van de
zupder-cant / met een doncker inattich re-
ghenachtich hoel weer / deden onsen Cours
van west nooyt-west / ende west ten nooy-
den aen / ende begouften als nu weder diep
ende blau lasier water te cryghen / in voe-
ghen / dat wy al zeplende gheen grondt en
conden bewoopen. Waren desen nacht / naer
onse gissinghe / de lengte van Pitzora ghe-
passeert / ontrent teghens den middach liep
de windt weder naer t'westen / en variabel /
ende cregghen daer nae stilten / soo dat het een
weynich op claerden / ende meenden een wijl
tijds / dat wy zupdt-oostwaerts aen / landt
saghen / maer was dijsinghe ende nebel / die
daer naer weder verduwen. Teghens den
nacht-front begonst het weder een weynich
te koelen / van upt den 3. 3. w. soo dat wy w.
ende west ten noorden / als oock west noort-
k est aen zeplden / onsen wech voorttaen : wat
t aer naer soo rupinde de wint / ende begonst
soo dapper te koelen / dat het Schip scheen
een vliegghende voortganck te hebben : Zepl-
lende aldus met rupine schooten / altoos w.
ende west ten noorden aen / t'gantse eerste
quartier van de voor-nacht over / wesende
een donckerachtich reghenich weer / in sul-
ker voeghen / dat wy qualick van ons con-
den sien / ende door den harden voortganck /
de grondt ofte diepten niet te degghen en con-
den looden / waer door onsen Ammerael die
een weynich voor ons heen zeplde / aen de
grondt quam / de welcke ons terfont toe-
riep / dat wy't souden draghend' houden :
maer eer wy't Schip van synen dyf ofte
harden voortganck conden brenghen / stie-
ten insghelijck aen de grondt / in voeghen
dat het al schudden en daverden watter int
Schip was / ende ons soo ontstelden / dat
wy van verbaestheyt bynae niet en wisten
wat doen of laten / want niet wetende waer
wy waren / bebonden dat wy int draghen
houden / meer en meer begonsten te stooten /
soo wel van voozen als van achteren / epnd-
licken dat onsen eenigen ende yptersten toe-
berlaet / was een immerlick suchten ende wy-
terlick harmen / tot onsen Heere / die wy door
onse Menschelicke verdorventheyt nem-
mermeer te recht en kennen / noch van her-
ten aen roepen / dan in dusdanighe perijcke-
len ende lijfs rooden / doch Godt de Heere /
die ons meer barmherticheyt is bewijsende
als wy't op't honderste deel weten te verdie-
nen / ja dat miu is / int minste te erkennen /
schickte het alsoo / dat wy daer met loeven
ende draghen / (nae dat het wel twintich
hozten ende stooten ghedaen hadde) af ghe-
raeckten / ende weer blooten mochte / son-
der nochtans eenich lesfel ofte schade te cry-
ghen / waer door men ghenoech vermoeden
mach / dat het een blacke effen zant-grondt
gheweest is : Want soo daer eenighe onghe-
lijckheyt / ofte rudich ghesteente hadde ghe-

Erighen
weer blau
diep water.

Pitzora.

Zepden des
nachts met
haer twee
Schepen
aen de grondt
met groot
perickel van
te bliuen /
maer is
door Gods
hulpe ten
besten ghe-
luekt.

weest / wy en souden daer sonder twijffel niet
gheheel weer af gherouwen hebben / t'welcke
oock onse minste gedachten waren / in voe-
ghen / dat ons Godt de Heere daer mercke-
licken en miraculeuslicken af bebydt ende
weder te recht gheholpen heeft. Waren een
laughen tijdt daer naer / dat wy van ver-
baestheyt qualick weder conden bedaren.
Den Ammerael was oock int selfde lijdens /
al hoe wel hy daer eer af raeciten als wy.
Den Amsterdammer met sijn Sacht / qua-
men een stuck weechs achter aen ghezept /
waer door ghenoech van't perijckel / door
ons / ghewaerschout worden / om dat te mo-
ghen schouwen. Wy weenden int eerste
voor ghewis / dat het de Riffe van't Epland
Colgoyen gheweest ware / die men sept aent
oost-epndt van't selfde af te steken / maer be-
vonden daer naer / dat het binnen in de bocht
aen't landt van Candenoës was / maer of
het nu een affstekende Riffe / ofte anders de
blackte van de wal is gheweest / en conden
door de donckerheyt van't weer niet te we-
ten comen / niet te min / saghen in dese ver-
baestheyt / naer ons dochte / een swarte streec
landts van ons af ligghen / waer van mijn
vermoeden is / dat het de blackte van de wal
ofte t'landt van Candenoës gheweest is /
doch mach ooc wel een affstekende Riffe ofte
eenighe bancke gheweest hebben. Nu weder
afghewent / en wat tot ons selven ghecomert
wesende / begonsten gissinghe te maken / dat
wy naer onse Courten te rekenen / ober de
t'sestich mijlen van de Straet van Nassau
af ghezept waren / meest d'een Cours door
d'ander west ten noorden behouwen / ende
waren naer ons duncken / t'Eplandt Col-
goyen / in de voor-nacht / met die harde voort-
ganck bupten om voorby ghelooopen / want
anders gheen gissinghe en conden maken /
soo dat ons de Cours van't Eplandt Col-
goyen te willen besichtighen / dier ghecost
soude hebben / dan Godt lof / is ten besten
ghekeert : Waerom gheen beter vaerdt te
doen is / comende van de Straet van Nassau
af / herwaerts aen / dan de Cours te stellen
van west n. w. ende n. w. ten w. aen / om alle
blackte / ondiepten / Eplanden / ende andere
inconuenienten oft perijckelen te schouwen /
den wech naer Kildwyn toe / want tusschen
Candenoës ende Vaygats (soo vele als t'lant
belangt) gantsch gheen plaetsen en zijn / daer
men eenich voordeel ofte profijt doen can /
ende zijn over al blacke ondiepe gronden /
sonder dat men daer perwers een deghelicke
haben heeft / om Schepen te moghen var-
ghen / noodich wesende / ghelijck als men int
discours van onse zeplage / daer langhes-
hen ghenoech can verstaen. Van de drooch-
te af wesende / begonst het allengskens te
daghen / beginnende de wint ende coelte van
ghelijcken oock te refferen / comende alte-
mets met reghenachtige vlaghen / en varia-
bele winden / van upt den zupden ende zupdt
zupdt westen / als oock zupdt-west / als doen
begonsten wy t'lant te sien / ende aen de strec-
kinghe te verkennen / dat het was de Tuffe
die van Candenoës af / zupdt-oostwaert aen /
nae binnen toe is streckende / ghelijck als wy
daer na ghenoechsaem verkeiden / daer lan-
ghes by heen zeplende onsen wech voorttaen.
Zepden langes t'lant heen / ontrent een half
mijl of wat meer daer van af / n. n. w. aen /
op 12.

Waren bin-
nen in de
bocht aen de
Cust van
Candenoës.

Wat dat de
beste Cours
is van
Vaygats
af her-
waerts aen
te comen /
om alle per-
ijckelen te
schouwen.

T'lant van
Candenoës.

An. 1594.
Augustus.

De eerste Reysle van Jan Huygen

op 12. 11. 10. als oock op 9. vaem diepten/
tot eenen hoek toe / die noozdt-west vooz
ons upt laech / daer wy ontrcut teghens den
middach by quamen: Ligghende den selven
hoek verscheppen van de plaets daer wy op
de grondt gheweest hadden / over de ses ofte
seven mylen weeghs / streckende t'voorz.
landt tot desen hoek toe / meest zuydt zuydt-
oost / ende noozdt noozdt-west / ende zuydt-
oost ten oosten / ende noozdt-west ten westen.
Wy meenden eerst dat dit den hoek van
Candenoës gheweest hadde / maer daer by
comende / saghen dat het landt in de selfde
ghedaente noch vorder aen was streckende /
doch begonst allengskens zuydt-oost ende
noozdt-west / oost zuydt-oost / west noozdt-
west / ende daer nae oost en west aen te strec-
ken / waer van ons vooz gelwis lieten vooz-
staen / dat het selfde de Custe van Candenoës
nooste wesen / ghelijck als het oock sonder
twijffel gheweest is. Alle dese Custe ende
landbouw was aen de Zee-rant een hooch /
steyl / ende afgherbicht landt / altemael van
een brupne ende grauachtighe coleur / sonder

Verclaringe
van't landt
van
Candenoës.

eenich schijnfel van steenroosen ofte clippen /
dan mochten wel hier en daer schijnfel van
voetstranden ziju / aen't breken van't water /
dicht aen de wal. Hadde hier en daer groene
ende afgaende Dalcken / tusschen t'steyle
landt in / zijnde boven op meest black strec-
kende. Mochten sointijds boven op het
groene bewassen landt sien / ende bywijlen
soo ginck de steylde van't afgherbichte landt
soo hooch op / dat men daer t'bovenste / ofte
t'plat niet van sien en conde. Heeft op plaets
seu eenighe binnen-landtsche vlacke / ende
lanckstreckende heubelen / die haer altemets
over t'ander landt heenen verthoonen. Hoe
dat men by dit landt westwaerder aen comt /
hoe dat het selfde steylder en hooger woedt :
Als eben wel altemael van een gedaente ende
vlackte boven op / als oock kael sonder eeni-
ghe gheboomten ofte wildernisse / ghelijck
als wy't in alle dese contrepen over al be-
vonden hebben / eyndtlicken dese Custe is
t'eenmael aen te sien / daer vooz by heen zep-
lende (te weten in de hoochte) ghelijck als
het voozlandt van Enghelandt / etc.

Witte Zee.

Den 21. des Sondaeghs naer de mid-
dach soo begonst de windt te westelicken / in
voeghen / dat wy de Custe niet langher en
ronden behouden / en daer van af ghedreven
worden. Cregghen oock nebelich / dijsich /
ende daer naer mustich weer / waerom wy
van de Custe voozt aen anders gheen be-
scheidungt meer sien ronden / dan als gheseyt is :
ende dat het landt weder westelicken begonst
aen te strecken / gheloobe dat het selfde alsoo
allengskens is oincrommende naer t'zuy-
den toe / tot in de witte Zee / ghelijck als het
hem in de verthooninghe / soo veer als wy
sien ronden / oock op dede : Want saghen
merckelicken / dat de hoecken ende Custe /
altemets innewaerts aen waren wijcken-
de. Wat inde mozghen-stondt saghen een
goet stuc weeghs t'Zee waerts van ons af /
een dinct drijven / dat hem gantsch en t'ene-
mael op dede / als een Rusche Iol ofte schuyt /
doch en ronden soo veel bescheidungt niet sien /
dat wy daer eenich volck in ronden verken-
nen / ende om dat het upt onsen wech was
t'ondersoeken / hebben daer gheen meer be-
scheidungt af comen vernemen. Deden aldus

onsen Cours voozt aen met variabele win-
den van upt den westen ende zuyden / nae dat
ons de wint plaets gaf. Teghens den a-
vondt-stondt woerde het weder mustich ende
stil weer / loopende de wint daer naer int
noozden / in voeghen / dat wy noozdt-west
ende n.w. ten w. aen zeyden / den gheheelen
nacht over / hebbende sointijds sulken / ende
bywijlen flappe windt / op de diepten van
40. ende meer vanen.

Den 22. des Maendaeghs cregghen de
windt van upt den oosten / met een mope
koelte / doende noch al de selfde Courfen van
noozdt-west ende noozdt-west ten westen
aen / ende siende dat wy eenen goeden dooz-
gaenden wint hadden / om onsen wech naer
huys te stellen / hebben ons vooznamen /
van nae Kilduyn te loopen / verandert / ende
ziju also onsen wech voozt aen nae te Noort-
caep toe ghelooopen / op de Cours van west
noozdt-west / cregghende een harde ende dap-
pere koelte van upt den noozden / ghedue-
rende alsoo den gheheelen dach ende aenbol-
ghenden nacht.

Den 23. des Dingsdaeghs / gebuerende
noch al den selfden harden noozden windt /
liepen op de selfde Cours van west noozdt-
west / sointijds west ten noozden / als oock
noozdt-west ten westen aen / ende namen
des middaeghs de hoochte van de Son op
71. graet 19. minuten / hebbende naer onse
gissinghe / van Candenoës af ghezeylt / over
de 60. mylen weechs / wesende naer onse re-
keninghe / in de lenghte van VVardhuys /
want hadden eenen dapperen vooztganc /
behoudende de selve koelte en harden nooz-
den wint / desen gantschen dach / ende aenbol-
ghenden nacht over. Wy saghen in der
nacht een zeyl / niet verre van ons / en scheen
een groot Schip te wesen / vermoeden dat
het eenich van de Schepen upt de witte Zee
moesten ziju / want zeylde met ons op een
Cours : Teghens den dagheraet soo was
t'selfde een groot stuck weeghs achter ons
upt / in sulcker voeghen / dat men het pass-
licken van de steng af conde sien / waer dooz
wy daer gheen kenisse meer af en cregghen.

71. graet 19
minuten.

Sien een
bjeemt zeyl
inder nacht.

Den 24. des Woensdaeghs liepen noch
op de vooz. Courfen aen / hebbende den sel-
ven noozdelicken windt / maer en waerde
soo hart niet / comende altemets met buyen /
waer dooz wy een slechter water hadden als
de voozgaende daghen. Teghens den mid-
dach begonsten wy vooz ons upt / als oock
te l'waerts / landt te sien / beginnende de
wint te westelicken / in voegen / dat wy qua-
lick west ronden aen zeylen. Wat naer der
t'landt ghenaken / saghen aen de kien-ty-
kenen dat het VVardhuys was / waer dooz
bevonden / dat wy quade gissinghe ghe-
maccht hadden / want meenden naer onse
rekeninghe / dat wy de lengte van de Noort-
caep gheschad souden hebben. Nu siende dat
de wint langhes de wal / ende contrarie was
om onsen wech te verborderen / docht het
ons best binnen in / op de kien van VVard-
huys te loopen / om enen beteren windt te
verwachten / als oock om ons van versch
water ende ballast te vooz sien / ziju alsoo alle
ghelijck op de kien ghezeylt / alwaer wy qua-
men ontrcut vesper-tijdt / ende vonden daer
acht Schepen ligghen onder cleyn en groot /
t welcke altemael Deensche Crayers waren /
die alhier

Cregghen
t'landt van
VVardhuys
int gesicht.

loopt hoog
VVardhuys
op de kien /
alwaer se
acht
Deensche
Crayers
vonden lig-
ghen.

die alhier haer baert maken om Stockvis te laden/ om datse in dese contreyen in overbloedicheyt ghevanghen wordt/ ende haer principaelste/ als oock eenichste neeringe is.

Den 25. des Donderdaeghs voeren wy eens aen landt/ alwaer de Schippers terstont van des Slots Heers Facteur (want den rechten Slot-Heer daer selden in persoon is) ontboden worden/ overmits dat den ghenen die ons op de heen reyse tot Kilduyn onsen Pas afgheepscht hadde/ nu alhier mede was/ ende oock van ons al goede Informatie hadden. Want de Deensche Schippers die daer laghen/ wisten ons altemael te segghen/ hoe veel Schepen datter uyt Hollandt ghescheyden waren/ ende wie de Schippers ende Stuerlieden daer van waren/ diese oock seer wel kenden/ wordende de selfde van onse Schippers insghelijcks bekent/ dooz dien dat splupden de Waert van alle dese onligghende Contreyen/ als oock van de Witte Zee/ Jaerlicks in ghebruyck houden/ in voeghen dat wy onse Torcht (al wouden wy schoon) haer niet en conden verberghen nochte ontkennen. Nu by hem ghecomen zijnde/ eyschten van ons sijn tolen/ hem ghelattende of hy ons vooz Coopvaerders aenghesien hadde/ t'welcke wy vermerckende/ sepden dat onse Schepen Heeren toequamen/ en gheen particuliere Cooplieden. Waer op hy antwoorzen/ dat soo wy hem beschept daer van thoonden/ wilden ons vry houden en niet moeplick ballen/ waer dooz wy hem een van onse brieven int Latijn wesen/ den welcken hem van den Predicker ofte Pastoor voozghelesen ende uytghelept worde: Waer mede hem terstont liet ghenoeghen/ even wel eyschten daer nae noch van elke Schip vier Rijck-Daelbers van ancker-gheldt/ t'welcke wy sepden hem niet schuldich te wesen/ ghemerckt dat wy Heeren Schepen waren: Doch om dies wille dat hy ons eerlich ende wel onthaelt hadde/ als oock om onse beleefstheyt te thoonen/ wierpen hem drie ofte vier Rijcks-Daelbers toe/ vooz t'vierghelt ende t'goet tractement/ maer niet van eenighe schult ofte obligatie/ t'welcke hy wepgherde t'ontfanghen/ seggende/ dat hy t'ons liever wilde schencken/ even wel liet het gelt op de Tafel ligghen/ sonder ons t'selve eens weer te bieden: Waer mede wy niet vrient-schappe van hem schepden. Ondervraechde ons/ of wy oock by Groen-landt ghewest waren/ ende wat wy bedreven hadden: Wy sepden niet uytgherecht te hebben/ oorsake d'overbloedicheyt van t'ijs/ waer dooz wy sepden ghedwonghen te wesen/ wederomme te keeren/ sonder dat wy moedt hadden/ de selfe Waert om gheen goet van de Weerelt/ weder te willen bestaen/ dat hy/ ende alle de Deensche Schippers lichtelicken ghelooft gaben/ want sepden dat sy wel wisten sulcks alsoo te wesen: waer mede wy hun allen te vreden stelden ende volbaen lieten/ sonder daer meer naer te vercesschen/ noch wy ons oock dies belanghende/ meer te bekommeren. Nu/ wat het landt ende de gheleghentheyt van VVardhuys is belanghende/ soo is te verstaen (ghelijck als het oock eendels bekent is) dat daer sijn drie Eplanden/ met noch andere twee of drie affschepdels van Eplandekens ofte clippen; t'grootste ende

t'langste van dese drie/ is de plaetse daer t'Woyp ofte t'Stedeken van VVardhuys op staet/ t'welcke mach hebben in de lengde ontrent een half miyl weeghs/ streckende meest noozden ende zupden/ ghelijck als de Custe van t'vaste landt/ alwaert ontrent een quartier miyls af ghelegghen is/ zijnde tusschen beyden over al diep water. Dit Eplands heeft aen de zuyt-zijde een Haven ofte Waep/ streckende een stuck weeghs in/ tot aen een singhel-strandt/ van ontrent een steen-woyp breedt/ alwaer de Zee van de noozder cant/ insghelijcks met een Haven ofte Waep in loopt/ tot aen de selfde strandt/ daer t'stupt/ in sulcker voegghen/ dat dese Strandt ofte Vallepe alleen beschuttende is/ dat het geen twee Eplanden en sijn. Van dese twee ghebeelten/ so is d'oost-zijde (t'welcke t'uytsterste nae de Zee is) veel diepder in de streckinghe van de lengte/ als de west-zijde/ want en is boven een vierendeel miyls niet lanck/ doch is hooch ende steenrotsich/ soo dat de selfde hoochte een beschutsel is vooz de wooninghen/ die daer dicht onder ende beneden in de daelte ghebout sijn/ te weten/ op de selfde Singhel-strandt ofte Vallepe/ (het welcke t'Eplandt aen den anderen houdt) als oock daer rontsom her. Aen de oost-zijde/ dicht op de strandt van de zupder Haven is ghelegen het Castiel/ t'welcke van wepnich sterckte is/ zijnde van opghestapelde Bergh-stenen te samen ghebout/ hebbende houten deelen tot Tuinen en Wost-weeringhen/ die noch half verballen sijn/ in sulcker voegghen/ dat het qualick teghens een wel ghemontteert Schip staende soude comen houden. Nu belanghende de wooninghen van t'Stedeken sijn meest van Planken/ Deelen/ ende Masten ghemaect/ nae de maniere van Noorvveghen, die eensdeels wat van der aerden opghestut staen/ naimelicken/ daer sp. Wisch en ander goet in bewaren/ zijnde d'ander wooninghen half boven/ en half onder d'aerde/ ghelijck als te Kilduyn/ altesamen met aerde sooden bedeckt/ sijn ontrent drie hondert Hupskens/ luttel min of meer: D'inwoonders sijn meestendeel Noormans ende Deenen, de welcke de selfe maniere van leven leyden/ ghelijck als die van Noorvveghen, ende onthouden haer alhier t'gheheele Jaer dooz/ sonder opt te rupmen. t'Landt en heeft gantsch gheen barn-hout/ van maken van d'aerde/ die veenachtich/ ofte gelijck als mos is/ tozf/ die hun ghenoech voldoet/ in de plaetse van hout/ t'welcke haer/ niet langhe gheleden/ van een Hollandts Schipper gheleert is/ hebbende te voozen groot ghebreck ende armoede van barn-hout/ met groote moepten/ om dat van andere plaetsen te versamelen. Hebben oock Dee/ van Ossen/ Koepen/ Schapen/ Vocken/ Cepten/ Varkens/ als oock Hoenderen/ t'welcke in de Sommer des daechs gaet weyden/ ende des nachts in de Hupsen ende Stallen/ die sy daer toe ghemaect hebben/ ghebarcht wordt. t'Gras ende t'crupdt en is niet te goet/ doch soodanich als het is/ wordt het ghemaeyt/ afghesteden/ ende ghebroot/ om de Beesten daer des Winters daeghs mede t'onderhouden/ in voegghen/ dat sy vet en wel ghehouden sijn/ nae t'oogh te sien: Andere nootduystrighe waeren worden hen Jaerlicks uyt Deenemarcken, ende van

Woorden van den Slot-Heers knecht van VVardhuys ontboden/ of nae haer pas ghescheyde.

Wat haer op t'Slot van VVardhuys comende/ besegghende.

Ghelegentheyt van t'Castiel van VVardhuys.

VVardhuys van ontrent 300. Noorvvesche Hupsen groot.

Beschryvinge van t'Epland van VVardhuys/ ende de onligghende contreyen.

An. 1594.
Augustus.

De eerste Keyse van Jan Huygen

Den handel
van
Vwardhuys
is alleen
Stockvis.

Steenen
aen de
Strande van
Vwardhuys
als wit Co-
zael ende
confecturen.

Declaratie
van't vaste
Landt by
Vwardhuys
ghelegghen.

Canael by
Vwardhuys
en vziest
nemmer
meer toe/
liggende op
meerder
hoocht als
Vaygats.

andere wegghen ghebracht / in maughelin-
ghe van ghedroochden Stock-visch / het
welcke alleenlicken haerlieder neeringhe
ende onderhoudt is. Dit Eplandt is mee-
stendeel van black laech landt / uptgheson-
dert aen de noozdt ende oost-zijde (daer het
d'openbare Zee aenschout) is het van hooge
ende verheven witachtighe/clippighe steen-
rotsen. Aerdrigck is altemael aen te sien/
ghelijck als of het Mee/ ofte Smack ware.
Heeft aen de water-cant Singhel-stranden
van grauwe ende witte keescl-steenkens/
onder de welcke menichten gebonden wor-
den / die gantsch en eenemael wit Cozael
ghelijck zijn / uptghesondert datse soo glat
niet en zijn/ende men vindter onder / die vol-
comelicken aen te sien zijn / ghelijck als con-
fecturen van Supcker/ en dat van alle soor-
ten / in sulcker voeghen / dat men daer me-
nich met bedriegen soude/ onder confecturen
ghemengt zijnde. De Stranden ligghen
oer al aen de water-cant / een groot stuck
weeghs/vol en dick bedeckt met steenroos.
Dan't noozdt-eyndt van dit Eplandt af/on-
trent een Gooteling-schoot oost aen / zijn
ghelegghen die ander twee Eplanden / dicht
aen den anderen/ in voeghen/dat sy van ver-
re aen een schijnen te wesen / zijn beudet sa-
men gheen vierendeel mijls lauch in de stre-
kinghe van oost ende west. Dese Eplanden
zijn hoogh ende steenrotsich aen te sien/ ende
hebben noch twee of drie clippen ofte clepne
Eplandekens by haer ligghen. Wat nu het
Vaste landt is belanghende / is t'aensien (te
weten van de binnen cant / teghens oer de
west-zijde van't Eplandt Vwardhuys) gelijck
als het Vaste landt van de binnen Custe/ by
het Staten Eylandt, op plaetsen black ende
afgaende/ende op plaetsen stepl/hooch/ ende
van een afghebichtte Custe aen de Zee-cant.
Maer de buypen Custe Zeewaerts/ is alte-
mael/ so veel als men vermercken can/steen-
rotsich. Landt van binnen in / als oock
hoben op / was groen ende schoon int ghe-
sicht / sonder eenich sneeu ofte schijnfel daer
van te hebben. De principaelste Aee/daer de
Schepen gheanchert ligghe/is tusschen de
west-zijde van't Eplandt ende t'Vaste landt/
alwaer t'feer goet ligghen is / ende men en
ran van daer af de wooninghen van Vward-
huys niet sien / om dat de selfde bedeckt bli-
ven/tusschen t'wester ende t'ooster landt van
het Eplandt / in de laechte van de Vallepe
ofte Strandt / tusschen de noozder ende de
zupder Haven / als voozen gheseyt is. Dese
Aee is goet vooz alle winden/uptgesondert
de winden van de noozder ende zupder cant/
al hoe wel dat sy segghen / dat men daer met
de selfde seker ghenoech ligghen mach / om
dat het Eplandt sommige uptstekende punt-
ten heeft/alwaer het schijnt dat de furie ende
t'gheweldt der Zee/ eensdeels op ghebroken
wordt. Verstonen alhier van de Inwoon-
ders / dat dit Canael / als oock de Zee hier
ontrent des Winters daechs nemmermeer
en bebrist / dat genoech te verwonderen is/
delwijle dat het ghelegghen is op de selfde
hoochte van Vaygats. De eenichste exceptie
die men hier af heeft / is dat het hier by't
landt heen/al om end' om / steple ende diepe
gronden zijn/ t'welcke by de Contrepen van
Vaygats, int contrarie is. Doch is noch
even wel te twijffelen / of het in de Straet

van Nassau vziest of niet: Want gheloobe
wel / dat het ys dat wy daer ghesien hebben
aldaer int affscheuren van de ondiepe grou-
den by't landt/als oock van de bochten/In-
wijcken ende Aebieren / ghebeven en upt-
gheworpen wordt / ghelijck het ghenoech
vooz ghewis te vermoeden is / ende ghe-
merckt dat men dit landt (t'welcke seer on-
ghesien is/ om te vergelijcken by Vaygats)
is bewoonende t'gheheele Jaer dooz / hoe
veel te meer/ soudent doenlicker wesen/ op't
Eplandt Vaygats te woonen / want is beter
aerdrigck ende vruchtbaerder aen te sien/
als dat van Vwardhuys, ende met de toe-
blucht/ende toevoeringhe van andere noot-
duzfrighe waren / dooz onse Schepen / als
oock de vziendtschappe ende alliance van de
Lapparen ende Vinnen, van die Contrepen/
(die men ghenoech ende met weynich moep-
tens op sijn handt soude crigghen ende wen-
nen) soo soudt daer/ naturlicker wijse spre-
kende/ veel beter wesen t'onthouden / als in
dese quartieren van Vwardhuys: Doch mede
soo soude men t'selfde moghen fortificeren/
op het Afgoden Eylandt (t'welcke de mondt
ende inonste van de Straet is) in sulcker
voeghen/datter gheen gheweldt ter weerelt
vastant soude wesen / om dat te bekrencken/
ofte sonder wille/ der gener die daer op wa-
ren/dooz te comen/ want ment aldaer ghe-
noech can beweeren/ende vooz alles bescher-
men. Jaer men soude daer metter tijdt/dooz
arteficien/te weten achter t'Afgoden Eylanc
om/ commoditept comen maken van een
beslooten Haven / om de Schepen vooz alle
nooden te moghen barghen / ende in alles te
accomodeeren/naer haer epgghen believen/
ghelijck als den tijdt ende experientie (als
Meester ende Ruytheur van alle dinghen) dat
ghenoech mede vzenghen sal / soo't Godt de
Heere ghelieft / dat sulcks tot effecte / (als
wy't verhoppen) ghebracht mach worden.

Den 26. des Dypdaeghs ontrent zupder
Son/hebbende eenen zupdelicken wint/ met
een seer schoon claer helder weer en Sonne-
schijn/ zijnde so schoonen Somerschen dach/
als wy in een langhen tijdt ghehadt hadden/
zijn wy alle ghelijck weder t'zepl ghegaen/
naer dat wy van ballast en berck water
vooz sien waren / gaende insghelijcks ghe-
lijckelicken met ons t'zepl / twee Deense
Crayers, de welcke wy in twee daghen tijds
weder achter ende upt het ghesicht lieten:
Want en mochten ons int zeplen niet vol-
ghen. Stelden onsen Cours nae de Noord-
caep toe / langhes de wal heen / tot ontrent
een clepne mijl daer van af / zeplende alsoo
den geheelen dach ende aenvolgenden nacht
over / met het selfde weer ende windt / die
daer naer int zupdt-oosten liep: Passerden
des nachts de Aebiere van Tanenbay ghe-
naemt.

Den 27. des Saterdaeghs hadden noch
al t'selfde schoon warm en claer weer / we-
sende de windt wat slapper van upt den oost
zupdt-oosten. Zeplden noch alsoo langhes
de wal heen/ comende ontrent zupdt-ooster
Son by de Noordt-kijn: Alle dese Custe van
Vwardhuys af/ tot de Noordt-kijn toe/ is een
hoogh / stepl / afghebicht landt/ eenparich
streckende / sonder bochten ofte goote In-
wijcken / dan alleenlicken hier en daer ghe-
broken landt van dalen ende vallepen/ zijnde
tusschen

Op
Vwardhuys
woont het
gantsche
Jaer dooz
holck.

Goe men de
Straet van
Nassau
soudt moge
bequaem
maken / om
te bewoone
en te fortific
ceeren/ etc.

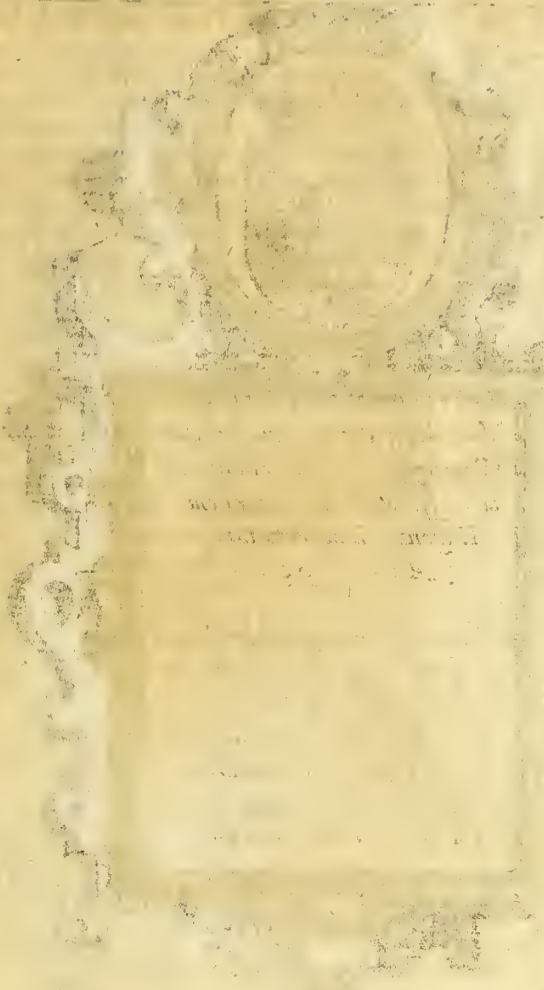
Gaen we
decomt tzepl
van

Vwardhuys
af / zeplende
langhs tlan
heen nae de
Noort-caep
toe.

Tanenbay.

Noort-kijn
Declaratie
van de Cu-
ste ende
t'landt van
Vwardhuys
af tot de
Noort-kijn
toe.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Bijten den ho
eylantgen ofte
zee, naer d

Vera deliniatio et situs insulae
Wardhuysiae ex inspectione ocu-
lari, efformata per Ioannem
Hugonis Linschotanium
Anno 1594.

Waerachtighe afbeeldinghe en
gedaente, van t'eylant en de
geleegentheyt van Wardhuys,
alles nae t'ooch uytgeworpen,
door Iaan Huygen van Lin-
schoten, Anno 1594.
I a D. B a D. fecerunt

D'vaste land t welcke streckt westwaert aen naer de Noortkyn toe.

Van desen hoek of voortaan, soo begint het land waer sijder
en verheverder te worden, doch altemael do ven op van dit maect
sel en gedaente, verstoont hem altemael met uyscheckende hoec,
ken, en begint temets waert of o. w. n. w. en o. en w. heen te
strecken.

T'lant vanden hoek van Candanoes.
wat vorder aen comende, t'welk much
toe, ses oft seuen mylen weechs.

off wat meer daer van of, sychende n. w. aen op 12. u. 10. en 9. vanc
aldus, en streckt meest n. w. en s. f. o. soo verid als men van
was ende water comt blinkende, gesjck wite sant strand

ant XII. milliare a promontorio Candanoes
tuun sijn
geleggen lyn oft twaelf mylen, by sijt oosten
taent, door Ninschoten

van dit eyland, leyt noch een clyen dippich
 cheytsel, en daer naer ist een oopenbaere
 t van Keger ofte t visschers eyland toe

WARDHUY'S De Kerck Slot

De princepael ree
 om te ankeren

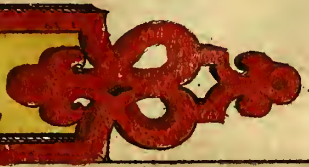
Van acelen hock of, soo loopt het lant met eenen grooten jangyk ofte bocht, naer Vande voort Maerke voert en Ooster
 haven toe, alwaert dan weder begint opwaerts acht te strecken, naer lant van Keger, ofte t visschers eyland toe

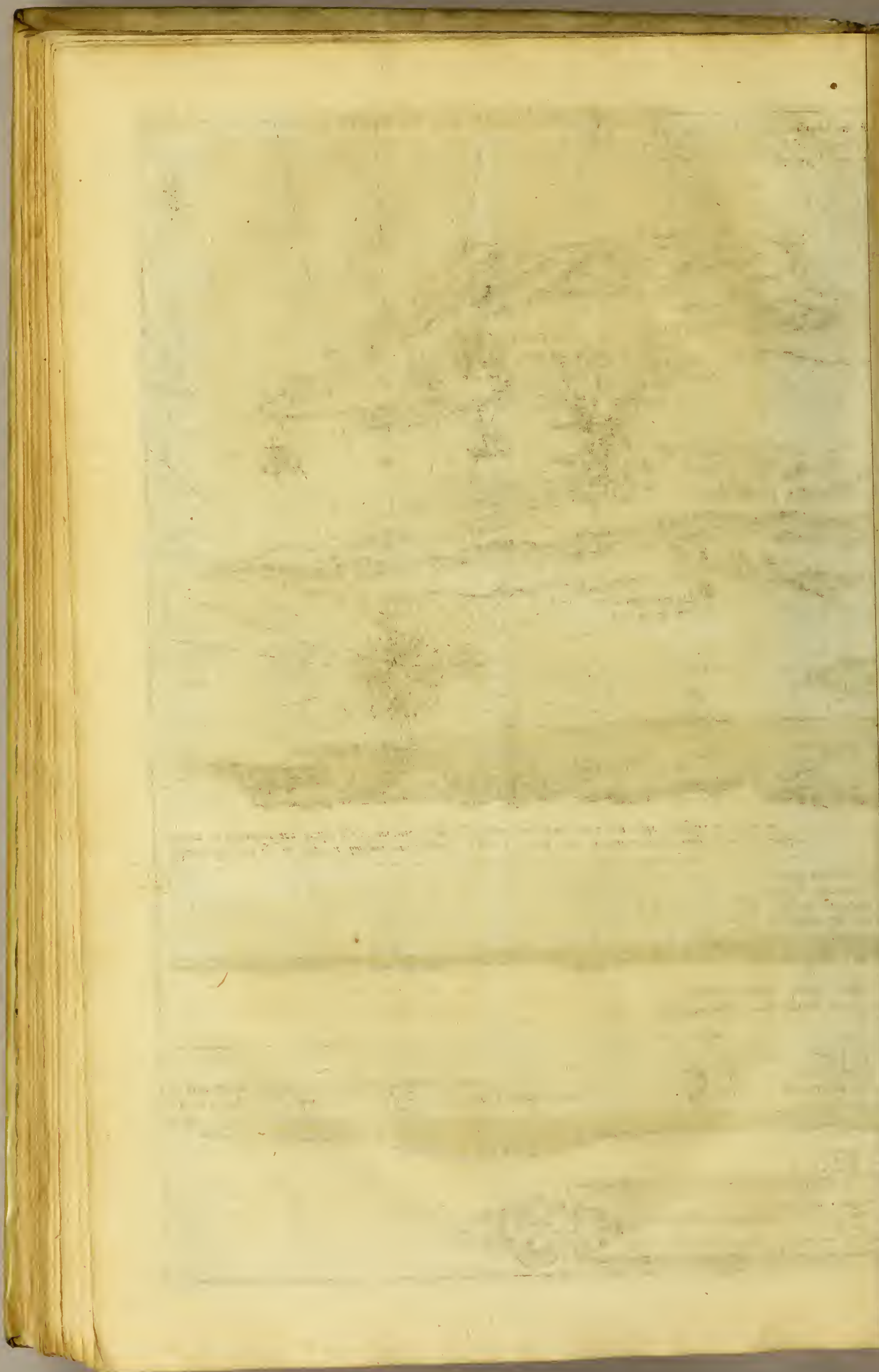
Wesende alhier
 synde, was hem
 ende g. vanden
 myn wechis, s

Verthooringhe want boven voors
 hebben naer t ooch, tot de wester

Van hier of soo strecken lant, noch s. o. waert hen, soo veer als men
 sien conste, altemael naer het schie lechachich lant.
 Wesende schiep alhier, een
 diepte, verthoont hem dit
 byde yden broogen const.

Veru apparia et aspectus regionis ad aspectu
 no versus h
 den hock van Candanoes

zijnde tusschen t'hooghelant in / met som-
 mighe clepne wijckliens / ende upstekende
 hoeckliens. Is gantsch kael en doz aen te
 sien / sonder eenich schijnfel van goenicheyt
 boven op te hebben. Alle dese Custe is schoon
 ende supber / sonder eenighe clippen / steenrot-
 sen / ofte afstekende Riffen / dan heeft alleen-
 licken twee ofte drie clippige Eplandekens
 ligghe / te weten / wat dooz by VVardhuys,
 naer de Caep toe / dicht aen de Custe / zijnde
 alle de reste sonder omsien / als gheseyt is.
 De Custe van t'Waste landt by VVardhuys,
 (te weten binnen in) streckt noorden upt-
 waerts aen / beginnende als dan noort n. w.
 ende n. w. ten n. als oock n. w. te strecken /
 tot Tanebay toe / t'welcke mach wesen ont-
 trent twaelf of derchien mijlen weeghs /
 ende van daer af so begint het landt te stre-
 ken noort-west ten westen / ende west noort-
 west / wel so westelick tot de Noort-kijn toe /
 ontrent vijf ofte ses mijlen: Alle dit landt
 was nu gantsch sonder sneeu / uptgesondert
 hier en daer / in eenighe kuplen en daelkens
 op de gheberghen / daer de Son niet wel by
 en can comen / alwaer hem noch sommighe
 clepne pleckliens sneeu verthoonden / doch
 en hadde sonderlinge niet te beduyden. Van
 de Noordt-kijn af / soo streckt de Custe weer
 een stuck weeghs west ende west zuydt-west
 aen / ende daer naer zuyden heen / soo veer als
 men besoghen can. Heeft hier en daer (van
 de Noordt-kijn voort aen aen t'Waste landt)
 nae't hem verthoonde / tusschen t'hooghelant
 steple lant in / sommighe wijcken ofte bapen /
 die wat diep te landwaerts in schijnen te
 loopen. Nu van de Noordt-kijn af / tot de
 Noordt-caep toe / zijn acht of neghen mijlen /
 op de Cours van o. ende w. wel so zuydelick
 en noordelic. Tusschen beyde dese Diercken /
 te weten wat na binne toe / leyt een groot en
 breedt Eplandt / ende achter dit Eplandt siet
 men noch verre heen schijnfel van andere
 Eplanden en clippen / versheypden van den
 anderen ligghe: Van ghelijcken soo heeft
 men oock achter t'Eplandt van de Noordt-
 caep zuydtwaerts aen / versheypden Eplan-
 den ligghe / die aen t'Eplandt van de Noordt-
 caep vast schijnen te wesen / doch zijn eben
 wel versheypden / want men mach daer niet
 groote Schepen genoegh tusschen dooz heen
 varen / ghelijck als men oock tusschen alle
 dese Eplanden ende clippen bypelicken doen
 mach / noodich wesen / in sulcker voeghen /
 dat men anders niet te schouwen en heeft /
 dan dat men voor ooghen siet. Wy quamen
 by de Noordt-caep ontrent Wesper-tijdt / en
 saghen een weynich te voozen in Zee / een
 raveling van water / eben ghelijck of het van
 een droochte gheweest ware / wel van drie
 Scheeps lengte groot int rondt / t'welcke
 ons int eerste half dede schroemen / maer
 daer by comende / worden ghewaer / dat
 het gantsch altemael anders niet en was /
 als een vergaderinghe van Jonghe Kool
 ofte Cabbeliauw / in de grootte van clepne
 Schelbisschen ofte Wijtinghen / de welke
 daer by dupsenden ober hoop / en half boven
 water / dooz den anderen heen spronghen / in
 sulcker voeghen dat het ons een verwonde-
 ringhe veroorzaekte / soo grooten ontelba-
 ren menichte by een te sien / ende was ons
 een vermaken / want niemandt van den on-
 sen / zijn daghen dierghelijcke opt ghesien

hadde. Hadde noch al de windt van wt
 den zuyden / gheduerende noch t'selvede mop
 weer / zeplende altoos langhes de wal heen
 onsen Cours voortaan. Van de Noordt-
 caep af / streckt de Custe van t'selvede Eplant
 een goet stuck weeghs heen westwaert aen /
 zijnde altemael van een hoock / stepl / asghe-
 bick / doz / ende kael landt aen te sien / met
 scheuren ende wijcken van gebroken landt /
 hebbende oock sommighe heuvelighe clip-
 pen / wat van de wal af ligghe. Van dit
 Eplandt af ontrent vijf of ses mijlen meest
 west aen / is gheleghen het Eplandt van
 Stappen, ende van daer af voort aen / soo be-
 ginnen de vooz-Eplanden / ofte Scheeren
 (ghelijck sp van de Deenen gheheten wo-
 den) te strecken / langhes de Custe heen / naer
 d'Eplanden van Rukt toe / beginnende van
 Stappen af / altemet wat zuydelicker aen te
 strecken. Alle dese Eplanden / Wijcken ende
 clippen van de Noordt-kijn af voortaan / zijn
 meestendeel bewoont / van luyden de welke
 half Noormans, ende half Lappen en Vinnen
 zijn / die haer alhier s'Winters en Somers
 onthouden / ende gheneeren met Dissen.
 Welcke Dissen sp eens s'Jaers te Berghen in
 Noortveghen comen vercoopen ofte ver-
 manghelen / om andere nootduftighe wa-
 ren / want hebben selver haer eegen Scheep-
 liens / daer sp met varen / tusschen de Schee-
 ren ofte clippen ende Eplanden dooz. Aen de
 zuydt-zijde van t'vooz. Eplandt van de
 Noordt-caep, leyt een Dooz ofte bewoont
 vleck / bynaest soo groot als dat van VVard-
 huys, daer sp haer t'gheheele Jaer dooz ont-
 houden / dat ghenoech te verwonderen is /
 naer de hoochte daer t'op leyt / ende d'over-
 badighe koude die daer des Winters daeghe
 regneert / want ligghe wel anderhalf gaet
 noordelicker / als de Engte ofte Straet van
 Nassau, sonder dat daer nochtans opt ijs in
 de Zee ghesien is. Aldus zeplende creghen
 teghens den avondt stilte / met de wint van
 wt den westen ende noozder cant / variabel /
 gheduerende also t'meeste deel van de nacht /
 wordende teghens den dagheraet weer 3. o.
 doch stilachtich / soo dat wy weynich vooz-
 deels ghedaen hadden / wesende noch des
 morgghens by het selvede Eplandt van de
 Noordt-caep.

Ghelegent
 heyt van
 Eplandt
 van de
 Noort-caep
 etc.

Noort-caep
 ende omli-
 gende Epla-
 den tegeelo
 Jaer dooz /
 met volck
 bewoont /
 zijnde een en
 half gaet
 voogher ofte
 noordelicker
 ghelegen als
 Vaygats.

Verclaringe
 van de E-
 planden ende
 landen ach-
 ter de
 Noort-caep
 gheleggen.

Noortcaep.

Menichte
 van Cab-
 beliauw
 by de
 Noortcaep.

Den 28. des Sondaeghs / doende onsen
 Cours / als gheseyt is / saghen des morggens
 een zepl t'Zee waerts / noozden van ons af /
 doch en ronden niet weten wat het vooz een
 Schip was / want zeplden t'vooz by sonder
 daer kennisse van te crighen / ende ontrent
 Wesper-tijdt soo liep de wint noordelicken /
 hebbende den geheelen dach een slappe koel-
 re ghesadt. Quamen teghens den avondt
 stontd teghens over den hoock van t'Eplant
 Stappen, de welke mach ligghe van de
 Noordt-caep af / op de streck van w. ende
 w. ten zuyden / ontrent negen ofte thien mij-
 len: Alhier wesende begonsten wy d'Eplan-
 den van Surroy t'ontdecken / die altemet
 wat zuydelicker aen wecken. In der nacht
 liep de windt weer westelicken ende varia-
 bel / in voeghen / dat wy t'Zee waerts aen /
 van t'landt moesten afwenden / zeplende also
 den gheheelen nacht over.

Eplandt
 Stappen.

Den 29. des Maendaeghs hadden noch
 al den westelicken wint van de zuyder cant /
 soo dat wy noch den gheheelen dach ober /
 onse

An. 1594.
Augustus.

Deerfte Keyle van Jan Huygen

onse Cours deden t'Zee waert in / waepende
met een goede koelte / en teghens den avond-
stont liep de wint een weynich noozdelicker /
in voeghen / dat wp't weer wenden op den
anderen boech / doch en mochten niet hoo-
gher / dan 3.3. west en 3. w. ten w. aen zeplen /
liepen alsoo den gheheelen nacht over.

72. graden.

Den 30. des Dings daeghs doende noch
den selfden Cours / tregghen een stilte / heb-
bende een schoon Somers weer ende Son-
neschijn: Zepden des middaeghs de hoochte
van de Son / ende vonden noch over de 72.
graden / ontrent Vesper-tijdt tregen de lucht
upt den noozd-oosten / waer mede wp onsen
Cours zupdt-west ten westen aen setten / en
begonst teghens den avondt / ende in der
nacht wat beter op te koelen / van upt den
oosten / zepden aldus den gheheelen nacht
over / met een harden voortganch.

Eplandē vā
Trompsout.

Den laersten des Woens daeghs hadden
weder eenen n.o. wint / met een harde voort-
ganch / ende saghen landt / t'welcke wp gisten
te wesen d'Eplanden van Trompsout, want
hadden des middaeghs de hoochte van 70.
en half graet. Zepden aldus den gheheelen
dach met de selfde koelte ende Cours / van
3. w. ten w. aen / altoos int ghesicht van't
landt / doch een goet stuck weeghs / t'Zee-
waerts daer van af / loopende alsoo den ghe-
heelen nacht over.

Septemb.

Den eersten September des Donder-
daeghs / hadden noch den selfde noozt-oosten
windt en harde koelte / met eenen dapperen
voortganch / comende des naemiddaeghs
weer t'landt te sien / t'welcke naer onse gis-

Eplandē vā
Verhuy
Vero.

singhe / waren d'Eplanden van VVerhuy,
ontrent 8. ofte 9. mylen in de lengte van af /
zeplende alsoo met den selfden harden voort-
ganch / onsen Cours van 3. w. ten 3. ende daer
naer 3.3. w. aen / en teghens den avondt / sa-
ghen insgelijckis d'Eplanden van Rust, loo-
pende de selfde in de lengde vooztwp / snachts
was de wint een weynich slapper / zepden
aldus den gheheelen nacht over.

Eplandē vā
Rust.

Den 2. des Wydaeghs hadden de wint
wat slapper / ende liep daer naer zupdelick /
maer duerde niet langhe / of worden weer
oostelicken / hebbende eenen schoonen dach
weers en Sonneschijn: Hadden des mid-
daeghs de hoochte van 66. graet / ende 40.
minuten / in voeghen / dat wp teghens den
avondt gisten d'Eplanden van't Heylighē-
landt, in de lengde te hebben. In der nacht
so liep de wint weder naert n.o. beginnende
weer stijf op te koelen / doende onsen Cours
van 3.3. w. en 3. ten w. aen / zeplende aldus
den gheheelen nacht met een harde voort-
ganch.

66. graden.

Heylighē-
landt.

Den 3. des Saterdaeghs hadden eenen
schoonen Somerschen dach en warm weer /
met den selfden wint / maer wat slapper / ende
des middaeghs namen de hoochte van de
Son op 64. graet 8. minuten / hebbende
de lengte van de Eplanden Grijp, daer on-
treut 9. ofte 10. mylen van af wese / nae
onsere rekeninghe / deden noch den selfden
Cours van 3. ten w. aen / sonder nochtans
landt te sien / dan teghens den avondt treg-
ghen wp t'landt van Grijp int gesicht. Had-
den de voozgaende nacht veel blixems ende
weclichten. Zepden noch al den ghehe-
len aenbolghenden nacht / de Cours van

Eplandē vā
Grijp.

3.3. w. ende zupden ten w. aen / met een slappe
wint / maer een holle Zee ende groote baren
van upt den noozden.

Den 4. des Sondaeghs tregghen stilten /
ende saghen landt / wese / ende een hooch ghe-
boken ende ghehacket landt / makende hier
en daer een schynfel / ghelijck als afschepdt-
fels van clippen ende Eplandekens / lach
noch boven op de hoochte / te weten / in de
hooften en garen vol faucus / dat daer schijnt
nimmermeer van daen te moghen comen.
Des middaeghs hadden de hoochte van de
Son op 63. en half graet / waer door wp
gisten / dat het landt dat wp saghen / moeste
wesen tusschen Grijp en Geelken. De vooz-
sepde stilte met het warm weer / gheduerden
ons also den gheheelen dach ende nacht over.

Den 5. des Maendaeghs hadden noch
al den gheheelen dach stilte / in sulcker voe-
ghen / dat wp meer achter als voozt upt dze-
den / wese / ende altoos dicht by't voozz. landt /
hebbende eenen Somerschen dach / teghens
den avondt tregghen een slap windken van
upt den noozt-oosten / gheduerende alsoo
den gheheelen nacht tot teghens den daghe-
raet / doen liep hp naer't zupdt-oosten.

Den 6. des Dings daeghs liepen wp noch
alsoo langhes de wal heen / met een slappen
3.0. wint / ende een schoon / warm / claer So-
mers weer / saghen des achtternois seer veel
Walvischen t'water om hooch blasen / (een
seker presagie / ofte voozbode van stozm en
onweer) teghens den nacht-stont / begonst
het soo dapper te waepen / dat wp onse top-
zeplen ende bonnetten moesten af nemen /
wese / ende de windt van upt den zupden / recht
contrarie onsen Cours / waepende aldus den
gheheelen nacht over / met een gheweldighe
stozm ende tempeest / comende by wijlen met
vlagen teghens / deden onsen Cours dwards
van't landt af.

Walvische
blasen t'was-
ter om hoo-
ghe / zepken
van een
stozm weer.

Den 7. des Woens daeghs duerde noch
alsoo t'felbe weer ende windt / tot teghens
den avondt / doen bestont het een weynich
te stillen / trefolbeerende alternael in een plas-
regghen / gheduerende alsoo den gheheelen
aenbolghenden nacht over / met een ghewel-
dighe holle Zee van upt den 3.0.

Den 8. des Donderdaeghs begonst het
weder op een nieu upt den zupden op te hoe-
len / met een blinkende Son / en seer verbol-
ghen water / soo dat wp weder moesten onse
top-zeplen ende bonnetten af ende in nemen /
zeplende daer naer met het groot zepl alleen /
deden onse Coursen van de Zee / over en
weer te crupen. Dese harde stozm duerde
aldus tot ontrent middernacht / doe bestont
het weer een weynich te bedaren / ende de
wint liep westelicken / soo dat wp t wenden /
ende onsen Cours zupden aen setten.

Tempeest

Den 9. des Wydaeghs wese / t'weer
wat gebetert / brachten weder onse bonnetten
ende top-zeplen aen / doende also onse voozz.
Cours van zupden aen / hadden noch al een
hol water / ende de wint worde daer nae wat
noozdelicker / waepende alsoo den gheheelen
dach ende aenbolghenden nacht over / met
een slappe koelte / ende de Zee-baren van upt
den noozden. Saghen des middaeghs een
zepl te loefwaert van ons / t'welck wp gisten
een Ylands-vaerder te wesen / want quam
naer ons toe loopen / maer en conde ons
niet bezeplen / soo dat wp het des nachts
weder

Sien een
stozm dat vā
Ylands
comt.

weder upt het ghesichte verloozen.

Den 10. des Saterdaghs cregghen de wint van upt den noorden / met een inope koelte/ doende noch alsoo onsen Cours van zupen aen/des middaeghs hadden de hooch- te van 59. en half graet/dat is de lengte van Fayerfil. Fayerfil, waer door verston den/ dat wy de Hii-landt. Berghe- in Noorwe- ghen.

Fayerfil.
Hii-landt.
Berghe-
in Noorwe-
ghen.

Den 11. des Sondaghs gheduerende noch al t'felde weer ende noorden wint / altoos met eenen bedekten donckeren hemel/ deden onsen Cours van 3. ten 0. ende 3.5.0. aen / zeplende alsoo den gheheelen dach met een goede koelte ende voortganc / ende te- ghens den nacht- stont liep de wint varia- bel/sonntijds zupen/bp wijen met reghen- blaghen/ als oock stilte / zynde teghens den dach weer oost ende noorden.

Den 12. des Maendaeghs cregghen op den dach weder variabele winden / en mee- stendeel stilte/ gheduerende also den ghehe- len dach: hadden de hoochte van wat min- der als 56. graet/wesende omtrent 15. of 16. mylen by noorden t' Doggers- zant. Teghens den avondt- stont bestont het weder te koe- len van upt den noorden met reghenachtich weer/ ende eenen harden voortganc/ doende noch onsen Cours van 3. zupdt- oost aen/ tot omtrent middernacht/ doe liep de wint weer zupdelick en variabel. Als doen quamen wy onder de Harinck- Bupffen / die daer eenen grooten hoop by een laghen en vischten/ op het diepe water / altemael met lichters op/ dat seer ghenoechlicken om sien was/ van de welke wy te verstaen quamen / d' overwin- nunge ende victorie van sijn Excellentie, ober Groeninghen / waer mede onder ons een nieuwe blijdschap ende vrechde opstont/ Godt van alles loovende.

' Doggers-
zant.

Comen on-
der de Ha-
ring- bupffe
des nachts/
alwaer sp de
egdinge creg-
ghen dan t'
veroveren
van Groe-
ninghen / etc.

Den 13. des Dingsdaeghs worde t' weer stil/ met inop weer/ beginnende teghens den middach weder wat te koelen upt den noor- den: Zepden noch tusschen etliche Bupffen ende Harinck- boodts door / doende onsen Cours van 3.0. ten 3. ende 3.0. voortaan. Teghens den avondt- stont gemoeten twee Hollandtsche Oorlochs- schepen / waer van wy daer een spraken / die van Rotterdam sepden te wesen: Zepden aldus met de booz- sepde slappe koelte/ waepende altemets va- riabel/ den gheheelen dach ober/ altoos door

Comen by
twee Hol-
landtsche
Oorlochs-
schepen inde
Noordt- zee.

de Harinck- Bupffen en Boots heen / doent de den gheheelen aendvolghenden nacht us- ghelijckis de Cours van zupdt- oost aen.

Den 14. des Woensdaeghs waren nae de diepten die wy hadden / op't Dogghers- zant, alhier wesende nam den Ammerael Cornelis Cornelisz. sijn afschepde van ons/ settende sijnen Cours 3. 0. ten 3. aen/ naer Zeelandt toe/ ende wy ginghen 3. 0. ende 3. ten oosten aen/ onsen Cours nae Texel, heb- bende een inope koelte van upt den noordt- oosten. Omtrent Wesper- tijdt ghemoeten twee Smack- zeplen / die nae Nieu- Castel wouden/ die ons zepden upt Texel gheromen te wesen/ als oock dat het oost zupdt- oost van ons lach/ waer door wy onsen Cours 0. 3.0. ende oost ten zupden aen setten / by de windt heen zeplende / ende in der nacht liepen oost en oost ten zupen aen/ met een harde koelte/ cryghende daer nae een scharpe wint/ te we- ten/ upt den zupden/ soo dat wy't op den an- deren boegh moesten wenden oost ende oost ten zupden aen.

Amen af-
schepde van
den Ammer-
ael die nae
Zeelandt
loopt.

Den 15. des Donderdaeghs hadden schoon weer / gheduerende noch den zupde- licken wint / maer hadden inest stilten/ sa- gghen te loefwaerts van ons etliche Bupffen comen / met een Oorlochs- schip / soo ons dochte/ diese ghelepde/ doende de selve Cours die wy deden/ sonder ons te spraken / want zeplense weder upt het gesicht. Des nachts daer aen liep de wint westelicken/ comende met vochtich weer / zepden aldus tot dat wy 13. vaem en minder diepten cregghen/ het welke wy vermoeden van de wal ofte Hol- landtsche strandt te wesen/ waerom het daer weer van af wonden.

Den 16. des Vrydaeghs in den daghe- raet/wesende een doncker en vochtich weer/ sagghen landt / t'welcke wy verken den Texel ende Huys- duynen te wesen / ende omtrent een paer uren daer naer / quamen daer bin- nen in met de Sprinck- bloedt/ wesende drie Maenden ende thien daghen / dat wy daer upt ghezepit waren: Waer aen wy mercke- licken genoech verstaen ende erkennen mo- gghen / dat ons Godt de Heere in alle onse Wopagie ghetrouwelicken ghelepdt heeft/ met soodanighe boozspoedicheyt / als men int Discours van dese Commentario ofte Verbael sien en verstaen mach/ wiens alleen is de eere/ cracht/ ende heerlichheyt / van nu en in der eeuwichheyt/ Amen.

Comen in
Texel,
hebbende in
alles maer
3 Maenden
ende 10. dae-
ghen upt
gheweest.

Eynde van d'eerste Reyse nae
Vaygats.

¶ ij DE

Main body of faint text, appearing to be a list or index of entries.

cen 242

21 22

Table of Contents

1	Introduction
2	Chapter I
3	Chapter II
4	Chapter III
5	Chapter IV
6	Chapter V
7	Chapter VI
8	Chapter VII
9	Chapter VIII
10	Chapter IX
11	Chapter X
12	Chapter XI
13	Chapter XII
14	Chapter XIII
15	Chapter XIV
16	Chapter XV
17	Chapter XVI
18	Chapter XVII
19	Chapter XVIII
20	Chapter XIX
21	Chapter XX
22	Chapter XXI
23	Chapter XXII
24	Chapter XXIII
25	Chapter XXIV
26	Chapter XXV
27	Chapter XXVI
28	Chapter XXVII
29	Chapter XXVIII
30	Chapter XXIX
31	Chapter XXX
32	Chapter XXXI
33	Chapter XXXII
34	Chapter XXXIII
35	Chapter XXXIV
36	Chapter XXXV
37	Chapter XXXVI
38	Chapter XXXVII
39	Chapter XXXVIII
40	Chapter XXXIX
41	Chapter XL
42	Chapter XLI
43	Chapter XLII
44	Chapter XLIII
45	Chapter XLIV
46	Chapter XLV
47	Chapter XLVI
48	Chapter XLVII
49	Chapter XLVIII
50	Chapter XLIX
51	Chapter L
52	Chapter LI
53	Chapter LII
54	Chapter LIII
55	Chapter LIV
56	Chapter LV
57	Chapter LVI
58	Chapter LVII
59	Chapter LVIII
60	Chapter LIX
61	Chapter LX
62	Chapter LXI
63	Chapter LXII
64	Chapter LXIII
65	Chapter LXIV
66	Chapter LXV
67	Chapter LXVI
68	Chapter LXVII
69	Chapter LXVIII
70	Chapter LXIX
71	Chapter LXX
72	Chapter LXXI
73	Chapter LXXII
74	Chapter LXXIII
75	Chapter LXXIV
76	Chapter LXXV
77	Chapter LXXVI
78	Chapter LXXVII
79	Chapter LXXVIII
80	Chapter LXXIX
81	Chapter LXXX
82	Chapter LXXXI
83	Chapter LXXXII
84	Chapter LXXXIII
85	Chapter LXXXIV
86	Chapter LXXXV
87	Chapter LXXXVI
88	Chapter LXXXVII
89	Chapter LXXXVIII
90	Chapter LXXXIX
91	Chapter LXXXX
92	Chapter LXXXXI
93	Chapter LXXXXII
94	Chapter LXXXXIII
95	Chapter LXXXXIV
96	Chapter LXXXXV
97	Chapter LXXXXVI
98	Chapter LXXXXVII
99	Chapter LXXXXVIII
100	Chapter LXXXXIX
101	Chapter LXXXXX

Table of Contents

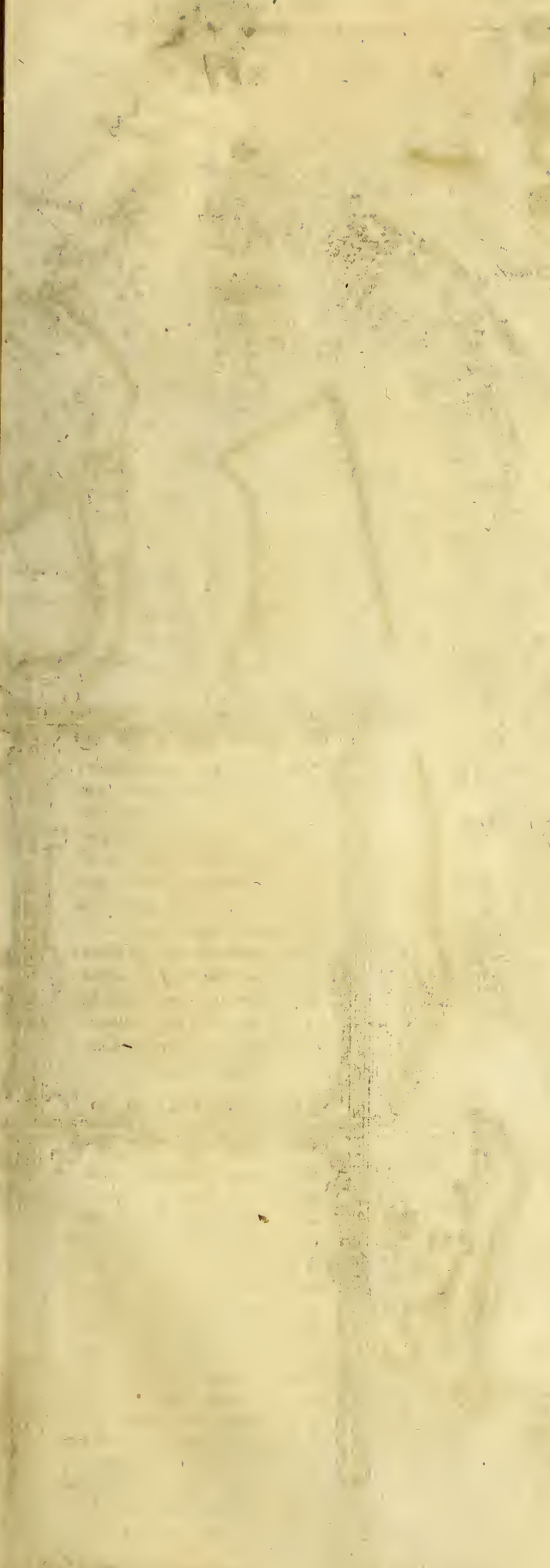

Table of Contents

74
73
72
71
70
69
68
67
66
65
64
63
62
61
60
59
58
57
56
55
54
53
52

Waerachtige verthooninge ende ge-
 legentheyten van de Cuylen, streckin-
 gen ende coursen, van Hollant af,
 be Noorden om door d' Enckte van
 Nassau, tot voorby de Revier Oby
 gelyck als het alles geannotteert
 ende be varen is geweest, door
 Jan Huygen van Linschoten de
 jaren van 1594. ende 1595. etc.

Duytsche mylen 15. in een graedt

10. 20. 30. 40. 50. 60.

Ioan. a Doet.
 Bapt. D. fecit.

Samoetarum qui cis et trans
 fretum Nassovic omnem eam
 orbis septentrionalis tractum
 incolunt qua a flum: Pitzora
 ad flumen usque Oby protendi-
 tur facies habitus et trache qui-
 bus addito rangifero quod mirae
 celeritatis animal est utuntur
 tras mittendo itineri, et simu-
 lachra quorum e ligno magna
 illi passim est copia relecta
 et prodita a Ioannes Hugo.
 Linschotio priori navigatione
 Anno 1594.

Waerachtige afbeeldinge ende
 gedaente der Samoieden, de haer
 onthoudende zyn op Nova Zembla,
 Vaygatz, en t'lant van by zuyden
 de Enckte van Nassau, te weten
 van Pitzora af tot voorby de Revier
 Oby, en soo gelyck als de selfde ry-
 dende zyn, met haere sleetkens ende
 ingespannen tamme Rheenen, mits-
 gaders de gedaente haerder afgo-
 den ofte houten beelden; soo alsse
 op veel hoeken en clippen, by me-
 nichte stonden, gelyck als sulcken
 alles ondeckt ende sichtelycken
 d'eerste reyse onderwonden is door
 Jan Huygen van Linschoten
 int Ieer 1594.

DE TVVEEDE REYSE OFTE SCHIP- VAERT VAN IAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN, ALS OPPER-COMMIS- van vveghen sijn *Excellentie*. ende de *Heeren Staten Generael*, by Noorden-om, door de Straet van *Nassau*, ofte d' Engte van *Vaygats*, Anno 1595.

Ian Huygen
doet sijn
rapport in
den Naech/
aen sijn
Excellentie
ende de
Heeren
Staten,
van twee
derbare
van sijn
eerste Reysse
kan
Vaygats,
etc.

ALDUS onse eerste Reysse
voleyndt hebbende/hebben wy ons
rapport gedaen aen sijn Excellentie
ende de Heeren Staten, ende onder
anderen/ soo ben ick in den Naegh ontboden
gheweest / ende hebbe persoenlicken onse
wederbaringhe mondelinghe / soo aen sijn
Excellentie, als aen den Heer Advocaet van
Hollandt/ Ioncker Ian van Olden-Barnevelt
verclaert/ ende daer beneffens aen sijn Excel-
lentie overghelevert/ t' Verbael met de uyt-
wozpsels ende figuren / alles van woort
tot woort/ en soo ghelijck als het hier voo-
ren ghestelt is / sonder t'selue andersins te
prijen/ van alleenlicken vooz te wenden/ dat
het ons (door een soo goeden ende welghe-
luckten beginfel) een gheraedsamen ende
doenlicken Waerd/ ende ghewisse passagie
dochte te wesen: Al hoe wel dat die van
Plancius opinie sijn/ in haer Tractaet te ver-
staen gheben/ dat ick de sake vreeber aenghe-
dient hadde/ als sy in effect was/ t'welck ick
den discreten Leser t'oordeelen ghebe/ wil-
lende t'selue sonder partijchap / ende met
aendacht uae lesen / ende te recht doozsien.
Nu t'selue by de Generaliteyt overghelept
ende inghesien wesen/ hebben seer raedt-
saem ende goet ghevonden / t'aentomende
Jaer een goede ende wel gemonteerde vloot
Schepen toe te rusten / om de Reysse weder/
ende gantsch t'eenaemal te verbanghen/ met
verhoppinghe (door die soo wel gheluckte be-
ginfelen) van die tot in China t'effectueeren/
ghelijck als wy oock altesamen niet eens en
twijffelden/ ende hoe wel dat het met d'uyt-
comste (door Godes verborghen raedt) an-
ders af liep / soo en is nochtans daeromme
de hope ende sekerheyt des selfden/ niet t'ee-
nemael gheblust ofte wech ghenomen/ maer
vertrouwde vastelicken/ dat Godt de Heere/
noch t'eenighen tijde ghenade sal gheben/
datse dooz de selue ontdeckte passagie / tot
volcomen effecte ghebracht sal worden.
Nu heere ende op onse propoost / soo sijn daer
gheozdomeert gheweest seuen Schepen/
te weten/ twee uyt Zeelandt/ twee van En-
chuyssen/ twee van Amsterdam (die nu mede
haer eerste Nova-Zemblasche Reysse niet ge-
luckt hebbende / onse ontdeckinghe wilden
volghen) ende een Jacht van Rotterdam/
die alle ghelijck / elck in sijn quartier / toe-
gherust worden / om teghens t'aenstaende
Jaer/ ghelijckelick d'aenghevanghen Reysse
weder te vernicuwen/ ende met Godes hul-
pe soecken te volbringhen. Dit aldus ghe-
delibereert zijnde / hebben daer veel Coop-

Doort by de
Generaliteyt
geesolueert
een wel ghe-
monteerde
vloote toe
te rusten/
om de Reysse
by Noordten
om dooz
Vaygats
nae China
t'effectueert.

Die van
Amsterdam
stemmen
mede neffes
d'ander
Schepen na
Vaygats
te varen.

lieden ende avanturiers / soo in Zeelandt/
Amsterdam / Enchuyssen / als elders (haer
eerst van t' Lant sekere conditien van vycie-
heden ende voordeels vergunt zijnde) Com-
pagnien ghemaect / ende veel goederen
ende gheldt ghescheept/ om de vooz. Reysse
ende Waert in treyn te bringhen/ ende in al-
les te helpen verstryben / met de verhooyte
winsten/ die men op dierghelijcke avanturi-
sche Reysen verwachtende is.

De Schepen die toe-gherust worden /
waren dese: Eerst / den Griffioen van Zee-
landt, als Ammerael, groot ontrent 100. last/
met een Jacht van ontrent 50. last / dat het
voozleden Jaer mede gheweest hadde: De
Hoope van Enchuyssen, als Vice-Ammerael,
t'welcke een nieuwe Dinas was/ zijnde ghe-
bestineert om ten oorlogh te varen/ met het
Jacht van t' voozgaende Jaer. De VVint-
hont van Amsterdam, in ghelijcks een nieu-
we oorloghs Dinas / met oock een Jacht/
alles van ghelijcke grootten / als die van
Zeelandt. Een Jacht van Rotterdam, van
ontrent 20. last groot / al te samen wel ghe-
monteert van dubbelt volck/ amonitie/ ende
victualie naer behooren / vooz den tijdt van
anderhalf Jaer/ etc. Zijnde Ammerael ofte
Superintendent vande vloot ofte Schepen/
Cornelis Cornelisz. Nay op t' Schip van
Zeelandt: Vice-Ammerael Brandt Tetgales
op t' Schip van Enchuyssen: Ende V Villem
Barentsz. Schipper ende Stuerman op t'
Schip van Amsterdam: Nu op t' Jacht
van Zeelandt was Schipper Lambert Ger-
ritsz. Oom, van Enchuyssen: Op dat van
Enchuyssen Thomas V Villemsoon: Op dat
van Amsterdam Harman Ianz. Ende op
dat van Rotterdam Hendrick Hartman. Op-
per-Commissen van de gantsche vloot/ van
weghen sijn Excellentie ende de Heeren Sta-
ten, waren Ian Huygen van Linschoten, ende
Francoys de la Dale. Commissen van weghen
de Compagnie der Cooplieden / ende van
de Coopmanschappen van Hollandt ende
West-Byzelandt/ waren Ian Huygen vooz-
sept/ Iacob van Heemskerck, ende Ian Cor-
nelisz. Rijp. Ende vooz die van Zeelandt/
Francoys de la Dale vooz. ende N. Buys,
neffens andere Cousijns van Balthazar
Moucheron. Den Colck van de vloot/ soo
in de Slavoensche, als andere talen was
eenen Meester Christoffel Splinder, Slavoen
van gheboorte. Ende op dat een peder be-
kent zy/ de meeninghe ende eerliche intentie/
die sijn Excellentie ende de Heeren Staten
ghelijck hebben/ om dese Noordtsche Waert
te doen

nammen van
de Schepen
die op de
tweede Reysse
te naer
Vaygats,
toegherust
worden.

nammen van
de Officiars
ten dienste
op de tweede
tocht van
Vaygats
gedestineert
sijn/ etc.

De eerliche
intentie van de
Heeren
Staten,
om de Waert
van
te doen

De tweede Keyse van Jan Huygen

China
by Noord
om t'ont
decken.

te doen attentereen/tenderende tot geen ander eynde/dan alleenlicken om buyten prejudicie van alle andere Potentaten, en narien te mogen betomen een byse Vaert en passagie/van by Noord en nae Charay en Chinen, om den Coophandel ende traffijcke deser landen/ in alles te doen verstijben ende vermerderen/ tot welbaert van de Inwoonders ende Inghesetenen van dien / als oock

om te verbruyden Godes glorie/miet de vercondinghe van sijn heplich ende supher onveranderlick Woordt/ tot grootmakinghe sijnes heplighen Naems / etc. Sos ist dat ick alhier ghestelt hebbe/ de Commissie ofte Instructie, die ons van de ghemelte Heeren Staten Generael der Gheunieerde Nederlandtsche Provincien bestelt is / zijnde van woordt tot woordt/als volght:

Instructie voor *Ian Huyghen van Linschoten*, ende *Françoys de la Dale*, principale *Commisen*, vvaer nae sy hun sullen reguleeren in de Coninckrijcken van *China*, ende andere Coninckrijcken ende Landen, die besocht sullen vvorden by de Schepen ende Iachten, ghestineert tot de Vayagie by Noorden-om, door de *Paygats*, ofte Strate van *Nassau*.

Instructie van de General-
seyl, vvoor
de Opper-
Commissen,
op de 2.
Tocht na
Vaygats.

In den eersten sullen slyuden / nae dat *Mr. Christoffel Splindler* Slavoen, aen landt sal gheweest zijn / ende versocht hebben / of mer aldaer sal moghen aencomen / hen te lande vinden by den Coninck/ Gouverneur ofte andere Obericheyt aldaer / ende den selfden aenbieden/ (van weghen dese Landen) alle vviendtschappe: ende openen de Conditie deser Landen/ namelick/ dat sy hen gheneeren van ober Zee met alle Coninckrijcken ende Natien van de gheheele Werelt / vviendlick ende oprechtelick te traffiqueren/ negotieren/ en handelen/ hebbende daer toe vele commoditeytē van diuersche soorten van coopmanschappē en anderling.

II.

Item dat d Obericheyt deser Landen/ sekerlick gheinformeert wesen/ de/ dat men in de selve Coninckrijcken ende Landen oprechte handelinge/ traffijcke ende negociatie was doende/ goet ghebonden hebben / eenighe Schepen derwaerts te senden/ onder goede orde/ policie ende gheregheltheit/ oock met eenighe waren/ penninghen ende andere commoditeyten/ om de handelinge te beginnen/ door sekere ghetrouwe ende vrome luyden/ in de selve Schepen wesende / vvoor den welcken sy byse toeganck aldaer sullen versoecken/ ten eynde vvoor.

III.

Sullen versoecken dat tot vvoome/ ghetrouwe/ ende oprechte ghestadighe handelinge/ traffijcke ende navigatie/ tot gemeene welbaren van de selve Coninckrijcken ende dese Landen: *Nidts* gaders den *Inghesetenen* der selver/ mach worden verstaen. Ende soo t' selfde aldaer goet ghebonden wordt / sullen verclaren dat men henlieden met een goede *Ambassade* ten selven eynde/ met de eerste ghelegghentheyt van meeninghe is te besoecken/ indien henluyden sulcks aenghenaem soude wesen.

IV.

Sullen aldaer moghen openen wat commoditeyten ende Coopmanschappen vuyt dese Landen aldaer van tijdt tot tijdt sullen mogen worden ghebracht/ ende neetstelick ondersoecken / omme te verstaen wat Coopmanschappen ende goederen daer tegens by retour vuyt de selve Coninckrijcken ende Landen sullen moghen worden ghetoghen/ ende in dese Landen ghebracht.

V.

Sullen van allet' ghene op de Keyse passeert/ so wel binnen Scheeps boort/ in de opdoeninghe van de Landen/ Havenen/ ende alle andere ghelegghentheyden / als van t' ghene te lande hen sal vvoorcomen/ goede ende partimente noticie houden/ om terstont op hare wedercomste by geschrifte den Heeren Staten Generael, van alles te doen goet en getrou rapport. Aldus ghedaen ende ghearresteert in de vergaderinghe van de Heeren Generale Staten der vereenichde Nederlanden/ in *S. Graven-Haghe* den xvj. Junij Anno xv. .xv. Sloeth. .vi. ter ordeninghe van de vvoorvoemde Heeren Staten.

C. Acrsens. &c.

Aldus

De toer-
ninghe van
de Schepen
is waer
laucksaem
toe gegae-
en de oors-
ke waerom.

Hebben
quade mo-
de s'eps te
effectueren/
win datse
laet te zepl
ginghen.

Julius.

An. 1595.

Gaeu gelijc

kelicken upt

Texel

2' zepl booz

de tweede

mael/om

haer gebede

neerde s'eps

te beginnen.

Albus geordoneert zijnde is d'equipagie
ende toerustinghe wat verlaichsaem toege-
gaen / dooz d'andere groote ende wichtighe
Landt-saercken / die hen daghelicks bejegen-
den / in sulcker boeghen / dat wy onse expeditie
ende laetste afschept al volle laet bequa-
men / ende ons eensdeels half in waenhopent
lyacht / de Vaert (doozt verloop van den tijt)
tot volcomen effect te moghen brenghen :
Niet tegherstaende / hebben met Godes
hulpe aenghevanghen / ende zijn vooz de
tweede kersse upt Texel, van't Mars-diep/
daer wy altesamen verfaemt waren / t'zepl
ghegaen / zijnde den tweeden Julij des Son-
daechs smorghens / An. 1595. met eenen
oostelicken wint / en comende buptens d'uyt-
in Zee / stelden onsen Cours noozdt noozdt-
west / ende noozden ten westen aen / hebben
de dien gheheelen dach ende aenvolghenden
nacht een goede koelte ende vooztganck.

Den 3. des Maendaechs smorghens maer-
ten onse gissinghe van 35. mijlen ghesepit te
hebben / hadden noch al een goede koelte ende
vooztganck / zijnde de wint van de zuyder en
wester cant / met een betrocken Hemel / doer-
de noch de Cours van n. n. west / ende n. ten
westen aen. Teghens den middach begonst
het wat te stillen / loopende de wint naer't
oosten / met een slappe koelte / gheduerende
alsoo den gheheelen dach ende vooz-nacht/
des nae-middernachts liep de wint in het
noozden.

Den 4. des Dingsdaechs hadden noch de
wint van upt den noozden met schoon weer/
brden onsen Cours van west ende west ten
noozden aen / om dat wy niet hoogher zep-
len mochten / maerckten onse gissinghe van
te wesen op de hoochte van 56. graet / ghe-
lijck wy int peplen van de Son daer nae be-
houden : zepden aldus den gheheelen dach
ende aenvolghenden nacht / somtijds west
noozdt-west / ende bywijlen noozdt-west ten
westen aen.

Den 5. des Woensdaechs hadden noch
al t'selfde goet weer ende stercht water / ghe-
duerende de wint van upt den noozden / zep-
den noch west ende west ten noozden aen tot
nae den middach : doen wenden wy t'op den
anderen boegh / op de Cours van n. o. ende
n. o. ten noozden aen / zepden aldus tot de
middernacht.

Den 6. des Donnerdaechs cregghen wy
renen harden wint van upt den noozden met
een holle Zee / doende noch al de Cours als
voozen / zepende aldus den gheheelen dach
ende aenvolghenden nacht.

Den 7. des Vrydaechs hadden noch al
t'selfde weer ende wint / doende onse vooz-
gaende Coursen van n. o. ende n. o. ten
oosten ende bywijlen wat lagher : Teghens
den avont begonst de wint dapper op te ste-
ken / conende met een hol water ende rupesh
weer / so dat wy alleen onse schoover-zeplen
voeren mochten / gheduerende aldus den
gheheelen nacht.

Den 8. des Saterdaechs in den daghe-
raet wendent weer op den anderen boegh/
op de Cours van w. aen / gheduerende noch
eben ghestadich t'vooz. rupesh weer ende
wint van upt den noozden / dien gheheelen
dach ende aenvolghenden nacht.

Den 9. des Sondaechs hadden een wep-
nich beter weer / gheduerende noch den self-

den noozden wint / wendent weer op den an-
deren boegh / doende onsen Cours van n.
noozdt-oost / ende noozt ten oosten aen : Dit
selfde weer duerden aldus den gheheelen
dach / ende moesten des nachts weer onse
Mars-zeplen in nemen / zepende doozt on-
weer met de schoover-zeplen alleen / den ghe-
heelen nacht ober / doende de Coursen als
voozen.

Den 10. des Maendaechs hadden noch
al t'selfde rupesh weer ende wint / doende on-
sen Cours als voozen / van n. noozdt-oost/
ende n. ten oosten aen : Nae den middach be-
gonst het weer wat te bedaren / ende tegens
den avont wendent weer op den anderen
boegh / zepende zuydt-west ende zuydt-west
ten westen aen / den gheheelen nacht ober.

Den 11. des Dingsdaechs cregghen beter
weer ende Sonneschijn / ende wendent den
middaeghs wederom / doende onsen Cours
noozt ende n. ten westen aen / zepden aldus
tot teghens den avont / doen wendent weer
wat stiller ende de wint liep wat noozdeli-
ker / soo dat wy maer noozdt ten oosten ende
noozdt noozdt-oost mochten aen zepden / tot
des mozghens toe.

Den 12. des Woensdaechs hebbende een
slappen windt van upt den noozden / wen-
den wy't weer in den mozghenstont op den
anderen boegh / altoos met goet weer ende
slappe koelte / zepden aldus tot den mid-
dach / doen begonst het gantsch stil te wor-
den / loopende de wint daer nae in het zuydt-
westen / beginnende allengskens op te koe-
len / waer mede wy onse rechte Cours ende
wech vervolghden / ende begonst daer nae
te regghen / gheduerende alsoo bynaest den
gheheelen nacht.

Den 13. des Donnerdaechs in den da-
gheraet liep de wint weer recht int nooz-
den / beginnende met een rupesh weer ende
betrocken lucht / soo dat wy niet hoogher
als west noozdt-west mochten aen zepden :
Dit weer duerden aldus tot nae den mid-
dach / doen begonst het een wepnich te be-
daren ende op te claren : Teghens den avont
liep de wint wat westelicker / waer mede
wy't weder wenden op den anderen boegh/
doende onsen Cours noozdt-oost ten nooz-
den ende noozt noozdt-oost aen : des nachts
wordent gantsch stil / gheduerende alsoo tot
smorghens.

Den 14. des Vrydaechs wat vooz den
middach cregghen een slappe koelte van upt
den zuyt-ooste / waer mede wy onsen Cours
weder recht noozden aen liepen : hadden des
middaeghs int peple van de Son / de hooch-
te van t'sestich graeden min thien minuten : 60. graede
zepden aldus den gheheelen dach ende aen-
volgenden nacht / met een goede koelte / loo-
pende de wint daer nae int oosten.

Den 15. des Saterdaechs voozmid-
daechs hebbende noch de wint van upt den
oosten / met de selfde koelte ende goet weer/
saghen wy het lant van de Custe van Noor-
vveghen / daer seven ofte acht mijlen van
af wesende / ende was naer onse gissinghe
Kijn, ende den hoerck Seat gheheeten / ghe-
legghen op een en t'sestich graeden ende daer
ontrent : deden noch onsen selfden Cours
van noozt ende noozden ten oosten aen. Teg-
ghens den avont wordent mustich / doncker
en regghenachtich weer / ende begonst soo te
waepen /

Dien hee
landt van
Noorme-
ghen, Kijn
en Stat.

An. 1595.
Julius.

De tweede Keyse van Jan Huygen

waepen / dat wy alleen onse Schoover-zepl
len voeren mochten / comende met een dapper
hol water / duerden aldus den gheheelen
nacht over.

Den 16. des Sondaeghs geduerde noch
al t selve rupch weer ende harde windt / met
een seer hol water / wesende de windt upt den
nooxt-oosten / soo dat wy maer nooxt nooxt-
west mochten aenzeplen / gheduerende aldus
tot in den nacht-sondt / doen begonst de
windt wat te cessereren / loopende weder nae t
zupdt-oosten / doch behielden even wel t holle
water / dat ons dapper fareerden / zeplden al-
dus den gheheelen nacht / hebbende altemets
reghen / zynde de windt bywijlen wat oost-
felicker.

Den 17. des Maendaeghs was de wint
noch van upt het oosten / ende somtijds wat
zupdelicker / met een wepnich tijds goet
weer / gisten ons des middaeghs te wesen
op de 64. graet / of daer ontrent / des nae-
middaeghs wordent weder doncker reghe-
nich weer / beginnende de wint teghens den
nacht weder op te steken / soo dat wy onse
Mets-zeplen moesten in nemen / zeplden al-
dus den gheheelen nacht / altoos met een hol
water.

Den 18. des Dingsdaeghs hadden noch al
de wint van upt den oosten ende zupen / ghe-
duerende even ghestadich t holle water ende
reghenich weer / deden onsen Cours als
vooren / van nooxt nooxt-oost aen / altemets
wat noozdelicker / en bywijlen wat zupde-
licker / nae t variereen van de wint / creghen
daer nae een claer weer ende Sonne-schijn /
hadden des middaeghs de hoochte van 66.
graet min 10. minuten / verbolghden onsen
wech als vooren / zeplende aldus tot in der
nacht / doen liep de wint weer int noorden /
soo dat wy maer west nooxt-west mochten
aenzeplen / beginnende weder soo hart te
waepen / dat wy alleen onse Schoover-zeplen
voeren mochten.

Den 19. des Woensdaeghs hadden noch
al t selve rupch weer / met eenen natten mist /
en harden wint van upt den noorden / zepl-
den noch al de Cours van west nooxt-west
aen / by de windt heen / met onse Schoover-
zeplen alleen / hebbende een hol water / te-
ghens den nacht begonst het soo te stromen
ende t onweeren / dat wy maer ons groot
Schoover-zepl ter halver Mast mochten
op voeren / ende hadden eenen grooten over-
last van de Zee / teghens den dagheraet liep
de wint nae t west ende west ten zupen / ghe-
duerende noch even ghestadich t voozsepe
quaet weer.

Den 20. des Donnerdaeghs hadden noch
al t voozse. quaet ende reghenich weer / met
een holle Zee / geduerende den geheelen dach
tot in der nacht / doen begonst het een wep-
nich te bedaren / so dat wy weder onse ander
zeplen voeren mochten / zeplden aldus den
gheheelen nacht / met de selfde wint van west
zupdt-west / doende onsen Cours nooxt-
oost aen.

Den 21. des Vrydaeghs zeplden noch al
met den selfden goeden windt / onsen voozse.
Cours van n.o. aen / hadden des middaeghs
de hoochte van 70. graet min 10. minuten /
zeplden aldus den gheheelen dach met een
slappe koelte / teghens den avondt wordent
gantsch stil / gheduerende den gheheelen

nacht over / met wepnich ende variabel
windt.

Den 22. des Saterdaeghs hadden noch
goet schoon weer ende silte / met een slecht
water / ende altemets variabele koelte / maer
teghens den avondt begonst het wederom
te waepen van upt den noorden / loopende
daer nae int nooxt-oosten / met een goede
koelte / soo dat wy maer oost zupdt-oost / ende
zupdt-oost ten oosten mochten aenzeplen /
wesende recht in de wint / zeplden aldus den
gheheelen nacht.

Den 23. des Sondaeghs hadden noch
de wint van upt het nooxt-oosten met een
harde koelte ende rupch weer / soo dat wy
alleenlicken met onse Schoover-zeplen zepl-
den mochten / doende onsen Cours als voo-
ren. Teghens den avondt quamen wy dicht
aen t landt / t welke was / na onse gissinghe /
t Eplandt ende onligghende clippen van
Loeffoet / sach noch hier en daer in de hoo-
len met sneeu bedekt. Wenden t alhier we-
der van t landt af / t Zeelwaerts in / doende
onsen Cours nooxt nooxt-west aen / zepl-
den aldus den gheheelen nacht met het selve
rupch weer ende windt.

Den 24. des Maendaeghs hadden noch
al t selve weer ende windt / doende onsen
Cours als vooren / des naemiddaeghs soo
quam ons een Schip int ghemoedt / t welc-
ke wy daer nae int sprekken / verkennde / ende
hoozden t Amsterdan t hups / comende upt
de Witte Zee. Wy wierpen hem eenen blyef-
toe / den welken tusschen beeden over boort
in Zee viel / dooz dien dat het quaet weer
was / en den anderen qualick dozden ghen-
ken / waer mede wy ghedwonghen waren /
van een te schepden / elck syng weeghs. Wert
teghens den nacht gantsch doncker / mistich /
ende bochtich weer / gheduerende alsoo den
gheheelen nacht over / met den voozse. oost-
licken windt.

Den 25. des Dingsdaeghs gheduerden
noch al den gheheelen dach t selve mistich
weer ende oostelicken windt / deden als
noch onsen Cours van noorden ende nooxt-
den ten oosten aen / den geheelen nacht over.

Den 26. des Woensdaeghs creghen een
schoon claer helder weer ende Sonne-schijn /
met een slecht water / en rlepne koelte van
upt den oosten / en variabel / hadden des
middaeghs de hoochte van 71. graet / ende
haddent ghewent op den boech van t zupdt-
oosten ende zupden / tot teghens den avondt /
doen liep de windt wat zupdelicker / soo dat
wy t wederom wenden / doende onsen Cours
van oost nooxt-oost / ende oost ten noorden
aen / gheduerende noch t selve schoon weer /
ende slappe koelte / maer in der nacht (al hoe
wel dat de Son niet onder en ginck) liep de
wint weer oostelick.

Den 27. des Donnerdaeghs was de
windt weer recht oost waepende / met een
goede koelte / ende helder schoon weer en
Sonne-schijn / hadden des middaeghs de
hoochte van 71. graden en twee derde deelen /
deden onsen Cours van nooxt nooxt-oost /
ende nooxt-oost ten oosten aen / ende som-
tijds wat noozdelicker en oostelicker / nae t
variieren van de windt / zeplden aldus den
gheheelen nacht over / en begonst soo hart
te waepen / dat wy alleen de Schoover-zepl-
len voeren mochten.

Den

Loffvoet.

Ghemoeten
een Schip
dat upt de
Witte Zee
quam / en na
gollandt
wilde wese.

71. graden.

71. graden
en twee derde
de deelen.

Den 28. des Wydaeghs gheduerden noch al den harden windt / met een seer hol water / ende donckerachtich weer / wendent op den anderen boegh / doende onsen Cours van zupdt zupdt-oost / en zupden ten oosten aen / den gheheelen dach over / teghens den nacht begonst het wat te bedaren / gheduerende even ghestadich t doncker / en somtijts mistich weer / zepden aldus den gheheelen nacht / altemets met een weynich stilten.

Den 29. des Saterdaeghs hadden een weynich tijds stilte / doch begonst terstondt weder op te koelen upt den noozdt-oosten / Hysten onse Mers-zeplen weer op / doende onsen Cours van zupdt-oost ten oosten / ende o. 3. o. aen / gheduerende noch al t selfde mistich / vorchtich / wupl / en doncker weer. Teghens den nacht begonst het een weynich te stillen / doch behielden altoos een hol water. Wy saghen den selfden dach eenen uptnemenden grooten dooden Walvisch / met den wupck om hoorch dyven.

Den 30. des Sondaeghs hadden meestendeel stilten / en somtijds / doch niet veel / variabele koelte / ende altoos een betrocken lucht / hadden noch al een hol water / saghen veel Walvissen hier en daer dooz t water spelen / teghens den avondt cregghen eenen noozden windt / met vorchtich weer / deden onsen Cours oost ende oost ten noozden aen / en bywijlen zupdeliker : Ontrent noozder Son liep de wint weer int oosten / met een goede koelte / ende schoon claer weer.

Den laetsten des Maendaeghs gheduerende den selben oosten windt / tot ontrent des middaeghs / doen wordent weer gantsch stil / ende daer nae mistich / hadden des middaeghs de hoorchte van de Son op 71. graet / hebbende altemets / doch niet veel / zupdt ende zupdt-westen wint / altoos met een hol water van upt den oosten / teghens den avondt wordent weer stork stil / gheduerende eben ghestadich den boozsch. mist.

Den eersten Augusti des Dings daeghs in den morgen-stont cregghen eenen westelicken wint / met een mot-veghen / beginnende allengstiens met een mope koelte / des nae middaeghs wordent schoon / ende altemets claer weer / zijnde de koelte teghens den avondt wat slapper / beginnende t water oock wat slechter te worden / deden onsen Cours van oost ende oost ten noozden aen / wiert daer nae weer stil / gheduerende meest alsoo den gheheelen nacht over.

Den 2. des Woens daeghs / begonst in den dagheraet landt te sien / ende een weynich daer nae / liep de wint weer int oosten / beginnende met een mop Cop-zepl op te koelen / zijnde een schoon weer / zepden den gheheelen dach zupdt zupdt-oost / ende zupdt oost ten zupden op t landt aen / tot teghens den nacht / doen wenden wy t daer weer van af / op den boech van t noozden t Zee waerts in / quamen dit lant te verkennen / ende was naer onse gissinghe / t Eplandt ende onlignghende elippen van Trompsout , gheleghen ontrent 40. mijlen by westen de Noord-caep , lach noch hier en daer in de dalen ende hofen met sureu bedekt / worden des nachts weer gantsch stil.

Den 3. des Donnerdaeghs tregen weer des morgghens eenen westelicken / doch slappen wint / welke duerde met weynich koel-

te / tot des middaeghs / doen wordent regheuch motlich weer / loopende de wint int noozden / ende daer nae int noozdt-oosten / waeyende met een goede koelte / doch een slecht water / liepen oost ende oost ten zupen / laughes de wal heen / tot ontrent twee mijlen daer van af / sonder eenich achterdencken / hebbende t Schip eenen harden voortganck / waer mede wy onboozsienus ghe-raecten met onse booz-steven op een blinde clippe / soo dat wy vast bleven sitten / stootende t hout daer de steven met ghevoert was / aen spaenderen daer af / waer mede wy in grooter verbaestheit bleven / ic opende eenighe van den onsen terstondt nae de pompe / doch vonden t Schip noch goet en ducht / ende dooz dien datter een goede stroom lan-ges de Custe heen liep / maectet ons Schip een weynich te draepen / in voeghen / dat het overstaech raecten / waer mede wy weder eenen moedt grepen / ende maecten soo veel / dat het Schip onder zepl quam / gheveude int afgaen / een paer eleyne stooten / waer dooz wy hemelicken saghen / dat ons Godt de Heere daer ooghen-schijnlicken weder af hielp / ende alle dinghen ten besten keerden / waershouwende d' ander Schepen die op de selfde Cours daer op gheloopen souden hebben / maer dooz ons (ende Gods boozsienicheyt) gheadverteert zijnde / wendent met ons op den anderen boech t Zee waerts daer van af. Dese verborghen clippe leyt nae onse gissinghe ende vermerkinge / ontrent acht mijlen of daer ontrent / by oost-sten t Eplandt van Trompsout , twee ofte anderhalf mijl van t landt af / verborghen onder t water / daer tot noch toe ons wetens noyt kennisse afghewest is / en is te bedencken / datter noch wel meer moeten lighghen / waer dooz het ons een goede waershouwinghe sal wesen / de Custe ende t landt beter te schouwen / en ons soo veel niet te verstrouwen op de Pas-raecten / die doch inest upt hooren segghen ghemaccht zijn / doch is ons (Godt lof) ten besten vergaen / hoopende dat het Schip daer gheen letsel af hebben sal / dat te beduyden heeft / de wint liep daer weder oostelick en in der nacht wat zupdeliker / soo dat wy den gheheelen nacht onsen Cours deden van noozdt noozt-oost / noozt-oost / ende daer nae oost noozdt-oost aen / met een goede koelte ende voortganck / by de windt heen.

Den 4. des Wydaeghs hadden eenen zupdt-oosten windt / met een goede koelte / doende onsen Cours als booren / van oost noozdt-oost aen / en somtijds wat oosteliker / nae t varieren van de windt / des middaeghs begonst het wat silder te worden / hadden een seer schoon weer ende helbere Sonne-schijn / desen nacht was het een claer stil / schoon / ende warm weer / ende ick merckten de Son / welke ginc int noozden ten westen onder / zijnde ontrent een uyt werch / doen quam hy weder voor ten dach / dit was in de contrepe van recht teghens over den hoek van t Eplandt van Stappen , ontrent vier ofte vijf mijlen daer van af / allwaer wy laghen en dyden niet de stilte. Desen Hoek van Stappen , leyt met de Noord-caep oost ende west / wel ontrent veertien ofte vijftien mijlen ver-scheyden.

Ian Huygens
Schip caect
op een blinde
clippe / in t
zeplen lan-
ges de wat-
best / d'ch
raeken daer
met Gods
hulpe weer
af.

Verborghen
clippen gele-
ghen by de
Eplanden
Trompsout
die seer peris-
culous sijn.

De son gaet
noozden ten
westen ons
der / eff come
een uyt daer
nae weder te
boozschen /
zijnden de
contrepe van
t Eplandt
Stappen.

Dien een
groot doo-
den Wal-
visch met de
wupck om
hoorch dy-
ven.

Dien veel
Walvische
int water
spelen.

71. graet.

Augustus.

Erigent t
weer int ge-
sicht.

Eplanden
van
Trompsout.

An. 1596.
Augustus.

De tweede Reysse van Jan Huygen

Den 5. des Saterdaeghs reeghen weer een goede koele / van uyt den 3.0. ende liep daer na wat zupdelicker / deden onsen Cours van oost ende oost ten zupden aen / en blywen wat noozdelicker / nae't variceren van de windt / was een warm / schoon Soomers weer. Teghens den nacht quamen met de Noort-caep ober een. Landt was gantsch sonder sneeu aen te sien: saghen des vooz-middaeghs twee zeplen langhes de wal / nae ons toe comen / wy hoopten dat het van onsen Lants-luyden uyt de Witte Zee ghe- weest souden hebben: Waerom ick eenen brief ghereedt maecte / om van ons tijdin- ghe naer hups te schryuen / en hun die niet te gheuen: Maer sy hielden hun soo dicht onder de wal / dat wy haer niet bezeplen con- den / waer door wy quamen te verkenmen / dat het Noorluyden waren / die om desen tijt nae Berghen met Wiscb varen: Des naemid- daeghs saghen noch een ander van de selbe flach / doende den selven Cours / teghens den avondt begonst het wat stiller te worden / zijnde de wint noch aen de zuper-rant / doent- de onse Courfen als voozen / in der nacht liep de windt int 3.0. ende begonst hart te waepen / hadden alle dese daghen een holle Zee van uyt den oosten.

Contendo
by de
Noort-caep
sien twee
zeplen / hee
welcke
Noorluyden
waren / die
met Stock
vis nae
Berghen
wuden.

Compeest.

Den 6. des Sondaeghs begonst het eenen grooten storm te waepen / uyt den zuyt- oosten / ende hadden een seer verbolghen hol water / reeghen van gelijcken eenen grooten mist / met doncker / hout / vochtich weer / ze- lende aldus de Cours van oost ende oost ten noorden aen / quam ons t'Amsterdammer Schip van Willem Barcksz. zijnde te loef- waerts) op't lijf zeplen / sonder dat wy't mochten weeren / ende hoe wel wy hem toe- riepen / aente loeben / en ons te schouwen / niet teghenstaende / hieldent draghen / in sul- ker voeghen / dat sy ons niet de vooz-steven van achteren op onse zijde van't Stuer- boordt aen quamen / met sulcken ghedruys / dat wy vooz ghewis en voozseker meenden / hepde ghesoucken souden hebben / brach onse vertupninghe / boven by't Compagnie / soo dat de Besaens-mast om viel / smytende int halen de Schippers kop in de kopwt aen stucken / eyndelicken / quam ons daer na met keeren en swaen / by't Gallioen / t'welcke van ghelijcken aen stucken / ende gantsch af brack / in summa / meenden sonder remissie hepde te gronde ghestooten souden hebben / nae't aen te sien was / sonder hoope van pe- mandt te moghen salverren / door't harde onweer en verbolghen water / van Godt de Heere / die onser ontbarnide / maecte dat wy weder (sonder selver te weten hoe) van den anderen gheraecten / sonder dat ons Schip onder water eenighe schade ofte let- sel (dat wy vermercken konden) hadden / van alleenlicken hoben water / als gheseyt is / zijnde t'Amsterdammer Schip van ghelyc- ken op de selve plaetsen beschadicht / als wy te weten / t'Gallioen af / de Besaens-mast om verre / ende by't Compagnie aen stucken ghebroken / in alles als wy / so dat men qua- lick soude seggen / wie de meeste schade had- de / dat genoeg om te verwonderen is / ende door de verbaestheyt weten qualick / hoe wy noch soo weder van den anderen raecten / Waerom wy Godt de Heere niet ten volken moghen dancken / van soo merckelicken en

Amster-
dammer
Schip comt
met een groot
aen storm
Jan Huygens
Schip aen
doort zijnde
hepde in
groot per-
kel van blig-
uen / doch
raeken noch
niet genoeg
schade / van
den anderen.

onghesien verlossinghe en behoudnisse. Dit was de tweede reyse / dat hy ons aen boordt gheweest hadde: Hoe wel dat d'eerste mael in stilten was / en dat wy hem niet stoeken en staven afweerden / waer aen wy ghenoech moghen aenmerken / dat door dusdanighe ongheregheltheyt ende quade oplicht / de Schepen dickwils den anderen in de gronde zeplen / daer men daer nae tael noch tepeken afcomt te vernemen / ghelijck het met ons ghebeent souden hebben / soo Godt soo miraculeus niet verhoedet hadde / ende behoorde wel een waershouwinghe te wesen / vooz andere / om beter opsicht ende wacht te houden / malcanderen te myden en te schouwen / dewyle dat de Zee breett ende wijdt ghenoech is / want van dicht by een te loopen / en tan doch neimmermeer gheen profijt comen / als daghelicks ghenoech tot groote schade ende achterdeel onderbonden wordt / namelicken / met hart en onstupnich weer. Waren dien gheheelen dach besich onse Besaens-mast weder op te rechten / die noch gantsch en heel was / ende hielden het Gallioen / soo wy best mochten met winden en bewoelen / in summa / dat wy't soo verre brachten / dat wy weder zeplen en vloot hou- den mochten / hoe wel dat het weer niet veel plaets gaf veel zeplen te moghen voeren.

De Schepen
verloose haer
dickwils
door quade
toelicht van
den anderen
niet te wille
schouwen.

Zijn besich
om de Schep-
pen weder
van de ghes-
leden schade
te repareren.

Den 7. des Maendaeghs gheduerden noch al t'onweder ende hol verbolghen wa- ter / zijnde de wint van uyt den oosten / met een betrocken koude locht / hadden gewent op den anderen boech / doende onsen Cours 3.3. west / ende daer nae 3. ende 3. ten w. aen / Teghens den middach saghen een Schip / van achteren op ons aen comen / doende den selven Cours als wy: Wy vermoeden dat het een Hollands Schip was / dat nae de Witte Zee wilde wesen / het welke wy daer nae quamen te verkenmen / ende te spre- ken / ende was Jacob Jochenssz. van En- huyfen / die nae de Witte Zee bezocht was / zijnde veerthien daghen nae ons uyt Texel ghezeylt. Teghens den avondt quamen weer op't landt aen / ende was noch al de Noordt-caep / wendent weder daer van af / t'Zuidwaerts in / noozdt-oost ende noozdt noozdt-oost aen / gheduerende t'selbe hart weer den gheheelen nacht ober.

Comen met
el Enchips
ser Schip te
spreck dat
nae de Witte
Zee wilden
en van daer
nae Venetie.

Den 8. des Dingdaeghs hadden noch al den selven oostelicken windt / maer was beter / doch hout weer / en teghens den mid- dach wendent weer nae't landt toe / doende onsen Cours 3.0. ende 3.0. ten 3. aen / en daer nae 3. ten 0. ende 3. tegens den nacht wordent weder doncker vochtich weer.

Den 9. des Woensdaeghs hadden noch al eenen oosten wint / ende doncker vochtich hout weer / saghen des mozgens een breett zepl onder onse vloot comen / t'welcke wy daer nae quamen te verkenmen / ende was t'Weren Barcken van Amsterdam / dat nae de Witte Zee wilden / zijnde in onse Compagnie uyt Texel ghesloopen / en by Loefoet van ons versticken. Een wepnich daer nae / quam ons een Noorman die nae Berghen wilden / teghens / zeplende vooz de wint / doch onse vloot heen / sijnen Cours westwaerts aen. Outrent des middaeghs quamen weder by't lant / ende was een wepnich by coften de Noordt-kijn, alwaer wy't weder van af wenden / met onse 9. Schepen in Com-

Noort-kijn.

Ghemoeten
en Enghele
Schip dat
uyt de witte
Zee quam.

in Compagnie/ doende onsen Cours t'Zee-
waerts in nooydt u.o. aen/ op de selfde tijdt
quam daer weer een ander zepl op ons aen/
zeplende westwaerts booz de wint heen/ en
liet Enghelesche vlaggen waeren/ waerom
wy gisten dat het een Enghele-Man was/
die uyt de Witte Zee weder nae hups toe
wilden: Wilt hem wat van onse Bloot af/
sonder ons te verhooren/zijnde in coeter tijt
weer uyt het ghesicht.

Den 10. des Donnerdaeghs hadden noch
eenen oosten wint/ende somtijds 3. oost den
gheheelen dach ober/ met een betrocken he-
mel ende hout weer/ wendent des moorgens
weer nae't landt toe/ doende onsen Cours
zupdt-west ende zupdt-west ten zupden/ende
daer nae zupden/ en zupden ten westen aen/
zeplende albus den gheheelen dach sonder
landt te sien/ tot des nachts/ doen quamen
wy weder by't landt/ welke was een wep-
nich oostelicker/ als daer wy't des boozigen
daeghs afghewent hadden/ wendent daer
van af't Zeewaerts in/ beginnende de wint
hart te waeren noch uyt den oosten/ met een
holle Zee en verbolghen water.

Den 11. des Vrydaeghs/ gheduerende
noch al den harden oosten wint met een mi-
stich hout bochtich weer/ en seer hol water/
deden onsen Cours t'Zeewaerts in/tot ober-
den middach/ doen wonden wy't weer nae't
landt toe/ende deden onsen Cours zuyt oost
ende zupdt-oost ten oosten aen/ om dat de
wint wat nooydelicker was/ gheduerende
albus t'ruyck weer/den gheheelen dach ende
nacht ober/ altoos mistich reghenachtich
kout.

Den 12. des Saterdaeghs worden het
ganesch stil/ zijnde eben wel bochtich en mi-
stich doncker weer/ en hol water/ tot ontrent
des middaeghs/ doen cregghen wy een slappe
koelte uyt den westen/ comende altemets
met een vlenck van claerheyt/ soo dat wy't
landt aen stuerboozt quamen t'ontdecken/
alhoewel dat wy daer wel 7. of 8. mijlen van
afwaren/ t'bocht ons in de berthooninghe
ende opdoeninghe t'landt van Keger ofte
t'Visschers Eylandt te wesen/ niet tegenstaen-
de/ dat wy in onse zeplagie soo verre niet en
gisten te wesen/ behielden noch al den mist/
die uyt het westen met vlaghen oberdeef/
met wepnich wints/gheduerende eben ghe-
stadich de hollicheyt van de Zee-baren uyt
den oosten/deden onsen Cours oost ende oost
ten zupen aen/ zeplende albus den gheheelen
nacht ober/ altoos met een slappe koelte
ende somtijds stilten.

Den 13. des Sondaeghs hadden een
poos stite/en cregghen ten slecht water/ loo-
pende de wint daer nae int nooyden/ en by-
wijlen wat westelicker/ deden onsen Cours
oost ende oost ten zupden aen/ was een ober-
trocken hemel/ en somtijds mistich/ maer
niet veel/ zijnde met vlaghen ober. Alhier
schepden de twee Schepen/ te weten Jacob
Zochemssz. ende t'Weren Warken/ van ons
nemende haren Cours na de Witte Zee toe/
Saghen van ghelijcken de selfde dach een
zepl achter in ons water comen/ doende de
selfde Cours als wy/ gistent een Hollands
Schip te wesen/ dat nae de Witte Zee wil-
den. Wy zepden albus den gheheelen dach
ende aenbolghenden nacht met een passelle-
ke koelte.

Keger alias
t'Visschers
Eylands.

Schepden
van de schy-
pen die nae
de Witte Zee
wilden.

Den 14. des Maendaeghs hadden noch
al eenen nooydelicken wint/en somtijts wat
westelicker/ met een slecht water/en een goe-
de koelte/ zijnde bochtich ende mistich hout
weer/ deden onsen Cours als boozen/ van
oost en oost ten zupden/ ende somtijds oost
zupdt-oost aen/ begonst op den dach wat
meer te koelen/ met een harden boozganck/
zepden albus den gheheelen dach/ altoos
mistich en doncker hout weer.

Den 15. des Dingsdaeghs was de wint
noch uyt den nooyden/ waernde een goede
koelte/ met licht en hout weer/ deden onsen
Cours als boozen/ van oost ten 3. ende oost
zupdt-oost aen: Hadden des middaeghs een
wepnich claerte/ so dat wy de Son zepden/
vonden de hoochste van 71. graet schaers/
zepden albus den gheheelen dach ende nacht
ober met de selfde gheduerende koelte.

71. graet

Den 16. des Woensdaeghs/ hadden een
wakere koelte van uyt den nooyden ende
nooydt-westen/ loopende altemets wat we-
licker/ comende met vlaghen van oberdij-
vende stof-regghen/ wierpen des naemid-
daeghs t'loot uyt/ ende vonden de diepten
van 63. en 64. bademen/hadden eenen har-
den boozganck/ oock een koude locht/deden
altoos onsen Cours van oost ten zupden en
oost zupdt-oost aen/ zeplende albus den ghe-
heelen nacht/ wierpen somtijds t'loot uyt/
vonden altemets min/ bywijlen meer/ als
de boozz. diepten wasighe groent/ t'water
begonst alhier seer grondich/ ende doncker
groent te sien/ ende en was niet te zout/maer
brack.

64. baden
diepten.

Den 17. des Donnerdaeghs hadden een
moytschoon weer en slappe koelte van uyt
den nooyden/ en bywijlen wat oostelicker/
en somtijts wat westelicker/ was soo schoo-
nen dach weers/ als wy in langhen tijdt ge-
hadt hadden/ doch eben wel een koude locht/
quamen tegghen den middach by een grootte
streck ijs/ dat vast aen een lach/ streckende
nooyden optwaerts/ soo verre als men bedo-
ghen ronde/ zijnde op sommighe plaetsen
gantsch vol en dicht/ sonder dat wy daer een
epndt af sien mochten/dan van boven uyt de
Mers ende Stenge/sach men hier en daer/
daer ober heen/ schepdels en plaetsen van
water/ was altemael vlack en niet te hooch
ijs: Wy gistent te wesen 12. 13. mijlen van't
landt van Nova-Zembla. ontrent 25. oft 30.
mijlen by nooyden de Straet van Nassau.
t'water was seer slecht/ namen alhier on-
sen Cours langhes t'ijs heen/ onsen wech
booztaen. Beplde des middaeghs de hoochste
van de Son/ende vonden 70. graet 30. mi-
nuten/ zepden albus den gheheelen dach
ende nacht langhes t'ijs heen/ wel ober de
25. mijlen weeghs/ lach soo dicht ende een-
parich in de strekinghe/ ghelijck of het een
Custe van landt gewest hadde/ t'welck ons
ghenoech verwonderde/ ende in wanhopen
stelden/ van onse Bepse te moghen volbrin-
ghen/ bresende booz/ noch meer ijs/ in de an-
der Zee te binden/ begonst in der nacht wat
harder te koelen/ loopende de wint int nooy-
den/en daer nae int n. oosten. Wy deden onse
Coursen altoos langes t'ijs heen/ 3. o. 3. o.
zupen/ ende daer nae 3. w. aen/ ghelijck als
hem t'ijs streckende was/ aen't vach boozdt
van ons af. Wy loodent altemets eens in
der nacht/ vonden eerst 35. daer na 30. vaem/
ende

Comen by
een grootte
streck ijs

12. 13. mijlen
van
Nova-
Zembla.

Zeplen lag
t'ho. yren
over de 25.
mijlen.

70. graet 30.
minuten.

24. baden
diepten by
65.

Ae. 1595.
Augustus.

De tweede Keyse van Jan Huygen

ende in den morggen-stondt 24. haem diep-
ten / al eenparighe wasighe gront.

Den 18. des Wybaeghs / zeylende aldus
langhes t'ys heen / met eenen noort-oosten
houden wint / siende datter gheen eyndt af en
quam / resolueerden eyndelicken een gat daer
door te boozen / want begonst hem allengs-
kens te scheuren en aen schossen te drijven /

Zeylen door
t'ys heen.

allwaer wy't door heen jaechden / een goede
poos o. 3. o. ende 3. o. ten o. aen / tot dat wy
weber in een claer water quamen / daer son-
derling gheen ys en was / dan hier en daer
een schos / en drijvende stucken / waer mede
wy weder wat beter moets cregen / settende
onsen voorsz. Cours voorsz. / niet de mers-
zeylen op. Cregghen alhier een mist / maer
dreef terstondt weer over / wordende t'weder
wat claerder / met een rupiner wint / hebben

Seer slecht
water by't
ys.

de een goede koelte ende voortganck / om dat
het water seer slecht was / door oorsake van
t'ys / wierpen teghens den middach weder
t'loot upt / ende vonden de diepten van 20.
vaem / en wat nae den eten 17. haem. Had-
den des middaeghs de hoochte van de Son

70. graden
1273. mijlen
by neorden
de straet van
Nassau.

op 70. graet juyft / t'welcke nae onse reke-
ninghe soude wesen 12. 13. mijlen by noort-
den de Straet van Nassauven / daer wy nae
onse giffinghe / ende de diepten / niet verre
mochten af wesen: Wat nae den middach /
docht ons landt recht vooz upt te sien / maer
berdween daer nae weder. Gemoeten noch
altemets een deel schossen ys / maer dzeven
hier en daer verscheyden van den anderen /
waerom ons gheen swaricheyt en gaben /
gisten dat het selfde ys upt het gat ofte de
Straet quam / upt de Tartarische Zee / met
den n. o. wint / ghelijck wy't Jaer voorszeden
ooghen schijnlichen ghesien hadden / daerom
beducht daer noch meer ys te vinden / ende
schijnt alhier een langhe en seer harde nae-
winter gheweest te hebben / want wy't Ja-
rent om dees tijdt / int wederom comen / daer
gantsch gheen ys meer ghewar en worden /
daerom is goet te considereren / dat het eene
Jaer t'ander niet en stelt / gelijck als in ons
landt: eben wel / is noch ghenoech en vaste-
licken te ghelooven / dat het selfde altesamen
niet de stormen van den Herff / noch breekt
en verdwynt: Hoe wel hier nae qualick te
wachten is / vooz de ghene / die de dagen ende
t'licht ghebypcken moeten / ende den tijdt
waer nemen / etc. Een tijdt aldus met clare
Zee / en open water ghezeyt hebvende / dat
wy meenden nu parners geen ys meer vin-
den souden / zyn wy teghens den avondt by
soo grooten menichte van ys ghetomen / dat
het een verschicken om sien was / t'welcke
heen streckende was van't noorden naer't
zuyden / sonder daer eyndt af te moghen sien /
zijn daer / niet tegenslaende / weder op Gods
ghenade doozghejaecht / want was een seer
schoon en goet weer / loopende aldus met
loeven en draghen eenen langhen tijdt / daer
dooz heen / tot in de voornacht / doen quamen
wy weder in een claer water / doch eben wel
ghemoetende noch hier en daer drijvende
schossen. Cregghen op den selfden tijdt t'landt
int ghesicht / ende quament te berkenmen /
dat het waren d'eyplanden van Mauritius,
Orangien, en t'landt van Nieu-VValcheren,
waer mede weder wat bequickt worden /
ende comende in der nacht / ofte om te seg-
ghen / nae de wester Son / cregghen weder een

Gemoeten
weder een
grote me-
nichte van
ys / daer sy
dooz heen
zeylen.

Comt by de
eyplanden van
Mauritius,
ende
Orangien,
etc.

wepnich verheffent water / t'welcke ons een
seker teycken dochte te wesen / datter gheen
ys meer vooz handen was / dat ons gheen
wepnich troost gaf / blyvende eben wel met
noch ghenoech soz ghen van't contrarie. De-
den onsen Cours van dese Eyplanden af (die
ontrent drie mijlen aen suerboort in de by-
van ons bleven) o. ende o. ten n. aen / om ons
van de noozdelicke winden te verskeren / die
soot schijnt / hier meest regneren / met de
ooste winden / ghelijck wy op d'eerste / als nu
oock op dese Keyse / onderbonden hebben.

Den 19. des Saterdaeghs in den daghe
raet / quame wy vooz de Straet van Nassau,
allwaer wy weder soo groote menichte van
ys vonden / dat het gantsche gat scheen ghe-
sloopt te ligghen / tot so verre als men t'Zee
waerts in voogen konden / in voeghen / dat
het scheen gantsch en t'eenmael ghelijck een-
vaste landt te wesen / dat seer ijsselick om sien
was / waer dooz wy niet en wisten wat ons
te doen stont / doch zyn eyndelicken ghere-
solueert daer dooz te boozen / tot onder t' Af-
goden Eylandt ofte Hoock / daer een wepnich
claer water was / dooz dien dat het upt de
ganck van de stroom was / allwaer wy't set-
ten / om t'ondersoeken wat ystromste wy
mochten vinden / daer wy nu seer wepnich
moet toe hadden / gesien dat den tijdt begonst
te verloop / en dat wy't soo contrarie en
verscheyden van't ander Jaer vonden. La-
ghen alhier op de kee / makende t'ys vooz
ons heen / te weten wistwaerts t'Zee waert
in / van't eene landt tot het ander / een besloo-
ten rinch / in sulcker voeghen / dat men daer
gheen water over heen / noch oopen dooz
sien conde / ligghende aldus in een Dupck /
dat niet sonder prijckel en yrees te bestaen
is / doch t'scheen dat den tijdt / ende om onse
eere te betrachten / ons alsulcks dwong / dat
met ghebuldicheyt t'ondersoeken / op dat
het van onsent weghen niet en mochte ghe-
breken / soo veel ons doonlick ende lydelick
was / om de Wopagie (soo verre alst Godt de
Heere toelact) t'achtervolgen / want tegens
sijnen wille / ende sonder sijn bystant / en is
niemandt machtich pets upt te reichten.
Wy hadden desen dach noch eenen kouben
noozdelicken windt / ende een gorde koelte /
doch met een claer ghesicht / zynde de windt
sontijds wat oostelicker / ligghende aldus
op de voorsz. Reede / soo liep daer ghestadich
een groote menichte van ys upt de Straet /
waer dooz t'ys / dat vooz upt lach / vermeer-
den en gantsch dicht en vol werdt / so dat het
daer dooz sijnen loop weder int ronde dede /
van't eene landt nae t'ander / en soo weder op
onse Schepen aen / in voeghen / dat wy ghe-
dwonghen worden / en niet sonder prijckel /
ons anckers te lichté (wesende in der nacht)

Comt vooz
de straet van
Nassau,
die sy met
ys beset wur-
den.

Loopen tot
onder den
Afgoden
Hoock,
allwaer sy't
anckerden.

Worde by't
ys gedwon-
gen haer lig-
plaecte te
declaren / en
in een Wye
dicht aen de
Waal te loo-
pen / om de
Schepen / so
veel mogelic
was te besc-
ghen.

ende t'zeylde ganc / hoe wel wy wepnich spa-
tie hadden om te rupnen / zeylende aldus op
Gods ghenade / en met ghenoech verbaest-
heyt / in een wijck die aen de noort-zijde van
de Straet leyt / niet verre van daer wy la-
ghen / allwaer wy / met het loot in de handt /
op aen liepen / onder t'beschutsel van een
punt / daer wy't weder anckerden. Alhier
waren wy soo ons dochte upt de stroomen /
ende met desen noozden wint wat versker-
der van ys te moghen beromen / doch van
westelike ende zuyden winden en was het
niet onghesien / prijckel te passeeren. Wy
onthieldent

onthieldent alhier den gheheelen nacht met beter rusten / sonder eenighen aenstoot van ijs/hoe wel dat den beslooten ring van t'ijs/allengskens dichtter ende meerder werdt / in somma dat wy daer wepnich/ ofte gantsch gheen oopen saghen / om daer weert te moeghen upt comen.

Den 20. des Sondaechs/ hadden noch al eenen noozdelicken windt ende overtrochen heinel/ met een hout weert/ en somtijts sneeu- vlaghen en haghel / daer waren sommighe van onse gasten aen lant gegaen/ te wete/ op Vaygats, loopende tot aen de west-zijde van t'lant/ om albaer te besien de gestaltenis ende gelegentheyt vant ijs/ bevonden dattet nae t'zuden/ ende 3. w. tot by t'westen/ ober al bol en dicht lach/ sonder epndt daer aen te sien/ streckende alsoo tot aen de noozdt-zijde van het gat ende de eerste incomste / soo dat wy daer rondsom in besinghelt laghen / dreef altoos heen en weert met de windt ende strosmen/ sonder dat wy daer eenighe verminderinghe aen conden vernemen. Men de voorszeyde west-zijde saghen de gasten een Rusche Lodding ligghen/ ende dooz dien dat sy gheslupdt van schieten hoornden/ om dat den Ammerael schoot ons aen boozt te hebben/ soo zijn sy terstondt t'zepl ghegaen / en van de Wal af ghesceken / achterlatende hare netten / ende eenighe andere roimelinghen van wepnich waerdije / t'welck ons volck lieten ligghen/ sonder pet op te nemen/ om dat hen sulckis scherpelicken belast was/ pet ter Weert te vernemen / nochtans soo en hebbense nopt eenich ander volck/ noch tepcken van wooninghen connen vernemen/ dan vonden aen de binnen zijde van de Straet/aen de strant/ vier ofte vijf leederen sacken (te weten van vellen ghemaect) met stinckenden traen / welke onder de keeselseenen van de strandt begraven ofte bedeckt laghen/ hebbeude een opghesceken storcken/ met een leederen lapken daer aen hanghen/ tot een tepckeringe ofte merck (soo t'scheen) van de plaets/ als oock een sleetgen op hare maniere / van houten stocken aen een ghehecht / ende in den anderen ghevoecht / sonder eenighe ijere naghelen te hebben/ gelijk wy t' daer nae selfs aen landt ginghen besien / waer aen ghenoech te vermoeden is/ dat daer volck moet wesen / want saghen noch daer en boven op veel plaetsen / hier en daer versche gehouwen spaenderen liggen. Wy vergaderden op desen dach in den Ammerael's Schip / ende beslooten dat wy des anderen daeghs souden uptsenden een Jacht met volck/ om t'ondersoecken de gestaltenis ende gelegentheyt van den doozganck van de Straet/ ende t'ijs albaer. Van ghelijcken vonden goet met ons 30. ofte 40. ghelwepende personen / eens t' Eplandt van Vaygats ober te loopen/ (want aen de ander zijde van t'vaste landt en conden om t'ijs halben niet aen comen) om te besien/ of wy op eenighe manieren permandt conden behandigen/ om ons van alles te degghen te informeren/ om dat sommighe van de gasten meenden/ een tepcken van hutten ende woonplaetsen ghesien te hebben.

Den 21. des Maendaeghs was het noch al een hout guert weert ende noozdelicken windt/ comende met vlaghen van sneeu ende haghel. Wy togghen ontrent onser vijfti-

ghen met geweer aen landt/ loopende seben ofte 8. mylen ober en weert ober/ sonder dat wy opt apparentie van volck ofte wooninghen conden vernemen/ dan vonden alleerlicken by een gheberghte onder sommighe steenrotsen/ hier en daer / sacken van vellen ghemaect/ ligghen / alles met stinckenden traen ghevult / ende erliche Rheens-vellen toomen / ende ander ghereedtschap van de sleetden/ ghemaect van Zee-paerden vellen/ die soo t'scheen / daer te droogghen laghen. Dese sacken traen ende vellen laghen met steenen bedeckt. Dese Crootten meent en onse gasten des voorighen daeghs dat het woonplaetsen waren / maer en was anders niet/ dan als gheseyt is. Van ghelijcken/ so stonde daer niet berre van daen / sommige van de houten sleetkens / gheladen met alderhande veltwerck/ als van Rheenen, Doffen/ en andere/ altemael wel ghevonden en overdecht/ met de toomen/ puij-ijfers ende andere snupsterje daer by / oock mede vonden daer veel voestappen van Rheenen, Mans/ Vrouwen/ ende kinderen/ soo t'scheen/ waer dooz ghenoech te vermoeden is / dat daer Menschen ontrent zijn gheweest/ die dooz t'ghesicht van de Schepen ende t'volck ghevulcht zijn/ ende dooz de haesticheyt alle dese dinghen verlaten hebben. Wy lieten alle ghelighen / ghelijck als wy t'vonden / sonder daer pet af te verminderen/ ende leyden daer haes ende broodt by / en sommighe andere snupsterje / om huij te verskeren dat wyse niet en sochten te beschadighen. Wy vonden oock op de binnen-strandt van de Straet vier ofte vijf doode Zee-paerden ligghen/ van upnemende grootte / welke tot den been toe afgehebit waren/ van welcker Vellen zijn (soo wy conden vermercken) de toomen tot hare Rheenen ende sleetgens ghemaect/ ghebruyckende t'blesch ende speck tot traen/ soodanich als het in de sacken begraven lach/ waer dooz ghenoech te verstaen is/ datter de Ruschen op eenighen tijdt van t'Jaer met moeten handelen/ die huij dit goet afhalen en vermanghelen/ wy mochten bescheppelicken sien de spoere van de sleetkens/ die aen de strant ghelweest hadden/ int wech boeren van t'bleps / ende ander nutticheden van de Zee-paerden die daer ghevilt laghen. Als wy t'landt ober en weert ober geloopt hadden/ sonder pets meer te connen vernemen / heerden weder moed' en mat nae de Schepen toe/ sonder pet anders upt te rechten. Nu die van t'Jacht/ die dooz de Straet meenden te varen/ quamén by de Cruyshoec toe / dooz t'ijs heen / dat noch hier en daer met schossen open en van een dreef/ maer comende aen de Cruys-hoec, en mochten niet verder / want was van daer boozt aen ober al soo vol en ghesloopt / dat men daer gheen water af onderscheyden conde/ ende om t'selbe beter t'onderstaen / liepen van daer ober landt/ tot de Tvist-hoec toe / allwaer t'ijs noch ober al bol en dicht lach / tot soo verre als sy sien conden/ streckende langhes t'vaste landt heen / eben wel t'Zee waerts in te sien/ was het (soo sy segghen) oopen water. Met dese tijdtighe zijn sy weder om gekeert/ waer dooz wy niet veel ghetrootst waren/ en onse hope begonst bynae te verflautwen/ en dat ons meest quelden / was dat wy so wepnich apparentie sagghen / om eenich volck te spreken/

Ian Huygent
treckt niet
sonder bys-
inghen ghe-
warent op
Vaygats,
om de gelee-
ghent t'ons
besochten.

Wetclachtige
wat haer op
de tocht ofte
sint ganc bes-
legghent is.

Winden bys
of vier doos
de Zee-
paerden oft
Morfen,
van upries
n de grootte
op de strant
ligghen.

Waren ites
het Jacht
t'it den-
Cruys-hoec,
alwaer haer
toover bare
van t'ijs bes-
let woort.

Loopen oock
lat tot by de
Twist-hoec
ende binden
de Zee oock
al bol ijs.

Blagen van
sneeu ende
haghel.

Bigge cont
om t'ijs
besinghelt.

Winden een
Rusche
Lodding,
men de west-
Culle van
Vaygats,
die dooz
e'gerichte
dant' schie-
de blucht
gaven.

Op schenen
van daer
volck op
Vaygats
was.

Wergaderen
in den Am-
merael's
Schip/ om
te besoch-
taen wat
haere te doen
sint/ ende
stemmen ez
tocht op
Vaygats
te doen/ om
hemis van
landt te cry-
ghen/ ende
informate
van alles te
hebben.

An. 1595.
Augustus.

De tweede Reysle van Jan Huygen

sprekent/op dat wy doch ten minsten te degen mochten weten de ghelegentheit ende ghetijden van de Zaren/ Weder/ ende Winden van dese contrerepen/ doch moesten alles met gheduldicheit verberden/ siende wat uytcomste Godt onser alder Heere/ ons verleen wil/in wiens macht t' selfde alleen gheleggen is.

Den 22. des Dings daeghs was de wint van uyt den westen/ doch koudt en donckerachtich weer/ waer mede t' ijs weer inne waerts aen quam strijcken nae t' gat toe/ soo dat wy om ons daer van te beuynen/ t' landt bet moesten ghenaken/ t' welke was eenen grooten Anwijck/ daer wy alleenlichen booz een 3. ende 3. 0. wint onbeskut laghen/ van welke zijde t' ijs over al vol en dicht lach/ sonder dat wy soo t' de wint van daer op ons aen jaechden/ anders geen verreck hadden/ dan de Schepen aen de grondt/ int binneste van de wijck te jaghen/ ende alsoo de rechte Godt op te gheuen/ van wiens wy t' beste moeten verwachten/ ende met vasten gheboode op sijn goetheidt ende ghenade vertrouwen. Ons Volck waren om water te halen/ ghevaren aen t' Afgoden Eylandt, al waer sy van t' ijs beset worden/ ende moesten daer ses baten met water laten staen/ om by tijds met het Jacht daer af te comen/ ende die van den Ammerlaels Jacht/ waren achter t' Afgoden Eylandt ghevaren/ te weten/ binnen in de Straet/ alwaer sy metter haest soo beset worden/ dat sy t' Jacht moesten op de strandt halen/ en comen over lant weer nae de Schepen toe/ want de gheheele Straet was terstont vol en dicht ghestopt/ tot een groot stuck weeghs langhes t' Afgoden Eylandt, ende t' landt van t' backboort. Teghens den nacht-stont begonst het eenen goeden storm te waepen/ ende te reghenen/ zijnde de wint somtijds wat noozdelicker/ waer mede alle d' ander Schepen (die wat meer als wy uytwaerts aen laghen) altesamen binnewaerts aen/ bet in de bocht ofte wijck quamen/ om van t' ijs niet overronnen te worden. Deseu harden windt ende reghen dierde den gheheelen nacht over/ waer mede t' ijs met eenen grooten vaert/ de Straet innewaerts aen ghedreven worde/ in sulcker voegen/ dat d' incomste van t' Zee waerts/ (dat ons te vooren een besloten cinghel van ijs geweest was) nu gantsch open en claer water worde/ dat ons ghemoet een goede verlichtinghe dede/ zijnde t' ijs altesamen in de Straet aen t' Afgoden Eylant, ende de noozdt-zijde van dien/ aen den anderen gheschoven/ ende hoepden oock/ dat den harden storm ende regen daer een goede afbruc in doen soude/ soo dat wy hier door bynaest weder eenen goeden moet vercreghen/ ende begonsten te verhoopen/ dat ons Godt de Heere noch wel mochte tijdt ende commoditeit verleen/ om onse begonnen/ en soo seer ghewenschten Reysle t' achtervolghen/ ende met hulpe van den selven Heere te volbrachten.

Waren met het Jacht waer te halen/ worden van t' ijs gedwongen t' Jacht te verlaten/ en over lant en t' Schep te comen.

Warden wint niet reghen.

Erstigen weder goeden moet ons de Reysle te mogen achtervolghen/ booz t' verbruyen vant' is.

Den 23. des Woens daeghs liep de wint noozdt-west/ en daer na weder int noozden/ even wel met een goede hoelte/ doch worden op den dach schoon weer ende Sonne-schijn/ waer mede t' ijs weder begonst nae de superwal/ van de Straet te drijven/ en alsoo buren in aen een dzong/ waer door wy hoepden

dat het allengskens aen stucken en woeken soude raken en consumeeren/ om ons (in t' Godt ghelieft) een oopen passagie te verleen. Den selfden dach was ons volck met het Jacht eens in een ander wyg/ niet verre van daer wy laghen/ ende saghen aen de wal een Rusche Lodding, soo hen dochte/ waer van etliche van dien/ een byer aen de Straet ghenaken/ om hun niet verbeert te maken/ en te verjaghen/ maer quamen en brachten ons de tijdinghe/ waer mede wy ons refoveerden des anderen daeghs (om dat het in der nacht was) derwaerts te varen/ om te sien of wy daer eenighe informatie van conden crijghen/ woze des nachts weder stilachtich weer.

Den 24. des Donderdaeghs was het ijs oberal/ daer t' aen geset lach/ veel gemindert/ waerom wy weder op een nieu een Jacht uyt sonden/ om de Straet te gaen vistereen/ wat ghelegentheit aldaer van t' ijs was. Van gelijken voeren wy ter plaetsen daer men ons gesept hadde dat de Rusche Lodding lach/ alwaer wyse noch vonden ligghe/ met de Lodding, anders een Sem genacut (om datse clepider als een Lodding was aen de strandt/ hebbende een byer ghemaeckt/ daer sy huijlyden eten by hoorten/ t' welke was gersten meel in water ghesoden: Sy waren vast besich int willen van een Zee-paerdt/ dat daer op de strandt doodt lach/ om de huydt te ghenieten: Als wy daer by quamen/ lieten sy hun werck staen/ ende quamen ons te ghenoeue/ doende hare eerbiedinghe. Wy brachten hen eerselicken van waer sy waren/ sy seyden te wesen van Pennegô, dat is by Colmogro, ghelegghen in de Witte Zee/ boven Archangel, ende datse daer eerst gisteren gheromen waren/ seyden oock dat sy alle de Somer onder t' landt van Nova-Zembla ghelegghen hadden/ ende door de menichte ende t' belet van t' ijs/ en waren alhier niet eer gheromen/ oock mede dat sy noch een ander Sem ofte Lodding van heur gheseleschap verwachtende waren/ die met hen by Nova-Zembla ghelegghen hadde. Wy brachten hen nae de ghelegentheit van t' Landt/ Volck/ Ijs/ Winter/ Somer/ ende andere particulariteiten/ waer op antwoorden/ dat het een langhe ende harde Winter gheweest hadde/ en dat het ene Jaer t' ander niet en stelt/ (soms tijds wat vroegher/ by wijlen wat later) maer dat het ijs noch altesamen soude vergaen/ ghelijck als het alle Jaeren dede/ ende dat het noch wel thien weken soude wesen/ eer dat de rechte Winter weder aenwinck. Item dat het gat ofte de Straet wel toe vzoos/ ende in de wijcken/ bochten/ en aen de Zee-tant/ maer dat het in de ruyme Zee nemmermeer en vziest/ aen ghem/ noch aen dees zijde: seyden noch meer/ dat het landt aen de noozt-zijde van de Straet/ (te weten/ daer wy by haer op stonden) een eylandt was/ genaent Vaygats, stretchende ontrent een dach zeylens/ noozden en zupen/ en dat hem aen de noozdt-zijde afscherpde/ met Nova-Zembla, maer dat de passagie aldaer van tusschen beyden/ vol ijs toe lach. t' Volck dat hen op Vaygats outhout/ seyden sy/ datse daer allenlick des Somers zijn/ maer des Winters vercreken sy aen de zupdt-zijde van t' Vaste landt/ daer sy huijlyden

Ontdeckt ee Rusche Lodding, die op de strandt een byer ghemaeckt hadden.

Denken wesen der ee Jacht uyt om de Straet t' ons deesjochken.

Comen met de Ruschen van de Lodding t' spzaech.

De Ruschen van de Lodding, waren van Pennegô, ende Colmogro in de Witte zee gelegen.

De Ruschen vertellen haer weder baringe/ est gheuen haer informatie van de ghelegentheit van de Straet/ etc.

De ruyme zee en vziest nemmermeer toe/ zijnde alle het ijs dat ter in ghesonde wort/ byt-ig dat uyt de zee vieren bochten en wiken comt/ etc.

Des Dors
meers volck
op Waggats,
betreckerdo
s winters-
daeghs/op
t'Waste landt
in de Wos-
schagien.

des Winters onthouden binnen in't landt/
alwaer sy sepden Woschagien / ende hout
ghenoech te wesen / hoe wel dat ment tot een
stuck weeghs aen de zee- rant gantsch niet en
heeft / ghelyck ghenoech te gelooben is / also
te wesen / dooz de menichte van't drijf- hout-
dat men over al aen de oebeten van de wa-
ter- ranten vindt / oock dat sy dooz vrees van
ons wech vlooden / ende haer tentgiens ofte
hutgiens / van d'een plaats op d'ander bet-
anderden / sepden oock / datse Schuyten had-
den / doch niet veel / daer sy met vischten / en
de Zee- paerden vinghen / met welke Coop-
manschappe / als oock met velwerck / sy met
de Ruschen handelen en manghelen / om an-
dere waeren / van weynich waerdije. Wy
vraechden hun / wat dat die Afgoden te be-
dipden hadden / die daer alom end' om met
hoopen over een ghelept waren / sepden / datse
die aanbadden / als hare Goden / etc. Als wy
huy vraghende waren nae de kennisse van
de Tartarische Zee / soo en wisten sy anders
niet te segghen / van dat sy daer noyt geweest
waren / doch datter van Colmogro ende van
heure contrepe / jaerlijc etlike Loddinghen
ofte Semmen dooz voeren / tot voozby de Ka-
vier Oby. in een ander Revier / die sy sepden te
hieten Gilliffy / alwaer sy haer handelinghe
dreeven met Lakenen en ander tuch / oock
mede datter noch souden comen thien Sem-
men ofte Loddingen van Colmogro / om in
de voozby Revier te varen / en aldaer Winter
laech te ligghen / ghelyck sy ghemeeenlicken
doen / tot des anderen Jaers / om dan we-
derom te comen / oock mede dat het volck al-
daer / van't selve gheloope ende Wet was /
ghelyck als sy / dat is Christenen te zyn / op
de Grieksche maniere. De distancie van
mijlen / ofte andere gheleghentheyt van die
contrepen / en wisten gantsch niet anders te
segghen. Wy besaghen t'ghene dat sy in de
Lodding ofte Sem hadden / t'welcke waren
een deel Zee- paerden tanden / en wat andere
bellen / en dierghelijcke tuch van weynich
estijme / maer en wilden ons gantsch niet
vertoopen : Want sepden / dat sy niet noch
andere drie Loddinghen in Compagnie wa-
ren / sonder wiens bywesen ende consent / niet
doen mochten : Wy dit siende / lieten hun on-
ghemoep / en schoncken hun een oudt Com-
pas / daer sy ons wonder om bedanckten.
Wy bevalen hen lieden dat sy de Samoyeden
van't landt wilden waerschouwen / van ons
niet schou te wesen / dat wy haer niet en soch-
ten te beschadighen / maer alle deucht ende
vriendtschappe te bewijzen / als oock aen hen-
lupder / ende soo hen pernant van den onsen
misdeden / souden daer soo in voozzen / dat sy
ons bedancken souden / t'welcke sy alles be-
loofden te doen / ende sepden / dat sy oock wel
ghehoort hadden / dat wy t'voozleden Jaer
by Rusche Loddinghen gheweest / (en alles
goets bewesen) hadden / waerom sy hen vooz
ons gantsch niet gheschroemt hadden. Als
wy saghen dat wy daer anders gheen infor-
matie meer van crigen conden / hebben ooz-
lof ghenomen / en zyn weder t'Scheep ghe-
varen / verwachende met verlanghen nae
de Jacht / die wy in de Straet ghesonden
hadden / om de ghestaltensse van't ijs / aldaer
te besichtigghen. Teghens den middach liep
de windt weer wat westelick / met een goede
koelte / waer mede te beter verhoeyten / oyen

passagie te gheerighen / outrent des midder-
nachts quam de Jacht aen voozby / en vrecht
tjdinge / dat comende aen den Cruys- hoeck,
sy van daer voozt aen / tot so verre hen t'ghe-
sichte strechten / ober al dicht en vol ijs von-
den / doch verbeppende aldaer een poos / be-
gonst het ijs dystich en gaende te worden /
in sulcker boeghen / dat het in een weynich
tijds uptwaerts aen schoof / soo dat sy ter-
sint daer naer tot den Tvvist- hoeck vye en
onverhindert varen mochten / alwaer sy soo
verre als hen t'ghesichte strechten / de Zee
schoon en claer saghen / waer mede weer ge-
comen zyn / t'welck ons docht een blijde ende
goede tijdinghe te wesen / om onse Wopagie
te verwoerden.

Den 25. des Wypdaeghs was de windt
noch westelicken / waepende met een harde
koelte en vaer- weer / ende vertoebende tot
outrent des middaeghs / om t'ijs spatie te
gheven / van te begghen wech te wesen / so ons
docht / bewijle dat het t'Zee waerts in geset
was / soo zyn wy weder ghelyckelicken t'zepl
ghegaen / verhopende / ende nu vastelicken
ghelovende / dat wy niet meer te vreesen en
hadden vooz verhindeinghe : Hoe wel dat
wy ghenoech vermoeden / dat het ijs noch
niet gheheel upt de wech was / maer dat het
aen de wal van't Waste landt soude ligghen /
daer wy't ghenoech meenden te moeghen
schouwen / mit setten van onsen Cours t'Zee-
waerts aen / zeplende aldus dooz de Straet /
tot een weynich voozby de Tvvist- hoeck / en
ghemoeten noch en saghen gantsch gheen
ijs / dan ober al een clare vaen / waer mede
ons contentement vermeerden : Maer een
weynich tijds ghezeylt hebbende / begonsten
weder menichten van ijs te sien / waer mede
onse blijdschap in droeffenis veranderde /
deden onsen Cours langhes t'Plaudt van
Waggats voozwaerts aen / meynende dat
wy op deser voegen / boven t'ijs souden mo-
gghen comen / maer was te vergherfs / want
quamen soo verre / daer hen t'ijs aen't selve
landt vereenichde / streckende alsoo ghelyck
een halbe Maen / ofte boeghs ghewijs / tot
aen t'vaste landt / te weten / van't westen nae't
oosten / ende alsoo tot zupdtwaerts op aen't
landt vast / ende lach so vol en dicht / dat men
daer van de stenghe af / gantsch gheen open
dooz ofte ober conde sien / zijnde gantsch en
t'eenmael in de verthoouinghe / ghelyck een
Waste landt / waer mede wy't weder met
nedergheslaghen hoofde / en bynae verlopen
moedt moesten wenden / nae de Straet toe /
alwaer wy weder teghens den nacht arr-
vereden / ende ankerdent aen de opperwal /
van tusschen den Tvvist- hoeck ende Cruys-
hoeck / want en mochten om de westelicke
windt ende harde stroomen / niet verder op
comen / verwachtende met gheduldicheyt /
het ghene Godt de Heere ons verleenet
wilde / met seer weynich hope van dit Jaer
pet te moeghen uptrecht / gesien den tijdt
allengkens op't hoochste loopt / om te mo-
gghen verbeppen.

Den 26. des Sondaeghs hadden noch
eenen westelicken doch slappe koelte / ende
sagen met den dagheract alle het ijs / dat wy
des voozighen daeghs soo grooten stuck
weeghs in Zee ghelaten hadden / weder op
ons aen comen dzinghen / met een harden
vooztganck / zijnde al tot den Tvvist- hoeck,
ende

t'Jacht we-
der aen vooz-
t' meende /
bzeynt goe-
de tijdinge /
ende hope
bande strack
te moeghen
passieren /
sonder belet
van ijs.

Sal weder
ghelyckelick
metre zehes
pent' zepl
Straet-
waert in.

Zeylen tot
voozby den
Tvvist- hoe-
in de rupins
Zee van
Tartariet.

Winden de
Zee weder
soo vol ijs /
datter gheen
opndt ofte
oopen aen
sien conden /
so dat sy ge-
dwonghen
waren weer
na de Straet
toe te keert.

t'ijs come
weder upt
den oosten /
de Straet in
ghedreven.

Die van
Colmogro,
ende de
Witte Zee
havel dooz
Waggats,
tot voozby
de Kiviere
Oby,
aen de Cust
van
Tartarien.

In de Res
were van
Gilliffy,
voozby
Oby,
woonen
Chustenen,
op de
Grieksche
maniere.

Item vooz-
lof van de
Ruschen
van de
Lodding.

An. 1595.
Augustus.

De tweede Keyse van Jan Huygen

ende Maelfons Eplandt/hebbende t'gheheele gat van het eene landt tot het ander ghestopt / sonder dat men daer van de stenghe af / dooz ofte eenich open water / over heen sien conde / ende quam seer sterck met de stroomen in loopen teghens de wint op / dat ons ghenoech verwonderde / epndtelic-ken dat wy ghedwonghen waren onse an-liers te lichten / ende weer innewaerts aen te loopen: zeyden tot de Cruys-hoek toe/ daer wy't weer setten / maer al eer het mid- dach was / soo hadden wy't ijs al weer by ons / ende moesten van daer oock rymen/ de Straet uyt / op ons eerste ende oude leg- plaetse / daer wy des voorighen daechs van- daen gheschepden waren. Des naemiddaechs liep de wint weer noorden / ende daer nae noozdt-oost/beginnende met een goede koel- te op te waepen / waer mede wy meenden dat het ijs weder by westen uyt ghebozeven souden hebben / maer en conden noch niet vernemen / vermoeden dat het eenighe te- ghen-stroom gherregghen moet hebben / daer het niet opgehouden wert / t'welcke een kennelicke ende ghenoechsame bewijsinghe is / van twee openbare groote Zeen / die de stroomen teghens den anderen aenjaagen/ ghelijck als van de Straet van Magallanes gheseyt wert.

T'ijs loept metre stroomen teghens de wint aen.

Moeten daer is halven met de Scheypen bet wint aen waerts aen wycken tot op haer eerste legplaetse om haer te barghen.

Stroom van de Zeeu / te weten van uyt den oost ende westen comen in de Straet teghens den anderen aen ghelijck als in de Straet van Magallanes

Hebben des nachts boyst.

T'ijs comt in de bocht ende beset de Scheypen van alle canten.

De Scheypen soo vast mit is beset datse tot malcander ende aen het landt over is heft mochten loopen.

Den 27. des Sondaechs saghen wy't ijs weer by menichten t'gat uyt westwaert aen comen drijven / langhes de zupder wal heen / ende was eer den avont quam / gantschelicken van de zupder-wal tot aen't nooz- der landt toe / vol en dicht ghestopt / soo dat wy weder in een Dupck laghen: Ende ter- stont daer na liep de wint int zupden / waer mede op ons aen quam setten / waer om ge- dwonghen waren te loopen soo verre in den bocht als wy inmers mochten / tot op drie vaem diepten aen de wal / daer wy't weder op Godts ghenade neer setten / sonder een- ghe andere wijkinghe meer te hebben / dan alleen Godts barmherticheyt: Het was des- sen dach een claren Sonneschijn en schoone weer / hoe wel dat de Son niet veel warmte en gaf / ende vzoor alle nachten op het on- de ijs / als oock in de rusten ende craen vant water-bat / zijnde t'nieuwe ijs op plaetsen van een vinger dick / waer van wy niet veel beteringhe te verwachten hadden / om een- nighe hope meer te hebben: Alle dese nacht soo en gnick ons niet veel slapens aen / om dat het ijs begonst by menichten by ons in de bocht te comen.

Den 28. des Maendaechs soo quam het ijs so geweldick by ons in de Bay drijven / dat het ons over al besetten ende omringel- den / in voeghen dat wy daer altesamen vast in laghen / soo dat wy by den anderen ober't ijs heen mochten loopen drooghs voets / zijnde de gheheele stroom ende alle t'water dat wy sien ende beooghen conden / ende by ons overal / met velden van schossen ende ijs bedeckt / ende aen een gheschooven / alwaer wy't op Godts genade / met onse ghedwoon- licke lijdsamenheyt moesten verbeppen / t'ge- ne dat de Heere met ons ordonieren wilde: hadden een zupdelicken windt ende claren hemel en schoone sonneschijn / doch een cou- de lucht / ende des nachts boyst / t'welcke ons ghemoet niet wepnich ontstelden ende mis- troosten / even wel moesten met patientie

aensien / ende een beter verwachten: Des nachts daer aen wordent mistich reghenich en seer nat vochtich weer / gheduerende al- soo den gheheelen nacht over.

Erghen mist en vochtich weert.

Den 29. des Dingsdaechs was het noch al mistich ende vochtich weer / zijnde de wint noch uyt den 3. ende 3. w. waer mede t'ijs soo't scheen / een wepnich afbzokich wert en gantsch waterich / zijnde t'weer wat ghe- temperder / hoewel dat het ijs al meest in te- nen doen en vast aen een bleef / sonder noch wepnighe hope te vermercken van eenighe verbeteringhe / sonder particulier favor ende hulpe van den Heere / van wiens wy't alleen moesten verwachten. Teghens den nacht liep de wint int o. n. o. ende n. o. be- ginnende met een goede koelte / en daer nae met eenen harden storm op te waepen / ghe- duerende evel wel den ghestadighen mist ende reghen / den gheheelen nacht over / waer mede wy verhoopten eenighe verlichtinghe van't ijs te krijghen en dat het met de wint van ons af souden setten.

Den 30. des Woensdaechs was de wint wat noozdelicker / beginnende claar weer en slapper wint te worden / waer mede het ijs weder sijnen drijf uyt westwaerts aen / t'zee- waerts in / begoft te schuyven / in voeghen dat wy in wepnich tijts weder claar en open water begonsten te krijghen / dat ons niet wepnich en verquickten / ons verlost siende van den beslooten vant daer wy in benaut / en soo vast beset lagen / Godt van alles loo- vende / want hadden veel en het meestendeel van't volck / al in vertwoyffeling gestelt / van te moghen beziesen / en andere dusdanighe lijf-periculen voor ooghen ghewoepen / met ghenoech heymelicke murmuratie / dat ooc in der waerheyt / niet sonder vreesen te aen- merken stont / waerom oogenschijnlicken ghenoech saghen / ende bekennen moghen / dat ons Godt in alles / boven alle onse mee- ninghe gheholpen en ghetrouwelicken by- ghestaen heeft. Des naemiddaechs liep de wint weer oostelick / waepende met een slap- pe koelte / waer mede het ijs sijnen harden voortganck verloor / ende bleef int gat van de upcomste over al vol aen een liggghen / makende alsoo eenen beslooten vant van het ene land tot het ander / doch behielden onse lig-plaetse claar en open / uytghesontert aen de wester-wal lach noch een regel ijs aen een gheschooven: hadden des morgheis een Jacht ofte bock uyt ghesonden / om de ghelegentheyt van de Straet te besien: dese quam des avonts weder / ende seyden / datse aen de zupder wal van de Straet (te weten aent Wasse landt) gheweest waren / alwaer- se ontrent 25. Mans saghen / die by hen quamen / leggende de boghen van hen af / tot een vertrouwen van den onsen: ons volck gavense t'eten ende te drincken van t'ghene datse by haer hadden / dat sy ten dancke ont- singhen en op aten / seyden oock datse een stuck-weeghs / van daerse stonden / noch wel ander half hondert ofte meer by een saghen / doch en ghenackten hen niet / is by abon- tuer gheweest / om den onsen niet verbeert te maken / of te verjaghen / maer dooz dien datter niemant onder den onsen en was / die hen verstaen conde / deden hen tepckens met wijfen / datse des morgens weer comen wil- den / waer in sy wesen wel te vreden te zijn.

Het ijs wort niet te noorden wint weder van de scheypen af t'zee- waert in gebozen.

T'volck bes- gint te des- twyffelen en te mur- mureeren van met de Scheypen be- vzooren te worden.

Het Jacht hengt haer t'gheing dat- se aent baste landt by volck ghe- weest had- den.

Wat dat- ter met het volck beset- ghent was.

Den

Den laetsten des Douderdachs was het noch al een goet/doch hoelachtich weer/en overtrocken hemel / zijnde de windt noch upt den oosten / waer mede weer veel ijs upt het gat ofte Straet westwaerts aen quam drijben / soo dat het allengskens int gat van de uptcomste verdichte / sonder uptdijst te maken / ofte upt te schuyben / waer door genoech te vermoeden is / datter ghetp gaet / en stroouen zijn die t'eghen houden / ende oock om dat de wint soo slap was / dat hy't ghetp ende stroouen niet overwinuen conde / soo dat wy hier door noch gheen commoditeyt saghen / yet te moghen uptrechten / noch ter eender / oft ter ander zijde doorgaen te hebben. Sonden des mozzghens twee Jachten upt nae't landt / daer sy des boozigen daeghs t'volck ghesien en ghepjoeken hadden / met Colcken / eten ende drijcken / om te besien of wy door dusdanige middelen met heilieben vriendtschappe condon maken / ende eenighe gheuwisse informatie / van de ghelegentheyt deser Contrepen ende Ghetijden des Jaers / te recht te verstaen comen / om ons daer door te meer van alles te verckeren. Op den dach begonst het ijs weder op ons aen te comen / en by ons over al te verspreuen / hoe wel dat het gantsch en t'eenemael stil was. Teghens den about quam des Ammerael's Jacht wederom aen boordt / met groote moepten / om tusschen de schossen (die overal weer dicht en vol laghen) door te comen / bracht tijdinghe dat de Straet binnen in / van den Afgoden Hoeck af / tot boozbyde Cruys-hoeck toe / en soo verre als sy beoogen ronden / weder soo vol en dicht van ijs lach / als het steken mocht / en dat met soodanighe grootte / ende overdadige velden en schossen / alse van alle den tijdt ghesien hadden / ligghende op plaetsen op 6. ende 8. vaem aen de grondt vast / dat een verschycken om sien was / ende onmoghelic schieen de Straet te moghen in en door comen / welke tijdinghe ons niet lief om hoorzen was : seyden oock / datse op een plaetse aen't landt van de zuyder-wal gheweest hadden / om te besien of sy eenich volck condon bejeghenen / om te mogen spreken / maer en condon nieuwers geen becomen / hoe wel dat sy daer groote neersticheyt om deden / dan sagen daer tepkens ghenoech af / te weten / vonden daer een Schuyt ligghen van de grootte ghelijck ons voep-Jacht / t'welcke d'eerste was die wy daer opt ghesien en vernomen hebben / vonden daer van ghelijcken hier en daer veel sachten met speck van de Zee-paerden begraven ligghen tot traen / ghelijck als wy aen't landt van Vaygats / op veel plaetsen ghevonden hadden : Item / een heel deel Sleetgiens met alle haer toebehoorten van helsters / toomen ofte inspanfels / als ooc pijlen / boogen / potten / ketels / ende sommich teer / en andere dierghelijcke dinghen meer / t'welcke ghenoech tepkens was / dat sy daer niet verre van daen moesten wesen / maer door dien dat sy om t'ijs halben / daer niet langher vertoeben doysten / om niet beset te worden / voeren daer weder van daen / sonder daer yet af te hermindere / ende leyden daer kaes en broot by / tot een verthooninghe van vriendtschappe. An t'Amsterdammer Jacht / met onsen Boock / die wy nae upt ghesonden hadden / quamen op een ander plaets aen't selve lant /

ende worden door langhe loopen / volck ghe-waer / die sy int eynt te sprake quamen / zijnde niet verre van een deel hutten ende woaningen / die op der Lappen ende Vinnen maniere ghemaect waren / ons volck was int eerste gesicht verbaest / om datse veel ende ghewapent waren met boogen en pijlen / splupden schenen oock een mistrouwen van den onsen te hebben / waerom sy te verstaen gaben / dat sy met een of twee souden by haer int Dozp comen / waer op den onsen den Colck / dat een Amsterdammer Bootsman was / booz upt souden / ende sy van gelijcken een tegens hem aen / en comende by den anderen / maerten die van't landt een ghelaet / ghelijck of hy hadde willen schieten / t'welcke onsen Colck siende / stelden hem om te bluchten / dit siende den anderen / wierp terfont sijn boogh ende pijl op der eerden / ende wees nae den Hemel / met tepkens en beduydinge dat hy hem niet doen en soude / waer mede weder by den anderen geraekten / met omhelsen en de handt te gheben. Hier mede is den gheheelen hoop by hem gheromen / waer onder eenen was / die schieen haerder Overste ofte Coninck te wesen / door dien dat het schieen dat d'andere hem ghehoorzaemden / en was oock aen sijn ghewaet opsichtigheer als d'andere toeghemaeckt / hebbende silveren ooz-hangfels en aen sijn booghe gout-schijnende banden / te weten / van clater-gout ghemaect : Den onsen gaben hen broodt en kaes t'eten / ende schonckense elck eens een bronc wijns / waer mede groote danksegginge gaben / vereerende of om recht te seggen / vercoopende (want sijn van wepnich gebens) den onsen pijlen / Wolven tanden / en ander diergelijcke sijnsterje van wepnich waerdije / gaben te verstaen / dat sy wel ghewilt souden hebben ver-mangelen eenich wollen Laken / ende ander traerthe / maer van lijnwaet of gelt / en hadden gheen / of seer luttel bewegenis af / seyden datse int Dozp souden comen / te weten / met hen twee of drie / om met hen te handelren van't ghene dat sy hadden : maer den onsen eruseerden hen tot op eenen anderen dach / ende bequamer tijdt / ende brachtense tot aen de water-rant by de Jachten / daer sy den onsen met grooter vriendtschappe ghelepden : Onderweghen brachden hen nae alle ghelegentheyt / te weten / nae't ijs / en wannec dat het weder begonst te winteren / seyden dat het over 3. of ten langsten 4. weke weer begonst te vriesen / t'welck beter te gelooben is / als t'gene ons de Ruschen te boozen gheseyt hadden / ende comt over een met het gene dat het boozleden Jaer d'ander Samoyeden seyden / want comt in den tijt dat de Son sich begint te vertrecken aen d'ander zijde van de Linea Equinoctial. Seyden oock / nae des Colcks segghen / dat het ijs daer somtijds wel een gantsch Jaer over en weer dreef / sonder wech te gaen / ende dat het des Winters daer over al vast toe vdooz / in sulcker boegen / dat men van't eene lant nae't ander daer over loopen mocht / Seyden noch / te weten / den Coninck ofte Oversten / dat sy Christenen waren / Samoyeden ghenaent / ende dat het landt daer teghens over / daer wy aen laghen / een Eplandt was / Vaygats ghenaent / waer van hy seyde verdraben te wesen / van die van Nova-Zembla sijn byanden / maer meenden hem noch wel te gheleghender

Den 2 twee Jachten upt om met het volck vant wate lant te spreken / en sijn of sy eenighe sekere informatie ronden crjghen.

T'is leyt op 6. ende 8. vaem diepte aen de grondt vast.

Colck van de Jachten comen opt wate lant weder by volck.

De haer wat datter met het vois bejegent is.

Oversten van de Samoyeden.

De haling banden aens comen den winter in de draet van Nassau.

T'elias van de Samoyeden by den Amsterdammer Colck qualie beduydt / als onebaren in de sprack

An. 1595.
Septemb.

De tweede Keyse van Jan Huygen

gender tijdt te wyken/eben wel dat hy noch eerder zijnder knecht op Vaygats hadde/ die hem aldaer velwerck/traen/ en ander tuch vergaderden/soo dat hy sepde/met het gheue dat hy aldaer hadde/wel een Schip niet lading gerieden soude/soo wy daer op een ander Jaer wilden comen traffliceren/vzaechden na onse Scheyen/hoe veel dat sy waren/ende hoe datmenisc op onse tale noemden/het welke sy met de selfde woorden naeseyden/als oock onse namen/ en lieten hen dies seer wel gheuoeghen. Item/ ghevzaecht zijnde nae de Straet ende de Tartarische zee/sepden/ dat als men door t'gat was /soo quam men in een clepne Zee van vijf dach reysens lane/ende dan had men weer een gat ofte doorgant/baer door wesende/so wasser ee groote geweldige Zee: Dit was het gene dat sy van hen quamen te weten/hoe wel dat den Cole de rechte interpretatie van sommige dingen niet te recht en verstant /ende om dies wille dat wy aen erliche dingen twijffelden /so oerordeerden wy met Françoys de la Dale, noch eens by hen te trecken/ maghelick wesende/om hen alle dingen te begen t'onderbragen/en beter particulariteyten van alles te weten / door dien dat den selfden de la Dale de Rusche tale beter erbaren en eont is/als den boorsz. Amsterdanner Cole/ door sijn langhe residentie in Ruslandt. Had den noch geseyt/ dat sy hen alhier maer des Somers en onthielden/ende des Winters vertroocken sy thien/twaelf mijlen te landewaerts in/daer eenighe bosschagie moeten wesen/ daer sy hen des Winters onthouden.

Septemb.
An. 1595.

Den eersten des Wydaeghs was het een mistich doncker bochtich weer/ en gantsch stoek stil/ hebbende alsoo den geheelen nacht gewest/ dylbende t'ijs ober al aen stucken en schoffen by ons om ende weer/ende scheen gheheel door de mist te debilitieren/ ofte te swacken en waterich te worden/want was so warmen weer/ als wy van alle den tijdt (dat wy hier ghelegghen en ghesworpen hebben) gehad hadden/ in voegen/dat so t'weer also acht of thien dagen duerden/zijnde vzoeger int Jaer/ghelick als wy t'Jaer voorleden hadden/sonde sonder eenighe twijffelinghe/altfamen smelten en voor ons ooghen verdwijnen/ghelick wy t'ander Jaer ghenoch saghen/ daerom siet men elacelicken ghenoech/ dat het ene Jaer t'ander niet en stelt / en niet al eben eenz zijn. Wat op den daech boeren wy met ons Jacht /ende Françoys de la Dale aen't vaste landt/om t'ondersoecken / of wy met de Samoyeden te recht eonden te sprac comen/waren aldus heen/door de mist op't Compas aen /sepden een stuck weeghs van onse Scheyen af / door t'ijs heen/maer comende int diepe water ende rechte stroomt ofte doortoecht van de Straet/vonden ober al elaeer open water / tot aen't vaste landt van de zuyder wal toe/en so verre als wy binnen in de Straet sien conden/door dien dat de stroomis oostwaert aen de Straet in trocken/want de wint was upt den zuyden ende zuydt-westen / doch waeyden een flappe koelte/waer mede t'ijs weder (datter des voorzighen daeghs soo dick en ghewel dieck vol lach) nae d'ander Zee toeghelucken was/dat ghenoechsaem te verwonderen is/ t'aemercken/met wat een lichtbeerdicheyt dat het hem met de stroomen verandert / en

Jan Huygen
waert met
Françoys
de la Dale
aen't vaste
landt/om
rechte infoz
mane vade
Samoyeden
te goeygen.

gins en weer dylft: Comende aen't landt/ ter plaetsen daer wy ghewesen worden/daer sy des voorzighen daeghs gheweest waren/ spronghen wy op't landt/ende cregen t'weerte bate / door dien dat het begonst op te claren/ met een schoon dach weers/ namen onsen wech nae hare wooninghen toe, maer en hadden niet verre ghegaen/ ofte wy begonsten te sien/ recht teghen ons aen comen/ een groot Heyz van Samoyeden, met hare sleetkens/ hebbende elke sleetken drie of vier Rheenen in ghesparren/ dat seer antijct on sien was / want jaechden daer met sulcken snellicheyt met door/dat sy in een roxter spatie by ons waren/ springhende terfont van de sleetkens af/ met niggem en buygem/boende een groote reberentie ende eerbiedinghe/ strijckende de Cappuyen af/ende gaben ons de handen/ in tepen van vrede/alwaer wy den anderen met ghenoech verwonderinghe besaghen. T'volck was van de selfde ghebante ende cleedinge / gelijk wy die t'voorleden Jaer in de Straet ghesproken hadden/ uytghesondert/datter onder desen van witte ende byrnachtighe coleur waren / doch den meesten hoop swartachtich (als t'voorleden Jaer) hebbende altfamen platte aensichten/ clepne ooghen / en seer swart hary / sondebaerden / uytghenomen twee ofte drie / die wat baerdes hadden/doch niet veel. Waren altfamen bet/glat/ en wel gehouden/zijnde ghetwarent met hare pijlen ende booghen/ als t'Jarent / eben wel met beter vertrouwen/want hoe wel dat wy sommighe roers ende spietfen niet hadden / quamen niet te ghenstaende even byposlich by ons / ende lieten ons alle dinghen besien en handelen/jae op de sleeten rijden / de Rheenen waren seer glat-harych en bet/dat een lust om sien was/ met seer fraeye hoornen/ en wel ghefatsoneerde sleetkens. Wy baden haer te willen comen by onse Jacht aen de watercant/daer wy eten en drincken niet hadden/om hun te onthalen / waer in sy terfontde verwillichden/ onderwegghen onderbrachden hen Françoys de la Dale nae alle ghelegghentheyt / waer mede wy quamen te verstaen / dat den Amsterdanner Colek veel dinghen qualick verstaen hadde/ als by dese onderbraginghe blijcken sal: Eerstelicken vzaechden wy hen nae heuluyder Oversten/ende wesen ons een bedaecht Man/van ontrent vijftich Jaren oudt (soo t'scheen) welcke gantsch en t'eenmael ghecleedt was als d'ander / uytghesondert dat hy een Mutz ofte Cappuyen op't hooft hadde/van Beverghayz / hebbende op de cruyen van dien een steere/van gheroleurde lapkens laken ghemaeckt. Hadde twee Sonen by hem / dat floersche jonghe Gasten waren / met wat uytghesonderder Pyl-kooekers ende Booghen/ als d'ander / doch niet veel. Wy sepde datse altfamen van een geslacht ende vrienteschap onder den anderen waren / ende dat alle t'volck van Vaygats, Nova-Zembla, ende aen't vaste landt/ te weten / van Pitzora af/ tot de Kebiere van Oby toe / altfamen van sijn volck ende onderdanen waren / ende dat den meesten hoop van dien (te weten van die by hem waren) nu eerst-daeghs van Nova-Zembla ende Vaygats ghcomen waren / daer sy hun allen den Sommer onthouden hadden/ doch sepden/ dit Jaer wemick profijts

Comen nae
het Jarbe
aen't vaste
landt.

Comt by de
Samoyeden
en hiet den
anderz wijs
t'comen/ etc.

Gebaete der
Samoyeden.

De
Samoyeden
ghewapent
met booghen
en pijlen/ etc
syden op
sleetkens in
ingefpanne
Rheenen.

Françoys
de la Dale
vzaecht haer
nae de gelez
ghentheyt
van de
Straet van
Nassau,
ende ontlig
ghende comt
teyten.

Verelaringe
van dat de
Samoyeden
vrygaelden.

proffits ghedaen te hebben/ dooz dien dat de
 vangst van de Zee-paerden (diese Morfen
 noemen) ende ander-landt ghebierden/ niet
 veel ghedooghen hadden/ sepden oock/ dat sy
 haest meenden te vertrecken/ te weten/ nae
 Pitzora toe/ daer sy hen des Winters ont-
 houden/ daer sy na haer seggen/ bosschagien
 ende barnhont ghenoech hebben/ t welck in
 dese contreppe nieuwers aen de Zee-cant en
 is/ dan allen dyjsf-hout/ dat uyt de Kieieren
 met de afwateringhe comt dyjben/ ghelijck
 ghenoech te gheloooven is. Wp verstonden
 oock van heuliden dat sy geen Christenen/
 maer Heydenen waren/ ende dat sy de hou-
 ten Beelden ofte Afgoden (die daer ober al
 op de clippen ende uytstekende hoecken van
 de Zee-cant/ bp hoopen stonden/ ende ober
 een laghen) aanbadden/ ende die voor hare
 Goden hielden/ aanbadden van ghelijcken
 de Sonne ende Hemelsche teykenen/ soo't
 schijnt/ want willende eenighen Eedt ende
 beloften bevestighen/ wijsen nae de Son/
 die sy tot een ghetuyghe nemen/ etc. Be-
 langhende de Ghetuyden van't Jaer/ wisten
 seer weynich beschepdts te segghen/ dooz
 dien dat sy daer t'gheheele Jaer dooz niet
 en zijn/ even wel sepden dat doer van heur
 volck op Nova-Zembla, als oock aen de
 Kieiere van Oby, ende andere Kieieren
 boozder aen/ hen t'gheheele Jaer dooz al-
 daer onthouden/ ende altoos woonachtich
 waren. Item/ dat de Straet ende vlackten
 van de Vapen ende Wycken/ des Winters
 gantsch end' al toe vriesen: maer in de
 rupine Zeen aen beyde zijden/ en vrieset het
 gantsch niet/ ende teghens den tijdt dat sy
 daer weer comen (t welcke is/ nae huiluy-
 der segghen/ in de Mey-maendt) soo loo-
 pen sy noch ober de Straet ober t'ijs/ nae
 Vaygats ende Nova-Zembla toe/ ende van
 dien tijdt booztaen/ soo begint het ijs af te
 scheuren/ ender't gat ofte Straet te openen/
 dyjvende t'ijs als dan met de winden ober
 en weer/ dooz en om end' om de Straet/
 soo wel aen de oost/ als aen de west-zijde/
 tot dat het geheel vernielt wordt/ of gantsch
 wech dyjst/ eyndtelicken/ dat het op dese
 maniere alle Jaren vergaet/ oock mede/ dat
 men thien/ twintich mijlen aen dees/ ende
 gheen ijs en vindt: Sepden oock/ dat men
 van hier af in vijf daghen/ in de Kieiere van
 Oby mochte zeplen/ t welcke nae onse reke-
 ninghe t'elste was/ daer wy t'Jarent onse
 gissinghe maecten/ dat sp ligghen moeste.
 Want sy reikenden van hier af tot Pitzora/
 thien dach zeplens/ het welck in onse reke-
 ninghe dertich mijlen zijn/ ergo/ soo zijn de
 vijf daghen zeplens vijftien seshien mij-
 len/ ghelijck het nae ons vermoeden is/ tot
 Oby toe. Item/ dat wat boozby Oby, een
 Kieiere lach/ Gillisy ghenaemt/ daer de Ru-
 sche Loddigen trassijckeerden/ ghelijck als
 ons de Ruschen te boozen gheseyt hadden/
 oock datter noch wat boozby Gillisy een an-
 der Kieiere lach/ Molconlay gheheeten/ toe
 welke Kieiere streckt het ghebiedt van den
 Groot-Dozst van Moschovien, zijnde alte-
 samen bewoont van Samoyeden, die sy sepe-
 de altefamen van sijn volck te wesen/ sittende
 onder tribuyp van den Groot-Dozst boozs/
 ende sepden oock/ dat de laetste Kieiere van
 Molconlay, was aen d'een zijde/ onder t'ghe-

hiedt van den Groot-Dozst/ ende aeti d'an-
 der zijde/ onder den Tartar, wiens landt van
 daer af booztaen/ sijn beginsel hadde/ welke
 Tartaren sy sepden seer wel te kennen/ oock
 soo sepden sy noch/ dat daer in de boozsepe
 Kieieren/ veel costelike Pelteryen ghevon-
 den ende verhandelt worden/ ende datse oock
 groot en diep ghenoech waren/ booz groote
 Schepen te moghen in loopen/ maer hier
 van en is niet veel nae te segghen/ om dat sy
 hen op de Zee-vaert (soo ghenoech te ver-
 moeden is) niet veel en verstaen/ sepden noch
 dat hen t'landt albaer/ (te weten van boozby
 Oby af) uytwaerts aen streckten/ makende
 eenen hoeck/ die sy Noes noemen/ teghens
 welcken hoeck ober/ noorden aen/ soude
 strecken het eynde van Nova-Zembla, al-
 waer hen ctliche van heur volck/ t'gheheele
 Jaer dooz onthielden/ ende woonachtich
 zijn/ ende als men den boozsepden hoeck
 ofte Noes oin is/ soo crijcht men dan een
 groote ende gheweldighe rupine Zee/ de
 welke loopt langhes Tartaryen, ende soo
 booztaen/ om streckende nae de warmte
 toe: Dit was al t'ghene dat wy daer af
 conden te weten comen. En hadden son-
 derlinghe niet vepl/ dan een weynich Zee-
 paerden ofte Morfen tanden/ die sy vynaer
 met goudt wiiden op weggen: En maecte
 ten van gheenighe dinghen werck/ dan sy
 vzaechden nae Meel/ Wleesch/ Speck/ ende
 Wollen laken/ doch waren soo vast hou-
 dende ende loos/ datter gantsch gheen booz-
 deel aen te behalen was: Oock soo en heb-
 ken hare dinghen gantsch niet te beduyden.
 Wp hadden wel lust gheshad in haer Dozst
 te gaen/ om henluyder wooninghen ende
 Vrouwen te sien/ doch sepden ons/ dat het
 verre/ ende seer nat om gaen was/ waerom
 wy't achterlieten. Ende nae dat sy wel ghe-
 brast ende ghebroncken hadden/ namen wy
 daer oozlof van/ ende schepden weder met
 grooter vrendtschappen van hen af/ jae
 hadden haer soo verre ghebracht/ dat sy wel
 gheerne met ons de Schepen besien wilden/
 maer om dat wy daer niet meer af verstaen
 konden/ lieten haer blijen. Met dese info-
 matie waren wy weder een weynich beter
 ghemoeedt/ want sepden oock/ dat het ijs
 met den zupbelicken windt wel haest wech
 setten soude/ sonder ons meer te verhinde-
 ren/ waer booz wy resolbeerden (soo ons
 Godt de Heere de windt liet behouden/ ende
 passagie van't ijs cregghen) des morgghens
 noch eens een tocht te doen/ op Gods ghe-
 nade hern.

Den tweeden des Saterdaeghs was
 het een seer schoon claer weer/ met een goe-
 de koelte uyt den zupden/ waer mede t'ijs
 t'eenmael achter ons oin bleef/ dyjvende
 alsoo nae de wal toe/ in voegheit/ dat wy
 een open wech/ ende claer water booz uyt
 cregghen/ waer mede wy terstondt t'zepl
 zijn ghegaen (om uyt de bocht te labeeren/
 al eer het harder begonst te waepen) onsen
 wech nae de Straet toe/ ende aeler wy daer
 ter beghen in quamen/ soo begonste het soe
 hart te waepen/ dat wy meer als ghendech-
 te doen hadden/ om boven den Afgoden
 Hoeck te comen: Zeplden tot den Cruys-
 hoeck, alwaer wy't setten/ ende het ancker
 uyt wierpe/ om na den Animerael te wach-
 ten/ ende ons Boot/ t welcke so verre int ijs
 (van de

Crecken des
Winters na
Pitzora
toe.

Samoyeden
zynlyeden
ende bibden
houten af-
goden aen/
mids gaders
de Son ende
Hemelsche
teykenen/ etc

De Straet
van
Nassan
briet des
Winters
toe.

T'ijs bp
Vaygats
comt alle
Jaren te
vergaen.

Twintich
mijlen aen
dees ende
gheen zijde
van
Vaygats,
in de rupine
Zee en is
nimmer
meer ijs.

Molconlay
Kieiere.
De
Samoyeden
sitten on-
der tribuyp
van den
Groot-bozst
van
Ruslandt
ende
Moschovie
etc.

De Kieiere
van
Molconlay
bewoont van
Samoyeden
ende
Tartars.

Het oost-
eynde van
Nova-
Zembla
comt te strec-
ken teghens
oer te hoec
van vaste
landt van
Tartaryen,
ende soo
van welcke
hoeck af/ de
Zee wyt en
breekt stree-
kende is/ tot
Chatay
ende
China
toezit.

Met dese
info-
matie waren
wy weder een
weynich beter
boozdt.

Zeplen we-
der uyt de
bocht/ Straet
waer in
booz de
tweede
maet.

Aa. 1595.
Septemb.

De tweede Keyse van Jan Huygen

(van de bocht daer wy ghelegghen hadden) beset was / dat het daer een ancker ver looz / ende een ander oingetroont worde / doch isser eynclicken noch uyt ghetomen. Wy ont hielden ons by den Cruys-hoec, tot des mo zgens / om dies wille / dat wy noch veel ys by den Tvilt-hoec saghen ligghe / als oock om dat het eenen dapperen storm begonst te waepen / comende altemets niet reghen.

Den 3. des Sondaeghs was het beter wecr / met eenen 3. w. mopen wint / in slecht water / ende ons scheen dat het ys van t gat wech gheset was / liepen weer alle ghelyck daer dooz heen / hebbende wint ende stroom te baten / waer dooz t Schip eenen harden vooztganch hadde / waren in coxter tijdt een stuck weeghs t Zee waerts in / ende saghen over al claer water / uytghesondert int nooz den / daer lach noch over al ys / doch schenen schossen te wesen / en van een te liggen / deden onsen Cours o. ende o. ten n. aen / ende daer nae o. n. o. om dat wy gisten / op desen Cours claerder zee te vinden / want meenden dat het ys met de 3. harde windt / van de wal afghe schoven moest wesen / zeyden aldus een poos met een claer en warm wecr / doch was over al aen den Horizont, ende op t landt / damp pich / waerom wy qualick recht bescheyde conden sien / waren niet teghenstaende bynae alle verheucht / met groote hopynge / dat wy daer nu inmers so de dooz rakte / maer dese blydtschap en duerde niet lange / of wy lieten terstont de hoofden wecr hangen / want be gonsten weer hiir en daer geweldige groote velden ys te vernemen / dat een verschycken om sien was / waren soo vreeselicken groot / dat wyer van alle dese Keyse soodanigen niet ghesien hadden / dit gaf ons terstont quaet vermoeden / dat wyder noch niet al by van en ware / een wepnich daer nae wordet gants mistich doncker en stil / so dat wy de anderen noch niet en Schip lengte van ons sien con den / hoe wel dat het altemets boven claer was / soo dat wy dickwils de toppen / ende Mers-zeplen van d'ander Schepen sien con den / even wel so beletten ons de mist t'gesicht van t water / dat ons seer moeplie viel / qua men niet desen mist weder int ys / zijnde als tetamen open schossen / van de grootte als vooztz. is / eynclicken / dat wy daer qualick saghen dooz te comen / om de donckerheyt en stilte / want conden de schepen niet in dwang houden / sonder aen de schossen te stooten / welke stalen berghen en steurotsen schenen te wesen / waer dooz wy gedwongen waren / by der tast wederom te keeren / doende ver schepden Courser / nae dat de wint en t'open water ons plaets gaf. hadden te voozt (we sende noch int gesicht en niet verre van t lat / ontrent 4. of 5. mijlen by oosten de Straet) t'loot uytgewoepen / ende en conden in het no. baem geen grond vinden / sagen oock hier en daer Walvissche blafen / zijnde t'water laster blau / waer aen gants gheen twissel is / van een openbare Zee Oceano te wesen / die hem nae Chinen uytbreyt / soo daer slechts t'helet van t'ys niet en waer. Desen donckeren mist hielt aldus aen tot tegen den about-stont / in sulcker voegen / dat wy bynaest van den an deren verstemden hadden / want conden mal tanderen bywijlen wel hoorzen roepen / son der nochtans te sien / maer dooz t'geluyt van de trompetten en niet schieten / adbertcerden

Wy den anderen / doch en conden hier dooz geen sekerheyt verstaen / so dat wy ontween de die by een geraecten / en bier op een ander dooz / zeylende also op Gods genade / niet ge noech schoemē van eenen donckeren nacht / en dat meer is / onder t'ys / niet verre (na onse gissinge) van de wal / t'welck ons alle ghelyck niet wepnich verturbeerde / maer Godt de Heere / die ons alle dese Keyse so oogenschyn licken geholpen heeft / quam ons in desen so noodigen tijt / ooc boven alle onse hopynge te baten / want ontrent een ure voozt den nacht begonst het op te claren / in voeghen / dat wy ons niet ons vrien by een vonden / sonder de ander vier gewaer te worden / maer dooz het schieten condense wel hoorzen / en quamen daer nae te sien / een groot stuc weechs achter ons uyt / zijnde noch onder t'ys / en quamen terstont op ons geluyt van t'schieten / na ons toe zeylen / daer wy genoech in verblijt wa ren / en t'ghene dat onse vrenche verneerde / was / dat wy voozt ons uyt landt sagen / ende verkendent te wesen t' Staten Eylant, en qua men daer soo recht op aen zeylen / al haddet met een lyn gheschozen gheweest / ghelyck als het ons oock van gelycken gebrude t'vooz leden Jaer / so dat wy opentlick moeten be haemen / dat ons Godt de Heere daer met de handt gelepdt hadde / om ons sijn barmh. v. ticheyt te bewyzen / so wy t'hem maect slecht dank weten / dooz dien dat wy nauwelicken geaukeret waren / of het begonst eenen storm te waepen uyt den n. w. waerom wy Godt in onse herten loefden en danckten / Snachts hadden noch een groote moeyte met sommi ge schossen / die ons voozt den boegh dre ven / die alhier om t'Stat. n. Eylant met een machstroem gints en weer swerven / dooz dien datter Ebbe ende Vloedt gaet / cregghen onder ander een so groot en gheweldich Ep landt van ys recht voozt den boegh / dat het al dzeunde watter int Schip was / ende was t'aensien ghelyck eenen stalen bergh / wiens dichte ende grootte ongelooftick soude schij nen / voozt de gene die t' niet ghesien en heeft / t'welcke niet sonder schromen te sien was / gaf ons den halven nacht ghenoech te doen met bot uyt te vieren / ende een ander werp ancker uyt te vrenghen / eynclicken dat wyer met groote moeyten van ontslagen worden. Met dusdanighe recreatie waren wy t' mees stedeel van den tijt besich / t'welck niet alleen ons te deel viel / maer ooc alle d'ander Sche pen / daer t' een veder de handen vol gaf.

Den 4. des Maendaeghs was het kout wecr / waerom noch al eben ghestabich den harden n. w. storm / waer mede de gheheele Zee weder soo vol ys quam aen een gescho ven / dat men van t' noozdt-westen af / tot den zuydt-oosten toe / anders niet en conde on der schepden / dan t' eenmael bedeckt met ys / blybende alleen een streck water tusschen t'ys ende t'landt / ende de Haven daer wy ge anckert laghen / dat ons genoech verlusten / dooz vrees van eenen noozden wint / voozt de welke wy gheen open saghen om uyt te co men / dan alleenclicken de Schepen achter aen t' Eplandt tegens de wal van de wycken aen te halen / ende alsoo t'ys op Gods ghe nade te verwachten / om van alle canten beset te worden / doch wy hoeyten altoos om een beters / met een seer goet vertrouwen op den Heere / die ons tot hier toe so goedichlic ende ghetrou

Comen inde Hooydt-zee niet claer water.

Comt wecr onder t'ys / dat groot en gheweldich was.

T'ghesicht woort haer van de mist benome / dat haer een groot belet was.

Zijnde 4. of 5. mijlen t'zee waert van t' landt af / en comen niet 110. namē geen grondt woepen. Walvissche ende blau water / sepe kenē van t' Oceansche Zee.

Maest met gheleups van trompetten / t' schieten / sepekenen maken / om by den an deren hontē zijnde t'ghe luyt dooz de mist beno men.

Comen by t' Staten Eylant te landt.

Comen mis caruleuslich ende onbere gens in de Haven en op de Heer bank Staten Ep landt / om haer voozt t' staende verghel te baryghen.

ghetrouwelicken byghestaen heeft / hopen-
de dat hy ons doort aen niet verlaten sal /
op dat wy daer door dies te meer veroor-
sacket moghen worden / om sijnen hepligen
Naem eeuwelicken te loven / ende sijnder al-
mogentheyt ende wonderen alle de Weerelt
te openbaren / ende aen den dach brenghen.
Waren des moezghens vergadert int Schip
van den Annumerael / om t'overlegghen wat
ons te doen stoude / nae ghelegentheyt der
tijdt : Stonden niet den anderen / om em-
mers aen ons de voir niet te ontbreken / des
anderen daeghs toecomende (met Godes
hulpe / weer ende bequamen tijdt hebbende)
noch eens een Cocht te doen / by de windt /
nae t'ijs toe / om te sien of het moghelick is /
passagie te binden / om onse kersse te verbor-
deren / soo niet / t'selde niet meer t'attentee-
ren / gesien den tijt allengskens verlicp / ende
de Winter begonst aen te comen / als oock de
vreeselicke koude ende langhe nachten / soo
datter weynich hope van verbeteringe stont
te verwachten : Want is ons als dan claer-
lick en kennelick ghenoech / dat het de Heere
voort dese mael niet en gelieft / de Vaert door
ons voort t'ontdecken / so en stoude het ons
oock niet meer doenlick / hem allwillens te
tempereen / ende met het hooft teghens de
muur te loopen : Ordonneerden oock onse
zeppen ofte tepkens / om ons in den mist
(soo sy ons weer over viel) te moghen by een
houden / etc. Den selfden aenvolghenden
nacht liep de windt wat nooydelicker / waer
mede t'ijs sijnen dyf nae ons toe nam / so dat
het / eer den dach te begin aen quam / over al
dicht aen de wal / int gat ende Haven daer
wy laghen / by ons in quam dyjben / so dicht
ende vol datter gheen oopen en bleef / zijnde
meestendeel van upnemende groote schos-
sen ende velden / dat het schein niet mogelick
te wesen / enmermeer te moghen smelten of
vergaen.

Den 5. des Dingsdaeghs moesten door t'
ruchtich aendryven van t'ijs / noch bet bin-
nen in / achter aen t' Eplandt wijcken / ende
om ons nae ons best verinoghen van t'ijs
te bevrijden / settent in een Wyck / tusschen de
clippen in / tot dicht onder t'landt / alwaer
wy ons alsoo te samen booyde aen booyde by
een voechden / met alle versekerheyt die wy
conden by brenghen / van Cabels ende An-
kers / van alle zijden. Waren terstont van t'
ijs ober al beset : Wy liepen eens op t' E-
plandt / om van daer de ghelegentheyt van t'
ijs in Zee te sien / de welcke ober al soo vol
en dick lach / dat men daer aen geenighe ooz-
den open ofte doortocht / ja noch eenich claer
water sien rouden / dat het volc niet weynich
en ontstelden en in inurmuratie bracht / seg-
ghende / dat wy ons allwillens om den hals
wilden brenghen / en dat wy daer beset lagen /
en in groot verjckel van Winter-laech te
moeten ligghen / en alsoo ghenoech van t'le-
ven / en yet te moghen salveren / seer onseker
en ghenoech berooft waren / en andere dus-
danighe swaricheden / dat in der waerheyt /
niemant uptgenomen / niet in weynich ghe-
dachten stelden / van te moghen gheschieden /
doch thoonden den besten moede die wy ren-
den / met ons vertrouwen op den Heere / dat
hy't alles ten besten keeren sal / ende dat wy't
alles deden om beters wille / en om ons cere
te betrachten / ende t'ghene dat ons Godt

op leyde / en was in onse macht niet / van
ons te weeren / dan in desent alles niet ghe-
duldicheyt naecomen. Worden op den dach
wat stilder / doch gantsch mistich ende vocht-
rich / waer door wy weer hoeyten een ver-
anderinghe van windt ende weer te krijgen.
Hoe wel dat de lucht eben wel upt den nooz-
den was / ende daer nae gantsch stil / beset
mist ende stille gheduerden alsoo den ghe-
heelen nacht over. Wordende de wint (doch
met weynich koelte) teghens den dagheraet
upt den westen / waer mede t'ijs weder een
weynich oostwaerts aen schoof / ende schein
door de vochticheyt wat ghedebiliteert te
wesen / maer de quantiteyt was te veel / om
eenighe hope ende verbeteringhe te moogen
verbejden / eben wel schein t'volck een weyn-
ich te verquicken van hope dat wy eenighe
opinie souden moghen krijghen / om ten
minsten weder door t' gat ofte Straet te
moghen comen. Wy saghen int overloos-
pen van t' Staten Eylandt / etlike Haven loo-
pen / daerder van t' volck twee van ghescho-
ten ende ghebanghen worden. Saghen van
ghelijcken eenen grooten witten Beyz / de
welcke om dat hy met roers verbolcht wor-
de / hem van t' Eplandt af begaf / vliedende
van t' lant af t' Zee waerts in / over de schos-
sen ijs heen / waer mede hem van den onsen
bevjdden / die hem aldaer niet volghen dor-
sten / in summa / datter soo t' schijnt / van dus-
danighe Jacht / als oock van Wolven / geen
ghebreck is. C'meestendeel van t' volck or-
tipeerden hen / om alle Melancolpe te ver-
gheten / in t' soecken van de ghesteenten / ofte
materie van t' Bergh-crystal / dat daer ober
al niet stucken en brocken uptghecrabbelt
worden / waer mede sy hen een weynich met
vermaeckten / tot dat het Godt anders ver-
sack : Wy vermerkten op desen tijdt / van
ghelijcken de Coniunctie ofte t' loopen van t'
Shetp / ende bebonden met opghemerckte
ondersoekinghe / dat de bloedt upt het doosten
quam / waer mede van ghelijcken oock noch
ghenoech bevesticht werdt / van dat het een
openbare doozgaende Zee is.

Den 6. des Woensdaeghs wordent wat
claerder ende sachter weer / zijnde de windt
ofte lucht van de wester-rant / doch was
meest stil / waer mede t'ijs wat oostwaerts
aen schein te setten / de wint liep daer na sup-
belick / ende ten laetsten int oosten / doch niet
een slappe koelte / blyvende den gheheelen
dach dorcker / mistich en vochtich weer. Nu
dewijle datter niet vele upt te rechten was /
ende de begheerte van de steenen ofte t' crystal
te soecken / deden t' volck aen landt varen /
d' een hier ende d' ander daer / een veder ter
plaetsen daerse best wat meenden te binden /
alwaer sy hen stelden op knipen ende op elle-
boghgen / sonder eenich achterdenken / ofte
eenich gheweert by huij te hebben / booz dien
dat hen docht niet noodich te wesen / ghelijck
wy van ghelijcken daghelicks / als oock het
hoopleden Jaer gedaen hadden. Onder dese
steen-soeckers waren daer twee / welcke la-
ghen by den anderen (met de voozsepe ver-
sekertheyt en onbeschreemt) te graben ende
d'aerde om te wyeten / op t' Wasse landt /
niet verre van de Zee-rant / op welcke rou-
trepe niet verre verscheden / noch wel an-
dere dertich personen waren / in de selfde
handelinghe gheoccupiert / so isser gecomen
enen

Bergaderen
in des Wint-
mraels
Schip om
te becaet nae
war haerte
doen stont
etc.

Wordent
onder t' Sta-
ten Eplandt
conton int
ghebest.

De Schepen
binden haer
door aen
boort dicht
ander t' lant
om haer te
beter vane
ste te be-
segenen.

Volc mers
mureert van
hese albaer
winterlaech
te moeten
ligghen met
groot verjck-
kel van luf
en goet / etc.

Haven op
t' Staten
Eylands.

Eenen witten
Beyz / de
welcke om dat
hy met roers
verbolcht wor-
de / hem van t'
Eplandt af begaf /
vliedende van t'
lant af t' Zee waerts
in / over de schos-
sen ijs heen / waer
mede hem van den
onsen bevjdden /
die hem aldaer niet
volghen dorsten /
in summa / datter
soo t' schijnt / van
dusdanighe Jacht /
als oock van Wolven /
geen ghebreck is.

Bergh-crystal
op t' Staten
Eylandt.

Bloedtipe
den doosten
in dem us-
we voozde-
zee een seker
teyken van
een openbare
doozgaende
Zee nae
China, &c.

Een
Tragedische
ghebedes
nisse van
twee voozse-
gesellen die
by t' Staten
Eylands
van ee Beyz
omgebracht
worden / en
hoe dat het
selve toe-
ghegaen is.

An. 1595.
Septemb.

De tweede Reyse van Jan Huygen

eenen grooten witten Bepz/ vermoeden den selfden te wesen/ die sp des voorzighen daeghs van't Staten Eylandt verjaecht hadden/ de welke soo'tscheen/ verhougheit wesen/ is al lijfelicken ghetomen/ tot daer dese twee Steen-foeckers in haere besoigne besich waren/ sonder nae-dencken van't ghene dat hen soo schadelick nae by was/ eyndlicken/ so quam den Bepz ende vatten den eenen van achteren in syn neck/ ende haelden hem wech/ eer dat den Patient spatie hadde om te weten wie hem ghevat hadde/ ende alhoewel dat hy terstont om hulpe riep/ niet teghenstaende/ soo is syn macker/ die anders gheen middelen en hadde/ wech gheblooden/ niet ghenoech verbaesthepts/ dit siende ende hoorzende d'andere/ die hier en daer verschepten daer ontreit waren/ quamen ghelijckelicken ghelooopen/ om den Bepz de pzope te ontjaghen/ maer t'was te vergheefs/ want hadde den armen Patient metter haest de halve kaercke ende wanghe/ met het halve hooft afghebeten/ supghende t'bloet soo langhe/ dat den ellendigen boodtsman den geest gaf/ nae dat hy hem een langhe poos met syn mes gheweert hadde: Etliche van de Schepen dit spectacel van verre hoorzende/ roepden daer terstont met een Boot nae toe/ maer eer sp daer by quamen/ was het sept al gheschiedt/ ende t'ongheluck en bleef hier noch niet met den eynd/ dan ginck noch verder aen de Man/ want als den Bepz syn ge-noeghen van den eersten hadde/ so wende hy hem na den meesten hoop toe/ den welken hoe wel dat sp hun int eerste daer tegens stelden/ doch siende dat hy soo furieus op hen aen quam/ nam een peder de vlucht/ in summa/ dat den ghenen die niet loopen conde/ moest het becoopen/ t'welck was een Bootsman van ons Jacht/ (zijnde den eersten een Boodtsghesel van den Ammiraels Jacht) den welken hy van ghelijcken om brocht/ ghelijck als den eersten/ sonder dat den onsen daer pets teghens doen mochten/ doch deden daer nae soo veel met schieten ende slaen/ dat sp den Bepz om hals brachten/ diese daer nae vilden om t'wel te ghenieten/ ende vonden hem noch de halve hoofden ende kaken van de omghebrachte Boodtsghasten/ in de maech ligghe/ sonder pet meer. Den Bepz was van upnemende grootte/ meerder als eenen grooten Offe aen te sien. Dit ellendich ongeluck was ons een groote verschickinge/ ende maecten een groote verbaertheit onder t'volck/ doch soo en conden wy daer niet tegens gedoen/ dan hen des anderen daeghs nae onse beste vermoghen/ op't eerlichste te begraven/ op't Staten Eylandt. Dese gheschiednisse maecten dat het Volck niet te grooten lust creegh meer op't landt te gaen/ sonder wel ghewapent/ en goet opsicht van booz hen te sien. Tweer bleef dien gheheelen dach ende nacht geheel bochtich/ mistich/ ende den meesten tijdt stil/ doch in der nacht liep de windt int noozden ende n. n. w. waer mede t'ijs weder op de wal vast en dicht aen quam setten.

Den Bepz
dier quaer
bedreuen
hadde/ woz
noch ongez
brachten ges
cregen/ zyn
de de hupt
daer dan es
grooten offe
hupt gelick.

Begraeffe
nis van de
twee ongez
brachte
Boodtsghaste
op't Staten
Eylandt.

t'Canael van
Staten Ey
landt est de
Zee ouer al
bicht en vol
met ijs beset

Den 7. des Donderdaeghs was de wint noch int noozden ende n. n. w. waer mede het over al weder by ons om end' om vol ijs werdt/ ende was van huytenen t'Zee waerts overal so vol en dicht/ dat men daer van geenighe canten open af sien conden/ dat ons

niet lief om sien was/ teghens den abondt- stont wordent claer helder weer/ waer mede het terstont begonst te vriesen/ dat wy ooghenschijnlicken aensaghen/ soo dat het ons niet wepnich te dencken gaf/ want booz in korter tijdt t'water tusschen t'oude ijs in/ by een vinghet dick.

Den 8. des Wybacghs/ was de windt weer in't 3. w. ende w. 3. w. waer mede het weder doncker/ mistich ende bochtich weer worde/ in voeghen/ dat het ijs met dese wint weder begonst uptwaerts aen te schuyben/ dat ons een wepnich hoop van verlossinghe aen bracht/ want anders gheen middelen en hadden/ om aen d'cen of d'ander zijde te moghen uptraken/ waren op desen tijdt vergadert met alle d'Oppre-stuerlieden/ int schijp van den Ammirael/ om finalicken te resolueeren t'boortwaren/ ofte weder-keeren van onse begonnen reyse/ doenlick zijnde/ dewijle den tijdt gheen dilap en ronde ghelijden/ om pets te moghen uprechten/ dat tot s'Landts boozbaer/ ende de Schepen pzoft soude moghen strecken/ waer over een groot debat ghevallen is/ dooz dien dat den Ammirael ende den meesten hoop/ hen lieten duncken/ dat het niet moghelick was/ meer upt te rechten/ dan alser tot noch toe met aller vlijtichheit ende moghelickheit ghedaen was/ oock datse dooz oude erbarethept van dese contreyen/ als dooz inforamatie van de Samoyeden, ende veel meer dooz ooghenschijnlick ghesicht/ ghenoech verstonde ende saghen/ een ijdele vermetenheit te wesen/ pets meer booz dese Reyse te willen attentceeren/ ende hen selven met de Schepen alwillens te periclitereeren/ want waren tot noch toe gheenoch ghehazardcert. Hier teghens waren die van Amsterdam/ die meenden/ men behoorden peimandt te braghen en verwillighen/ om alhier met twee Schepen ofte Jachten te vertoeben/ en haer abantner te staen/ van te verwinteren/ om also te besien/ of sp pet meer conden uprechten/ ofte t'ondersoeken den wech by westen Vaygats, van by noozden Nova-Zembla heen/ waer op geantwoordt worde/ den tijdt verlopen te wesen/ ende dat onse Instructie alsoo niet en hielt/ Doch soo sp't begheerden upt haer eyghen aucthoriteit te bestaen/ mochteut doen op haer ban ende boeten/ ende besien wat hen daer of te verwachten stont/ maer dat sp in gheenigherley maniere daer in wilden consentereen noch verwillige/ noch en docht hen gantsch niet gheraden booz desen tijdt. Met dese woorden ende meer ander propoosten zyn sp van een gheschepden/ doch hebben alle ghelijckelicken een Arde onderteykent/ welke was beroerende t'ghene dat sp achtervolghen sonden/ int verbozderen ofte wederkeeren/ nae den tijdt sulcks met brengen soude/ blyvende die van Amsterdam eben wel by haer opinie/ van nae haer goetduncken op haer selven pet anders upt te rechten/ soo het haer te slaech viel: Maer siende daer nae hoe dat hem t'weer aenstelde/ gaden wel betes coop/ ende lieten hun obstinaethept wat stucken/ hen bypwillichlicken met alle d'ander conforreerende/ t'welck van een peghelicken/ die t'met verstant en naedencken wil oorzbeelen/ ghenoech mach verstaen worden/ hoedanigen oorzbaerlicken raedt het gewest soude hebbt/ haer opinie gevolcht te hebben.

Zijn in den Ammirael bergader/ om te resolueeren/ hoe sp souden aenlegghen.

Wesinden onmogelick te zyn/ om de goore inonbeniz- ten bant es est verloop van den ey/ dit Jaer de reyse te moghen bols- brenghen.

Die van Amsterdam wende booz om by noozden ofte boozden Nova-Zembla om/ des reys t'ondersoeken.

Den 10. des t'weer doet die van Willemsdam van een ander opinie wozden.

Den

Gas mer de
affectinghe
bant is waer
der van onder
Staten
Eylandt
af t'zepl/nao
de Straet van
Nassau
toe om een
kerker
wack tot be-
spijnghe van
de Schepen
te hebben.

Worpen
bant is ge-
broughen
weder onder
Staten
Eylandt
te wijcken.

Den Am-
merael's
Schip raect
op een clip-
pe vast/daer
hy niet hul-
pe van d'an-
der Schepen
en niet son-
der schade
weder af-
gaent.

Gaen weder
een tweeden
mael bant
onder
Staten
Eylandt
af t'zepl/met
hoop van de
Straet van
Nassau
te geeffigen/
eer sp bant
is weder
overcomen
worden.

Den 9. des Saterdaeghs was het weer
wat claerder/zynde de wint upt den w.3.w.
en om dies wille dat het ijs een stuc weechs
van de wal af/ t'Zee waert in/afgheset was/
soo zijn wy weder ghelijckelicken t'zepl ghe-
gaen/ met verhoginghe van in de Straet te
moghen comen/om ten minsten oufen rug-
ghe te moghen bevyiden/ van t'wederom
keeren/ noodich zijnde/maer comende in de
Zee/ vonden dat het ijs/ hoe wel een stuck
weeghs heen int oosten/ n.o. ende n. over al
soo vol en dicht lach/ ghelijck eenen stalen
bergh/ ende ghevakende soo verre dat wy
t'landt van Vaygats int ghesicht creghen/sa-
ghen dat het daer noch over al vol ijs lach/
comende de Straet noch eben gheweldich
uytdrijven/ hen alsoo verspreyende tot
Maelfons Eplandt/ ende de Custe langhes/
comende weer op ons aen drijven/waer me-
de weder ghedwongen waren nae onse oude
Noorvviick, onder t' Staten Eylant te keeren/
ende om dat het mistich weer/ ende t' ijs hef-
tich quam aen setten/ liep den Ammerael
niet verre van de Custe/ om by westen t'Sta-
ten Eylandt in te loopen/ maer eer hy t' ghe-
waer werde/ was hy op een verborghen clip-
pe aen de gront/ t'welcke was van een Risse/
die wy daer nae ghelwaer werden/die van de
wester hoeck van t' vaste landt af stack: Het
Rotterdammer Jacht meeneide dat hy t'
gheset hadde/ quammer nae toe zeplen/ ende
doe sy hem waerschouden/ en conde het soo
haest niet gewenden/ ofte sat van ghelijcken
vast/ wy sonden terstont alle ons Boeken
ende Roep-jachten om haer te helpen/sonder
de welke sy groot perijckel ghepasseert sou-
den hebben/ om dat het ijs op hen aen quam
drijngen/ zijnde den nacht op handen/ epndt-
licken zijn daer met winden/ ende sommich
goet over boort/ te woopen/ te weten/ den
Ammerael sineet etliche pijpe water en hier
over boort/ waer mede noch ten laetsten/na
lange moeyten/weer af raecten/ al eer t' ijs
daer by quam/en den Rotterdammer wierp
etliche ballast over boort/maer en conde hem
soo haest niet redden/ of het ijs was hem op
t'lijf/ dat het Schip noch door t' gheweldich
aen setten/ hielp afschuyven/ sonder eenighe
ander schade ofte hindernisse/haers wetens/
meer te hebben/ soo datse noch pas boort den
aenstaenden nacht by ons op de See qua-
men/ daer wy wel dapper in verblijdt wa-
ren/ en Godt niet ghenoech af te dancken
hebben/van soo merckelicken bystandt/ende
soo onghesien verlossinghe.

Den 10. des Sondaeghs zijnde de windt
upt den oosten/met een koel weder quam het
ijs weder van by oosten af/ vol en dicht op
ons aen drijngen/ ende door dien datter et-
like van ons volck op t'landt/t'Zee waerts
in ghesien hadden/ sepden dat men nae de
Straet toe open water hadde/zijnde t' ijs een
goet stuc weeghs t'Zee waerts af geweken/
hebbende alleenlick een cleyne streck ijs van
schossen en broffen/ by de upcomste van t'
Eplandt ligghen/ soo dat sy hen lieten dunt-
ken dat wy ghenoech open hadden/om on-
verhindert in de Straet te moghen comen/
want hadden altoos d'abantage/so de wint
soo bleef waepend/ verder te zeplen/als ons
t' ijs soude mogen nae drijven/ met dese con-
sideratie hebben ons haestelicken veerdich
ghemaect/ om dat de schossen al by onse

Schepen begonsten te comen/ die ons noch
een goede poos beletten/ en ophielden/ om
t'zepl te gheraken) ende hebben ons ghelijc-
kelicken onder zepl begheben/ op abantuere
ende Gods genade/die wy t' moesten in han-
den stelle/want loopende van onder t' Staten
Eylandt van daen/ en hadden geen hope van
daer weer te moghen in comen/ door dien
dat het gheen ure conde aen loopen/ of was
gantich en t'eenmael weder met ijs beset/
ende d'incromste ghestopt/ en so wy de Straet
van Nassauven van ghelijcken also vonden/
en hadden anders gheen middelen van bar-
ginghe/dan de buyten-Custe/ ende t' ijs van
d'ander zijde/ dat sonder schroemen niet t'o-
verdencken was/doch om niet weder op een
nieu besloten te worden/ hebbent liever wil-
len abantueren/endet selfde den Almoghen-
den bevolen laten/dan langher te vertoeben/
zeplden aldus by westen t' Staten Eylant upt/
door sommighe drijvende schossen heen/ tot
dat wy int claer water quamen/hoe wel dat
het ijs allengskens upt den oosten op ons
aen quam drijngen/ ende lach een stuc t'Zee-
waerts in/ te weten/ int n.o. ende noorden/
van ghelijcken noch over al soo vol en dicht/
ghelijck een vaste landt/hadden alle ghelijck
d'ooghen over al boort ons upt/ soo dat ons
de vzeese/waer wy een schosse ghelwaer wor-
den/terstont boortont/ ghelijck of het al ijs
gheweest hadde/ dat boort ons was: Maar
Godt/ die de ghene die op hem vertrouwen
niet en verlaet/versacht in sulcker voeghen/
dat den oosten wint ons bracht tot teghens
over Maelfons Eylandt, alwaer t' weer stil
werdt/loopende de windt terstont daer nae
weder int westen/ met een goede koelte/ soo
dat wy t' boort's laveeren moesten/ doch lie-
tent ons wel getroost zijn/ door dien dat wy
de Straet sonder ijs saghen/ ende een vze
open passagie vonden/dat ons niet weynich
en verblijden/ ons verlost siende van de ghe-
vanghenisse van t' ijs/dat ons soo lange ghe-
fareert/ en bynae in verwtijffelinghe gestelt
hadde/laveerende aldus af end' aen/ sagheit
dat het ijs noch int n. vol en dicht lach/ ste-
kende van Vaygats af/ makende alsoo een
crommen elleboogh nae t' oosten toe/ in die
laveeren liep de wint int noorden/beginnen-
de niet een top-zepl op te koelen/ soo dat het
ijs hier mede weder sonder twijffel stonde
te verwachten op de wal aen te comen/ den
welcken windt ons dienden/ om boort den
nacht-stont binnen den Twist-hoek te
comen/ daer wy t' setten met beter moet/als
wy onder t' Staten Eylandt hadden/ want
hoepten altoos/nu t' ijs wel te moghen ont-
wijcken/ noodich wesende/ waer mede wy
merckelicken moeten bekenen/ dat ons
Godt de Heere/als met de handt over al ge-
leydt/ ende te rechter hane upt alle perijckel-
ken gheholpen heeft/ sonder wiens mercke-
like bystandt wy ghenoech verlegghen ghe-
weest souden hebben/ waerom wy schuldich
blijven sijnen H. Naem eeuwelicke te loben.
Int incromen van de Straet sonden wy een
paer Jachten heen/ om t' ijs bet te genaken/
en te besichtigen/dese brachten op den abont
tjdinghe/ hoe dat het over al vol en dichte
lach/uytghesondert int noort-dooften/ daer
saghen sy een streeng waters/door t' verbij-
den van t' ijs.

Den 11. des Maendaeghs in den daghe
raet

Ghevaers
lichheyt
bant is.

Comen by
Maelfons
Eylandt.

Comen mid-
den
Twist-hoek
altwaer sy
aenkeren.

An. 1595.
Septemb.

De tweede Keyse van Jan Huygen

Stemmen
noch eens
een tocht te
doen t'Zee
waeris in
nae t'ys toe/
om te fier/
oft eenich/
sins moghe-
lick is daer
te moghen
door comen.

Moeten
weer te rug-
ge keeren/
door dien
daer gheen
hoop is om
door te co-
men.

Moet uyt
het oosten in
de Straet van
Nassau.

Winden een
doort Wal-
bisch aen de
oostzijde van
Vaygass,
liggen/ heb-
bende kaer-
beenen van
16 boeren
lanck/ etc.

Van dese
kaer-beenen
hangt een
t'Anchepfen
in de Boel/
en een ander
tot Harcken
opt Stadis-
huyse/ tot ee-
renyge
memorie van
Jan Huygen
ter hese van
t'Waderstāt
aldaer ghes-
fonden/ etc.

Erigen een
vervolghen
te weest/
liggende op
de Oostzijde van
by den
Cruys-hoec
en de Straet
van
Nassau.

raet worden daer weder ghestemt/ noch eens
een tocht tot aen't yse te doen/ om emmers
alle twijffelinghen te moghen verskeren:
Waepden een vaer-weer uyt den n. w. ende
alhoewel dat wy t'ys beneden den Tyvist-
hoeck genoegh saghen drijven en aen comen/
niet teghenstaende/ zijn daer ghelijckelicken
nae toe ghezept/maer en hadden gheen drie
uren op de vaert gheweest/zeplende tusschen
etlike velden en schossen yse deur / of wy
quamen weder aen't yse / daer't over al van
allen zijden vol en dicht lach / nameentlick
int noorden/n. n. oosten/n. o. ende oosten/ als
oock int zuydt-oosten / ende hoe wel dat het
scheen int oost nooydt-oost wat onduyter te
legghen / doort verdriven / en was gheen
ghelegghenthept om doort te zeplen/waerom
ghedwonghen waren wederom te keeren/
met loeven en draghen / tot by den Tyvist-
hoeck daer't weer open water was/zeplende
also tot by den Cruys-hoec, want en mocht-
ten doort de harde en contrarie windt niet
hooghher comen / alwaer wy't anchorden /
verwachtende een beter weer ende windt/
want begonst daer na cenen harden storm te
waepen / alhier aen't anchor ligghende / wa-
men eysselicken merc op het loopen van't
ghetp/ ende bevonden dat een ooste en weste
Maen volle Zee maect/ comende de bloedt
uyt het oosten/ ende d' Ebbe uyt het westen/
waer doort gantsch gheen twijffel en blijft/
van by oosten de Straet/ een open doortgaen-
de Zee te wezen / als wy aen alle andere tepe-
kenen ende informatie van ghelijcken be-
vonden hebben / als voozen by wijlen ver-
haelt is gheweest. Op desen selven dach zijn
onse gasten met den bock aen landt gheweest/
te weten / aen't landt van Vaygass, tusschen
den Tyvist-hoec ende Cruys-hoec, alwaer
sy cenen dooden Walbisch aen de strant von-
den ligghen / die daer al een wijle ghelegghen
moet hebben/want was vant vleys al meest
vergaen / dencke van de Samoyeden (om
traen af te maken) afghewilt, is gheweest/
hadde kaer-beenen van seshien voeten lanc/
en dick en swaer naebenant / waer van onse
gasten vier of vyf kaer-beenen af hieuwen/
ende met Scheep brachten / om (in't Godt
gelieft/ met lief int Waders-landt comende)
die vooz een wonder te thoonen / t'welcke
van ghelijcken te meer bevestighende is / dat
de oost-zijde van de Straet van Nassau, een
openbare ende doortgaende Zee moet wesen/
teghens den avondt begonst het wat te stil-
len / ende des nachts wordent weer doncker
en mistich/loopende de wint zupelick/maer
teghens den dagheraet liep de wint int wes-
ten/ zijnde reghenich mistich weer.

Den 12. des Dingsdaeghs was de wint
noch al westelick/ met het selve doncker/ mi-
stich ende reghenich weer / waepende cenen
goeden storm den gheheelen dach over/ ende
des nacht liep de wint int zuyt-westen ende
zupelick / met een doncker reghenachtich
weer en harden windt.

Den 13. des Woensdaeghs begonst het
soo hart te stormen ende soo afgrijpselicken te
waepen/ dat het scheen Hemel en water ver-
eenicht te wesen: Moesten van noodts hal-
ven onse stenghen neer doen / ende noch een
ancher uyt werpen/ soo dat de Bocken ende
Roep-Jachten van den harden windt in de
grondt ghesmeten worden / sonder dat wy't

mochten weeren/epndtlicken/waepden met
sulcken verbolghenthept / dat het scheen on-
moghelick te wesen/ dat het Kabels en An-
kers conden teghens houden / soo dat de
Schipper bekenden haer daghen foodani-
ghen weer op gheenighe Keeden beleest te
hebben / maer Godt de Heere die den synen
niet en verlaet/ schickent also/ dat wy't noch
gaende hielden / sonder eenighe schade te ge-
schieden / dan allen t'berlies van vier of
vyf Riemen / die int Jacht laghen. Nu en
was het ons niet vzeant noch verwonde-
ringhe/ dat het d'ijf-hout over al op de Zee-
stranden soo hoogh opgheworpen lach / de
wijle dat daer sulcke tempeesten regneeren:
desen onberdraechelicken storm duerde alom-
den gheheelen dach/ loopende de windt daer
naer int west nooydt-west / waer mede een
wepnich solaes hadden/ om dat wy hier doort
wat meer opperwals cregghen/maer de har-
dichept van de windt maecten soo vzeesse-
licken stroom en verbolghen water/ dat wy
daer niet beel met gheholpen waren/ anders
gheen troost hebbende/ als te verwachten de
hulpe des Heeren/ die ons in dusdanige/ als
oock in alle perijckelen te baet moet comen/
sonder wiens bystant wy niets connen uyt-
rechten/ des nachts aenbolgende gheduerde
noch al den harden storm / maer was ver-
draechlicher alse des daeghs gheweest hadde.

Den 14. des Donderdaeghs was de wint
noch al int west nooyt-west/ en nooydt-west/
waepende eben gestadich/ met een hart vaer-
weer / maer met minder verbolghenthept
als des voozighen daeghs/ t'welcke ons een
wepnich verquichten / verhopende om een
beter / worden teghens den middach weder
goet en schoon weer/ waer mede wy ons een
Anchor weer op haelden/ t'welcke soo cront
gheboghen was aen de schaft/ doort de cracht
ende t'ghewelt van de windt/ ghelijck als of
het een spelde gheweest hadde/ waer by ghe-
noech t'aenmercken is/ hoedanich t'onweer
gheweest moet hebben/ t'meerste dat ons aen't
ancher behielt/ was de vaste ende goede cley-
gront/ die men nieuwers beter vinden mach
om t'ancheren / worden teghens den nacht
bynae stil en slecht water/ zijnde int noorden
ende nooydt-oosten seer claer ende helder/
hoe wel dat de lucht ende wint uyt het n. w.
quam/ ende westelick was/ met een overtoo-
ghen hemel/ verhoepden niet teghenstaende
dat hem de windt veranderen soude / en uyt
den claren comen/ om onse wederom repse te
verboozderen / de wijle t'boozder varen ons
belet was/ ende t'lauger te oven gheen vooz-
deel van te verwachten stont / wachtende
alleenlick nae weer ende bequamen windt/
des nachts/ te weten/ tegens den mozzghen-
stont liep de windt int oosten / beginnende
met een vaer-weer op te koelen / comende
ghelijckelicken met sueru ende haghel / soo
dat wy onse Kabel weer uyt vieren moesten/
ende waren gheenoech bebreest van't yse/
doort dien dat de stroom seer hart uyt de
Oost-zee begonst te comen / hebbende van
ghelijcken een laegher wal / waerom ghe-
dwongen waren den dach (al wast met ghe-
noech sozghen) te verbeypden.

Den 15. des Dypdaeghs worde de wint
wat zupelicker/ ende beginnende claer dach
te worden / saghen t'ys weder met groote
menichten dicht en vol de Straet in comen
drijven/

Seer goede
ancher- gdt
in de Straet
van
Nassau.

Zijn ghere-
soluert/ als
niet becers
connende
uyt trecken/
weder nae
huyse te zey-
len.

An. 1595.
Septemb.

van Linschoten/nae Vaygats.

Fol. 34.

Clant van
Vaygats
in eenen
nacht met
Joes bedect.

Dyken/makende sodanighen voortganch/
dat wy ghenoech te doen hadden / om onse
sichters in tijds op te krijghen/en de Cruys-
hoeck om te laveeren / saghen dat het landt
van Vaygats tot veel plaersen wit van sieeu
bedeckt lach / en konden ons niet ghenoech
verwonderen vant ijs/want meenden byna
voorseker/datter gheen ijs meer in Zee ghe-
bleven conde hebben / ofte ten minsten wel
ses dach-zeplens verre gheweest hadde/door
den voozgaenden harden storm: Maer sagen
nu vooz onse ooghen t'contrarie / waerom
gantseh gheen raedt was / yet meer te ver-
toeven / want saghen nu apparentlich ghe-

noech / datter gheen verbeteringhe vooz dit
Jaer te verwachten stont: Waerom wy
eyndtlichen int zeplen wederom in des Am-
merael's Schip altesamen vergaderden/ende
alle saken in ghesien hebbende / hebben een
Acte gemaect met ghelijcke stemmen/naer
de waerheyt van het ghene dat ons bejgent
is/ende veroorzaecht heeft wederom te kee-
ren/tot een peder sijn berontschuldninghe/om
te schouwen alle naeclappinghe die wy haet
ofte andersins soude moghen spruyten/ghel-
lijck als het selfde by de Verbalen van elck
en int besonder daer van ghehouden/beter
en copenuser verstaen sal moghen werden.

Belegaderen
wederom in
den Amme-
rael/om
haer weder-
om sieue te
beduyten.

Welche Acte is als volght:

OP huyden den 15. Septembris, Anno vijftien hondert ende vijf en tneghentich, in de
Contreie ende op de Reede van by de Cruys-hoeck in de Strate van Nassau, alvvaer de Sche-
pen teghenvoordich altesamen by den anderen gheanckert ligghen, zijn ter begheerte ende
bevel van den Ammerael Cornelis Cornelisz, vergadert, en by een verlaemt, in de voorsz. Amme-
raels Schip in de Coyvvt, de Capiteynen ofte Stuetcluyden van alle de voorsz. Schepen, om ge-
lijckelicken ende elck int besonder, sijn goetduncken ende uysterste meeninghe, sonder eenighe
dissimulatie, vrymoedelicken te verclaren, ende alsoo te samen te beraedtslaen; het ghene dat
alderbest ende voordelickst voorghevvent en ghedaen moet vvesen, beroerends de begonnen
Reyse, van by Noorden-om nae China, Japan, &c. Soo ist dat sy vvel rypelicken, en met
alderernst t' selfde overdacht ende ingesien hebben, als oock om d' Instructie van sijn Excellentie
ende de Heeren Staten, op't nauft nae te comen, soo veel als doenlick ende moghelijk is; tot
voorderinghe ofte salveeringhe van de voorsz. Schepen, Volck, ende Goederen. Bevinden
alle ghelijck tot noch toe, met alder vlyticheydt ende neersticheydt, haer uysterste devoir ende
beste ghedaen te hebben, niet ontsiende de Schepen ende haerlieder persoonen (soo vele den
noodt vereysschende vvas) te hazardeeren; en somvvielt in perijckel te stellen, om in alles
haer eere te betrachten, ende t' selfde voor Godt ende alle de VVeerelt, met reynder conscien-
tien te moghen verantvvoorden, maer door dien dat Godt de Heere sulcks voor dese Reyse,
niet en heeft vvillen ghedooghen, vinden sy hen ghedvonghen (vvel ende ghenoech teghens
haren danck, om t' verloop van den tijdt) de selfde Vaert voor dese mael te moeten laten steken,
door't belet van t' ijs (oorfake den harden en vveynich ghehoorden langhduerighen vorst, die
dit Iaer alhier, als sy door Informatie verstaen, en ooghenschijnlick best, ondervonden heb-
ben, seer groot en uytnemende ghevveest is) t' vvelcke altesamen vvel overleyt; en ghedelibe-
reert hebbende, en vinden gheen beter middel, als nootvvendich ghedvonghen, dan met het
eerste vveer ende bequame vvindt, vveder ghelijckelicken, met de selfde orderinghe, als sy
ghecomen zijn, haren Courts te nemen, naer huys toe, met alder vlyticheydt; moghelijk zijnde,
om henluyden voor d'aenstaendon vorst (die men alhier van ure tot ure vervvachtende is)
te bevryen, ende de Schepen, met Godes hulpe, voor alle perijckelen des VVinters in behou-
denis te brenghen, devvile datter anders gheen middelen voor dese mael goet gevonden con-
nen vvorden, die tot eenighe beter voordeel streckende zijn: Protesteerende vo or Godt; ende
alle de VVeerelt, int selfde ghedaen te hebben, ghelijck als sy vvilden dat Godt met haerder
Zielen salicheyt doen vvil, ghelijck als sy hopen en vertrouvvten van een yeder, die hen versel-
schapt hebben met rechter vvaerheyt, niet anders ghezeyt, noch ghetuyght sal moghen vvor-
den, als sy hen goetvvillichlicken submitteeren, t' alderstondert te vvillen verdedighen, noot-
dich zijnde, gelijk als t' selfde breeder en copyeuser verthooit sal vvorden, by de Verbalen ende
Annotatien, die een yeder int particulier, sonder communicatie van anderen, daer van ghehou-
den heeft: Ende op datter gheen desordre ofte naeclappinghe t' onrecht verbreydt vvorde, tot
achterdeel ofte verminderinghe van de ghene, die hen soo vryvvillichlicken in alle perijckelen
ghestelt hebben, tot onses Vaders-landts eere ende avancement, en daer door van haerder ghe-
meriteerden loon berooft souden moghen vvorden, soo hebben sy t' haerder bevveeringhe;
daer in tijds in vvillen voor sien, en daeromme dese Acte met ghelijcker handt eendrachtelic-
ken onderteyckent, die ick Jan Huyghen van Linschoten, t' haerder verfoeck ghemaect, ende
ghelijckelicken met Francois de la Dale, als Opper-Commissen van't voorsz. Ammerael'schap,
met ghelijcke affirmatie, ende tot meerder bevvestinghe, onderteyckent hebben, op den dach
ende datum als boven:

Acte,
ofte verant-
woordinge;
by alle d' of-
ficianten
van de
Vloot onder
reyskens,
verhalende
de reden en
oorfake van
haer we-
derkeringhe
sonder de
Reyse voor
dit Iaer
voordert
t' attentie-
ren, &c.

Vvas onderteyckent

Cornelis Cornelisz, Brant Ybransz, VVillem Barentsz, Lambert Gerrisz,
Thomas VVillemsz, Harmen Iansz, Hendrick Hartman, Jan Huyghen
van Linschoten, ende Francois de la Dale.

Jij Zijn

An. 1595.
Septemb.

De tweede Keyse van Jan Huygen

Zyn aldus wederom ghezept / ghe-
lyckelicken in Compagnie/teghens
den avondt liep de windt noozdelick
inde oostelick / deden onsen Cours
van n.w. ende n.w. ten w.aen / hadden een
goede koelte ende hol water / gheduerende
alsoo den gantschen nacht/teghen altemets
vlaghen van sneeu ende haghel / ghewisse
voorzoden van den winter. Van ghelijcken
soo voozt soo hart/dat het vooz-mers-zepl/
dat wy daer nae lieten vellen/om tedzoogen/
gantsch stijf was/en dat meer is/ soo is my
selfs den aeffem aen den baerdt by de mondt
(int wandelen) bezoozen. En worden op
desen wech/van de Straet af/gantsch gheen
ijs meer ghewaer / dan saghen des nachts
alleen een cleyn verdreven schosken drijven/
sonder yet meer/waer door vastelick te ghe-
looven is/het gene dat ons de Ruschen ende
Samoyeden gheseyt hadden/dat het Eplaut
van Vaygats by noozden / een affhepdtfel
van Nova-Zembla heeft / ende is te bedent-
ken/een groot open moet wesen/doorzwel-
ke t'meestendeel van t'ijs/(dat wy soo vol en
dicht/by weste Vaygats, int eerste aencomen
vonden ligghe) heen ghedreven moet wer-
den/in de ander Zee/van by ooste de Straet/
want scheen aldaer onepndelick te wesen/
t'ghene datter van daen quam / waer aen
geen twijffel moet zijn/dewyle dat alle t'ijs/
dat eens van uyt het oosten nae t'westen/
dooz de Straet ghesaecht wasdt/wy noyt be-
vonden hebben weer in te comen / uytghe-
sondert t'ghene dat met de mael-stroomen
vooz aen de mondt lach en heughelde/gelijck
ons oock van de Ruschen t'Zarent/ende nu
geaffirmeert werde/dat het hen altoos naet
noozden opset/sonder weer af te comen/ende
dat het in de Zee van de oost-zijde/soo vol en
dicht over en weer drijft/is vastelick en vooz
waerachtich te vermoeden / veroorzaekt te
zijn/om die wille dat hem t'lant van Nova-
Zembla (ghelijck als het V Villem Barentsz.
t'voozleden Jaer bevonden heeft) streckende
is/ tot teghens den Hoerk over van t'landt/
daer wy t'Jaer voozleden weder afwenden/
t'welcke hem n. oost uytwaerts aen streckt/
ghelijck het oock van de Samoyeden be-
sticht werde/in voeghen/dat het op dese ma-
niere een Canael maect/ghelijck dat van de
Hoofden tusschen Enghelandt ende Vranck-
riek tot Heylant toe / ofte aen d'ander zijde
tot Highlandt ende Kijn toe / hoe wel niet soo
recht streckende/maer bachtiger/waer dooz
t'ijs verhindert werdt / noozden ofte oost-
waerder aen te drijven/en als het dan daer-
enboven soo veel is/ghelijck wy t'nu bevon-
den hebben/soo wordt het soo veel te lichter
verfloopt / ende ghelijckelicken van de stroom-
men over en weer over ghedreven/sonder te
moghen loosen : oock mede soo en heester de
windt ende t'water gheen macht op / (dooz
de menichte) om te veken en te mozelen/
want al hoe wel dat het vooz aen grooten
aenstoot en afbreuck heeft/ghelijck wy ghe-
noech ghesien hebben / niet teghestaende/
soo beschuttet voozste / dat het achter aen
volghende geen ghewelt van water of wint
gherijghen ran/want houdt de Zee gantsch
in stilheyt en in dwanck/waer dooz t'in sijn
ghehechheyt ende cracht blijft/ want de hitte
der Sonnen en heeft in dese contrepe (so wy
sunderbonden hebben / soo veel crachts niet/

Samt wes-
der gelijckes-
ticken uyt de
Straet van
Nassau
t'zepl/om
haer weder-
om te sepe na
Hollandt te
vervoeren

Daer dat
ijs in de oost-
zee van
Vaygats,
van daen
comt.

Sreckinge
van landt
van
Nova-
Zembla

dat het daer dooz int minste van verdwenen
can worden.

Den 16. des Saterdaeghs was de wint
uyt het ooste/waepende met een gorde koel-
te/hadden een hol water ende harden voozt-
ganch/teghen altemets bupen van sneeu en
haghel/deden onsen Cours n.w. ten w. ende
w.n.w.aen/teghens den nacht liep de windt
int n.o. ende waepden met sodanigen storm/
dat wy niet meer als alleen ons groot schoo-
verzepl mochte velen/hadden groote bupen
van sneeu ende haghel / soo dat de Schepen
schenen gheheel wit te wesen / teghens den
dagheraet liep de wint noozden ende n.w.
soo dat wy niet hooger als w.ende w.ten 3.
en bywylen lagher mochten aenzeplen.

Den 17. des Sondaeghs beginnende te
daghen / bevonden wy ons/dooz t'onweer
van alle d'ander Schepen verstenen/uytge-
sondert ons jacht/dat daer na by ons quam/
sonder eenich meer te connen gesien/hadden
noch al den voozsh. harden gheduerenden
storm ende bupen van sneeu ende haghel/ met
een fel hout weer/ zijnde de Zee seer hol ende
verbolghen/ die ons grooten overlast dede/
gisten ons te wesen tot ontrent in de lengte
van t'landt van Candenoës, doende onsen
Cours als voozen/van w.ende w. ten 3. etc.

Hadde desen nacht ghevoozen/dat de zeplen
stijf stonden/waer by genoech te vermoeden
is / hoe dat het op t'landt toeghegaen moet
wesen/teghens den avondt conde men weer
van bobenen af twee zeplen achter uyt sien/
waerom wy t'op de ly wierpen / en wach-
tense in/maer de nacht overviel ons/soo dat
wyse niet en konden verkenen / dan des an-
deren daeghs / doen saghen wy dat het den
Kimmerael was / met het Amsterdanner
Jacht/wierpen des abonts t'loot uyt/ende
vonden de diepten van 39. ende 40. vaem/
waer dooz wy onse gissinghe maectien/niet
verre van Candenoës te wesen/de windt liep
des nachts Westelick/soo dat wy t'meesten-
deel van de nacht 3. 3. w. ende zupdelick aen
liepen/meynden dat wy minder diepte ende
t'landt genaecht souden hebben/maer bleef
al meest in eenen doen van de 40. vaem ende
daer ontrent/waer dooz wy ons lieten vooz-
staen / de lengte van Candenoës voozwy te
wesen/ende dat wy de lengte van de incomste
van de V Vitte Zee moesten hebben/was des
nachts wat bederder weer / doch waerpe
noch sterck/ gaende t'water seer hol en ver-
bolghen.

Den 18. des Maendaeghs zijnde de
windt noch uyt den Westen / met een harde
koelte/ende t'gheduerighe hol water / doch
was beter weer/wenden wy t'weer/alle vier
Schepen in compagnie (sonder van d'an-
dere yet te weten) op den anderen boegh/
t'Zeewaerts in / doende onsen Cours noozt
noozdt-west / ende noozdt-west ten noozden
aen/en bywylen wat westelicker / was een
hout/ fel weer/coniende altemets noch met
overgaende vlaghen van sneeu ende haghel/
teghens den nacht wordent wat stilder/ende
des nachts gantsch stil/zijnde even wel t'wa-
ter noch seer hol / wierpen teghens den da-
geraet t'loot uyt/vonden 28. vaem diepten/
waer by wy ghenoech verstonen / niet veel
voozdeels ghebaen te hebben.

Den 19. des Dingsdaeghs teghen des
mooghens een vlackh sneeu / maer worden
op den

Bupen van
haghel ende
sneeu.

Jan Huygens
schip bevind
hem dooz
ontweder van
de andere
Schepen
verstenen;

t'Landt van
Candenoës.

Yarden
voozt.

Comen wes-
der by den
Kimmerael
ender Am-
sterdanner
Jacr.

39. ende 40.
vadem diepten.

Creghen de
legte van de
V Vitte Zee.

Hout/ fel
weer met
vlaghen van
haghel ende
sneeu.

op den dach goet weer/ ende de Zee begonst
wat te stikken / de wint liep eerst noozdelick/
ende daer nae int westen / zijnde voor onsen
Course recht in de windt / zepden dien ghe-
heelen dach ende aenbolghenden nacht / op
den boech nae t landt toc/ende zijnde ontrent
des middernachts met een claer helder weer
ende Maen schijn / wordent landt ghewaer/
wierpen t loot uyt / ende vonden 30. vaent
diepten / waer door wy t noch gisten Cande-
noes te wesen / te weten / den uytersten hoek /
hoe wel dat wy daer t rechte bescheydt niet
van sien konden / maer om de diepten en con-
de het nae onse rekeninghe anders gheen
landt wesen / wendent weder t Zee waerts
noorden aen.

Crijghen
Candenoes
int gheleyt

Den 20. des Woensdaeghs was de wint
noch westelic waepende / met een goede koel-
te / ende t water ginck noch seer hol van uyt
den noorden / ontrent teghens den avondt
liep de wint int noorden / en wat oostelicker /
comende met sneeu- vlagen / waer mede wy t
weer op den anderen boegh wenden / doende
onsen Cours noort- west aen / maer duerden
niet lange / ofte liep weer westelick / waerom
wy laegher moesten aen zepden / ginghen al-
dus den gheheelen nacht aen / zijnde de wint
aldus tusschen t noorden ende t westen / qua-
men in den dagheraet weer dicht by t landt /
t welck wy bescheydelicken verkeniden t lant
van Candenoes te wesen / want sint dat wy
daer d'ander reys van ghescheyden waren /
en hadden niet veel voortgaencks ghehadt /
door de ghestadighe westelicke ende varia-
bele winden / met een gheduerich hol water
ende Zee- varen / die door den anderen liepen /
waer van t Schip gheen vaerdit mocht be-
houden / waren tot ontrent anderhalf ofte
twee mijlen by t landt / t welcke ober al vol
en dicht van sneeu bedeckt lach.

Sneeu- vlag-
ghen.

T landt van
Candenoes
siet sneeu
bedeckt.

Den 21. des Donderdaeghs loopende de
wint weer gheheel westelick / moestent weer
van t landt af t Zee waerts aen wenden / en
t water ginck weder seer hol / deden varia-
bele Course / nae de windt plaats gaf / som-
tijts noorden / en bywijlen noort noort- oost /
en altemets noozdelicker / oock wel oostelic-
ker ende westelicker / teghens den nacht be-
gonst het weer hart te waepen / gheduerende
alsoo den gheheelen nacht ober / zepende de
boorz. Course als boven.

Seer hol
water.

Den 22. des Vrydaeghs hadden noch
al t boorz. hart weer ende hol water / met
regghen en donckere lucht / hebbende alsoo
den gheheelen nacht gheweest / doende noch
de Course als booren / t Zee waerts in / on-
trent teghens den avondt liep de windt n. o.
waer mede wy t weer wenden op den ande-
ren boegh / doende onsen Cours west noort-
west / ende noort- west ten westen aen / zep-
den aldus tot bynae t eerste quartier van der
nacht ten eynde / doen liep de windt weer
noort- west / beginnende met bupen van
haghel ende sneeu / ende eenen gheweldighen
stozin te waepen / waer mede hem de Zee
dies te meer verheffen.

Tempeest
niet haghel
ende sneeu.

Den 23. des Saterdaeghs was de wint
noch al noort- west / ende bywijlen wat
noozdelicker / waepende met eenen harden
stozin / ende ghestadighe bupen van haghel
ende sneeu / met een seer verbolghen water /
t welcke ons grooten oberlast dede / zijnde
daer en boven een sel hout weer / eyndelicken

dat wy schier vertwijffelden / van wederom
goet weer te moghen krijghen / want en sa-
ghen daer gheen verbeteringe noch ophou-
den aen / deden onse Course nae de wal toe /
ende ghelijck als ons de Zee ende windt
plaetse gaf gins en weer / zijnde van de Zee-
baren van alle canten bestozint / die ons ghe-
noech moeploos maechten / dit weer ghe-
duerden aldus den gheheelen nacht ober.

Maenhep
van weder
goet weer
te krijghen.

Den 24. des Sondaeghs hadden noch
al t selbe weer ende windt / met gheduerighe
bupen van haghel ende sneeu / zepende aldus
tot ontrent teghens den avondt / doen be-
gonst het soo afgrijpselicken te waepen / met
kaecken en stozinen / haghel ende sneeu / dat
het scheen Hemel ende Zee vereenicht te we-
sen / zijnde daerenboven soo doncker / dat wy
qualick een Schip lengte van ons sien con-
den / met dit weer cregghen eens een cleyn
ghesicht / waer mede wy recht voor ons uyt
landt saghen / zijnde soo wit van sneeu be-
deckt / dat wy daer gantsch gheen aerde acit
bekennen konden / ende t scheen wel / dat wy
van Gods handt gheleydt waren / in de
verthooninghe van t landt / want souden
anders / sonder achterdencken / daer recht op
aen ghelooopen hebben / door dien dat wy
daer noch wel twintich mijlen van afgisten
te wesen / door de quade aenwijsinghe van de
Was- caerten / vermoedden dat het was on-
trent twaelf derthien mijlen / by oosten de
7. Eylanden. Wy hadden ghenoech te doen
int wenden / om onse Zepden gheheel te hou-
den / door t hart en verbolghen weer / eynd-
elicken wendent van t landt af / loopende
noort- oost en daer nae oost noort- oost / en
somsijds oostelicker aen / om dat de windt
noozdelicker werdt. Desen afgrijpselicken
stozin / en kaecken van sneeu ende haghel
duerden noch een langhe poos in der nacht /
maer nae den middernacht begonst het alte-
mets wat te bedaren / soo dat de kaecken
wat verlauchsaemer quamen / ende cregghen
altemets eenen claren Hemel / ende t licht
van de Maen en Sterren / waer mede volck
weer een wepnich begonst te verquicken en
moedt te krijghen / verhopende een vertere-
ringhe / soo t Godt ghelieft.

Ghestadighe
bupen van
haghel ende
sneeu.

Comen met
groot perje-
kel t lant int
ghesichte te
crijghen /
welck was
by de
7. Eylanden
aen de west-
ruste van de
uonste
van de
Vitte Zee.

Den 25. des Maendaeghs scheent t weer
wat te willen beteren / want begonst ghe-
heel te bedaren / beginnende t water wat te
stikken / en den Hemel sijn claerte te verthoo-
nen / die wy bynae ongewoon waren te sien /
hoe wel datter altemets noch een oberdrij-
vende buye van haghel en sneeu quam / doch
waren verdraechlicker / en passeerden haest
ober / met wepnigher furie als de boorzgaen-
de daghen / wendent weer op den anderen
boech westwaert aen / om dat de wint nooz-
den en van de ooster cant was / saghen een
wepnich daer nae weder t landt / te weten /
t self de daer wy van afgewent waren / zep-
den daer den gheheelen dach op aen / en wat
langs heen / quamen daer des avondts dicht
by / die daer kennisse van hadden / lieten hen
duncken dat het Sverenoes was / t welcke
lept 15. 16. mijlen by oosten de 7. Eylanden,
en om dat wy niet hooger zepden mochten /
door de noozdelicke ende westelicke winden /
wendent daer weer van af t Zee waerts in /
doch soo en deden wy niet al te veel nooz-
deels / want dzeven meest langhes de wal
heen.

Sverenoes.

An. 1595,
Septemb.

De tweede Keyse van Jan Huygen

Boeck een
Haven om
de Schepen
te baren
maer en con
nen gheen
crigghen.

t'lant over
al soo wit
van sneeu
dat men der
gheen aerde
aen bercken
niet conde.

Spaen ende
groudbich
water een
tepcken van
t'landt van
Candenoes.

Snee-buysen
upt de weste

Svetenoes.

De flecte van
Scheurbuysen
begint in
Jan Huygens
Schip te re
gieren.

Den 26. des Dings daeghs wat vooz den dach wendent weer nae de wal toe / dooz dien dat den Ammerael meenden / daer pcurwers een kee te binden / daer hy berkent was / om daer te ankeren / gesien dat wy gantsch geen voozdeel met bpleggghen doen conden / maer als wy daer met den dach weder dicht by quamen / sechern wel datter geen gheleghent- heyt en was / ofte buyten syn kinnits / waer- om wy't weer af wanden / op den anderen boegh / sonder dat wy eenich voozdeel ghe- daen hadden / maer waren eer laegher als des voozighen daeghs / de windt was noch upt den noozden ende noozdt noozdt-westen / eyndtlichen dat het sechern / datter anders gheen windt te verwachten was / waepden met een goede kaelte en overtrocken don- kerer hemel / comende weder by wijlen met snee-buysen / doch waren ljdlicher als wyse te voozen ghehadt hadden / t'landt was over al aen te sien als louter sneeu / sonder eenighe swarticheyt te mogen onderscheyden / waer aen wy ghenoech mochten vermerken / wat tijdt datter op handen was / zepden al- dus den gheheelen dach ende aenvolgenden nacht / altoos met het voozsepe weer / ende gheduerende noozdelicke winden / ende som- tijds wat westelicker.

Den 27. des Woens daeghs / hadden noch al de windt van upt den noozden van de we- stercaut / met een passelike koelte / ende dooz dien dat wy goen en groudbich water be- gonsten te crigghen / een seker tepcken van't landt van Candenoes, wendent weer op den boegh van't westen / was een tamelick goet weer / tot den middach toe / doen begonst het vol en dicht te sneeuwen / doch met wepnich koelte / zijnde doncker mistich weer / soo lan- ghe alst sneeuwen duerde / t'welcke was te- ghens den avont-stont / doen wordent weer claer en goet weer / maer de wint en wist van gheen veranderen / deden onsen Cours als voozen tot den gheheelen nacht over.

Den 28. des Donderdaeghs wendent weer t'Zee waerts in / doch worden daer nae stil / zijnde eenen schoonen dach weers / even wel een koude locht / gheduerende aldus tot ontrent teghens den avont / doen begonst de lucht van alle canten weer dick en don- ker swart te betrecken / namelicken int we- sten ende noozt-westen / comende met sneeu- buysen / met westeliche ende noozdelicke win- den / doch met een tamelicke koelte / waren den gheheelen dach int ghesicht van't landt van Svetenoes, sonder dat wy veranderen- ghe van windt conden crigghen / noch eenich voozdeel in onse zeplagie doen / liggghende in dese contrepren om en weer en swerfden / op desen tijdt begonsten veel van onse gasten van de Scheurbuysen sieck en claechlickien te worden / comende met strammicheyt / soo in de beenen / als in de lenden / ende verrottin- gen int tant-bleys / dat deerlick om sien ende kroozen was / t'welcke meestendeel verooz- saecten de gestadige koude / en andere quade bochticheden / als oock dooz dien / dat den meesten hoop niet veel verchoouinghe van cleederen / en noch miuder overbekifels ofte ghelwaet hadden / om de koude ende bochtic- heyt af te weer / hen te ververschien / dat geen clepne swaricheyt ende mededooghentheyt en raufcerden / zepden aldus tot het laetste- quartier van de mozzghen-waerck / doen wat

den wy't weer nae de Wal toe / om dat de wint wat noozdelicker liep.

Den 29. des Vrydaeghs zepden noch als voozen / zijnde de windt noch int n.w. en somtijts wat noozdelicker / maer meest we- stelick / in summa / dat de windt anders niet waeyen conde / van tusschen t'noozden ende t'westen / loopende over en weer / ghestade- licken / met kaelcken van sneeu en hagel / doch met een secht water / en niet te veel koelten / t'welck ons wat verfoeten / eyndtlichen / dat wy van upt dese contreye ende hoochte van Svetenoes niet conten conden / dat ons een groot crups en penitentie was om liden / en sechern inder waerheyt een passagie van wint te wesen / ghelijck als onder de Torrida Zona ende Linea Equinoctial, en wisten niet wat denken / gaf ons ghenoech quellinghe / de wijle den tijt synen ganck giuck / en de nach- ten subytelicken en gheweldich aenamen / zijnde de koude niet minder int vermeerde- ren / gelijk ons de vooz-boden van't gedue- righe sneeu en hagel genoech waer schouden / moestent even wel met geduldsheyt ten be- sien opnemen / ende t'selbe den oppersten Regierder in handen stellen / op dat hy't met ons make nae sijn Goddelick welbehaghen / hebbende niet min altoos een vast betou- wen / dat hy ons vooztaen helpen sal / gelijk hy ons tot hier toe gheholpen heeft / hadden den gheheelen dach een doncker / bochtich / kout weer / vallende den meesten tijdt vol en dicht van sneeu / comende met een doncker mist / nae den middach saghen weer t'landt / zijnde noch al de voozse. contreye van Sve- tenoes, ende om dat de windt begonst te we- stelicken / als oock om dat het sneeu ende de donckerheyt vast aen hielt / wendent weer op den anderen boegh t'Zee waerts in / nae ons de windt plaetse gaf / zepden aldus tot ont- trent des middernachts / hebbende de windt een wepnich tijdt upt den 3. w. ende zupde- licker handt / en liep daer nae oostelick / met een goede koelte / waer mede wy onsen rech- ten Cours aen setten / doende t'Schip eenen grosten voozganck.

Den 30. ende laetsten des Saterdaeghs hadden noch al den oostelicken wint / met eenen schoonen dach weers / waer mede wy weer gheheel verquiten / en goeden moet cre- gen / zepden altoos int ghesicht van't landt / n.w. en n.w. ten n.aen / t'landt was over al besneut als t'ander / dat wy te voozen ghe- sien hadden / teghens den avont wordent weer stil / loopende de windt westelick / ghe- duerende alsoo den gheheelen nacht.

Den eersten des Sondaeghs hadden de wint noch upt den westen / met een tamelicke koelte / zijnde een regenich / doncker / mottich weer / deden onsen Cours n. n.w. ende n.w. ten n.aen / wat teghens den middach liep de wint weer n.w. en daer nae noozdelic / waer mede wy't weder op den ander boegh wen- den / nae de wal toe / ende soo als ons de wint plaetse gaf / gisten ons te wesen in de lengte van Kilduyn, in der nacht liep de windt waer- rummer / doch was stil / met luttel koelte.

Den 2. des Maendaeghs was de wint upt den oosten / loopende daer na int 3. w. met een tamelicke koelte / zijnde een schoone weer / doch een overtrocken hemel en koude locht / met een seer secht water / deden onsen Cours van noozt-west / ende n. west ten westen aen / sagher

Staken van
hagel ende
sneeu.

En comen
dooz het co-
rarie wer-
upt de
hoochte van
Svetenoes
niet taken.

Doncker /
bochtich /
kout weer /
met een gas-
stadich
sneeuwen.

Crigghen een
nen oosten
windt tot
haren vooz-
deel.

t'landt over
al besneut.

Otober.
An. 1595.

Crigghen de
lengte van
Kilduyn.

Crijghen
Kegor ofse
Visschers
Eylands
die ghesicht
zijnde gants
leit van siene
bedeckt.

saghen tegens den abont t'landt van Kegor,
ofte t'Visschers Eylandt, dwers van ons af
ligghen/ was soo verre als wy sien conden/
zijnde soo wit besneent / dat het t'eenmael
crijt scheen te wesen/ teghens den nacht liep
de wint zupdelick/en daer nae 3.w.en tegens
den dagheraet westelick.

VVardhuys.

Den 3. des Dingsdaeghs sagen des moz-
ghens t'landt van VVardhuys, zijnde van
gelijcken vol sneeus/ als alle t'ander dat wy
te voozen ghesien hadden / begonst op den
dach hart te waepē/ en een hol water te gaen
upt den westen/ ende worden een doncker re-
ghenich weer/ doch en was so kout niet/ als
het de voozighe daghen gheweest hadde/ des
naemiddaeghs liep de windt weer int n.w.
ons recht contrarie / deden onsen Cours
t'Zeewaerts in/ na ons de wint plaets gaf/
zeplende aldus den gheheelen nacht over.

Stoym ende
onweer.

Den 4. des Woensdaeghs hadden noch
al t'selbe weer ende n.w. wint/ met een over-
trocken lucht/ wendent des mozghens weer
op den anderen boegh na de wal toe/ w. 3. w.
ende 3. w. ten w. aen/ teghens den avondt be-
gonst het weer wat te bedaren / soo dat wy
weer de Mers-zeplen voeren mochten/ zep-
lende als voozen/ tot dat het eerste quartier
upt was/ doen wendent weer van de wal af/
om dat wy ons niet verre gisten van t'landt
te wesen/ als oock om dat de wint westelick
liep/ beginnende weer op een nieu t'onwee-
ren en te stormen.

Den 5. des Donderdaeghs hadden uoch
den gheduerighen harden westelicken wint/
met een seer hol water / soo dat wy alleen de
Schoover-zeplen veelen mochten/ zijnde den
meesten tijdt een doncker nat bochtich weer/
doch niet te kout/ zeplden aldus den ghehe-
len dach noch t'Zeewaerts in / gheduerende
gestadelick t'selbe weer sonder veranderen/
ofte beteringhe/ ontrent des midder-nachts
liep de wint noordelick/ waepende even hart/
waer mede wy t' weder op den andere boegh
wenden/ tegens den dagheraet was de wint
weer n. w. en bywilen/ doch niet veel/ wat
noordelicker.

Noortkijn.

Den 6. des Vrydaeghs hadden noch den
geduerenden harden n.w. wint/ met een hol
water/ en overtrocken houden lucht/ zeplden
aldus den gheheelen dach mede de Schoover-
zeplen alleen / teghens den avondt saghen
landt/ t'welck wy dooz de veerte niet en con-
den bekennē/ doch gisent te wesen de Noort-
kijn, ofte wat by oosten daer by / t'weer be-
gost wat te bedaren/ zijnde de wint een wep-
nich noordelicker/ wendent weer op den an-
deren boegh/ doende onsen Cours na ons de
windt plaets gaf/ des nachts liep de windt
3. w. waepende met een harden wint/ comen-
de met stof-veghen/ gheduerden aldus t'mee-
stendeel van de nacht.

Stoymweert.

Den 7. des Saterdaeghs begonst de wint
wat vooz den dach weer upt den westen te
waepen/ met soo harden storm en verbolgen
water/ dat wy onse Schoover-zeplen alleen
passelicken mochten opvoeren / zijnde daer-
enboven een doncker/ mottich/ nat weer/ soo
dat wy daer niet veel meer lights afen had-
den/ als van den nacht/ crijgen des mozghens
met dit haet weer/ dooz onachtfaenheyt van
den Jonghen / brandt in de Combuys/ het
welcke ons in groote verbaestheyt stelden/
maer worden met Gods hulpe noch in tijts

gheblust/ tot ons groot gheluck/ dit onstuy-
nich storm weer ende hol water / met de
voozsepe wint/ gheduerden aldus den ghe-
heelen dach/ even gestadich en nat/ bochtich
doncker/ als ooc den aendvolgende nacht son-
der ophoude/ zijnde de wint wat zupelicker.

t'Combuys
raert in den
bant/ maer
wozt merres
haest ghes-
blust.

Winstuys
nich weet.

Den 8. des Sondaeghs hadden noch al
t'selde hart/ onstuy nich/ doncker/ mottich
weer/ doch niet te kout/ met een w. 3. westen
ende westelicken wint/ ende des nachts wa-
ren de twee Jachten van ons af ghedwaelt/
sonder dat wyse weer int ghe, licht conden
crijghen / epndelicken dat den Ammerael en
ons Schip alleen by den anderen waren/
zeplende noch aldus den gheheelen dach met
de Schoover-zeplen alleen op t'Zeewaerts
noorden aen/ tot ontrent tegens den abont
doen sagen wy eens een oogeblick t'schijn-
sel ende claerheyt van de Son/ dat ons byna
veent gaf/ hier mede begonst het weer wat
te bedaren / ende een wepnich daer nae liep
de wint noozdelic/ en int noozt noozt-oosten/
waer mede wy ons gantsch verheuchden/ en
goeden moet cregghen / wendent terstont op
den anderen boegh / onsen Cours west aen/
en begonst weder met haghel en sneeu te co-
men / dat wy ons wel ghetroot lieten zijn/
dooz dien dat wy nu in de courrepe waren/
(daer t' ons met Gods hulpe) niet hinder-
lick ronde wesen/ maer eer vorderlick was/
de wint te verskeren/ om onsen wech te ber-
coyten en hatewaert aen te zeplen/ zeplden al-
dus den gheheelen nacht over / met niet te
harden voozganck / dooz de holle Zee die
ons van voozen teghen quamen / als oock
dooz de slappe koelte / waepende met varia-
bele huyen vant noozden tot het n. w. begin-
nende weer gantsch kout te worden/ en day-
per te vriesen. Wy waren nae onse rekenin-
ge ten tijden dat wy t'wenden/ op de hooch-
te van 74. ofte ten minsten 73. en half graet
t'Zeewaerts in.

Verliest met
het onwee
twee Jach-
ten upt het
gesicht/ big-
vende alle
licken met
haer twee
by den an-
deren.

Harder
boest.

74. graden.

Den 9. des Maendaeghs geduerde noch
den vooz. variabelen noozden ende noozdt
noozdt-westen/ ende somtijds noozt-westen
wint / ende begonst soo te sneeuwen/ dat het
heele Schip overdeekt/ als oock stracks be-
vroozen lach / soo dat men t' Mers-zepl in
gheenderley maniere en ronde ontdoen en
opcrighen / ofte men moest met hand-
spaken van een smijten en afstooten / dooz
de hardicheyt van de voyst. Wy musten des
mozghens van ghelijcken den Ammerael/
sonder die meer te sien / in voegghen/ dat wy
nu alleen vleden/ sonder meer compagnie/
worden op den naemiddach wat claerder
weer/ doch altoos met overtreckende wol-
ken / beginnende weer met een goede harde
koelte te waepen / met de vooz. variabele
noozden/ noozt noozt-west / en noozt-weste
winden/ zijnde een sel kout weer/ deden onse
Coursen van w. en tegens den abont w. ten
3. ende w. 3. w. aen/ om dat de wint scherpte/
des nachts wordent weer stilachtich / loo-
pende de wint weer westelick.

t'Schip mes
sneeu bedect
en terstont
bevroozen.

Verliest
den Amme-
rael insge-
licks upt
het ghesicht
in voegghen
datse nu af-
leen bliuen
sonder meer
gheselschap.

Den 10. des Dingsdaeghs liep de wint
in den mozghen waeck / ofte het laetste
quartier van der nacht / int noozdt-oosten/
doch met een slappe koelte/ beginnende vol-
en dicht te sneeuwen / in sulcker voegghen/
dat ons Schip in een wepnich tijds / van t'
sneeu bedeckt / en ober al vol lach/ zijnde een
seer doncker ende kout weer/ begonst op den
dach

An. 1558.
October.

De tweede Keyse van Jan Huygen

dach wacker te hoelen/ doendet Schip eenen
haroen voortgauc/ zeyden w. ende w. ten 3.
aen/ dit doncker weert ende sneeuw/ duer
de gestadich den gheheelen dach/ tot een stuck
in der nacht/ altoos mette voors. wint/ doch
waepde teghens den nacht wat slapper/ nae
mid-nacht wordent claer en drooch weert/
met een felle koude ende voest/ doch altoos
met een overtrocken hemel/ zeyden den ghe
heelen nacht w. 3. w. aen. Nu so is te noteer
ren/ dat men op alle dese contrepe gants geen

Nota.

De rechte
vart schijnt
van de waer
in de con
repen bā de
Noortcaep.

Wonders
baerliche
stralen van
Noorder
vluyt
des nachts
met een cla
ren hemel.

Noorder
vluyt
regneert al
ke des wint
ters.

De eerste
mael daese
in de weert
omcomste
voort de wint
zeyden.

Tempeest
met sneeuw
bupen.

De konde
neemt af.

70. en derde
deel graet.

Eplandē bā
Trompsout.

licht of schijnfelnochte ghesicht heeft van de
nieuwe Maen/ tot dat sy vol is/ als dan soo
reicht men se tot so langhe als sy weder vol
eyndt/ sonder nacht of dach wech te gaen:
Van ghelijcken so zyn de nachten/ te weten/
alst helder claer en seer licht is/ dat seer selden
gheschiedt/ veel licht-schijnlicher/ als in onse
Ghewesten/ so dat de Sterren bynae t'licht
van de Maen vergelijcken/ ende soo dicke
als men sodanigen claren Hemel des nachts
heeft/ heeft men terstont t'licht van de ober
dyjvende stralen (van de Zeeluyden t'Noor
der-vluyt gheheeten) comende soo dick ende
menich door den anderen/ van so velelep co
leuren/ dat het (soo ment niet en wist) een ge
noech te dencken souden geven/ en verschie
den aenaghen/ t'welcke een seer licht-schij
nende claerheyt met byngt. Dit Noorder
vluyt zynse wel gewoon/ de gene die de vaert
van t'ooster-water gebuycken/ hoe wel dat
het in dese contrepen veel gemeenlicher ende
meerder is/ te weten/ in den tijt dat de Win
terseche nachten op handen en aencomende
zijn/ ghelijck wy t'ooghen-schijnlichen on
derbinden.

Den 11. des Woensdaeghs begonst het
weert wat hart te koelē/ met ee drooch/ doch
fel/ houdt weert/ en grauwe lucht/ zynde de
wint noch uyt den n. o. ende somtijts o. n. o.
waer mede t'Schip eenen goeden voortgauc
hadde. Dit was het eerste etmael/ van allen
den tijt/ dat wy op de vaert geweest hebben/
dat wy eens door de wint met beyde de hal
sen op ghezeyt hebben/ so dat wy t'byna on
ghewoon waren/ deden als nu onsen Cours
van 3. w. aen/ des naemiddaeghs begonst het
soo hart te stormen en te sneeuwē/ dat het
schen Hemel en water bereenicht te wesen/
soo dat wy alleen met ons groot schoover
zepl half op zeylen mochten/ zynde t'water
seer verbolghen/ dit weert duerden aldus tot
ontrent des middernachts/ doe begonst het
wat te bedaren en op te claren/ loopende de
wint nae t. 3. en 3. w. comende bywijlen met
overdyjvende blagen en bupen regens/ met
dese wint wordent wel een roek warmer en
lydelicker/ tegens den dageraet liep de wint
weer int 3. oosten/ waer mede wy weer onsen
Cours van 3. w. aenzeylen mochten.

Den 12. des Donderdaeghs was de wint
noch int 3. o. en somtijts wat zuydelicker/
comende bywijlen met overdyjvende regen
bupen/ hadden onder tusschen een clare Son
neschijn/ t'welcke wy in een langhe niet ghe
hadt hadden/ peyden des middaeghs de
hoochte van de Son/ ende vonden 70. en een
derde deel graet/ ende waren nae onse reke
ninghe ontrent 14. 15. mijlen van t'landt af/
te weten/ in de lengte van de Eplanden van
Trompsout/ ende de 7. Steen, t'weert was niet
te kout/ zynde luytbaer/ by dat het de voort
gaende daghen gheweest hadde/ de den onsen

Cours noch 3. w. aen/ by de windt heen/ zep
lende aldus den gheheelen dach/ tot het an
derde quartier van der nacht/ doen liep de
wint noorden/ beginnende met een harde
koelte op te waepen/ so dat wy t'wers-zepl
daer na moesten in nemen/ en door den har
den storm met de Schoover-zeplen alleen
zeylen/ zynde de Zee seer verbolghen en hol.
Nu so is te noteeren/ dat alhoewel wy alhier
waren in de selfde longuyt, hoochte/ ende
pararel van Vaygats, ende de contrepe van
Candenoes ende Syvernoes, soo en ist daer
nochtans op de helft nae soo koudt niet/ als
daer/ zynde daerenboven noch later in den
tijt/ dat ghenoech te verwonderen is/ doch
hier op staet t'antwoorden/ dat de menichte
ende t'gestadich drijven van t'ijs by Vaygats/
de lucht aldaer sodanighen koude veroorsa
kende is/ t'ze met wat windē batter waepen/
t'welcke eendeels waerachtich is/ maer
hier tegens mach men seggen/ waerom dat
het by Candenoes, Syvernoes, ende die con
trepen/ daer (om dees tijdt) gheen ijs altoos
gevonden wordt/ oock so kout is/ dat het in
comparatie van by westen de Noort-caep,
te weten in dese contrepe/ op de helft nae niet
te gelijcken is/ in summa dat het Menschen
verruft/ (soo ment wilde naedencken) t'selfde
in gheenderlep maniere begripen can/ ende
ons verstant is te swack om Gods wonde
ren te grondeeren. Wie soude in voorighen
tijden geloof hebben/ dat het mogelijk was/
de Zona Frigida, ofte koude onghetemperde
Zona, (die sijn beginsel neemt onder de Cir
culus articus, te weten/ op de 66. en half gra
den) te moghen beharen/ jae dat meer is/
van Menschen bewoont te worden/ door die
onlijdelike koude/ ghelijck als men van
ghelijcken geloofden en door ghelwis affir
meerden van de Torrida Zona) te weten van
de eene Tropicus, tot den anderen/ ende onder
de Linea Equinoctial) oock onwoonbaer/
ende onmoghelick was te passeeren/ door de
gestadighe brandende hitte der Sonnen/ het
welcke beyde gantsch contrarie bevonden
wozt/ als ick van beyde goede getugge ben/
ende selfs anders ondervonden hebbe/ hoe
wel dat de Torrida Zona geen gelijckenisse en
heeft/ by de ongetempertheyt van dese Zona
Frigida, die met recht den naem van onghet
emper wel boeren mach/ namelicken int
afwijcken van de Son/ nae de zuyt-zijde van
de Linea Equinoctial toe/ ghelijck als men
int Discours van dese onse moepliche Keyse
ghenoech verstaen mach/ want een peder
mach dencken/ wat gheterpertheyt en goet
weert te verwachten is/ in de Maent van
October/ op de hoochte van 74. graeden/
zynde de Son ober de 7. graet gheberlineert
nae de zuyt-zijde van de Linea toe/ wesende in
de rekeringhe 81. graet van de Son ver
scheyden/ ghelijck als wy ons de voorszeden
daghen ghevonden hebben/ een dinct dat by
de Ouberen onmoghelick gheschienen soude
hebben/ en oock nu noch niet sonder schroe
men ende byrese t'overdencken is/ hoe veel
ts meer te doen: Waerom wy met recht
den Alderhoochsten moghen loben en danck
weten/ en sijn wonderen ober al verbeyden/
die ons op alle onse weggen soo goedertie
renlichen gheholpen en ghelept heeft tot een
eeuwighe glorie sijnes D. Naems.

Den 13. des Wydaeghs gebuerde noch al
den

Contrepe
van de
Vaygats,
hoe koudere
is/ zynde
meer teghen
staende op
ghelijcke
hoochte/ etc.

Gods won
den ende
weeten zyn
booz de men
schen onbe
gryppelick.

Waer dat de
Zona
Frigida
sijn beginsel
heeft.

Jan Huygē
getuychnisse
van beyde
d'ongtem
perde
Zona,
ofte Gewe
sen/ als die
ghovonden
hebbende
contrepe
d'opinie van
de oude
Schryvers.

Waren inde
Maent van
October 81.
graeden van
de Son ver
scheyden.

den boozgaenden storm ende onweer / comende met groote bupen van snee en hagel / met een verholgen water / zijnde niet te min de koude ljdelic / gisten ons des middaeghs te wesen in de lengte van Vvero, ontrent thien / mijlen by noorden d'Eplanden van Ruit, de windt was onghestadich upt den n. w. ende westelick / loopende daer nae gheheel west ende sountijts w. 3. w. deden onse Courfen by de wint heen 3. 3. ten w. ende 3. 3. w. aen / nae dat de windt ons plaets gaf : dit onstuyrnich storm-weer / haghelen ende sneeuwten met de westeliche wint / duerden aldus den gheheelen dach ende aenwooghenden nacht.

Den 14. des Saterdaeghs hadden noch al den westelicken wint / doch en waepden soo verholghen niet / zijnde de Zee een wepnich slechter / deden noch onse Courfen als boozen / hadden des middaeghs de hoochte van de Son op 67. graeden / weseude in de lengte van de Eplanden Traen-ooch, ende nae onse giffinghe niet verre daer van af / dooz dien dat wy dooz de scherpe wese wint ende het hol water / in ons zeplen niet meer als zupden behouden mochten / zijnde den westen windt dwars op de wal / dat niet sonder schroeman te overdencken was / doch moestent soo op Godts ghenade heen laten staen / dewyle wy niet dese wint anders geeit remedie hadden / verwachtende en vertrouwende op den Heere / om een beter uptcomste : Wordt in der nacht wat stiller / ende de windt wat ruymer / des nae-middernachts / te wesen int laeste quartier / liep de windt int oosten / ende oost noordt-oost / waepende met een slappe koelte / beginnende het water wat te stifen / dat ons weder eenen goeden troost was.

Den 15. des Sondaeghs / gheduerende noch den selfden o. n. o. windt / beginnende op den dach passelicken op te koelen / deden onsen Cours van 3. w. ten 3. ende 3. 3. west aen / hadden des middaeghs de hoochte van 66. graedt / zijnde in de lengte van de Eplanden van t'Heylighe landt ghenaeint / ende waren desen nacht ghepasseert de Circulus arcticus ofte Noordt-archiel / passerende van de Zona frigida, in de gheteimperde Zona, soo dat wy nu meenden in een ander weerelt te comen : Want al hoe wel dat de windt van upt den oosten ende noorden waepden / soo was het niet teghenstaende ljdelic / en ghehoech om verdraghen / so dat het int meestte niet te ghelijcken en is by het minste van de koude vande alderwarmste winden / van by oosten de Noordt-caep / al hoe wel dat de longtuyt, hoochte / ende paralel, op een upt comt / ende wepnich verscheelende is : t'ooz deel van dese saecken wil ick gaerne laten aen anderen / die in denatuerliche / Astronomische ende Heemelsche effecten / beter condit / wetenschap ende erbaentheyt hebben / ende laet my alleen ghenoeghen van dat (sonder t'selfde verder te doozgronden ofte daer by te speculeeren / hoe het wesen mach) onder vonden / en daer wel verdachtelick op ghelet hebben / latende de reste Gode bevolen. Des nachts daer aen wordent weer stil / loopende de windt zupdelick / en teghens den daghe raet int 3. w. comende met reghenich weer.

Den 16. des Maendaeghs zijnde de wint noch int zupdt-westen / ende aen de zupder-

tant begoft het water seer hol te schieten upt den zupdt-westen / comende daer nae met een hart vaer-weer / en seer verholghen water / gheduerende aldus den gheheelen dach over / wendent des mozgens op den andere boegh t'Zee waerts in / hadden des middaeghs de hoochte van 65. graet / teghens den avondt begonst het weer wat te bedaren / en t'water een wepnich te stifen / in der nacht liep de wint weer int westen / so dat wy t'weer wonden / onsen Cours zupdt zupdt-west / ende zupden ten westen aen.

Den 17. des Dingsdaeghs wierdt het schoon weer / ende de windt liep daer nae int noordt-westen / waepende met een goede koelte / zeplden aldus den gheheelen dach onsen Cours van zupdt zupdt-westen / wel soo zupdelick aen / tegens den avondt liep de wint int noorden / beginnende met een goet topzepl op te koelen / zeplden den gheheelen nacht op de voorsz. Courfen / doendet Schip eenen harden voortganck.

Den 18. des Woensdaeghs in den daghe raet saghen wy t'landt / ende verkenent te wesen den hoek Scar, ende t'landt Kijn ghenaeint / daer ontrent vier of vijf mijlen oost en west van af weseude / gheduerende noch al den boozsephen noordelicken wint / waepende met een vaer-weer / deden onsen Cours van zupden / ende zupden ten westen aen / saghen des mozgens een zepl / int de ly van ons af / meenden eerst dat het een van onse Compagnie gheweest soude hebben / maer saghen daer nae dat het hem onder de Wal begaf / waer dooz wy vermoeden dat het een Noor-man wesen moest / want was ontrent een upz daer nae terstont weder upt het gesicht / dooz de schaduwte van t'landt / daer t'onder liep / zeplden aldus den gheheelen dach met den selfden harden windt / ende eenen dapperen voortganck / langhes t'landt (te weten / int ghesicht daer van) heen / ende was ober al int aensien / gantsch en teene mael sonder sneeu / dat ghetoech te verwonderen is / dewyle dat het in de contreye van by oosten de Noordt-caep, soo gheweldich dick van sneeu ober al bedekt lach / ende met alle winden anders niet en dede / als haghelen en sneeuwten / ende alhier int contrarie en ran men niet voelen dat den noorden wint (alhoewel dat hy met een hart vaer-weer waept) houder is / als in ons landt in den Herfft / t'welcke niet wepnich te bedencken gheeft / en is wel teghens het ghene / dat etliche Ghelcerde lypden in Astronomye en Cosmographye, in ons landt willen sustineeren (sonder t'selfde ondersocht te hebben) dat het op de 60. graet soo koudt ende onghetempert is / als op de 70. ende meer graden : Maer gheloope wel / soo sy t'selfde eens op dus danighen Waerdt persoonlichen ondersochten / souden wel van een ander opinie worden / en d'experience vooz meerder waerheyt houden / als denatuerliche leeringhe ende Philosophische onderrechingen. Wy hadde des middaeghs de hoochte van de Son op 61. en derdedeel graet / zeplden aldus den gheheelen nacht met de selfde wint ende Cours / maer wordt op den nachte stiller en slecht water.

Den 19. des Donderdaeghs was de wint noch upt den noorden / loopende daer nae int westen / met een slappe koelte / slecht water en schoon weer / deden noch de Cours als

d'Eplanden van Vvero ende Rusf.

67. graden. d'Eplanden van Traenooch.

66. graet. Passeren de Circulus arcticus, comen upt d'ingemperede in de getemperde Zona, &c.

Want ons wilschept dat t' is tusshen de twee Zonen.

65. graet.

Stat aen de Custe van Noorwegh.

Dien een zepl onder de wal van Noorwegh.

Menmetes kughe van de koude van de 60. graet / teghens die van de 70. graet.

61. en derdedeel graet.

It voozen /

An. 1595.
October.

De 2. reyse van J. W. van Z^{ten}. na Vaygats.

59. en half
graet.

booren / van 3. aen / hadden des middaeghs de hoochte van 59. en half graet / tegens den nacht woerent stil / ende in der nacht liep de windt zupdelick / waer mede wpt wenden t'Zeewaerts nae t'westen toe / was den gheheelen nacht een schoon weer / met een tameliche koelte.

Den 20. des Wypdaeghs was de wint noch van upt den zupden / zijnde nat bochtich weer / met een overtrocken hemel / waepende een passeliche koelte / deden onsen Cours als booren / nae t'westen toe / des naemiddaeghs twendent weer op den ander bocht / zepende 0.3.0. ende 3.0. ten zupen aen / tot tegens den nacht / doen liep de wint wat rupmer / so dat wpt weder 3. en fontydt 3. 3.0. aen zepden / zijnde een schoon claer weer en slecht water.

Walvische
op 58. graet.

Ter Neus
uyt den
zupder hoek
aentland
van
Noorwege.

Den 21. des Saterdaeghs in den daghe raedt / liep de wint int n. w. met een schoon weer ende goede koelte / deden onsen Cours zupen aen. Saghen den gheheelen voorleden nacht ende in den morgen-sondt veel Walvischen blason / en half boven water spelen. Hadden des middaeghs de hoochte van 58. Graet / wesende in de lengte van der Neus, den uytersten zupder hoek van Noorveghen, saghen tegens den nacht een zep westwaert by de wint aen zepden / des nacht liep de wint int zupdt-westen / ende teghens den daghe raedt int zupden.

56. en half
graet / t'uff
van
Lus-landt.

t' Doggers-
Zant.

Den 22. des Sondaeghs was het een schoon Somers warm weer / en seer slecht water / met een slappe koelte upt den zupen ende 3.3. w. deden onsen Cours 3.0. ende 3.0. ten 3. aen / saghen des vooz-middaeghs twee zepden / een int oost / en een ander int westen / ende sienen aen t' ancker te ligghe / waer dooz wpt gisten / dat het Dogghers moesten wesen / hadden des middaeghs de hoochte van 56. en half graet / waer mede wpt de lengte van t' Riff van Lus-landt ghepasseert waren / in der nacht liep de windt int zupdt-oosten / beginnende met een goede koelte te waepen.

Den 23. des Maendaeghs was het een claer helder weer / zijnde de wint noch al upt den 3.0. ende 0. 3.0. waepende met een hart baer-weer / ghebuerende alsoo den gheheelen aenvolghenden nacht. Wpt passeerden des nachts t' Doggers-zant op 14. 15. vaem diepten / ende hadden in dese contreye dooz t' hart weer / een seer hol verbolghen water : Wpt hadden met den 3.0. wint ghewent op den anderen boegh / doende onsen Cours zupden 3. ten w. ende 3. 3. west aen.

Den 24. des Dingsdaeghs begonst het weer een wepnich te bedaren / waepende eben wel met een goede koelte / zijnde de wint noch als booren / en wel so oostelick / zepden noch op de vooz 3. Cours / nae ons de wint plaets gaf / hadden een overtrocken seer donckeren hemel / met een dichten reghen / Wierpen in

de morgen-sondt weer t' loot upt / vonden de diepten van 20. vaem / zijnde t' water seer wit ende grondtachtich / waer dooz wpt ons gisten te wesen aen de zupdt-zijde van over t' Doggers-zant, dit reghenich weer duerden aldus den gheheelen dag / ende woerde tegens den avondt gantsch stil / in der nacht aenvolghende liep de wint int n. w. en daer nae int w. waepende met een goede koelte / en woerden seer claer en schoen weer / quamen ontrent des middernachts met de Maen-schijn onder de Wuppen / die wpt verpuzaken / ende sepe den ons Texel oost ten 3. ende 0. 3.0. van ons teligghe / ghelijck als wpt onse gissinge ghemaect hadden / doende de selve Cours.

Wiltachtich
ende grons-
dich water /
tepeches van
t' Doggers-
Zant.

Comen on-
der de Wa-
ringbuck

Den 25. des Woensdaeghs was het een mop schoon ende claer weer / zijnde de wint upt den 3. w. ende 3. met een slecht water / deden onse Coursen als booren van 0.3. oost / en wel soo zupdelick aen / saghen des vooz-middaeghs een Buys aen t' ancker ligghe / de welke daer nae onder zep ging / stellende sijnen Cours / soo t' scheen / nae t' diep water toe / quamen van ghelijcken daer nae by een Schip / t' welke sepe van Rotterdam te wesen / comende upt Noorveghen. Wat nae den middach begonst het stillekens te woerden / ende creghen t' landt int gesicht / t' welke wpt teghens den avondt quamen te verkenen (dooz de Haerlemische Kercke) zijnde in de contreye van tusschen Bevervijk ende Santvoort, in der nacht liep de wint int 3.0. ende 0.3.0. waepende met een slappe koelte / met schoon claer helder weer / waerom wpt onsen Cours deden langhes de Wal heen / ontrent twee die mijlen daer van af / noort noozdt oost aen / zepende aldus den gheheelen nacht / tot oudert lant van Huys-duynen.

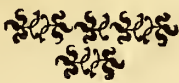
Den 26. des Donderdaeghs was de wint noch int oosten / ende 0. 3.0. waepende met een passeliche koelte / maer dooz dien dat wpt dicht onder de Wal waren / laeberdent in tot op de Zee vooz Texel, zijnde hier Maen- den min seven daghen / dat wpt daer vandaen ghescheppen waren / hebbende t' meestendeel van t' volck krauck / en seer ghebezckelicken van t' Scheurbuck / met andere siekten ghemencht / met twee Dooden / te weten / den Bottelier ende Heboost / waer van d' een vier daghen voozleden affgibich werdt / en d' ander den nacht voozleden / die wpt noch op Huys-duynen deden ter aerden bestellen. Wpt verstonden int incomen / datter noch nienant van onse Compagnie ghearriveert noch tijdinghe af was : Godt de Heere wilsse altesamen in behoudenisse brenghen. Waer mede zep gheloost en gheprezen den Alder-oppersten Coninck ende Heere / van nu ende in der eeuwicheyt /
J. W. C. R.

Comen
weder in
Texel,
nae datte 41
Maendert
min 7. dag
wgheweest
waren / zom-
de het eerste
Schip van
haer Bloot
etc.

Eynde van de tweede Reyse nae Vaygats.

DIT is het ghene dat ons op dese Reyse van dit Jaer 1595. bejeghent ende vvedervaten is, gelijk als ick het alles, van dach tot dach, ure ende stont aengeteyckent en ghenoteert hebbe, sonder daer yet anders by, ofte toeghedaden te hebben, dan t'ghene ick hope van een yeder, die ons op de voorseyde Reyse gheleydt hebben, met recht ghetuyght, en voor de vvaerheyt beleden sal vvorden, also te vvesen. Nu, devvijle dat mijn Heeren (niet sonder Gods inghevinghe) t'selvt soo verre ghebracht hebben, sonder t'ontsien de groote oncoften daer toe ghedaen, ende alhoewel dat het (soo't vvel schijnt) Godt voor dese mael niet en heeft vwillen gedoogen, tot voorder kennisse te comen, ende t'belet van de langduerige VVinter, en vveynich ghehoorden harden vorst, alleenlick de principaelste oorfake ghevveest is, dat de voorgenomen en so langhe ghevvenfchten Reyse niet ten effecte gecomen is, so behoorde men (altoos onder correctie ghesproken) t'selfde daer om niet t'eenmael achter tē laten, noch soo heerlicken en Heroïken bestaen, gantsch in verghetenis te stellen, sonder dat voorder t'onderfoecken, tot soo lange, dat men daer t'eynde ende rechte kennisse af heeft: VVant hoe dat alle dingen svvaerder ende moeylicker te cryghen zijn, hoe dat sy daer naer te meer geacht, ende met recht in estyme gehouden vvorden, zijnde dies te meer, de glorie ende triumphie van d'overvvinginge: T'belet ende verhinderunghe, en is sodanich niet ghevveest, dat het de Vaert gantsch toesluyt, ofte voor ondoenlick voor oogen stelt, vvant alle ghetyden ende Iaren en vallen nier al even eens (als vvy t'voorleden Jaer vvel ondervonden hebben.) De Portugeesen en hebben terstondt her eerste, t'veede, noch t' derde Jaer, d'Oost-Indische Vaert ontdeckt, ende de rechte conjunctie van de tijden in kennisse ghecregen, maer hebben daer etlicke Iaren, ende groote vergeeffsche oncoften langhe te vooren in gedaen, al eer dat sy tot haer intentie ghecomen zijn. So dan, en behoort dese so lange gehoeyte Vaert niet so slechtelicken in vergetenis gestelt te vvorden, sonder meer t'attenteeren, devvijle dat vvy daer sodanigen kennisse (ghelijck sonder tvvijffel te presumeeren is) af hebben, dat het een ghevvisse passagie, en open Zee nae Chyna is, als oock alle teycken, ende informatie ghenoech ghetuyghende zijn, soo dat ons alleenlick de kennisse ende rechte ervarentheyt van den tijdt, onbekent is, om die te ghebruycken. VVant so de Rusche Loddingen, haer Vaert hebben (als ghenoech te ghelooven is) in de Reviere voorby Oby, soo moet het nootvvendich volghen, datter een tijdt is, dat sy de passagie van de voorz. Straet ghebruycken, ende devvijle dat ons de Rusche Loddingen in de Straet seyden, alle den Somer aen Nova-Zembla ghelegen te hebben, en daer nae om t'belet van t' ijs, so lange verhindert gevveest te zijn, vveer af te comen: So is hier uyt ghenoech te verstaen, dat daer een tijdt en conjunctie van passagie moet vvesen, soo en vvaert niet quaet (niet dat ick mijn Heeren daer in rade, maer alleenlick mijn slecht ghevoelen voorvvende) dat men een paer Iachten ofte Boots, vvel voorstien van alles, toemaecten, en op't toecomende Jaer, der vvaerts nae de voorz. Straet toe sondt, vroeck in den tijt, om te besien, of sy dan by avantuer, beter passagie mochten vinden, met de offerdinge van t' ijs, ten tijden datter de Loddingen door varen, vvelckē tijt men aldaer mocht vervvachten: VVant comende tot voorby de Reviere Oby, te vveten, soo veer als vvy d'eerste reys gevveest hebben, en is gheen tvvijffel aen, of de Vaert is van daer voort aen, goet en onverhindert, oock mede mochten, noodich zijnde, in de Reviere Gillysy vervvinteren, devvijle daer ghelegentheyte ghenoech, en volck vvoonende is, om alsoo alle dinghen te deghen t'onderfoecken, vvaer toe henluyden ghenoech sullen offereeren, om t'selfde t'onderstaen: Ende al ist dat mijn Heeren hier in groote oncoften souden moghen doen, so moesten sy vveer considereeren, dat het een eeuwich profijt ende eere sal in brengen, als oock streckende is tot vermeerderinge van Godes glorie, verbreydinge sijnes heyligen Euangeliums, ende een zeggheninge onses Vaders-lands: VVant vwillende d'ondervindinge van onse Reyzen, en alle d'Informatien grondelicken in sien, soo en can't niet vvesen, sonder t'eenighen tijden van t' Jaer, passagie te gheven, devvijle datter Loddingen door raecten, en vvy t'voorleden Jaer daer ghenoech door ghevveest zijn. Doch soo mijn Heeren, om oorsaken die hen daer toe mogen bevvegen, bevinden t'selve niet geraden te vvesen, voorder t'onderfoecken, ende hen laten duncken, voor dese mael, ende eens voor al, ghenoech ghedaen te hebben, en in resolutie zijn, t'selfde gantsch te laten blijven. Soo is mijn ootmoedich bidden ende vriendtlick versoek, indien't mijn Heeren goet dunct, my te vwillen vergunnen, met Ofroy voor den tijdt die t' mijn Heeren ghelieven sal, de Verbalen, soo van t' voorleden, als van t' jehent vvoordighe Jaer, midtsgaders de Conterfeytinghe, ghelijck als ickse mijn Heeren verthoont en overghelevert hebbe, te moghen doen Drucken, ende aen den dach brengen, op dat het selfde mach dienen tot een verthooninghe van de vvaerheyt, als oock tot loff ende eere van sijn Excellentie, ende mijn Heeren, door vviens Hoogh-lofflicke vvijfheyte, ende beleydinghe, de selfde Vaert en soo Heroïcken feyt onderstaen is, de vvelcke (al vvaert datse anders gheen nutticheyt meer in en bracht) altoos sal met recht ghelaudeert en ghepresen moeten vvorden, tot een eeuwighe Memorie, en gedachtenisse onses Vaders-lands, en van de ghene, die hen daer soo gevvillichlick toe gheemployeert hebben: Dienende van ghelijcken, om daer mede alle de VVeerelt t'openbaren, t'ghene datter in ghedaen en ondervonden is, ende alle andere naeclappinghen, ende valsche verbreydingen te verdelgen, die daer doch even vvel ghenoech versiert, en onder de man ghezaeyt sullen vvorden, ende t'selfde sal oock noch by avantuer, dienstich moghen zijn, yemandt anders te vervvecken en aen te locken, tot voorder onderfoeckinge. VVae mede ick my alle moeyten ende perijckelen voor genoech vergolden sal houden, ende my t'allen tijden vveder ghevvillich ende bereydt laten vinden (soo't Godt ghelieft) int ghene daer't mijn Heeren ghelieven sal, my t'haerder dienste te ghebruycken, soo vele mijns persoons bequaemheyte streckende is, &c.

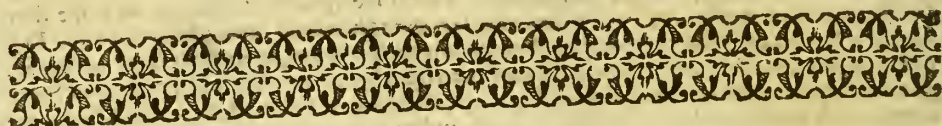
EXTRACT VVT T' REGISTER
DER RESOLVTIEN VAN MYN HEEREN
DE STATEN GENERAEL DER VEREEN-
NICHDE NEDERLANDEN,

Martii 20. Maij. 1597.

IS Ian Huyghen van Linschoten *Borgher der Stede van Enchuyfen gheac-*
cordeert Octroy, om alleens voor den tijdt van thien Iaren naestcomende,
te moghen Drucken, ende in Druck laten wytgaen, ende vercoopen, de twee
Verbalen, by hem ghemaect, als Opper-Commis van Weghen de Staten Gene-
rael, ghecommitteert in de Iaren vier en tneghentich ende vijf en tneghentich,
op de ondersoekinghe ende Voyagie, omme by Noorden-om, langhes de Custen
van Moschovyen ende Tartaryen, nae het Coninckrijck van Chyna, ende
d' Eylanden van Iapan te moghen zeylen, van de gheschiedenissen, gheleghent-
heyden der nieuwe ghevonden Landen, streckinghe der Custen, midtsgaders van
de waerachtighe ontdeckinghe ende ghedaente van de Strate van Nassau, die
by Suppliant int breede, soo by gheschryfte, als met pertinente ende waere Con-
terfeytinghen, ende Afbeeldinghen van de Coursen, opdoeninghen van de boven-
ghenoemde Landen, ende de Caerte van de Strate van Nassau, midtsgaders de
Pas-caerte van de voorsz. Voyagie, nae ende door de Strate van Nassau, met de
rechte ende cromme graden, nae het declineeren van t Compas, aldaer verthoont
ende overghelevert heeft: Verbiidende &c. in communi forma, op de pene
van ses hondert ponden van veertich grooten Vlaems, t appliceeren een derden-
deel daer van tot profijte van den Officier, die d' executie doen sal, Een derden-
deel daer van tot profijte van den Suppliant, Ende t resteerende derdendeel tot
profijte van den Armen.

Accordeert met t'voorsz. Register,

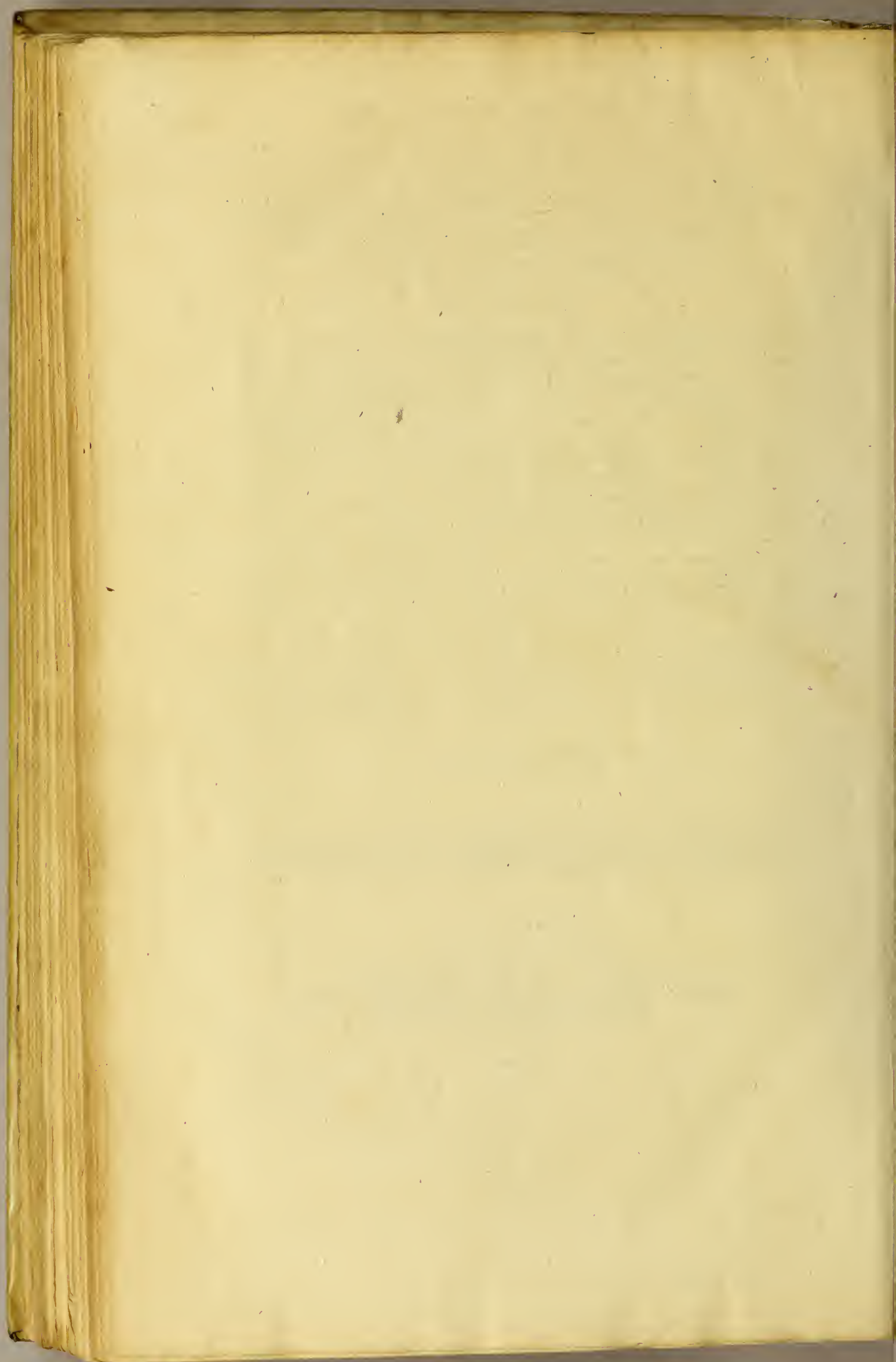
C. AERSENS.

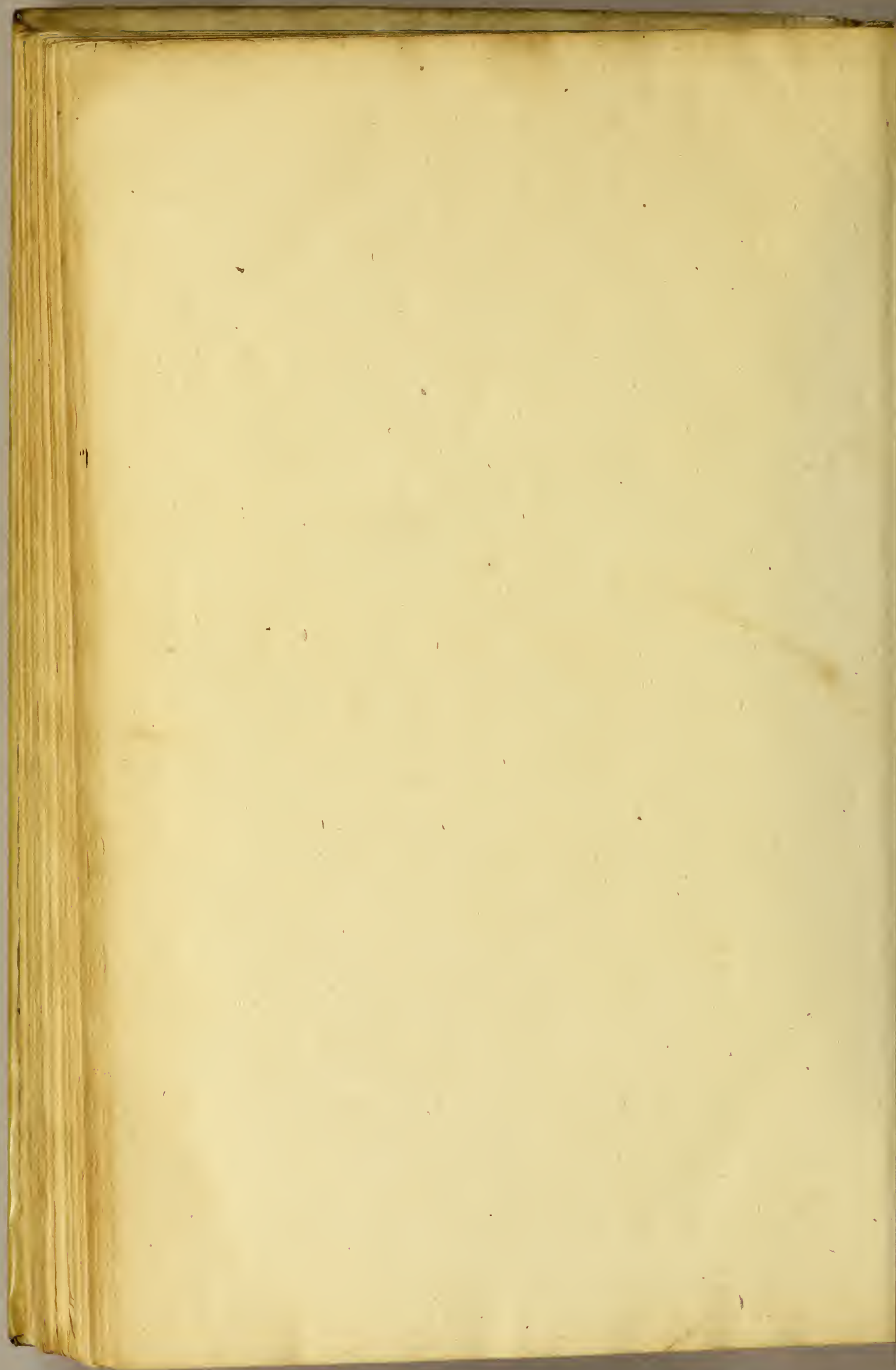

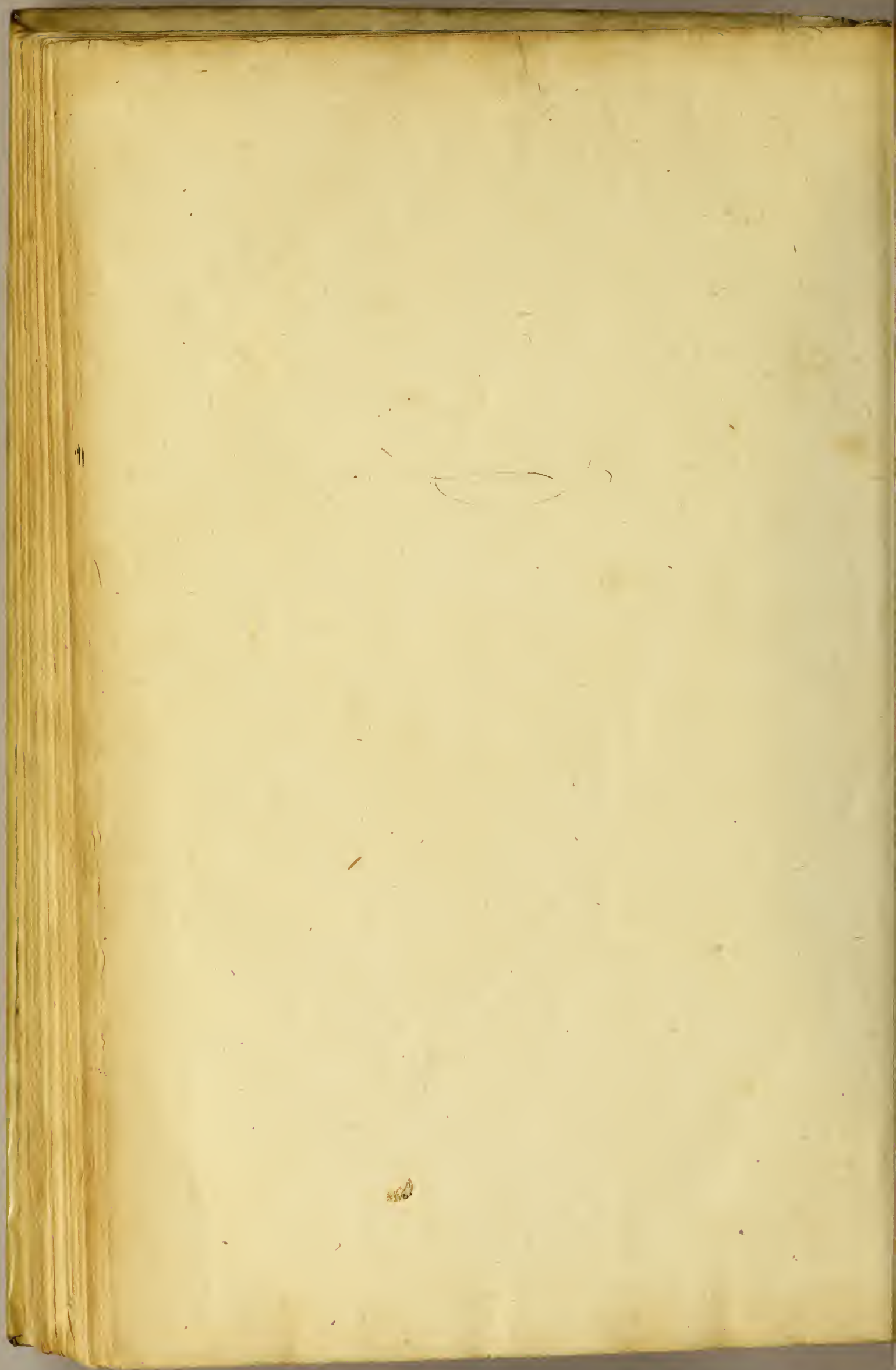
Ghedruet tot Franeker,
By GERARD KETEL,

Voor Ian Huyghen van Linschoten/
resideerende binnen Enchuyfen.

Anno 1601.

Post Nihil quibus

##

D. Stille 17

Handwritten signature

F601

- L 709 v

1 - size

